

Pradžia>Kreipimasis į teismą>Teisinė pagalba

Teisinė pagalba

Teisė į teisinę pagalbą leidžia neturintiems pakankamai lėšų asmenims sumokėti teismo ar teisinio atstovavimo išlaidas. Teisinės pagalbos sistemos egzistuoja visose Europos Sąjungos valstybėse narėse tiek civiliniame, tiek baudžiamajame procese.

Įsivaizduokite, kad Jūsų šalyje arba užsienyje kilo ginčas tarp Jūsų ir kurio kito asmens ir Jūs norite iškelti bylą arba, jeigu bylą Jums savo iniciatyva iškelia kita šalis, Jums gali tekti gintis. Įsivaizduokite, kad Jūsų šalyje arba užsienyje Jūs kaltinami padarę teisės pažeidimą ir neturite lėšų teisei konsultacijai ir (arba) atstovavimui Jums baudžiamųjų bylų teisme. Visais šiais atvejais galite prašyti teisinės pagalbos.

Teisę į teisinę pagalbą įtvirtina:

Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija – Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 3 dalies c punktas garantuoja teisę į gynėją, jei atsakovas neturi pakankamai lėšų tam gynėjui atsilyginti, ir nemokamą teisinę pagalbą, kai to reikalauja teisingumo interesai.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – Chartijos 47 straipsnis numato, kad asmenys, neturintys pakankamai lėšų, turi gauti nemokamą teisinę pagalbą, jei tai reikalinga užtikrinti teisei į veiksmingą teisingumą.

Teisinė pagalba civilinėse bylose

Nacionaliniai ginčai

Teisinės pagalbos sistema egzistuoja visose Europos Sąjungos valstybėse narėse. Jei **Jūsų gyvenamojoje šalyje** kilo ginčas tarp Jūsų ir bendrovės, specialisto, Jūsų darbdavio ar kurio kito asmens ir Jūs neturite pakankamai lėšų teismo išlaidoms sumokėti, galite prašyti teisinės pagalbos pagal galiojančias nacionalines nuostatas.

Nacionalinių teisinės pagalbos sistemų palyginimas rodo, kad valstybėse narėse teisinės pagalbos sistemų filosofija, organizavimas ir valdymas iš esmės skiriasi. Kalbant apie sistemų filosofiją, vienos valstybės siekia, kad teisinės paslaugos ir teismai taptų prieinami visiems, o kitose teisinė pagalba gali būti suteikiama tik patiems neturtingiausiems asmenims.

Spustelėjus kurios nors šalies vėliavą, bus pateikta išsami tos šalies informacija.

ARCHYVUOTA ETT civilinėse ir komercinėse bylose interneto svetainė

Tarptautiniai ginčai

Jei **užsienyje** kilo ginčas tarp Jūsų ir bendrovės, specialisto, Jūsų darbdavio ar kurio kito asmens ir Jūs neturite pakankamai lėšų bylai iškelti, galite prašyti teisinės pagalbos tarptautiniams ginčams išspręsti.

Siekiant sudaryti sąlygas teisei pagalbai civilinėse ir komercinėse bylose gauti, buvo priimta **direktyva** dėl teisinės pagalbos tarptautiniuose ginčiuose.

Į teisinę pagalbą įeina konsultacijos, suteikiamos iki bylos pradžios, kuriomis siekiama susitarti prieš iškelti bylą, teisinė pagalba iškelti bylą ir teisininko atstovavimas teisme, taip pat pagalba sumokant teismo išlaidas arba atleidimas nuo teismo išlaidų.

Jei norite gauti teisinę pagalbą tarptautinių ginčų klausimais, užpildykite atitinkamą teisinės pagalbos prašymo formą. Direktyvoje numatytos dvi formos: viena skirta teisinės pagalbos prašymams, kita – teisinės pagalbos prašymams perduoti. [Čia](#) jas galima rasti visomis ES kalbomis.

Teisinė pagalba baudžiamosiose bylose

Kiekviena valstybė narė turi savo teisės aktus, numatančius, kaip jų jurisdikcijoje turi būti teikiama teisinė pagalba baudžiamosiose bylose. Ateityje išsami informacija šiais klausimais bus teikiama Europos e. teisingumo portale.

Šiuo metu nėra ES teisės aktų, susijusių su tarptautinėmis bylomis.

Paskutinis naujinimas: 30/05/2023

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([cs](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Teisinė pagalba - Čekija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Apskritai teismo išlaidų (jas daugiausia sudaro su įrodymų pateikimu susijusios išlaidos) patiria valstybė, bylos dalyviai ir byloje dalyvaujantys asmenys. Yra dvi teismo išlaidų funkcijos: prevencinė ir baudžiamoji.

Civilinio proceso kodekse (CPK) pateiktas pavyzdinis teismo išlaidų civiliniame procese sąrašas. Jas sudaro bylos dalyvių ir jų atstovų piniginės išlaidos (pvz., kelionės bilietų, maisto ir apgyvendinimo išlaidos); žyminis mokestis; bylos dalyvių ir jų teisinių atstovų prarastos pajamos; su įrodymų pateikimu susijusios išlaidos (pvz., liudytojų ir ekspertų išlaidos); notaro, kaip teismo pareigūno, atlyginimas ir piniginės išlaidos; administratoriaus atlyginimas ir piniginės išlaidos; vertimo žodžiu išlaidos; arba atlyginimas už atstovavimą, jei atstovas yra advokatas, notaras arba patentinis patikėtinis. Prie išlaidų taip pat gali būti priskiriamas pridėtinės vertės mokesčio grąžinimas arba mediatoriaus mokestis. Tačiau šis sąrašas neišsamus. Todėl kitos bylos dalyvio sumokėtos išlaidos, tiesiogiai susijusios su teismo procesu, taip pat gali būti laikomos su procesu susijusiomis išlaidomis.

Iš esmės bylos dalyviai padengia savo ir savo atstovų patirtas išlaidas. Jei advokatas buvo paskirtas bylos dalyvio atstovu arba globėju, valstybė sumoka advokato pinigines išlaidas, atlyginimą už atstovavimą ir, jei taikoma, grąžina pridėtinės vertės mokestį.

Žyminio mokesčio mokėjimo tvarka išsamiai reglamentuota Žyminio mokesčio įstatyme. Įprastoje rungimosi principu grindžiamoje procedūroje žyminį mokestį paprastai moka ieškovas. Įstatyme taip pat nustatyta, kuriuose teismo procesuose žyminis mokestis netaikomas (pvz., bylose globos klausimais, bylose dėl nepilnamečių teisminės priežiūros, įvaikinimo bylose, bylose dėl tėvų ir vaikų tarpusavio išlaikymo prievolių, pirmąją instanciją nagrinėjamos paveldėjimo bylose, bylose dėl teismo ir veiksnio).

Svarbu skirti prievolę mokėti su procesu susijusias išlaidas ir prievolę tas išlaidas atlyginti. Bylos dalyviai su procesu susijusias išlaidas, ypač bylos nagrinėjimo metu, moka tada, kai jos atsiranda; šiuo atveju taikomas suinteresuotumo principas (išlaidas moka asmuo, kuris atlieka proceso veiksmą, arba kurio interesais tas veiksmas atliekamas). Atlyginti su procesu susijusias išlaidas pradeda tik po to, kai išlaidos sumokamos. Prievolė atlyginti išlaidas nustatoma teismo sprendime remiantis sėkmės byloje principu arba kaltės principu.

Jei yra priežasčių, į kurias reikia ypač atsižvelgti, teismas, priimdamas sprendimą dėl su procesu susijusių išlaidų, gali pasinaudoti savo diskrecija ir nepriteisti bylos dalyviui visų arba dalies išlaidų atlyginimo. Tai yra apsaugos nuo neproporcingai didelio neigiamo poveikio taikant sėkmės byloje principą ir kaltės principą priemonė.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Vienas iš pagrindinių civilinio proceso principų yra lygybės principas, pagal kurį, be kita ko, užtikrinama teisė gauti teisinę pagalbą. Teisė gauti teisinę pagalbą suteikiama nuo pat proceso pradžios ir visose bylose.

Pagal CPK teisinė pagalba civilinėje byloje gali būti laikoma:

atstovo paskyrimas dalyvio prašymu (CPK 30 straipsnio 1 dalis);

advokato paskyrimas, jei tai būtina dalyvio interesams apsaugoti arba jei advokato atstovimas yra privalomas atsižvelgiant į atitinkamos bylos pobūdį (CPK 30 straipsnio 2 dalis);

bylos dalyvio dalinis arba visiškas atleidimas nuo žyminio mokesčio (CPK 138 straipsnis);

be to, teismo pareiga informuoti taip pat gali būti laikoma teisine pagalba bylos dalyviams.

Atskiros kategorijos teisinė pagalba yra Čekijos advokatų asociacijos teikiama teisinė pagalba. Ši pagalba apibrėžta Įstatyme dėl teisininkų profesijos, pagal kurį kiekvienam asmeniui, kuris neatitinka sąlygų, kad teismas jam paskirtų advokatą ir kuris negali gauti teisinių paslaugų kitais būdais, garantuojama teisė gauti Čekijos advokatų asociacijos paskirto advokato teisinę konsultaciją ar teisines paslaugas.

Taigi, pareiškėjas turi teisę gauti nemokamą teisinę konsultaciją, jei jo vidutinės mėnesio pajamos šešis kalendorinius mėnesius iki prašymo pateikimo neviršija asmens ar kartu su juo vertinamų asmenų pragyvenimo lygio pagal Įstatymą dėl pragyvenimo lygio ir pragyvenimą užtikrinančio darbo užmokesčio, padauginto iš trijų, ir jei tam asmeniui byloje, kurioje jis prašo suteikti pagalbą, neatstovauja kitas advokatas ar asmuo, įgaliotas teikti teisines paslaugas (pagal Įstatymo dėl teisininkų profesijos 2 straipsnio 2 dalies a punktą).

Jei pareiškėjas atitinka pirmiau nurodytas sąlygas, jam kiekvienais kalendoriniais metais suteikiama nuo 30 iki 120 minučių teisinių konsultacijų.

Be to, Įstatyme dėl teisininko profesijos numatyta galimybė teikti vienkartinę teisines konsultacijas nenurodytam skaičiui asmenų, esančių trečiųjų šalių piliečių sulaikymo centruose pagal Įstatymą dėl užsieniečių buvimo Čekijos Respublikoje arba priėmimo centre pagal Prieglobsčio Įstatymą; šios konsultacijos teikiamos minėtų įstaigų valdytojo iniciatyva.

Remiantis Įstatymu dėl teisinės profesijos galima prašyti teikti teisines paslaugas, jei tai pateisinama atsižvelgiant į pareiškėjo pajamas ir turtines sąlygas.

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Teismas, remdamasis prašymu, gali bylos dalyvį (arba šalį, kuriai uždrausta naudotis teise) atleisti nuo žyminio mokesčio mokėjimo, jei tai pateisinama atsižvelgiant į pareiškėjo aplinkybes ir jei ieškiny s nėra lengvabūdiškas, akivaizdžiai nepagrįstas ir juo nepažeidžiamas Įstatymas.

Nuo žyminio mokesčio gali būti atleisti ir fiziniai, ir juridiniai asmenys.

Bylos dalyviui dėl jo nepalankios finansinės padėties negali būti užkirstas kelias įgyvendinti arba ginti savo teises teisme. Teismas visų pirma atsižvelgia į pareiškėjo finansinę padėtį, žyminio mokesčio dydį, išlaidas, kurių gali reikėti norint pateikti įrodymus, ir reikalavimo pobūdį. Fizinį asmenų atveju teismas atsižvelgia į jų socialinę padėtį, sveikatos būklę ir pan. Juridinių asmenų ir fizinį asmenų, kurie yra verslininkai, atveju teismas taip pat atsižvelgia į verslo ar kitos veiklos pobūdį, turto statusą ir struktūrą bei šių asmenų mokumą.

Ieškiny, kuris yra akivaizdžiai nepagrįstas arba kuriuo pažeidžiamas Įstatymas, visų pirma reiškia situaciją, kai iš pareiškėjo nurodytų faktinių aplinkybių aiškiai matyti, kad ieškiny negali būti tenkinamas. Savavališkas naudojimas Įstatymu arba jo pažeidimas visų pirma reiškia piktavališką naudojimąsi teise arba akivaizdų bandymą vilkinti privalomo įsipareigojimo vykdymą.

Jei bylos dalyvis atitinka atleidimo nuo žyminio mokesčio sąlygas ir jei tai būtina jo interesams apsaugoti, teismas bylos dalyvio prašymu paskiria atstovą.

Tačiau teisė, kad būtų paskirtas atstovas, automatiškai neatsiranda, jei pagal Įstatymą (pvz., Žyminio mokesčio Įstatymą) byloje žyminis mokeskis netaikomas arba bylos dalyvis nuo to mokesčio yra atleistas. Net ir šiais atvejais turi būti įvykdytos pirmiau nurodytos atleidimo nuo žyminio mokesčio sąlygos pagal Civilinio proceso kodeksą. Advokatas bus paskirtas atstovu, jei tai būtina siekiant apsaugoti bylos dalyvio interesus arba jei advokato (arba notaro) atstovimas yra privalomas atitinkamoje byloje.

Tokio bylos dalyvio negali būti reikalaujama sumokėti su įrodymų, kuriuos pateikė pats bylos dalyvis arba kuriuos dėl jo (arba jo interesais, CPK 141 straipsnio 1 dalis) nurodytų faktinių aplinkybių nurodė pateikti teismas, pateikimu susijusių išlaidų avanso; taip pat bylos dalyvio negali būti reikalaujama atlyginti valstybės patirtas išlaidas (CPK 148 straipsnio 1 dalis). Pinigines išlaidas ir atlyginimą už atstovavimą paskirtam advokatui moka valstybė.

Bylos dalyvis prašymą atleisti nuo žyminio mokesčio gali pateikti kartu su ieškiniu (prašymu iškelti bylą) arba bet kuriuo proceso metu, kol teismas priims galutinį sprendimą. Teismas atstovą gali paskirti iki proceso pradžios, jei būsimas bylos dalyvis ketina pareikšti ieškinį padedamas atstovo.

Sprendimą dėl prašymo atleisti nuo žyminio mokesčio teismas priima priimdamas nutartį, dėl kurios galima pateikti apeliacinį skundą.

Jei teismas atmeta prašymą paskirti atstovą, pareiškėjas Čekijos advokatų asociacijos gali prašyti paskirti advokatą. Tokiu atveju pareiškėjas turi teisę gauti nemokamą teisinę konsultaciją, jei jo vidutinės mėnesio pajamos šešis kalendorinius mėnesius iki prašymo pateikimo neviršija asmens ar kartu su juo vertinamų asmenų pragyvenimo lygio pagal Įstatymą dėl pragyvenimo lygio ir pragyvenimą užtikrinančio darbo užmokesčio, padauginto iš trijų, ir jei tam asmeniui byloje, kurioje jis prašo suteikti pagalbą, neatstovauja kitas advokatas ar asmuo, įgaliotas teikti teisines paslaugas (pagal Įstatymo dėl teisininkų profesijos 2 straipsnio 2 dalies a punktą).

Kita pareiškėjo galimybė yra pasinaudoti savo teise gauti teisinę pagalbą, jei tai pateisinama atsižvelgiant į jo pajamų ir turto sąlygas. Šiuo atveju pareiškėjas taip pat kreipiasi į Čekijos advokatų asociaciją.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

CPK numatyta teisinė pagalba teikiama visose CPK reglamentuotose bylose.

Čekijos advokatų asociacija teisinę pagalbą taip pat teikia ne tik procesuose valdžios institucijose, t. y. teismo procesuose, administraciniuose procesuose ir procesuose Konstituciniame Teisme.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Tokiais atvejais specialios procedūros netaikomos.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Formos reglamentuojamos 2017 m. spalio 23 d. Teisingumo ministerijos įsakymu Nr. 4/2017, nuorodos Nr. 12/2017-OJD-ORG/36. Fiziniais ir juridiniais asmenims skirtų formų (Deklaracijos dėl asmeninės, turtinės ir su pajamomis susijusios situacijos dėl atleidimo nuo žyminio mokesčio ir atstovo paskyrimo ir Juridinio asmens deklaracijos dėl turtinės situacijos ir kitų reikšmingų faktinių aplinkybių dėl atleidimo nuo žyminio mokesčio ir atstovo paskyrimo) pavyzdžius galima rasti Čekijos Respublikos teisingumo ministerijos svetainėje.

Formos, susijusios su prašymu dėl Čekijos advokatų asociacijos teikiamos teisinės pagalbos pateikimu pridėtos prie Čekijos Respublikos teisingumo ministerijos dekreto Nr. 120/2018, kuriame nustatytos prašymo paskirti advokatą formos ir prašymo suteikti vienkartinę teisinę konsultaciją forma. Jas galima rasti Čekijos advokatų asociacijos svetainėje.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Visi dokumentai, kuriuos reikia pridėti, tiesiogiai nurodyti atitinkamoje formoje. Gali reikėti pridėti šiuos dokumentus: darbdavio patvirtinimą dėl pajamų iš darbo santykių ar pajamų pagal darbo sutartis, nepatenkančias į darbo santykių sritį; mokesčių institucijos galutinį mokėjimo apskaičiavimą (dėl pajamų iš verslo ir kitos savarankiškos veiklos); galutinį sprendimą dėl išmokos skyrimo ar šios išmokos mokėtojo patvirtinimą (dėl pajamų iš materialinio ir socialinio draudimo); kitą galutinį mokesčių institucijos mokėjimo apskaičiavimą (dėl kitų pajamų).

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Prašymą atleisti nuo žyminio mokesčio galite pateikti teismui, nagrinėjančiam bylą, kurioje prašote atleisti nuo žyminio mokesčio. Pirmosios instancijos teismas priima sprendimą dėl prašymo, net jei atleisti nuo žyminio mokesčio byloje prašoma po to, kai buvo pateiktas apeliacinis skundas.

Čekijos advokatų asociacijai galite pateikti prašymą skirti advokatą:

raštu Čekijos advokatų asociacijos, Brno padalinio adresu nám. Svobody 84/15, 602 00 Brno, arba

elektroniniu būdu su pripažintu elektroniniu parašu adresu epodatelna@cak.cz, arba

į Čekijos advokatų asociacijos duomenų langelį – duomenų langelio ID n69admd.

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Įstatyme (CPK 5 straipsnyje) nustatyta bendroji teismų pareiga informuoti, taigi, suteikti bylos dalyviams informaciją apie jų procesines teises ir pareigas.

Teismas privalo bylos dalyvį informuoti apie teisę pateikti prašymą atleisti nuo žyminio mokesčio arba prašymą paskirti atstovą.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Žr. atsakymą skyriuje: Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Teismas priima sprendimą dėl atstovo paskyrimo atsižvelgdamas į bylos dalyvio prašymą. Jei tai būtina bylos dalyvio interesams apsaugoti arba jei advokato ar notaro atstovimas yra privalomas atitinkamoje byloje, teismas paskirs advokatą kaip atstovą. Teismas paskirs konkretų advokatą, kuris privalo teikti teisines paslaugas, išskyrus atvejus, kai advokatas turi teisinių priešasčių (pvz., yra interesų konfliktas) atsisakyti tai daryti.

Už sprendimų dėl prašymų suteikti teisinę pagalbą, kurią teikia Čekijos advokatų asociacija, priėmimą atsakingas tos asociacijos pirmininkas. Čekijos advokatų asociacijos pirmininkas šios asociacijos Brno padalinio direktoriui pavedė jam atstovauti įgyvendinant šį įgaliojimą.

Kad galėtų skirti advokatą, Čekijos advokatų asociacija turi advokatų, kurie yra davę sutikimą teikti pirmiau aprašytą teisinę pagalbą, sąrašą. Skirdama advokatą tokioms teisinėms paslaugoms teikti Čekijos advokatų asociacija turi užtikrinti, kad advokatai būtų skiriami sąžiningai ir atsižvelgiant į bylos pobūdį bei sudėtingumą.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Žr. atsakymą skyriuje: Kokios yra teismo proceso išlaidos ir kas paprastai jas padengia?

Pareiškėjas Čekijos advokatų asociacijai turi sumokėti 100 CZK mokesį už prašymo dėl tos asociacijos teikiamos teisinės pagalbos nagrinėjimą. ZTP (sunkios negalios) arba ZTP/P (sunkios negalios, kai reikalinga speciali priežiūra) kortelės turintys asmenys arba asmenys, kurie gauna pagalbos išmokas dėl esminių poreikių, nuo šio mokesčio atleidžiami.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Teismas taip pat gali priimti sprendimą dėl atleidimo tik nuo žyminio mokesčio dalies arba dėl atleidimo nuo žyminio mokesčio tik proceso etape (pvz., tik nagrinėjant bylą pirmąja instancija) arba dėl atleidimo tik nuo tam tikro žyminio mokesčio. Bylos dalyvis privalo padengti likusią žyminio mokesčio dalį.

Jei advokatas buvo paskirtas bylos dalyvio atstovu arba globėju, valstybė sumoka advokato pinigines išlaidas, atlyginimą už atstovavimą ir, jei taikoma, grąžina pridėtinės vertės mokesį.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Jei teismas nenusprendžia kitaip, sprendimas dėl atleidimo nuo žyminio mokesčio taikomas visame procese, t. y. tol, kol priimamas galutinis sprendimas.

Sprendimas dėl atleidimo nuo žyminio mokesčio taikomas ir bylą nagrinėjant pirmąja instancija, ir apeliaciniame procese (dėl įprastų taisomųjų veiksmų).

Tačiau bylose dėl ypatingų taisomųjų veiksmų (apeliacinio skundo peržiūros, ieškinio dėl bylos atnaujinimo, ieškinio dėl panaikinimo) atleidimas nuo žyminio mokesčio automatiškai netaikomas, o bylos dalyvis gali pateikti naują prašymą atleisti nuo žyminio mokesčio.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Jei bylos dalyvio situacija pasikeičia taip, kad jo atleidimas nuo žyminio mokesčio nebepateisinamas, arba jei teismas vėliau nustato, kad dėl faktinės bylos dalyvio situacijos jo atleidimas nuo žyminio mokesčio buvo nepateisinamas jau tada, kai tas asmuo buvo atleistas nuo to mokesčio, teismas atleidimą nuo žyminio mokesčio atšaukia. Tokia priemonė atgaline data taikoma tik tuo atveju, jei teismas aiškiai taip nusprendžia. Atleidimą nuo žyminio mokesčio teismas gali atšaukti tik iki proceso pabaigos.

Tačiau vien tik pareiškėjo situacijos vertinimo taisyklių ar teismo nuomonės dėl to, ar ieškiny yra lengvabūdiškas, akivaizdžiai nepagrįstas ar kad juo prieštaraujama įstatymui, pasikeitimas nėra pagrindas atšaukti atleidimą nuo žyminio mokesčio.

Čekijos advokatų asociacijos teikiamos teisinės pagalbos atveju ši asociacija atšauks paskirtą advokatą, jei tam advokatui teikiant teisines paslaugas atitinkamu klausimu nustatoma, kad atsižvelgiant į kliento pajamas ir turtinę padėtį teisinių paslaugų teikimas nebuvo pateisinamas.

Asociacija taip pat atšauks paskirtą advokatą, jei tam advokatui teikiant teisines paslaugas atitinkamoje byloje paaiškėja, kad kliento pajamos ir finansinė padėtis pasikeitė taip, kad teisinių paslaugų teikimas nebepateisinamas; asociacija paskirtą advokatą atšauks nuo tos padėties pasikeitimo momento. Net ir tokiu atveju advokatas 15 dienų nuo tos dienos, kurią buvo atšauktas jo paskyrimas teikti teisines paslaugas, turi atlikti visus skubius veiksmus, kad nebūtų pažeistos kliento teisės ar teisėti interesai. Tai netaikoma, jeigu klientas advokatą raštu informuoja, jog jis nereikalauja, kad ši prievolė būtų vykdoma.

16 Ar galiu apskusti atsakymą suteikti teisinę pagalbą?

Sprendimą, ar priimti jūsų prašymą atleisti nuo žyminio mokesčio, ar tą atleidimą panaikinti, priima teismas. Tas sprendimas išdėstomas nutartyje. Tą nutartį galite apskusti apeliacine tvarka, išskyrus atvejus, kai ją pirmąja instancija priėmė Apeliacinis teismas; tada nutartis yra galutinė.

Čekijos advokatų asociacijos pirmininkas (arba šios asociacijos Brno padalinio direktorius, įgaliotas veikti jo vardu) priima sprendimą dėl Čekijos advokatų asociacijos advokato paskyrimo administraciniame procese. Dėl sprendimo galima pateikti administracinį skundą.

Paskutinis naujinimas: 23/06/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į

kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([de](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Teisinė pagalba - Vokietija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Jei jus konsultuoja ir jums atstovauja advokatas, jis turi teisę gauti atlyginimą už atliktą darbą; atlyginimo dydis labai priklauso nuo ginčo sumos. Teismo išlaidos taip pat patiriamos, jei byla iškeliama teisme. Jos apima ne tik teismo rinkliavas ir išlaidas, bet ir sumas, kurias turi sumokėti šalis, kuriai reikalinga teisinė pagalba, atlikdama teismo reikalaujamą veiksma, ar išlaidas, kurios būtinos norint imtis reikiamų teisinių veiksmy ar pateikti tinkamą atsiliepimą į ieškinį. Paprastai šias išlaidas turėtų padengti šalis, kuriai teisinės pagalbos nereikia. Jei teismas priima sprendimą tos šalies naudai, išlaidas jai atlygina kita proceso šalis.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Vokietijoje skiriama konsultacinė pagalba (*Beratungshilfe*) ir teisinė pagalba (*Prozesskostenhilfe*).

Pagalba teikiant teises konsultacijas ir užtikrinant atstovavimą **ne** teismo procese (konsultacinė pagalba) teikiama asmenims, kuriems reikalinga pagalba, pagal įstatymą dėl teisinių konsultacijų mažas pajamas turintiems piliečiams ir atstovavimo jiems (*Gesetz über Rechtsberatung und Vertretung für Bürger mit geringem Einkommen (Beratungshilfegesetz)*).

Kad asmenys, kuriems reikalinga pagalba, galėtų **dalyvauti** teismo procese, jiems pagal teisinės pagalbos teikimo taisykles teikiama teisinė pagalba.

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Konsultacinė pagalba arba teisinė pagalba suteikiama, jei teisinių paslaugų prašantis asmuo dėl savo asmeninių ar finansinių aplinkybių (nepriteklus) negali surinkti reikalingų lėšų ir neturi kitų pagrįstų galimybių gauti pagalbą (pvz., teisinių išlaidų draudimo, galimybės gauti nuomininkų asociacijos ar profesinės sąjungos konsultaciją ir pan.).

Be to, numatomas ieškinys, kuriuo jis siekia apsaugoti savo teises, negali būti lengvabūdiškas. Jei teisinė pagalba suteikiama, turi būti pakankamai didelė tikimybė, kad numatomas teisinis veiksmas ar gynyba bus sėkmingi. Teismas, priimdamas sprendimą dėl teisinės pagalbos prašymo, prašymą pateikusio asmens teisinę padėtį turi vertinti kaip teisingą ar bent jau ginčytiną remiantis jo nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis ir pateiktais dokumentais; be to, dėl faktinių aplinkybių teismas turi būti įsitikinęs, kad prašymą pateikęs asmuo galės pateikti įrodymus. Jei teisiniai reikalavimai įvykdyti, atitinkamas asmuo turi teisę gauti konsultacinę pagalbą arba teisinę pagalbą.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Vokietijoje skiriama konsultacinė pagalba ir teisinė pagalba (žr. 2 klausimą).

Konsultacinė pagalba (ji apima konsultacijas ir, jei reikia, atstovavimą) teikiama civilinės teisės, įskaitant darbo teisę, administracinę teisę, konstitucinę teisę ir socialinę teisę, bylose. Baudžiamosiose ir administracinių pažeidimų bylose teikiamos tik konsultacijos. Bylose, kuriose turi būti taikoma kitų valstybių teisė, konsultacinė pagalba teikiama, jei faktinės bylos aplinkybės yra susijusios su Vokietija. Mokesčių teisės bylose konsultacinė pagalba neteikiama.

Teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose dėl civilinių ginčų, ne ginčo teisenos tvarka nagrinėjamosiose bylose ir darbo, administracinių, socialinių ar mokesčių bylų teismų (*Arbeitsgericht, Verwaltungsgericht, Sozialgericht* arba *Finanzgericht*) nagrinėjamosiose bylose. Teisinė pagalba neteikiama kaltinamiesiems baudžiamosiose bylose ir skolininkams nemokumo bylose. Taisyklėse dėl teismo paskirtų gynėjų numatytos išsamios specialiosios teisės normos dėl kaltinamųjų baudžiamosiose bylose. Skolininkams nemokumo bylose su procesu susijusių išlaidų mokėjimas gali būti atidėtas, jeigu jie kartu su pareiškimu dėl nemokumo pateikė prašymą atleisti nuo likusios skolos. Pagal atskirą prašymą nemokumo bylų teismas tokiais atvejais skolininkui taip pat skiria skolininko pasirinktą advokatą, jeigu paaiškėja, kad advokato atstovavimas bus reikalingas.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Tokių specialių procedūrų nėra; esamos galimybės gauti konsultacinę pagalbą ir teisinę pagalbą taip pat apima skubius atvejus.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Konsultacinės pagalbos ir teisinės pagalbos prašymų formas galima gauti vietos teismuose (*Amtsgerichten*) arba iš advokatų.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Reikiamą informaciją apie pajamas reikia patikimai įrodyti pateikiant atitinkamus dokumentus (pvz., atlyginimo lapelį arba, jei asmuo dirba savarankiškai – paskutinio mokesčio apskaičiavimo duomenis).

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Vokietijoje skiriama konsultacinė pagalba ir teisinė pagalba (žr. 2 klausimą).

Prašymas suteikti konsultacinę pagalbą pateikiamas apylinkės, kurioje yra asmens, norinčio gauti teises paslaugas, teisinė nuolatinė gyvenamoji vieta, teismui. Jei to asmens teisinė nuolatinė gyvenamoji vieta yra ne Vokietijoje, kompetenciją turi apylinkės, kurioje asmeniui reikia gauti konsultacinę pagalbą, teismas. Dėl šios formos pagalbos taip pat galima kreiptis tiesiogiai į advokatą. Tokiu atveju reikiamą prašymą vėliau, per keturias savaites, reikia pateikti vietos teismui.

Teisinės pagalbos prašymą reikia pateikti teismui, kuriame yra nagrinėjama byla, dėl kurios prašoma pagalbos, arba kuriame ta byla bus nagrinėjama.

Teismas (o ne, pavyzdžiui, socialinės paramos įstaiga) išnagrinėja prašymą ir nusprendžia, ar įvykdyti teisinės pagalbos suteikimo reikalavimai.

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Informacijos apie konsultacinę pagalbą ir teisinę pagalbą galima gauti vietos teismuose arba iš advokatų.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Jei turite teisę gauti konsultacinę pagalbą arba teisinę pagalbą, turėtumėte užpildyti atitinkamą formą, pridėti reikalingus dokumentus ir ją pateikti 8 punkte nurodytai įstaigai.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Vokietijoje skiriama konsultacinė pagalba ir teisinė pagalba (žr. 2 klausimą).

Asmuo, norintis gauti teises paslaugas, gali gauti pasirinkto advokato konsultacinę pagalbą. Bremeno ir Hamburgo žemėse konsultacinę pagalbą galima gauti viešuosiuose teisinių konsultacijų centruose. Advokatai privalo teikti konsultacinę pagalbą; prašymas suteikti šios formos teisinę pagalbą gali būti atmetas tik konkrečiais atvejais dėl svarbių priežasčių.

Jei suteikiama teisinė pagalba, galite laisvai pasirinkti advokatą. Proceso šalis turi pasirinkti advokatą, kuris įgaliotas jai atstovauti teisme. Teismo pirmininkas advokatą parenka ir paskiria tik tuo atveju, jei atitinkama šalis negali rasti advokato, kuris sutiktų jai atstovauti.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Vokietijoje skiriama konsultacinė pagalba ir teisinė pagalba (žr. 2 klausimą).

Advokatas turi teisę gauti 15 EUR mokesť iš asmens, kuriam teikia konsultacinę pagalbą; šio mokesčio gali būti atsisakoma atsižvelgiant į atitinkamo asmens aplinkybes. Kitokie susitarimai dėl atlyginimo negalioja. Likusią atlyginimo dalį advokatas gauna iš valstybės išdo.

Teisinės pagalbos atveju padengiamos visos su procesu susijusios išlaidos, išskyrus proceso šalies išlaidas, kurios nebuvo būtinos jo teisėms apsaugoti.

Šalis, kuriai reikalinga teisinė pagalba, nepatiria jokių papildomų išlaidų.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Jei teisinės pagalbos reikalavimai įvykdyti, proceso šalis nepatiria jokių kitų išlaidų. Jei teisinė pagalba suteikiama, padengiamos visos būtinos su procesu susijusios išlaidos. Tačiau, jei proceso šalis yra finansiškai pajėgi dalį savo pajamų skirti su procesu susijusioms išlaidoms, ji privalo visą atitinkamą sumą

arba jos dalį dalimis atlyginti valstybės išdui, kuris tas išlaidas padengė. Asmeninė ir finansinė padėtis gali būti peržiūrima ketverius metus nuo proceso pabaigos, gali būti nurodyta sumą mokėti dalimis arba gali būti koreguojamos jau nustatytos dalys. Didžiausias dalinių mokėjimų skaičius, kuris yra būti nustatomas, yra 48.

Gali būti, kad teisinė pagalba bus skirta ne visiems proceso etapams (toliau – dalinė teisinė pagalba). Tokiais atvejais teisinė pagalba teikiama tik tuo proceso etapu, kuriam ji buvo skirta.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Suteikiama teisinė pagalba nėra automatiškai taikoma apeliaciniams skundams. Teisinė pagalba nebeteikiama, kai byla nagrinėjantis teismas priima galutinį sprendimą. Tačiau galima vėl kreiptis dėl teisinės pagalbos apeliaciniame procese. Apeliacinis teismas įvertins, ar šaliai vis dar reikalinga pagalba, ir ar apeliacinis skundas nėra lengvabūdiškas ir yra tikimybė, jog jis bus patenkintas. Vertinimas, ar apeliacinis skundas nėra lengvabūdiškas ir ar yra tikimybė, jog jis bus patenkintas, neatliekamas, jeigu priešinga bylos šalis pateikė apeliacinį skundą. Jei šie reikalavimai įvykdyti, bylos šalis turi teisę gauti teisinę pagalbą.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Vokietijoje skiriama konsultacinė pagalba ir teisinė pagalba (žr. 2 klausimą).

Konsultacinę pagalbą galima atšaukti, jei ji buvo suteikta remiantis šalies, norinčios gauti teisinę paslaugas, pateikta neteisinga informacija.

Teisinė pagalba gali būti atšaukta tik esant šioms aplinkybėms:

jei pagalba buvo gauta apgaule remiantis neteisinga informacija apie ginčą;

jei siekiant įvykdyti pagalbos suteikimo subjektyviuosius reikalavimus buvo pateikta neteisinga informacija ir nebuvo pateiktos reikiamos deklaracijos;

jei nurodytų asmeninių ir finansinių aplinkybių, pagal kurias reikėtų suteikti pagalbą, nėra;

jei asmuo vėluoja mokėti dalines įmokas arba

jeigu asmuo nepraneša apie esminį savo pajamų ar kitų finansinių aplinkybių pagerėjimą arba nenurodo naujo savo adreso.

16 Ar galiu apskusti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Vokietijoje skiriama konsultacinė pagalba ir teisinė pagalba (žr. 2 klausimą).

Dėl apylinkės teismo sprendimo, kuriuo atmestas prašymas suteikti konsultacinę pagalbą, galima pateikti apeliacinį skundą skubos tvarka (*sofortige Beschwerde*).

Jei teisinės pagalbos prašymas atmetamas, pareiškėjas dėl to teismo sprendimo per vieną mėnesį gali pateikti apeliacinį skundą skubos tvarka, jei ginčo suma pagrindinėje byloje viršija 600 EUR. Jei ginčo suma pagrindinėje byloje neviršija 600 EUR, apeliacinį skundą galima teikti tik tuo atveju, jei teismas teisinę pagalbą atsisakė suteikti remdamasis vien reikalavimu, susijusiu su asmeninėmis ir finansinėmis aplinkybėmis.

Daugiau informacijos pateikta adresu

https://www.bmj.de/SharedDocs/Publikationen/DE/Beratungs_PKH.html

Paskutinis naujinimas: 13/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Airija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Teismo proceso išlaidos skiriasi priklausomai nuo teismo, nagrinėjamos bylos ir bylos sudėtingumo.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Teisinė pagalba – tai advokato arba baristerio atstovavimas civilinėse bylose apylinkės teisme, apygardos teisme, Aukštajame teisme, Apeliaciniame teisme ir Aukščiausajame Teisme, o tam tikrais atvejais – Europos Sąjungos Teisingumo Teisme. Teisinė pagalba taip pat teikiama dėl apeliacinių skundų Tarptautinės apsaugos apeliaciniame teisme. Ji taip pat gali būti teikiama dėl tam tikrų užklausų, kai koroneris pateikė Valdybai prašymą.

Paprastai teisinę pagalbą teikia Valdybos teisės centruose įdarbinti advokatai. Tačiau teisinę pagalbą taip pat gali teikti privačia praktika besiverčiantis advokatas iš Valdybos įsteigtos advokatų kolegijos. Tai ypač pasakytina apie šeimos teisės ir tarptautinės apsaugos bylas.

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Finansinė atitiktis reikalavimams ir įnašai

Kad būtų galima gauti civilinės teisinės pagalbos konsultaciją, Teisinės pagalbos valdyba [„Home - LAB \(legalaidboard.ie\)“](https://www.home-lab.ie) atliks jūsų finansinės padėties patikrinimą, kad nustatytų, ar turite teisę naudotis jos paslaugomis. Kad gautumėte civilinę teisinę pagalbą ir konsultaciją, jūsų metinės disponuojamosios pajamos turės būti mažesnės nei 18 000 EUR, o disponuojamas turtas – mažesnis nei 100 000 EUR. Abiem atvejais Teisinės pagalbos valdyba, apskaičiuodama šiuos rodiklius, taiko tam tikras išskaitas. Namas, kuriame gyvenate, apskaičiuojant jūsų turtą neįtraukiamas.

Dauguma atvejų turėsite atlikti mokėjimą, vadinamą „įnašu“. Įnašo (-ų) suma priklausys nuo jūsų disponuojamųjų pajamų ir turto.

Kai pirmą kartą susitiksute su advokatu, turėsite sumokėti **įnašą už konsultaciją**. Mažiausias įnašas už konsultaciją yra 30 EUR. Priklausomai nuo pajamų, jums gali tekti sumokėti iki 150 EUR.

Jei Teisinės pagalbos valdyba sutinka jums atstovauti teisme, turite sumokėti **pagalbos įnašą**. Mažiausias pagalbos įnašas yra 130 EUR. Priklausomai nuo jūsų pajamų ir turto, jums gali tekti sumokėti daugiau. Pagalbos įnašo suma apima įnašą už konsultaciją, todėl tuo atveju, kai apskaičiuota, kad jūsų įnašas yra 130 EUR, jums reikėtų papildomai sumokėti tik 100 EUR.

Įnašo mokėti nereikia, jei:

TUSLA prašo teismo leisti paimti jūsų vaikus į valstybės globą arba leisti savo darbuotojams prižiūrėti jūsų vaikus jūsų namuose.

Apylinkės teisme pareiškiate ieškinį arba atsiliepiate į ieškinį dėl draudimo, saugumo orderio, apsaugos orderio arba laikino draudimo nutarties.

Yra keletas kitų aplinkybių, kai Teisinės pagalbos valdyba įnašo netaiko. Tai, be kita ko, yra atvejai, kai Valdyba teikia teisinę konsultaciją asmeniui, kuris teigia patyręs išžaginimą ar seksualinę prievartą, arba atstovauja asmeniui byloje, kurioje kaltinamasis yra kaltinamas išžaginimu ar seksualine prievarta.

Tarptautinė apsauga (prieglobstis)

Jei prašote teisinės pagalbos, kad jums būtų padedama pateikti tarptautinės apsaugos prašymą Airijoje, jums reikės sumokėti tik 10 EUR įnašą.

Kaip vertinamos mano pajamos?

Pirmasis žingsnis – užpildyti prašymo suteikti teisinę paslaugą formą, kurioje nurodomos turimos lėšos. Jūsų bus paprašyta formoje pateikti šią informaciją:

Pajamos – tai visos jūsų pajamos, pavyzdžiui, atlyginimas, darbo užmokestis, socialinės paramos išmokos (nors kai kurios socialinės paramos išmokos, pvz., išmoka vaikui ir slaugytojo pašalpa, neįtraukiamos) (jokia viešosios teisės reglamentuojamos įstaigos teikiama būsto paramos priemonė pajamomis taip pat nebus laikoma), pensija ir tam tikros asmeninės aplinkybės, taip pat tam tikros išlaidos, pagal kurias siekiama nuspręsti, kokios sumos gali būti išskaitytos iš jūsų pajamų apskaičiuojant jūsų disponuojamąsias pajamas.

Išskaitomos sumos yra tokios:

Išskaitoma suma	Didžiausia suma
Sutuoktinis (-ė) / partneris (-ė)	3 500 EUR
Išlaikomi suaugusieji ir vaikai	1 600 EUR už išlaikomą asmenį
Apgyvendinimo išlaidos	8 000 EUR
Vaikų priežiūra	6 000 EUR vienam vaikui
Pajamų mokestis	Visa suma
PRSI	Visa suma
Universalus socialinis mokestis	Visa suma
Gauti <i>ex-gratia</i> mokėjimai	20 EUR atskaitymas už kiekvieną mokėjimą, gautą kiekvieną savaitę.

Teisinės pagalbos valdyba apskaičiuos jūsų disponuojamąsias pajamas ir praneš jums apie įnašą, kurį turite sumokėti. Galite pats užpildyti pranešimo apie lėšas formą arba, jei negalite to padaryti, Teisės centro darbuotojai jums padės užpildyti formą. Interneto svetainėje <https://www.legalaidboard.ie/en/> pateikiamas internetinis rodiklis, kuris padės jums sužinoti, ar tikėtina, kad atitiksate finansinius kriterijus. Rodiklis negarantuoja, kad atitiksate finansinius kriterijus teisinėms paslaugoms gauti. Jis suteikia tik orientacinę informaciją.

Kaip patvirtinti savo pagrindinį pajamų šaltinį ir atskaitytinas sumas?

Jūsų gali būti paprašyta pateikti savo pagrindinio pajamų šaltinio patvirtinimą, pavyzdžiui:

paskutinio atlyginimo lapelio kopiją;

socialinės paramos lapelio kopiją;

nuomos knygą ir (arba) hipotekos išrašą.

Teisinės pagalbos valdyba gali prašyti Užimtumo ir socialinės apsaugos departamento ištirti bet kurio asmens, kuris kreipiasi dėl teisinių paslaugų arba jas gauna, turimas lėšas. Tam tikromis aplinkybėmis Teisinės pagalbos valdyba gali paprašyti jūsų pateikti papildomų dokumentų, susijusių su jūsų nurodytomis atskaitytinomis sumomis.

Kaip apskaičiuojami mano kapitalo ištekliai?

Jūsų būsto vertė į jūsų kapitalo išteklių vertinimą **neįtraukiama**. Jei jūsų kapitalo ištekliai viršija 4 000 EUR, paraiškos formoje turite užpildyti kapitalo ataskaitą. Turi būti nurodyta ši informacija:

kapitalas – visas bet kokio pobūdžio kapitalas, nesvarbu, ar tai nekilnojamasis turtas, automobilis, gryniesi pinigai, banko sąskaitos, investicijos, ar kiti ištekliai, ir

skola – gali būti atsižvelgta į tam tikras skolas, pavyzdžiui, kredito unijų paskolas, kurios gali būti atskaitytos iš kapitalo, siekiant gauti disponuojamąjį kapitalą.

Kas nutiks, jei man bus priteistos išlaidos?

Jei prisiteisėte savo bylos išlaidas, jos turi būti sumokėtos į Teisinės pagalbos fondą ir panaudotos išlaidoms, kurias Teisinės pagalbos valdyba patyrė jums teikdama teisinę paslaugą, padengti. Šeimos teisės bylose ši praktika paprastai netaikoma. Su šeimos teise nesusijusiose bylose, jei laimėsite bylą, jums paprastai bus priteistos išlaidos. Kita vertus, jei pralaimite bylą, iš jūsų gali būti priteistos kitos šalies išlaidos. Tokiu atveju Teisinės pagalbos valdyba neprivalo padengti kitos šalies išlaidų ir esate asmeniškai atsakingas.

Kas atsitiks, jeigu byloje bus nuspręsta, kad man priteisiami arba iš manęs nepriteisiami pinigai ar kitas turtas?

Jeigu byloje bus nuspręsta, kad jums priteisiami arba iš jūsų nepriteisiami pinigai ar nekilnojamasis turtas, Teisinės pagalbos valdybai leidžiama (su tam tikromis išimtimis) naudoti šiuos pinigus ar nekilnojamąjį turtą jūsų teisei pagalbai apmokėti. Į Teisinės pagalbos fondą turite sumokėti bet kokias sumas, kurios jums priteisiamos arba iš jūsų nepriteisiamos, jeigu joms netaikoma išimtis. Fondas atsiskaičiuos savo išlaidas ir sugrąžins tai, kas liko. Jei jums priteisiamas arba iš jūsų nepriteisiamas nekilnojamasis turtas (pvz., namas arba žemė), fondas gali tą turtą suvaržyti nustatydamas tam tikrą sumą, kad turto nebūtų galima parduoti tol, kol bus grąžinta ši suma.

Ką turėčiau daryti, jei pasikeitė mano finansinė padėtis?

Jei gaunate teisinę paslaugą, turite pranešti Teisinės pagalbos valdybai (per savo advokatą) apie bet kokius savo pajamų ar kapitalo pasikeitimus, pavyzdžiui, jei padidėjo jūsų darbo užmokestis, pasikeitė jūsų socialinės paramos vertė arba jei įsigijote naują automobilį ar namą. Tai reikia atlikti, nes visą teisinių paslaugų gavimo laiką privalote išlaikyti teisę jas gauti, kol jūsų byla bus baigta nagrinėti. Vien tai, kad pagerėjo jūsų finansinė padėtis, nebūtinai reikšia, kad Valdyba nustos jums teikti teisinę pagalbą, tačiau ji gali paprašyti jūsų sumokėti didesnę įnašą.

Kas nutiks, jei neinformuosiu teisės centro apie pasikeitusią savo padėtį?

Jei Teisinės pagalbos valdybai nepranešate, kad pasikeitė jūsų pajamos ar kapitalas, o Valdyba sužino, kad jie pasikeitė, ji gali nuspręsti nutraukti teisinę pagalbą.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Jeigu byla priklauso Airijos jurisdikcijai, pareiškėjai iš užsienio, kurie atitinka įstatyme ir Taisyklėse nustatytus finansinio tinkamumo ir pagrįstumo kriterijus, Airijoje turės teisę gauti teisinę pagalbą.

Nors dauguma teisinės pagalbos prašančių asmenų gyvena Airijoje, asmuo, gyvenantis ne Airijoje, neatsižvelgiant į tai, ar jis yra Airijos pilietis, ar ne, gali prašyti teisinės pagalbos ir (arba) konsultacijų Airijoje, jeigu tas asmuo prašo teisinės pagalbos arba konsultacijų teisiniu klausimu, reglamentuojamu Airijos teisėje, ir paprastai jei teisinė pagalba teikiama asmeniui, gyvenančiam ne Airijoje, o ginčijamas nekilnojamasis ar asmeninis turtas yra Airijoje. Kaip ir Airijos pareiškėjai, kuriems, siekiant nustatyti, ar asmuo atitinka reikalavimus teisei pagalbai gauti, reikia praeiti lėšų patikrinimą, ne Airijoje gyvenantys asmenys taip pat turi praeiti tą patį finansinio tinkamumo vertinimą.

Teisinė pagalba teikiama netaikant lėšų patikrinimo kriterijų teismo procesuose, pradėtuose pagal 1991 m. Vaikų grobimo ir nutarčių dėl globos vykdymo įstatymą ir 1994 m. Nutarimų dėl išlaikymo įstatymą (kai kalbama apie išlaikymo išieškojimą pagal abipusę jurisdikciją).

Paprastai teisinės konsultacijos neteikiamos tais atvejais, kai pareiškėjas be sunkumų galėtų gauti teisinę konsultaciją ne pagal įstatymą. Dažniausiai tai būtų taikoma tais atvejais, kai paslaugas galima gauti iš kito šaltinio, pvz., konsultavimo agentūrų ar kitos valstybinės įstaigos.

Konsultacijos baudžiamosios teisės klausimais nepatenka į įstatymo taikymo sritį, išskyrus konsultavimą skundų pateikėjams išžaginimo bylose.

Prieš suteikdama teisinę pagalbą, Valdyba turi įsitikinti, kad yra pagrįsta pradėti procesą arba atsiliiepti į ieškinį, atsižvelgiant, pavyzdžiui, į bylos teisinį pagrįstumą ir tikėtiną rezultatą. Šie kriterijai apima: sėkmės perspektyvas; pagrįstas priežastis pradėti procesą arba atsiliiepti į ieškinį; bet kokio neteisminio būdo, kuriuo patenkinamai išsprendžiama problema (pvz., tarpininkavimo arba derybų dėl susitarimo) buvimą; teisiškai remiamo asmens gebėjimą gauti teisinį atstovavimą ne pagal įstatymą (pvz., galimybę, kad išlaidas padengs draudimo bendrovė ir t. t.).

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Apsvarstoma, ar su pareiškėjais turėtų būti elgiamasi kitaip, nei pagal bendrąją taisyklę, pagal kurią pareiškėjams skiriami susitikimai su advokatais; t. y., griežtai laikomasi datos, kuri pareiškėjams paskiriama teisinių paslaugų laukiančių asmenų sąrašė. Pirmenybė bus teikiama naujiems pareiškėjams, siekiantiems gauti teisinės paslaugas šių kategorijų bylose:

vaikų grobimo bylose;

kai kyla realus pavojus, kad vaikai bus išvežti iš jurisdikcijos be pareiškėjo sutikimo;

bylose dėl vaiko priežiūros;

bylose dėl smurto šeimoje;

kai pagal nuostatas dėl senaties terminų kyla pavojus, kad procesiniai terminai gali pasibaigti, jeigu nedelsiant nebus imtasi veiksmų;

kai kyla pavojus, kad sueis kituose teisės aktuose numatyti senaties terminai;

kai kyla pavojus, kad turtas gali būti išseiktas taip, kad iš jo nebus galima patenkinti pareiškėjo reikalavimų.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Asmuo, siekiantis gauti teisinės paslaugas, gali kreiptis į bet kurį Teisės centrą – telefonu ar raštu kreiptis į arčiausiai pareiškėjo gyvenamosios vietos esantį Teisės centrą.

Teisės centrų sąrašą galima rasti [Teisės pagalbos valdybos interneto svetainėje](#).

Jei užklausa pateikiama telefonu, pareiškėjo prašoma į tą Teisės centrą atvykti asmeniškai, kad būtų galima užpildyti rašytinę prašymo formą ir atlikti lėšų vertinimą siekiant nustatyti, ar pareiškėjas atitinka finansinius kriterijus teisei pagalbai gauti. Galima pateikti prašymą paštu ir jis paprastai yra tinkamas, jei pareiškėjas negali lengvai asmeniškai atvykti į Teisės centrą.

Teisinė pagalba teikiama netaikant lėšų patikrinimo kriterijų teismo procesuose, pradėtuose pagal 1991 m. Vaikų grobimo ir nutarčių dėl globos vykdymo įstatymą ir 1994 m. Nutarimų dėl išlaikymo įstatymą (kai kalbama apie išlaikymo išieškojimą pagal abipusę jurisdikciją).

Be to, Teisės pagalbos valdyba leidžia prašymą pateikti internetu savo interneto svetainėje.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Darbo užmokesčio lapelis/P60, socialinės paramos kvitas arba pranešimas apie pajamų ir (arba) audituotų sąskaitų įvertinimą

Išsami informacija apie visas kitas jūsų gaunamas pajamas (pvz., išlaikymo išmokas)

Išsami informacija apie jūsų pajamų mokesčių, PRSI ir USC mokėjimus (jie bus pateikti jūsų atlyginimo lapelyje arba pranešime apie įvertinimą).

Išsami informacija apie jūsų mėnesines hipotekos ir (arba) nuomos įmokas

Apytikslė viso jūsų ilgalaikio turto, išskyrus būstą, kuriame gyvenate, vertė

Visų jūsų santaupų vertė

Negrąžintos sumos, susijusios su jūsų suteiktomis paskolomis ir (arba) skoliniais įsipareigojimais

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Valdybos [internetu svetainėje](#) pateikiamas visų teisės centrų (dirbančių visą ir ne visą darbo dieną) adresų ir telefono numerių sąrašas.

Internetinė forma taip pat pateikiama Teisės pagalbos valdybos interneto svetainėje.

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Finansinius kriterijus atitinkantiems pareiškėjams pasiūlomas susitikimas su advokatu pagal laukiančiųjų sąrašo procedūrą arba pagal nustatytas prioritetingų dalykų kategorijas. Paprastai pareiškėjui pasiūlomas susitikimas su vienu iš Teisės pagalbos valdybos įdarbintų advokatų, dirbančių viename iš Valdybos biurų.

Prieš pirmą susitikimą pareiškėjas sumoka teisinės konsultacijos įnašą ir gauna jo sumokėjimo kvitą.

Pirmame susitikime advokatas paaiškins, kad tuo atveju, jei pareiškėjui pradėdant procesą arba atsiliepiant į ieškinį reikės advokato atstovavimo, išduodant teisinės pagalbos pažymėjimą reikės sumokėti teisinės pagalbos įnašą.

Teikiant prašymus dėl teisinės pagalbos pažymėjimų gali tekti pateikti papildomą informaciją. Atsižvelgiant į atvejo pobūdį, ši papildoma informacija gali apimti:

sveikatos įrašus ir (arba) ataskaitas;

„Gardai“ gautų ar parengtų išrašų ir (arba) ataskaitų kopijas;

visų sutarčių kopijas.

Jeigu, gavus visą reikalingą informaciją, manoma, kad teisinės pagalbos prašymas neatitinka 1995 m. Civilinės teisinės pagalbos įstatymo ir 1996 m.

Taisyklių, advokatas išduos atsisakymo raštą.

Šiame rašte bus nurodytos priežastys, dėl kurių prašymas atmetamas, ir atitinkamas (-i) Civilinės teisinės pagalbos įstatymo ir (arba) Taisyklių straipsnis (-iai). Šiuo raštu pareiškėjas taip pat informuojamas apie teisę prašyti, kad sprendimas būtų peržiūrėtas ir (arba) apskųstas Valdybos apeliaciniam komitetui.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Kai teisinės pagalbos prašytojas atitinka įstatyme ir Taisyklėse nustatytus reikalavimus, teisinės pagalbos pažymėjimas išduodamas advokato ir, jei reikia, baristerio atstovavimui tam tikrose civilinėse bylose, kurias nagrinėja apylinkės teismai, apygardos teismai, Aukštasis teismas ir Aukščiausiasis Teismas.

Teisinės pagalbos pažymėjimu leidžiama teikti tik su jame nurodyta byla ar dalyku susijusias teisinės paslaugas. Teisinės pagalbos pažymėjimo išdavimas pareiškėjui nereiškia, kad jam teikiama teisinė pagalba kitais klausimais. Jeigu pareiškėjui reikia teisinės pagalbos dėl daugiau nei vieno dalyko, turi būti pateiktas atskiras prašymas.

Teisinės pagalbos pažymėjimo prašymus teisės centre teikia advokatas, pasikonsultavęs su pareiškėju.

Įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad asmuo neturi teisės gauti teisinės pagalbos ar konsultacijų, jeigu nesumoka įnašo. Šis įnašas nustatomas atlikus finansinį vertinimą, pagrįstą pareiškėjo pranešimuose apie lėšas ir kapitalą pateikta informacija. Jei asmuo neturi ilgalaikio turto, minimali už teisinę pagalbą mokėtina suma yra 35 EUR, o didžiausia suma – 1 210 EUR.

Visas įnašas turėtų būti sumokėtas išduodant teisinės pagalbos pažymėjimą, prieš teikiant teisinės paslaugas. Išimtinėmis aplinkybėmis Valdyba gali leisti pareiškėjui mokėti dalimis. Tačiau visa mokėtina suma turi būti sumokėta per dvylika mėnesių, iki bylos užbaigimo.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Jeigu pareiškėjas pareiškia pageidavimą, kad Teisės centre jam atstovautų konkretus advokatas, vadovaujantysis advokatas atsižvelgs į pareiškėjo pageidavimus spręsdamas, kurį advokatą priskirti tam pareiškėjui. Vadovaujantysis advokatas, spręsdamas, kurį advokatą paskirti, taip pat atsižvelgs į kitas aplinkybes, pavyzdžiui, ar pareiškėjo prašomas advokatas galėtų atstovauti klientui tam tikrą atvykimo į teismą dieną. Jeigu pareiškėjo prašomas advokatas pareiškėjo bylos nagrinėjimo dieną jau yra įsipareigojęs kitam klientui kitoje vietoje, vadovaujantysis advokatas turėtų paskirti pareiškėjui ne jo pasirinktą advokatą.

Jeigu pareiškėjui anksčiau atstovavo Teisės centro advokatas, tuomet būtų įprasta, kad vadovaujantysis advokatas paskirtų tą patį advokatą teikti teisinės paslaugas tam pačiam klientui dėl naujo dalyko. Pareiškėjas neturi absoliučios teisės konsultuotis su savo pasirinktu advokatu arba būti jo atstovaujama, tačiau, kai sprendžiama, kurį advokatą paskirti pareiškėjui, vadovaujantysis advokatas paprastai atsižvelgia į pareiškėjo pageidavimus. Jei pareiškėjas būtų

linkęs būti atstovaujamas savo lyties advokato, tada, kiek įmanoma, vadovaujantysis advokatas siektų užtikrinti, kad būtų atsižvelgta į atitinkamą pareiškėjo pageidavimą.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Pažymėjime nurodyto teisinės pagalbos įnašo sumokėjimas padengs visas bylos išlaidas. Tačiau išlaidos ir bendras nuostolių atlyginimas, kuriuos jums teismas priteisė byloje arba kurie buvo nustatyti neteisiminiu susitarimu, sumokami Teisinės pagalbos valdybai. Valdyba turės teisę atskaityti patirtas išlaidas iš bet kokių jūsų gaunamų lėšų, išskyrus tam tikras ribotas išimtis. Ši nuostata taip pat taikoma išmokoms teisinę pagalbą gaunančiam asmeniui pagal santuokos bylose sudarytus susitarimus, gyvenimo skyrium patvirtinimo susitarimus ar teismo gyvenimo skyrium patvirtinimo bylose priimtus sprendimus. Jei bendra Valdybos patirtų teisiųjų paslaugų teikimo išlaidų suma yra mažesnė nei suma, jūsų arba jūsų interesais sumokėta kaip įnašas, išieškotos išlaidos ar nuostolių atlyginimas arba kaip įpareigojimas, nustatytas suvaržant nekilnojamąjį turtą, likutis jums bus grąžintas.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Netaikoma

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Teisinės pagalbos pažymėjimas suteikia teisę gauti teisines paslaugas, susijusias su jame nurodyta byla ar dalyku. Užbaigus nurodytą bylą arba išsprendus ginčą dėl nurodyto dalyko, pažymėjimas baigia galioti. Pareiškėjas, kuriam reikia papildomų paslaugų, galimai susijusių su pirminiu dalyku, gali prašyti pakeisti teisinės pagalbos pažymėjimą arba išduoti naują pažymėjimą. Konkrečios bylos aplinkybės lems, ar reikalingas pakeitimas, ar naujas pažymėjimas, konsultaciją šiuos klausimus suteiks advokatas.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Jei pateikiate neteisingą informaciją arba neatskleidžiate kokio nors esminio fakto (pavyzdžiui, susijusio su jūsų finansinės padėties pasikeitimu), arba jei elgiatės nepagrįstai, teisinės konsultacijos arba teisinė pagalba, arba ir viena, ir kita, gali būti atšauktos ir jums gali tekti padengti visas jūsų interesais patirtas išlaidas.

16 Ar galiu apskusti atsakymą suteikti teisinę pagalbą?

Pareiškėjas, nukentėjęs dėl bet kurio Valdybos sprendimo, gali prašyti sprendimą peržiūrėti. Jei pareiškėjas pageidauja, kad sprendimas būtų peržiūrėtas, turi būti raštu pateikiama svarstyti papildoma informacija kartu su pareiškėjo advokato nuomone dėl to, ar sprendimas turėtų būti paliktas galioti. Pareiškėjai per Teisės centrą gali prašyti peržiūrėti sprendimą.

Pareiškėjas, nukentėjęs dėl bet kurio Valdybos sprendimo arba peržiūrėjęs bet kurį Valdybos sprendimą, gali tą sprendimą apskusti Valdybos komitetui. Jei pareiškėjas pageidauja apskusti sprendimą, skundas turi būti pateiktas Valdybos apeliaciniam komitetui. Pareiškėjai gali prašyti, kad sprendimas būtų apskustas per teisės centrą arba tiesiogiai Valdybai.

Papildoma informacija sprendimo peržiūros arba apeliacinio skundo pateikimo tikslais turi būti pateikta per vieną mėnesį nuo tos dienos, kai pareiškėjui buvo pranešta, kad jis neturi teisės į prašomą paslaugą.

Apeliacinį komitetą sudaro pirmininkas ir dar keturi nariai, iš kurių du prieš juos paskiriant į Valdybą buvo praktikuojantys baristeriai arba praktikuojantys advokatai. Komitetą sudaro asmenys, kurie nedalyvavo priimant pradinį sprendimą.

Papildoma informacija

Papildomos informacijos, įskaitant visų teisės centrų adresus ir telefono numerių sąrašą, galima rasti Valdybos [internetinio svetainėje](#).

Paskutinis naujinimas: 26/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriešima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Graikija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Bet kuris asmuo, norintis pradėti arba jau pradėjęs teismo procesą, turi padengti šias bylinėjimosi išlaidas:

honorarus už advokato paskyrimą teisinės pagalbos prašymui ar kitoms teisių gynimo priemonėms parengti ir pateikti, dalyvavimą taikinamojo tarpininkavimo posėdžiuose, teismo posėdžiuose kaip ieškovo advokatui arba patarėjui atitinkamose bylose, dokumentų pateikimą, antstolio (gr. *dikastikós epimelittis*) vykdomą dokumentų įteikimą ir vykdomojo rašto pateikimą teismo antstoliui, kad būtų įvykdytas teismo sprendimas;

teisiųjų prašymų ar kitų teisių gynimo priemonių įteikimo išlaidas;

vertimo raštu ir (arba) žodžiu išlaidas tarpvalstybinėse bylose;

išlaidas ekspertams, kai tokie ekspertai skiriami teismo nutartimi arba atitinkamos šalies prašymu;

teismo mokesčius už dokumentų pateikimą ir vykdymo užtikrinimo priemonių nustatymą;

kitai šaliai priteistas bylinėjimosi išlaidas.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Piliečiai turi teisę prašyti finansinės paramos, kad galėtų pradėti teismo procesą arba dalyvauti jiems iškeltose bylose. Ši teisė taip pat apima teisinį atstovavimą antroje instancijoje, notaro (gr. *symvolaiogrfos*) ir antstolio išlaidas ir vykdymo išlaidas.

Teisinės pagalbos civilinėse ir komercinėse bylose turinys numatytas Įstatyme Nr. 3226/2004 dėl teisinės pagalbos teikimo mažas pajamas gaunantiems piliečiams ir kitų nuostatų, su pakeitimais (toliau – Įstatymas).

Teisinė pagalba taip pat gali būti teikiama paskiriant advokatą, kuris teiktų teisines konsultacijas, siekiant išspręsti tarptautinį ginčą prieš perduodant jį teismui (Įstatymo 10 straipsnio c punktas).

3 Kokie yra teisinės pagalbos suteikimo reikalavimai?

Įstatymo 11 straipsnyje numatyta, kad teisę į teisinę pagalbą gali gauti visi Europos Sąjungos piliečiai. Be to, teisinę pagalbą gali gauti trečiųjų šalių piliečiai ir asmenys be pilietybės, kurie teisėtai gyvena arba turi nuolatinę gyvenamąją vietą Europos Sąjungoje ir gali pateikti įrodymų, kad yra įvykdytos atitinkamos sąlygos.

Teisinė pagalba teikiama, jei įvykdomos Įstatyme nustatytos sąlygos. Pagal Įstatymo 1 straipsnio 2 dalį teisę gauti teisinę pagalbą turi asmenys, kurių šeimos metinės pajamos neviršija dviejų trečdalių Įstatyme nustatytų mažiausių metinių asmens pajamų. Šeimos ginčo atveju kitos ginčo šalies (sutuoktinio) pajamos nelaikomos prisidedančiomis prie ieškovo pajamų.

Asmenims, kurių nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje, taikomos specialios taisyklės. Kaip numatyta Įstatymo 10 straipsnyje, minėta riba nėra privaloma, jei ieškovas įrodo, kad dėl pragyvenimo išlaidų skirtumo jo kilmės šalyje ir Graikijos Respublikoje jis neturi galimybių padengti teisinės apsaugos išlaidų.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Taip, visų pirma civilinėse, šeimos, komercinėse ir baudžiamosiose bylose.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Procedūra reglamentuojama Įstatymo 2 straipsnyje. Teisinės pagalbos suteikimo procedūra pradedama, kai tik pagalbos gavėjas pateikia prašymą, kuriame pateikiama bylos dalyko arba veiksmo santrauka ir įrodymai, kad yra įvykdytos pagalbos gavimo sąlygos.

Prie prašymo turi būti pridėti būtini patvirtinamieji dokumentai, prašymo pateikėjo finansinę padėtį patvirtinantys dokumentai (visų pirma mokesčių deklaracijos kopija arba kompetentingos mokesčių inspekcijos vadovo pažyma, kurioje nurodyta, kad prašymo pateikėjas neprivalo pateikti deklaracijos, turto deklaracijos kopija, mokestinio patikrinimo pažyma, prašymo pateikėjo mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris (AFM), socialinės apsaugos pažymos, priesaika patvirtinti pareiškimai) ir gyvenamosios vietos įrodymas pagal 1 straipsnio pirmą pastraipą trečiosios šalies piliečio atveju.

Prašymas ir patvirtinamieji dokumentai pateikiami likus ne mažiau kaip 15 dienų iki bylos nagrinėjimo arba veiksmo, dėl kurio prašoma teisinės pagalbos. Šis terminas gali būti sutrumpintas, jei siunčiamas paskesnis teismo šaukimas. Procedūra yra nemokama ir nebūtina dalyvauti su advokatu.

8 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teisinės pagalbos prašymai turėtų būti teikiami pirmosios instancijos teismams (gr. *protodikeia*), turintiems teritorinę ir materialinę jurisdikciją, kurie kompetentingi nagrinėti šiuos prašymus.

Su teismo procesu nesusijusių atveju jurisdikciją turi ieškovo gyvenamosios vietos apylinkės civilinių bylų teismas (gr. *eirinodikeio*).

Ieškovas gali paduoti apeliacinį skundą dėl teisėjo sprendimo, kuris bus išnagrinėtas per laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą (gr. *diadikasía ton asfalistikón métron*). *Prima facie* bylos aplinkybių išdėstymo pakanka, kad ieškiny bus priimtas, ir nereikalaujama pateikti visų dokumentų. Teismas turi plačią diskreciją rinkti įrodymus.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Visi Graikijos teismai turi specialų biurą, kad padėtų mažas pajamas gaunantiems piliečiams, turintiems teisę į nemokamą teisinę pagalbą, pradėti procedūrą. Kai kurie teismai skelbia prašymo formą internete, pvz., Patrų apygardos civilinių bylų teismas (gr. *Eirinodikeio Pítras*), žr. <https://www.eirinodikeio-patras.gov.gr/nomiki-voithia>

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Ieškovi turi pateikti savo finansinės padėties įrodymus. Atitinkami patvirtinamieji dokumentai numatyti Įstatyme (žr. 5 klausimą).

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Prašymas turėtų būti pateiktas teismui (žr. 5 klausimą).

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Teisinės pagalbos gavimo kriterijai nustatyti Įstatyme. Pagal 1 straipsnio 2 dalį teisę į teisinę pagalbą turi mažas pajamas gaunantys piliečiai, kurių metinės šeimos pajamos neviršija dviejų trečdalių minimalių metinių asmens pajamų, nustatytų Nacionalinėje bendrojoje kolektyvinėje darbo sutartyje (gr. *Ethnikí Genikí Syllogikí Sýmvasi Ergasías*). Šalies vidaus ginčo atveju į kitos ginčo šalies pajamas neatsižvelgiama.

Specialios priemonės taikomos, jei asmens, prašančio suteikti teisinę pagalbą civilinėje arba komercinėje byloje, gyvenamoji vieta arba nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje. Pagal šio Įstatymo 10 straipsnį nustatyta šeimos pajamų riba nėra privaloma, jeigu ieškovas gali įrodyti, kad negali padengti teisinių išlaidų dėl pragyvenimo išlaidų skirtumo gyvenamosios vietos ar nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje narėje ir Graikijoje.

Dėl prašymo tarpvalstybinio pobūdžio teisinė pagalba taip pat teikiama vertimo žodžiu išlaidoms, ginčui išspręsti reikalingų dokumentų oficialaus vertimo išlaidoms padengti ir kelionės išlaidoms, kurias patiria prašymą pateikęs asmuo, norėdamas pagrįsti savo prašymą, jei jis turi asmeniškai dalyvauti teismo posėdyje, padengti, jei teismas nusprendžia, kad tas asmuo negali kitaip dalyvauti procese. Teisinė pagalba taip pat gali būti teikiama paskiriant advokatą, kuris teiktų teisinę konsultaciją, kad būtų išspręstas ginčas prieš jį perduodant teismui.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Šalis turi kreiptis į kompetentingą teismą (žr. 5 klausimą).

Jeigu teisinę pagalbą suteikia teismas, jos gavėjas turi teisę į teisinę paslaugą, nurodytas atsakyme į 2 klausimą.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Šis klausimas reglamentuojamas Įstatymo 5 straipsnyje. Jei paskiriamas advokatas, jis atrenkamas iš atitinkamos advokatų asociacijos (gr. *dikigorikós sýllogos*) sudaryto sąrašo. Budintys advokatai (gr. *synígoroi ypiresías*) skiriami abėcėlės tvarka iš atitinkamo advokatų asociacijos sąrašo, o jų atranką patvirtina teisinę pagalbą teikiantis teismas. Paskirtas advokatas gali atsisakyti ginti šalį. Jei jie atsisako, tas pats teismas paskiria kitą advokatą.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Iš dalies pakeisto Įstatymo 9 straipsnyje pateikiama išsami informacija apie išlaidas, laikomas teisinės pagalbos išlaidomis. Taip pat žr. atsakymus į 1 ir 2 klausimus.

Teisinė pagalba teikiama bylose dėl santuokos nutraukimo bendru sutikimu (gr. *synainetikó diazýgio*) ir apima atleidimą nuo pareigos padengti visas bylinėjimosi išlaidas ar jų dalį notarui, taip pat advokato, paskirto atstovauti ieškovams pas notarą, honorarą.

Teisinė pagalba neturi įtakos pareigai padengti kitai šaliai priteistas išlaidas.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Įstatyme tai nenumatyta. Galima alternatyva yra ta, kad kitas išlaidas padengia NVO, visų pirma migrantų ir pabėgėlių atveju.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Taip. Įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad teisinė pagalba teikiama atskirai kiekvienam bylos nagrinėjimui, ji taikoma visuose bet kurios instancijos teismuose ir taip pat apima teismo sprendimo vykdymą.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Pagal Įstatymo 4 straipsnio 2 ir 3 dalis teisinė pagalba gali būti atšaukta arba apribota kompetentingo teisėjo sprendimu, priimtu *ex officio*, arba prokuroro (gr. *eisangeléas*) siūlymu, jeigu nustatoma, kad, pirma, pagalbos suteikimo sąlygos nebuvo įvykdytos, nebėra vykdomos arba iš esmės pasikeitė. Prašymo pateikėjai, kuriems buvo teisinė pagalba suteikta remiantis neteisingu prašymu ar informacija, privalo atlyginti išlaidas, nuo kurių jie buvo atleisti.

16 Ar galiu apskųsti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Pagal 8 straipsnio 2 dalį ieškovas per 5 dienas nuo teismo sprendimo priėmimo gali pateikti apeliacinį skundą dėl apylinkės civilinių bylų teismo teisėjo sprendimo, iš vieno teisėjo susidedančio pirmosios instancijos teismo (gr. *monomélés protodikeio*) sprendimo arba pirmosios instancijos teismo pirmininko sprendimo pirmosios instancijos teismui, kurį sudaro keli teisėjai (gr. *polymélés protodikeio*). Apeliacinis skundas bus nagrinėjamas per laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą (Civilinio proceso kodekso (gr. *Kódikas Politikís Dikonómias*) 682 ir paskesni straipsniai). Aukščiausiajam Teismui (gr. *Áreios Págos*) apeliacinis skundas negali būti teikiamas. Pasikeitus faktinėms aplinkybėms, galima pareikšti naują ieškinį (Įstatymo 2 straipsnio 5 dalis).

17 Ar teisinės pagalbos prašymas sustabdo senaties terminą?

Teisinės pagalbos įstatyme susijusių nuostatų nėra.

Paskutinis naujinimas: 28/02/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([es](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Teisinė pagalba - Ispanija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Ispanijoje teisingumo administravimas yra nemokamai teikiama viešoji paslauga. Mokesčių ar rinkliavų už naudojimąsi paslauga nėra. Tačiau bylinėjimasis paprastai sukelia tam tikras išlaidas, kurias dažniausiai sudaro šie elementai:

advokatų užmokestis;

pranešimų skelbimo oficialiuose leidiniuose išlaidos;

užstatai, reikalingi, kad būtų galima pateikti tam tikrus apeliacinius skundus;

mokėjimai ekspertams.

Apskritai atitinkama šalis šias išlaidas turi sumokėti iš anksto. Proceso pabaigoje teismas turi nuspręsti, kas galiausiai turėtų padengti šias išlaidas – Ispanijoje tai vadinama „nurodymu sumokėti išlaidas“ (isp. *condena en costas*), reglamentuojamu pagal principą „moka pralaimėtojas“.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Pagal Ispanijos konstitucijos 119 straipsnį teisinė pagalba yra procedūra, kurios pagrindu pakankamai lėšų neturintiems ir tai įrodžiusiems asmenims suteikiamos tam tikros lengvatos, daugiausia tai yra atleidimas nuo pareigos sumokėti advokatų užmokestį ir išlaidas ekspertų parodymams, garantijoms, žyminiams mokesčiams ir kt.

Be kita ko, tokie mokėjimai apima:

teisines konsultacijas iki teismo bylos nagrinėjimo;

advokatų užmokestį;

pranešimų skelbimo oficialiuose leidiniuose išlaidas;

užstatus, reikalingus, kad būtų galima pateikti tam tikrus apeliacinius skundus;

mokėjimus ekspertams.

Į minėtąsias teises tik tarpvalstybiniuose ginčuose (po to, kai buvo reformuotas 2005 m. liepos 18 d. Įstatymas Nr. 16/2005, jį suderinant su Direktyva 2002/8/EB) įtraukti šie elementai:

vertimo žodžiu paslaugos;

dokumentų vertimas raštu;

kelionės išlaidos, kai reikalaujama atvykti asmeniškai;

teisininkų (isp. *abogado* ir *procurador*) atliekama gynyba ir atstovavimas, net ir tais atvejais, kai tai nebūtina, jeigu teismas to pareikalauja siekdamas užtikrinti šalių lygybę.

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Visi ES piliečiai, galintys įrodyti, kad turi nepakankamai lėšų (tarpvalstybiniuose ginčuose tai taikoma tik fiziniams asmenims).

Trečiųjų šalių piliečiai, teisėtai gyvenantys Ispanijoje arba turintys tarptautinėse konvencijose pripažintą teisę šia teise taip pat naudojami tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir ES piliečiai.

Darbo teisės bylose – bet kuris įdarbintas asmuo, neatsižvelgiant į jo pilietybę ir turimas lėšas.

Viešajam interesui atstovaujanti asociacijos ir fondai.

Baudžiamajame, administraciniame ir parengiamajame administraciniame procese – užsienio piliečiai, galintys įrodyti, kad turi nepakankamai lėšų bylinėjimuisi, net jeigu jie Ispanijoje gyvena neteisėtai.

Neatsižvelgiant į lėšų bylinėjimuisi turėjimą, teisė į teisinę pagalbą suteikiama nusikaltimų dėl lyties, terorizmo ir prekybos žmonėmis aukoms, taip pat nepilnamečiams ir psichikos sutrikimų turintiems asmenims, kai jie nukentėję nuo prievartos ir netinkamo elgesio, o jeigu nukentėjusysis miršta, ši teisė taikoma gyviems likusiems šeimos nariams, jeigu jie nėra nusikalstamos veikos vykdytojai.

Panašiai, neatsižvelgiant į lėšų bylinėjimuisi turėjimą, teisinė pagalba skiriama asmenims, kurie gali įrodyti, kad dėl nelaimingo atsitikimo sukeltų nuolatinių pasekmių jie visiškai negali įprastai dirbti ar verstis profesija ir jiems reikia kitų žmonių pagalbos, kai ginčo dalykas yra reikalavimas atlyginti patirtą žalą.

Gynybai darbo bylų teismuose nagrinėjamosiose bylose – darbuotojai ir socialinės apsaugos sistemos išmokas gaunantys asmenys, neprivalėdami įrodyti nepakankamų lėšų.

Tarpvalstybiniuose ginčuose minėtą teisę galima gauti, jeigu atitinkamas asmuo gali įrodyti, kad proceso išlaidų negalima padengti dėl pragyvenimo lygio skirtumų tarp valstybės narės, kurioje tas asmuo gyvena, ir Ispanijos.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Teisinė pagalba gali būti skiriama visų rūšių bylose, tiek nagrinėjamosiose ginčo tvarka, tiek ir ne ginčo tvarka, jeigu bylos vertė viršija 2 000 EUR, išskyrus atvejus, kai dėl bylos dalyko reikalinga advokato pagalba, ir teisinė pagalba apima visas procedūras, bet kokius galimus apeliacinius skundus ir teismo sprendimų vykdymą.

Bylose, kurių vertė mažesnė negu 2 000 EUR ir kuriose nėra būtinos advokato paslaugos, teisinės pagalbos taip pat galima prašyti, kai kita bylos šalis turi teisinį atstovą arba kai teisėjas arba teismas konkrečiai nurodo užtikrinti šalių lygybę.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Per 15 darbo dienų nuo prašymo gavimo laikinai teisinę pagalbą gali skirti advokatūra (isp. *Colegio de Abogados*) arba ji gali būti skiriama teismo nurodymu.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Ją galima gauti iš advokatūros Teisinės pagalbos tarnybos (isp. *Servicio de orientación jurídica*), teismų kanceliarijų (*Decanatos de los Juzgados*) ir provincijų teisinės pagalbos komisijų (*Comisiones provinciales de Asistencia Jurídica Gratuita*).

Bendroji advokatų taryba (isp. *Consejo General de la Abogacía Española*) administruoja piliečiams skirtą interneto portalą teisei pagalbai gauti (isp. [Justicia Gratuita](#)) – portale, bet kitų dalykų, galima užpildyti teisinės pagalbos prašymo formą arba pasitikrinti, ar yra įvykdytos finansinės sąlygos, kurias reikia atitikti, kad būtų galima pasinaudoti teisine pagalba, tačiau dokumentus ir prašymą visada reikia pateikti toliau išdėstytu būdu.

Kur kreiptis

Teisinės pagalbos prašymai kartu su atitinkama dokumentacija turi būti pateikiami tos vietovės, kurioje yra pagrindinę bylą nagrinėjantis teismas, advokatūros teisinės pagalbos tarnyboms arba pareiškėjo nuolatinės gyvenamosios vietos teismui, jeigu byla dar neiškelta.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Dokumentus, susijusius su:

atitinkamo asmens ir jo šeimos narių finansine padėtimi;

asmeninėmis ir šeimos aplinkybėmis;

prašoma teisine apsauga.

Konkrečiau – šiuos dokumentus:

įmonių pelno mokesčio sumokėjimo patvirtinimą (isp. *Certificado de liquidación del Impuesto sobre Sociedades*) (juridinių asmenų atveju);

viešojo intereso deklaracijos arba įrašo fondų registre (isp. *Registro de Fundaciones*) fotokopiją (juridinių asmenų atveju);

nuolatinės pareiškėjo gyvenamosios vietos valdžios institucijų išduotą turto nuosavybės patvirtinimą (isp. *Certificado de signos externos*);

gyvenamosios vietos registracijos patvirtinimą (isp. *Certificado de empadronamiento*);

nedarbo ir išmokų gavimo laikotarpio INEM patvirtinimą;

valstybinės pensijos gavimo patvirtinimą (isp. *Certificado de cobro de pensiones publicas*);

Valstybinės viešojo įdarbinimo tarnybos (isp. *Servicio Público de Empleo Estatal – SPEE*) pažymą, kuria įrodomas nedarbo išmokų gavimas ir laikotarpis, kurio jos skiriamos.

kitus dokumentus (bet kurį dokumentą, kuriuo įrodomi išdėstyti faktai).

Vis dėlto, siekdamas pagreitinti prašymo nagrinėjimo procesą, advokatūros, gavusios tiesioginį įgaliojimą, keleto iš minėtų pažymų gali prašyti bylos šalių vardu.

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Teisinės pagalbos prašymai turi būti pateikiami tos vietovės, kurioje yra pagrindinę bylą nagrinėjantis teismas, advokatūros teisinės pagalbos tarnyboms arba pareiškėjo nuolatinės gyvenamosios vietos teismui, jeigu byla dar neiškelta. Pastaruoju atveju teismas prašymą turi nedelsdamas perduoti teritorinę jurisdikciją turinčiai advokatūrai.

Kilus tarpvalstybiniams ginčams advokatūros yra laikomos gaunančiosiomis institucijomis. Kilus tokiems ginčams prašymą išduodanti institucija yra pareiškėjo įprastinės arba nuolatinės gyvenamosios vietos advokatūra.

ES pilietis, kurio valstybė yra Europos sutarties dėl teisinės pagalbos prašymų perdavimo susitariančioji šalis, gali kreiptis į savo šalies paskirtą centrinę instituciją prašydamas įgyvendinti sutartį.

Prašymas turi būti pateiktas prieš iškeliant bylą arba, jeigu teisinės pagalbos prašo atsakovas, prieš ginčijant ieškinį. Tačiau tiek pareiškėjas, tiek atsakovas vėliau gali prašyti suteikti teisinę pagalbą, tik tokiu atveju jis turi pateikti įrodymus dėl pasikeitusių finansinių aplinkybių.

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Advokatūra gali priimti šiuos laikinus sprendimus:

pranešti atitinkamam asmeniui, kad prašyme yra trūkumų, kuriuos galima ištaisyti per 10 dienų, o jų neištaisius prašymas bus paliktas nenagrinėtas;

paskelbti, kad prašymas neleistas ir nepagrįstas ir apie tai pranešti Teisinės pagalbos komisijai;

paskelbti, kad prašymas atitinka teisinius reikalavimus – tuo atveju advokatūra daugiausia per 15 dienų skiria teisininką, apie tai pranešdama Baristerių asociacijai (isp. *Colegio de Procuradores*), kad pastaroji per 3 dienas paskirtų teisinį atstovą. Advokatūra prašymą perduoda Teisinės pagalbos komisijai galutinai patvirtinti.

Jeigu advokatūra per 15 dienų nepriima sprendimo, pareiškėjas turi savo prašymą siųsti tiesiogiai Teisinės pagalbos komisijai, o ši, patikrinusi informaciją ir dokumentus, turi nedelsdama nuspręsti laikinai skirti teisininkus (isp. *abogado ir procurador*).

Galutinį sprendimą, ar skirti teisinę pagalbą, Teisinės pagalbos komisija turi priimti daugiausia per 30 dienų nuo bylos gavimo. Jeigu, praėjus 30 dienų, sprendimas dar nepriimtas, patvirtinami advokatūros ir Baristerių asociacijos priimti laikinieji sprendimai.

Per tris dienas apie sprendimą turi būti pranešta pareiškėjui, advokatūrai, Baristerių asociacijai ir bylą nagrinėjančiam teismui arba pirmininkaujančiam teisėjui, jeigu byla dar neiškelta.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Jeigu esate ieškovas, prieš iškeldami bylą, turite pateikti prašymą vietovės, kurioje yra pagrindinę bylą nagrinėsiantis teismas, advokatūrai arba nuolatinės pareiškėjo gyvenamosios vietos aukščiausio rango teismui.

1. Jeigu esate atsakovas, prašymą turite pateikti prieš ginčydami ieškinį. Atsakovo pateiktas prašymas bylos nagrinėjimo nesustabdo; tačiau teismas savo iniciatyva arba atitinkamo asmens prašymu gali nurodyti sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol bus priimtas sprendimas dėl teisinės pagalbos skyrimo ar atsisakymo ją skirti.

Tarpvalstybiniuose ginčiuose, kuriuose prašoma teisinės pagalbos, kad bylą būtų galima iškelti kitoje valstybėje narėje, prašymas taip pat gali būti teikiamas įprastinės arba nuolatinės pareiškėjo gyvenamosios vietos advokatūrai (jeigu Ispanijos gyventojas susiduria su ginču kitoje valstybėje).

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Bendroji taisyklė yra ta, kad teisininką advokatūra skiria pagal budėjimo tvarkaraštį. Tačiau įmanoma, kad atitinkamas asmuo paskirtų savo advokatą, jeigu advokatas atsisako teisės už savo paslaugas gauti užmokestį.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Teisinės pagalbos lėšomis padengiamos šios išlaidos:

teisinės konsultacijos iki teismo bylos nagrinėjimo;

advokatų užmokestis;

pranešimų skelbimo oficialiuose leidiniuose išlaidos;

užstatai, reikalingi, kad būtų galima pateikti tam tikrus apeliacinius skundus;

mokėjimai ekspertams.

80 proc. sumažinamas užmokestis už notarinius dokumentus ir pažymas iš turto ir komercinės veiklos registru.

Be to, tarpvalstybinių ginčų atvejais, kai bylą nagrinėjantis teismas mano, jog būtinas asmeninis dalyvavimas, padengiamos vertimo žodžiu ir dokumentų vertimo raštu bei kelionės išlaidos.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Kai pajamos yra daugiau negu du kartus didesnės, tačiau ne daugiau kaip penkis kartus didesnės už nacionalinį minimalų darbo užmokestį, Teisinės pagalbos komisija gali išimties tvarka skirti teisinę pagalbą remdamasi pareiškėjo asmeninėmis ir šeimos aplinkybėmis.

Atsižvelgiama į pareiškėjo šeimos aplinkybes, vaikų ar išlaikomų šeimos narių skaičių, žyminius mokesčius ir kitas bylos iškėlimo išlaidas ar kitas panašaus pobūdžio išlaidas, kai jos objektyviai įvertinamos ir bet kuriuo atveju kai pareiškėjas turi specialios kategorijos didelės šeimos tiesiosios aukštutinės linijos giminaičio statusą.

Tomis pačiomis sąlygomis, kokios išdėstytos pirmesnėje dalyje, teisinė pagalba gali būti skiriama remiantis pareiškėjo sveikatos būkle ir gali būti skiriama neįgaliesiems, nurodytiems 2003 m. gruodžio 2 d. Įstatymo Nr. 51/2003 dėl vienuodų galimybių, nediskriminavimo ir visuotinio prieinamumo neįgaliesiems 1 straipsnio 2 dalyje, taip pat juos išlaikantiems asmenims, kai tokie asmenys jų vardu ir jų interesais dalyvauja bylose, jeigu šios bylos yra susijusios su jų sveikatos ar neįgalumo būkle, dėl kurios taikomas toks išimtinis pripažinimas.

Tokiais atvejais atitinkama Teisinės pagalbos komisija turi konkrečiai nustatyti, kokios 6 straipsnyje nurodytos lengvatos taikomos pareiškėjui. Nepadengtas teisminio bylos nagrinėjimo išlaidas turi sumokėti atitinkamas asmuo, kol teismas priims sprendimą dėl išlaidų. Jeigu sumokėti išlaidas nurodoma kitai šaliai, būtent iš jos dalinis teisinės pagalbos gavėjas atgauna tas teisminio bylos nagrinėjimo išlaidas, kurias jam gali būti tekę padengti. Kitoje ES valstybėje gyvenančių piliečių atveju minėtoji taisyklė taikoma rizikos ribojimo metodu, atsižvelgiant į pragyvenimo lygį gyvenamosios vietos valstybėje, kad pareiškėjui nebūtų padaryta žalos.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Kai dėl tam tikro ginčo pripažįstama teisė gauti teisinę pagalbą, ji galioja visoms su ginču susijusioms procedūroms ir įvykiams, įskaitant vykdymą, jeigu tai įvyksta per dvejus metus nuo sprendimo priėmimo pirmąja instancija, taip pat visiems apeliaciniais skundams, kuriais skundžiami teismo sprendimai tame pačiame ginče, ir papildomo prašymo pateikti nereikia.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Sprendimas, kuriuo skiriama teisinė pagalba, gali būti atšauktas, jeigu jis buvo priimtas remiantis neteisingu pareiškėjo pareiškimu, jo pateikta melaginga arba nepilna informacija.

Teisinės pagalbos apmokėjimas gali būti nutrauktas, jeigu per trejus metus asmens, kuriam ji buvo skirta, finansinė padėtis pagerėja.

Pasitvirtinus bet kuriam iš šių scenarijų, taikoma bendroji taisyklė: išlaidas sumoka bylą pralaimėjusi šalis.

16 Ar galiu apskusti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Sprendimą dėl teisinės pagalbos per 10 dienų nuo pranešimo apie sprendimą galite apskusti raštu Teisinės pagalbos komisijai. Dėl jūsų apeliacinio skundo spręs kompetentingas teismas.

Paskutinis naujinimas: 14/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fr](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Teisinė pagalba - Prancūzija

Prancūzijoje teisinė parama vadinama teisine pagalba (pranc. *aide juridictionnelle*).

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Bylinėjimosi išlaidos priklauso nuo bylos pobūdžio ir sudėtingumo, procedūros ir teismo, kuris turi jurisdikciją nagrinėti bylą.

Išlaidos skirstomos į tris kategorijas:

- advokato honoraras, kurio tarifas nenustatytas, todėl advokatai ir klientai gali dėl jo susitarti; iš esmės advokato honorarą moka klientai, išskyrus atvejus, kai jie gali gauti teisinę pagalbą;
- Civilinio proceso kodekso (pranc. *Code de procédure civile*) 695 straipsnyje konkrečiai išvardytos išlaidos, kurias iš esmės sudaro:
  - a) advokatams ar tam tikriems valstybės pareigūnams (pranc. *officiers publics* arba *officiers ministériels*) mokamas atlygis už atstovavimą; šis atlygis skiriasi nuo honoraro;
  - b) teismo antstoliams mokamos teismo išlaidas;
  - c) ekspertizų ir ekspertų tyrimų išlaidos;
  - d) bet kokios išmokos liudytojams, nustatomos pagal skalę;
  - e) juriskonsulto teismo posėdžio mokesčiai;
  - f) išmokos: išlaidos, susijusios su specialistų nurodytomis nustatyto tarifo išlaidomis dėl proceso reikalavimų.

Išlaidas padengia pralaimėjusioji šalis. Šis principas nustatytas Civilinio proceso kodekso 696 straipsnyje. Tačiau teisėjai gali priimti motyvuotą sprendimą, pagal kurį visas išlaidas arba jų dalį turi sumokėti kita šalis; pastaruoju atveju išlaidos padalijamos;

• kitas bylos šalių teisme patirtas išlaidas iš esmės turi sumokėti tos šalys, nebent teisėjas nusprendžia kitaip. Teisėjas šiuo įgaliojimu gali pasinaudoti ir baudžiamosiose, ir civilinėse bylose, tinkamai atsižvelgdamas į pralaimėjusiosios šalies nuosavą kapitalą ar ekonominę padėtį. Teisėjai savo iniciatyva gali nuspręsti, kad priimti tokio sprendimo nebūtina.

Baudžiamosiose bylose teismo mokesčius padengia valstybė. Nuteistasis už bylos nagrinėjimą turi sumokėti nustatytą mokestį, kurio suma priklauso nuo nusikalstamos veikos.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Teisinė pagalba yra sudėtinė teisinės paramos sistemos (kuria buvo pakeista pagal 1972 m. įstatymą sukurta teisinės pagalbos sistema), numatytos 1991 m. liepos 10 d. įstatyme Nr. 91-647 dėl teisinės paramos ir teisinės pagalbos bei paramos norint gauti advokato pagalbą neteisminiuose procesuose suteikimo (pranc. *loi no 91-647 du 10 juillet 1991 relative à l'aide juridique et relatif à l'aide juridictionnelle et à l'aide à l'intervention de l'avocat dans les procédures non juridictionnelles*), dalis.

Teisinę paramą sudaro:

teisinė pagalba: visa arba dalinė finansinė pagalba, kurią valstybė skiria nagrinėjant bylas pirmosios instancijos ar apeliaciniuose teismuose, vykdant sprendimus ir sprendžiant ginčus prieš pradėdant teismo procesą arba nutraukiant santuoką bendru sutarimu ne teismo tvarka;

parama norint gauti advokato pagalbą neteisminiame baudžiamajame procese, kuris gali būti alternatyva baudžiamajam persekiojimui (susitarimas, tarpininkavimas ir kt.), ir advokato pagalbą, kai asmuo yra sulaikytas policijos, arba pagalbą, kai sulaikytasis asmuo stoja prieš laisvės atėmimo vietos drausmės komisiją;

galimybė susipažinti su teisės aktais (informacija, patarimai ir nemokama teisinė konsultacija).

Teisinė pagalba ir parama norint gauti advokato pagalbą neteisminiame procese skirta asmenims, kurie nori ginti savo teisės aktuose numatytas teises ir turi tam nepakankamai išteklių. Ją teikiant valstybė sumoka visas arba dalį patirtų išlaidų bei teismo išlaidas (advokato, antstolio, notaro ir kt. išlaidas). Ji teikiama jos prašantiems teisės subjektams, kai ieškinyms teismui nėra nei nepriimtinas, nei nepagrįstas ir nėra piktnaudžiaujama teise pareikšti ieškinį, atsižvelgiant, be kita ko, reikalavimų kiekį ir jų sisteminį pobūdį.

Teisinė pagalba gali padengti visas išlaidas, dalį jų arba nepadengti jokių išlaidų. Ji neapima jokių išlaidų, kurioms taikoma teisinių išlaidų draudimo sutartis ar kita apsaugos schema. Tam tikrais atvejais visos pagal tokias priemones padengtos išlaidos bus atskaičiuotos iš valstybės išmokamų teisinės pagalbos lėšų.

Teisinės pagalbos gavėjas gali gauti nemokamą advokato ar kito teisininko (pvz., antstolio, notaro, aukciono rengėjo ir kt.) pagalbą ir būti atleistas nuo visų arba dalies teismo išlaidų. Ją teikiant taikomi tinkamumo kriterijai, nustatyti anksčiau minėtame 1991 m. liepos 10 d. įstatyme ir 2020 m. gruodžio 28 d.

Dekreto 2020-1717, kuriuo įgyvendinamas 1991 m. liepos 10 d. Įstatymas Nr. 91-647 dėl teisinės paramos ir teisinės pagalbos bei paramos norint gauti advokato pagalbą neteisminiuose procesuose suteikimo (pranc. *loi no 91-647 du 10 juillet 1991 relative à l'aide juridique et relatif à l'aide juridictionnelle et à l'aide à l'intervention de l'avocat dans les procédures non juridictionnelles*).

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Teisinę pagalbą skiria jungtiniuose (apygardos ir apylinkės) teismuose (pranc. *Tribunal judiciaire*), įsteigtos teisinės pagalbos tarnybos (pranc. *bureau de l'aide juridictionnelle*), atsižvelgdamos į kelis finansinius, pilietybės, gyvenamosios vietos ir priimtumo kriterijus.

Ši pagalba taip pat gali būti teikiama atsižvelgiant į tam tikras nukrypti leidžiančias nuostatas tam tikrais atvejais (žr. toliau).

Finansiniai kriterijai:

Galite gauti teisinę pagalbą, jeigu jūsų referencinės mokesstinės pajamos (pranc. *revenu fiscal de référence*) arba jūsų apmokestinamosios pajamos ir turtas neviršija dekretus nustatytos ribos.

2021 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujos nuostatos, kuriomis iš dalies keičiami teisinės pagalbos teikimo kriterijai. Šiuo metu pagalba teikiama remiantis šiais kriterijais.

Referencinės mokesstinės pajamos (pranc. *revenu fiscal de référence*). Referencines mokesčines pajamas sudaro metinė pajamų suma, kurią apskaičiuoja mokesčių administratorius ir kuri nurodyta pranešime apie mokėtinus mokesčius. Tinkamumo ribos nustatytos 2020 m. gruodžio 28 d. Dekreto 2020-1717 dėl teisinės pagalbos (pranc. *décret 2020-1717 du 28 décembre 2020 relatif à l'aide juridictionnelle*) 3 straipsnyje. Pavyzdžiui, 2021 m. pateikti prašymai dėl teisinės pagalbos nagrinėjami atsižvelgiant į referencinių mokesčių pajamų sumą, nurodytą naujausiame pranešime apie mokėtinus mokesčius. Nuo 2021 m. sausio 1 d. visos teisinės pagalbos išlaidos apmokamos, jei vienišo asmens referencinių mokesčių pajamų suma neviršija 11 262 EUR, dalis teisinės pagalbos išlaidų padengiama, jei tokia suma neviršija 16 890 EUR. Nagrinėjant teisinės pagalbos prašymą atsižvelgiama į fiskalinio namų ūkio referencines mokesčines pajamas. Jei fiskalinį namų ūkį sudaro keli asmenys, vertinant neviršytiną ribą atsižvelgiama į visų šių asmenų pajamas. Vis dėlto, jeigu teisinės pagalbos prašoma teismo procese, susijusiame su ginču tarp pagalbos prašytojo ir jo fiskalinio namų ūkio nario, pajamų viršutinė riba bus vertinama individualiai; tokiais atvejais vertinant tinkamumą gauti teisinę pagalbą bus vertinamos apmokestinamosios pajamos.

Kilnojamas turtas (visų pirma santaupos): jei jo vertė yra didesnė nei viršutinė riba, taikoma visiškai teisei pagalbai (t. y. 11 262 EUR vienišam asmeniui 2020 m.), prašymą teikiančiam asmeniui teisinė pagalba neteikiama.

Nekilnojamas turtas (neįskaitant pagrindinės gyvenamosios vietos ir verslo patalpų): jeigu jo vertė yra dvigubai didesnė nei viršutinė riba, taikoma daliai teisei pagalbai (t. y. 33 780 EUR vienišam asmeniui 2020 m.), prašymą teikiantis asmuo neatitinka pagalbos teikimo reikalavimų.

Jei fiskalinį namų ūkį sudaro keli asmenys, nustatant viršutinę ribą atsižvelgiama į visų asmenų kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą. Vis dėlto, jeigu teisinės pagalbos prašoma teismo procese, susijusiame su ginču tarp pagalbos prašytojo ir jo fiskalinio namų ūkio nario, turtui taikoma viršutinė riba bus vertinama individualiai.

Fiskalinio namų ūkio sudėtis: Jeigu fiskalinį namų ūkį sudaro keli asmenys, pajamoms ir turtui taikomos viršutinės ribos bus didinamos tokia tvarka:

0,18 karto už kiekvieną iš dviejų pirmųjų papildomų asmenų;

0,1137 karto už kiekvieną kitą asmenį.

Vis dėlto pajamų kriterijus netaikomas pagalbos prašantiems asmenims, nukentėjusiems nuo pačių sunkiausių nusikaltimų (nukentėjusiems nuo išpuolių ketinant atimti gyvybę ar sukelti kūno sužalojimą), ir jų paveldėtojams.

Pilietybės kriterijus:

Teisinė pagalba gali būti teikiama Prancūzijos arba vienos iš ES valstybių narių (išskyrus Daniją) piliečiams arba užsienio valstybės piliečiams, teisėtai nuolat gyvenantiems Prancūzijoje. Nagrinėjant bylą Prancūzijos teisme ji taip pat gali būti teikiama Prancūzijoje negyvenantiems užsieniečiams, kurie yra valstybės, su Prancūzija sudariusios tarptautinį arba dvišalį susitarimą, pagal kurį tos valstybės piliečiai gali gauti teisinę pagalbą, piliečiai.

Gyvenamosios vietos kriterijus

Be pirmiau nurodytų atvejų pagal bendrąją taisyklę asmuo turi nuolat ir teisėtai gyventi Prancūzijoje.

Vis dėlto užsieniečiams teisinė pagalba taip pat suteikiama netaikant gyvenamosios vietos sąlygos, jei jie yra nepilnamečiai, specialieji liudytojai, asmenys, dėl kurių galimai padarytos baudžiamosios veikos atliekamas tyrimas, kaltinamieji, įtariamieji, nuteistieji, šaly, pareiškusios civilinį ieškinį baudžiamojoje byloje, kai dėl jų yra išduotas apsaugos orderis pagal Civilinio kodekso 515-9 straipsnį, kai jie dalyvauja derybose dėl kaltinimų pripažinimo arba kai jie yra asmenys, dėl kurių vykdomos procedūros, susijusios su Užsieniečių atvykimo į šalį, buvimo joje ir prieglobsčio teisės kodekse nustatytos sąlygos.

Priimtumo kriterijus

Teisinė pagalba skiriama asmenims, kurių ieškiniai nelaikomi akivaizdžiai nepriimtinais ar nepagrįstais. Ši sąlyga netaikoma atsakovams, kuriems pareikštas ieškiny, asmenims, kuriems taikoma civilinė atsakomybė, specialiesiems liudytojams, įtariamiesiems, kaltinamiesiems arba nuteistiesiems.

Ieškovams atsisakoma skirti teisinę pagalbą apeliaciniam skundui pateikti, jei negalima nustatyti jokio pagrįsto apeliacinio skundo pagrindo.

Kai remiantis šiuo pagrindu buvo atsisakyta skirti teisinę pagalbą, tačiau teisėjas vis tiek leidžia ieškovui pareikšti ieškinį, ieškovui kompensuojamos patirtos arba sumokėtos išlaidos, sąnaudos ir mokesčiai (iki teisinės pagalbos sumos, į kurią ieškovas būtų turėjęs teisę atsižvelgiant į jo turtą).

Specifiniai atvejai

Teisinė pagalba teikiama nenagrinėjant tinkamumo kriterijų, jeigu pagalbos prašančiam asmeniui ji jau buvo suteikta jo byloje ir priešinga bylos šalis apskundė jam palankų priimtą sprendimą, arba jeigu jis pateikia skundą Nacionaliniam teisės į prieglobstį teisme (pranc. *Cour nationale du droit d'asile*).

Taip pat asmenims, kurie neatitinka pagalbos teikimo kriterijų, teisinė pagalba gali būti teikiama išimties tvarka, jeigu paaiškėja, kad jų ieškiniai yra ypatingai verti dėmesio, atsižvelgiant į ginčo dalyką arba prognozuojamas bylinėjimosi išlaidas (1991 m. liepos 10 d. Įstatymo dėl teisinės pagalbos 6 straipsnis).

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Teisinė pagalba suteikiama ieškovams ir atsakovams bet kokiame teisme ypatingąja arba ginčo teiseną nagrinėjamoje byloje, taip pat apklausiant nepilnamečius.

Ji gali būti teikiama viso proceso metu arba jo dalyje, taip pat siekiant sudaryti susitarimą iki teismo proceso pradžios.

Teisinė pagalba taip pat gali būti teikiama siekiant užtikrinti teismo sprendimo arba bet kokio kito vykdomojo dokumento, įskaitant kitų ES valstybių narių (išskyrus Daniją) vykdomuosius dokumentus, vykdymą.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Teisinė pagalba gali būti teikiama laikinai, kai nagrinėjant bylą kyla pavojus būtiniausioms suinteresuotojo asmens gyvenimo sąlygoms, ypač priverstinio vykdymo, kai areštuojamas turtas arba asmuo iškeldinamas, atveju. Tokiais atvejais teisinę pagalbą gali suteikti teisinės pagalbos tarnybos vadovas arba kompetentingas teismas ar jo pirmininkas. Baudžiamosiose bylose teisinė pagalba gali būti skiriama skubiais atvejais (pavyzdžiui, pagalbą teikiant, kai asmuo pirmą kartą apklausiamas arba kai teismo procesas vyksta nedelsiant).

Teisinė pagalba laikinai suteikiama proceso metu ir teikiama dėl visų teismo veiksmų.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Teisinės pagalbos prašymo formą galima parsisiųsti ir atsispausdinti toliau pateiktą nuorodą nukopijavus į naršyklę:

<https://www.justice.fr/formulaire/demande-aide-juridictionnelle>

Teisinės pagalbos prašymas gali būti pateiktas prieš pareiškiant ieškinį arba vykstant teismo procesui.

Teisinės pagalbos taip pat galima prašyti pasibaigus teismo procesui, pavyzdžiui, siekiant įvykdyti teismo sprendimą.

Teisinės pagalbos prašymo formą galima gauti gyvenamosios vietos teisme arba vietoje, kurioje bus nagrinėjama byla, teisme, taip pat artimiausiame „Teisinės informacijos teikimo vietoje“ (Teisingumo ir teisės rūmuose (pranc. *Maisons de la Justice et du Droit*), Teisinės informacijos centre (pranc. *Point d'Accès au Droit*) ar laikinuose teisinės informacijos taškuose (pranc. *Relais d'Accès au Droit*). Juos galite surasti šiame tinklalapyje: <http://www.annuaires.justice.gouv.fr/lieux-daccès-aux-droits-10111/>.

Jei esate Prancūzijos pilietis, gyvenantis užsienyje, formą taip pat galite gauti konsulatuose arba adresu

**Département de l'entraide, du droit international privé et européen, Ministère de la Justice,
Direction des affaires civiles et du sceau,
13 place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.**

Jei esate užsienietis, negyvenantis Prancūzijoje, teisinės pagalbos prašymo formą galite gauti centrinėje institucijoje, kuri jūsų valstybėje atsakinga už tarptautinių teisinės pagalbos prašymų perdavimą. Daugelyje valstybių tai Teisingumo ministerija. Prancūzijoje pirmiau minėtam Teisingumo ministerijos skyriui (pranc. *Bureau du droit de l'Union, du droit international privé et de l'entraide civile*) yra pavesta nagrinėti Europos Tarybos valstybių narių, kurios yra sudariusios 1977 m. sausio 27 d. Europos sutartį dėl teisinės pagalbos prašymų perdavimo ir yra atsakingos už prašymų gavimą ir perdavimą, gyventojų prašymus civilinėse, komercinėse arba administracinėse bylose.

Jei esate ES valstybės narės (išskyrus Daniją) pilietis ir gyvenate Prancūzijoje arba jūsų byla yra nagrinėjama Prancūzijos teisme, galite turėti teisę gauti tarpvalstybinę teisinę pagalbą civilinėse ir baudžiamosiose bylose pagal 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyvą 2003/8/EB. Įstaiga, Prancūzijoje atsakinga už tokių prašymų nagrinėjimą, yra

**Bureau de l'aide juridictionnelle
Service de l'accès au droit et à la justice et de l'aide aux victimes (SADJAV)
Ministère de la Justice
13 place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.**

Pastaba. Artimiausiu metu teisinės pagalbos prašymus bus galima teikti nuotoliniu būdu per Teisinės pagalbos informacinę sistemą (pranc. *Système d'information de l'aide juridictionnelle*), kuri šiuo metu išbandoma teismuose.

Teisinės pagalbos informacinė sistema sudarys sąlygas teisės subjektams teisinės pagalbos prašymus teikti internetu, o Teisinės pagalbos tarnybai leis minėtus prašymus priimti, taip teisės subjektams supaprastinant procedūras ir sutrumpinant prašymų nagrinėjimo laiką.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Teisinės pagalbos prašymo forma turi būti užpildyta ir pateikta kartu su jį pagrindžiančiais dokumentais (pranešimu apie mokėtinus mokesčius, šeiminių padėčių ir pilietybę patvirtinantys dokumentai ir kt.) pagal 2020 m. gruodžio 30 d. Dekretą dėl teisinės pagalbos prašymo turinio ir kartu teikiamų dokumentų sąrašo (pranc. *arrêté du 30 décembre 2020 relatif au contenu du formulaire de demande d'aide juridictionnelle et à la liste des pièces à y joindre*). Patvirtinamieji dokumentai visų pirma susiję su jūsų (jūsų paties ir su jumis įprastai gyvenančių asmenų) finansinių išteklių, prašymo dalyko ir bylą nagrinėjančio teismo.

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Prašymą galite pateikti arba išsiųsti savo gyvenamosios vietos arba apylinkės, kurioje veikia bylą nagrinėjantis teismas, teisinės pagalbos tarnybai. Kiekviename jungtiniame teisme (pranc. *Tribunal judiciaire*) (buvusiame apygardos teisme (pranc. *Tribunal de grande instance*)) yra viena teisinės pagalbos tarnyba, kuri nagrinėja teisinės pagalbos prašymus dėl bylų, kurios turi būti nagrinėjamos tame teisme arba jo apylinkėje esančiuose teismuose: Jungtiniame teisme (pranc. *Tribunal judiciaire*), administraciniame teisme (pranc. *Tribunal administratif*), darbo santykių teisme (pranc. *Conseil de prud'hommes*) ir apeliaciniame administraciniame teisme (pranc. *Cour administrative d'appel*).

Pagal vienos tarnybos taisyklės išimtį tarnybos taip pat veikia šiuose teismuose:

Kasaciniame teisme (pranc. *Cour de cassation*) – aukščiausiam bendrosios kompetencijos teisme;

Valstybės taryboje (pranc. *Conseil d'état*) – aukščiausiam administraciniame teisme;

Nacionaliniame teisės į prieglobstį teisme (pranc. *Cour nationale du droit d'asile*).

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Apie sprendimą praneš jūsų gyvenamosios vietos teisinės pagalbos tarnyba.

Norėdami įsivertinti galimą teisę į valstybės pagalbą galite pasinaudoti elektronine modeliavimo priemone:

<https://www.justice.fr/simulateurs/aide-juridictionnelle>

Ši modeliavimo priemonė leidžia susidaryti nuomonę apie galimą teisę į teisinę pagalbą. Vis dėlto, modeliavimo priemonė nepakeičia atitinkamo jūsų prašymo nagrinėjimo, todėl ji nedaro poveikio sprendimui, kurį priims Teisinės pagalbos tarnyba.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Turėtumėte kreiptis į savo advokatą (arba teisininką, pvz., antstolį, ekspertą, notarą ir kt.) arba jums paskirtą asmenį, paaiškinti jam bylos aplinkybes ir pateikti visą darbui reikalingą informaciją ir dokumentus.

Jei jums buvo skirta dalinė teisinė pagalba, su šiais asmenimis turite susitarti dėl papildomo mokesčio, kurį jiems mokėsite. Tą sumą reikia nurodyti susitarime, kurį turite pasirašyti.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Visi asmenys gali pasirinkti norimą advokatą.

Jei advokatą norite pasirinkti pats, teisinės pagalbos prašyme turite nurodyti jo vardą ir pavardę.

Tačiau, jei nežinote, kokį advokatą pasirinkti, jį jums paskirs jungtinio teismo (pranc. *Tribunal judiciaire*) (buvęs apygardos teismas (pranc. *Tribunal de grande instance*)) advokatūros pirmininkas arba bylą nagrinėjančio teismo pirmininkas.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Jei teikiama visa teisinė pagalba, padengiamos visos teismo išlaidos, įskaitant tiesiogines išmokas advokatui ar kitiems teisininkams (antstoliams, ekspertams, notarams ir pan.). Ši išmoka apskaičiuojama pagal skalę arba tarifą atsižvelgiant į bylos pobūdį.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Atsižvelgiant į jūsų turtą jums gali būti suteikta dviejų tarifų (55 proc. ir 25 proc.) dalinė teisinė pagalba, kurią moka valstybė. Tačiau vis tiek turėsite sumokėti papildomą mokesčių, kurio dydis nustatomas jūsų ir advokato susitarime, prižiūrint advokatūros pirmininkui, į kurį galite kreiptis dėl bet kokio ginčo.

Kaip ir visos teisinės pagalbos atveju, dalinės teisinės pagalbos gavėjas atleidžiamas nuo visų kitų būtinų teismo išlaidų.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Jeigu apeliacinį skundą teikiate jūs, turite pateikti naują prašymą, jis bus vertinamas atsižvelgiant į teisės aktuose nustatytus tinkamumo kriterijus.

Kita vertus, jeigu apeliacinį skundą teikia jūsų priešininkas, galioja jums suteikta teisė gauti teisinę pagalbą. Tačiau vis tiek turite nedelsdami pateikti papildomą prašymą savo gyvenamosios vietos jungtinio teismo (pranc. *Tribunal judiciaire*) teisinės pagalbos tarnybai arba apylinkės, kurioje veikia apeliacinis teismas, teisinės pagalbos tarnybai.

Jei teisinė pagalba jums jau buvo suteikta ankstesnėje byloje ir norite kreiptis dėl peržiūros, ankstesni sprendimai dėl atitinkamo reikalavimams nebetaikomi. Turite pateikti prašymą Kasacinio teismo teisinės pagalbos tarnybai, kuri įvertins siūlomo ieškinio priimtumą, taip pat jūsų turto sumą. Apeliacinių skundų atveju ieškovams atsisakoma suteikti teisinę pagalbą, jei negalima nustatyti jokio pagrįsto apeliacinio skundo pagrindo.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Proceso metu arba po jo teisė gauti teisinę pagalbą gali būti visiškai arba iš dalies panaikinta (1991 m. Įstatymo 50 straipsnis ir 2020 m. gruodžio 28 d. Dekreto 2020-1717 dėl teisinės pagalbos 65–68 straipsniai) laikantis šių sąlygų:

jei pagalba buvo gauta remiantis klaidingomis deklaracijomis ar neteisingais dokumentais;

kai piktnaudžiaujama procesu arba nustatyta, kad procesas buvo vilkinamas arba akivaizdžiai nepriimtinas;

jei proceso metu pagalbos gavėjo kilnojamojo ar nekilnojamojo turto vertė ženkliai išaugo;

jei pagal galutinį sprendimą įgijote tokio turto, kurio vertė viršija teisinės pagalbos teikimo viršutinės ribas;

jei išoriniai teisinės pagalbos ar paramos norint gauti advokato pagalbą gavėjo elementai yra akivaizdžiai nesuderinami su metinių pajamų suma, į kurią atsižvelgta vertinant tinkamumą gauti pagalbą.

Priėmus sprendimą dėl teisinės pagalbos atšaukimo jos gavėjas privalo grąžinti valstybės sumokėtą lėšų sumą.

16 Ar galiu apskusti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Jei jums atsisakoma skirti teisinę pagalbą, sprendimą galite apskusti apeliacine tvarka.

Apeliacinį skundą galima teikti savarankiškai arba padedant advokatui.

Galima apskusti patį sprendimą dėl atsisakymo suteikti teisinę pagalbą arba sprendimą suteikti dalinę pagalbą, jei prašyta suteikti visą pagalbą.

Apeliacinis skundas turi būti pateiktas per 15 dienų nuo [pranešimo](#) apie sprendimą.

Apeliaciniame skunde turite nurodyti priimto sprendimo ginčijimo priežastis. Pavyzdys: klaida dėl jūsų namų ūkiui priklausančių asmenų skaičiaus arba jūsų pajamų sumos.

Apeliacinis skundas turi būti siunčiamas registruotu paštu su patvirtinimu, kad gauta, Teisinės pagalbos tarnybai, kuri priėmė sprendimą.

Turite pridėti ginčijamo sprendimo kopiją.

Sprendimą priėmusi tarnyba persiųs apeliacinį skundą už apeliacinio skundo nagrinėjimą atsakingai institucijai. Kokia institucija yra atsakinga už apeliacinio skundo nagrinėjimą, priklauso nuo teismo, kuris nagrinėja bylą, dėl kurios prašėte teisinės pagalbos.

Už apeliacinio skundo nagrinėjimą atsakinga institucija atsižvelgiant į teismą

Teismas	Už apeliacinio skundo nagrinėjimą atsakinga institucija
Įprastinė procedūra	Apeliacinio teismo, kuriam priskiriamas bylą nagrinėjantis teismas, pirmasis pirmininkas arba bylą nagrinėjančio apeliacinio teismo pirmasis pirmininkas.
Nacionalinis teisės į prieglobstį teismas (pranc. <i>Cour nationale du droit d'asile- CNDA</i>).	Nacionalinio teisės į prieglobstį teismo pirmininkas
Administracinis teismas	Apeliacinio administracinio teismo, kuriam priskiriamas teismas, pirmininkas
Apeliacinis administracinis teismas	Apeliacinio administracinio teismo, kuriam priskiriamas bylą nagrinėjantis teismas, pirmininkas
Valstybės taryba	Valstybės tarybos Bylų skyriaus pirmininkas
Kasacinis teismas	Kasacinio teismo pirmasis pirmininkas
Jurisdikcijos kolizijų teismo	Jurisdikcijos kolizijų teismo pirmininkas

Išnagrinėjus apeliacinį skundą apie sprendimą jums bus [pranešta](#) elektroniniu paštu.

Jei nesutinkate su nauju sprendimu, jo ginčyti negalėsite, šis antrasis sprendimas yra galutinis.

Pastaba.

Kai apeliacinį skundą advokatas teikia Apeliacinio administracinio teismo pirmininkui arba Valstybės tarybos Bylų skyriaus pirmininkui skundas teikiamas naudojantis nuotoline skundų teikimo paslauga [Télérecours](#).

Teisinė pagalba gali būti skirta atgaline data, jei šalis pareiškė ieškinį ir bylą laimėjo, kai skirti pagalbą buvo atsisakyta remiantis tuo, jog nebuvo pagrindo manyti, kad ieškiny bus sėkmingas.

Paskutinis naujinimas: 21/02/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismų tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([hr](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Teisinė pagalba - Kroatija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Civilinio proceso įstatymo (kroat. *Zakon o parničnom postupku*) 151 straipsnyje nustatyta, kad bylinėjimosi išlaidos apima išlaidas, patirtas bylos nagrinėjimo metu arba susijusias su bylos nagrinėjimu. Prie šių išlaidų priskiriamos, pvz., išlaidos, susijusios su įrodymų pateikimu, žyminis mokestis, paskelbimo išlaidos, teisėjų ir teismo sekretorių dienpinigiai ir kelionės išlaidos, šalių kelionės išlaidos dalyvaujant teismo posėdyje ir pan. Bylinėjimosi išlaidos taip pat apima atlyginimą už advokatų ir kitų asmenų, kurie pagal įstatymą turi teisę gauti atlyginimą, darbą.

Pagal Civilinio proceso įstatymo 152 straipsnį kiekviena šalis turi iš anksto padengti išlaidas, kurias ji patiria dėl savo veiksmų. Kai šalis teikia įrodymus, teismo nutartimi ji įpareigojama iš anksto sumokėti sumą, reikalingą su įrodymų pateikimu susijusioms išlaidoms padengti. Bylos laimėjimas yra pagrindinis principas sprendžiant, kas galiausiai turės padengti bylinėjimosi išlaidas. Taigi, Civilinio proceso įstatymo 154 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodyta, kad šalis, kuri visiškai pralaimėjo bylą, privalo padengti kitos šalies ir jos pusėje į bylą įstojusios šalies išlaidas, patirtas nagrinėjant bylą. Bylą pralaimėjusios šalies pusėje į bylą įstojusi šalis savo veiksmų išlaidas turi padengti pati. Pagal Civilinio proceso įstatymo 154 straipsnio antrą pastraipą, jei šalis bylą laimėjo iš dalies, teismas turi nuspręsti dėl išlaidų atlyginimo remdamasis tuo, kokia apimtimi byla buvo laimėta, palyginti su galiausiai pateiktu reikalavimu.

Specialios taisyklės taikomos atvejais, kai bylinėjimosi išlaidos patiriamos dėl vienos iš šalių kaltės arba dėl jos patirto įvykio, kai sprendimas priimamas

remiantis prisipažinimu, kai ieškovas atsiima ieškinį arba atsisako reikalavimu, kai teismas išnagrinėja bylą, o bendrininkai dalyvauja ją nagrinėjant (Civilinio proceso įstatymo 156–161 straipsniai).

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Pagal Nemokamos teisinės pagalbos įstatymą (kroat. *Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) teisinės pagalbos tikslas yra užtikrinti lygybę prieš įstatymą, suteikti Kroatijos Respublikos piliečiams ir kitiems asmenims veiksmingą teisinę apsaugą ir galimybę vienodomis sąlygomis kreiptis į teismą ir kitus viešosios teisės subjektus pagal Nemokamos teisinės pagalbos įstatymo nuostatas.

Teisinė pagalba skirstoma į pirminę ir antrinę.

Pirminė teisinė pagalba apima:

bendrą teisinę informaciją;

teisines konsultacijas;

rašytinių pareiškimų teikimą viešosios teisės subjektams, Europos Žmogaus Teisių Teismui ir tarptautinėms organizacijoms pagal tarptautines sutartis ir taisykles, kuriomis reglamentuojama šių įstaigų veikla;

atstovavimą viešosios teisės subjektų nagrinėjamosiose bylose;

teisinę pagalbą taikiai sprendžiant ginčą ne teismo tvarka.

Pirminę teisinę pagalbą teikia apskričių administracinės įstaigos ir Zagrebo kompetentinga administracinė įstaiga (toliau – administracinės įstaigos), įgaliotos asociacijos ir teisės tarnybos. Teikdamos pirminę teisinę pagalbą, teisinės pagalbos tarnybos yra įgaliotos teikti bendrą teisinę informaciją ir teisines konsultacijas bei rengti rašytinius pareiškimus.

Antrinė teisinė pagalba apima:

teisines konsultacijas;

rašytinių pareiškimų teikimą bylose prieš darbdavį dėl darbuotojų teisių apsaugos;

rašytinių pareiškimų rengimą bylinėjimosi laikotarpiu;

atstovavimą teismo procese;

teisinę pagalbą taikiai sprendžiant ginčą.

Antrinę teisinę pagalbą teikia advokatai.

Antrinė teisinė pagalba taip pat apima:

atleidimą nuo teismo proceso išlaidų;

atleidimą nuo žyminių mokesčių.

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą turi šie asmenys:

Kroatijos piliečiai;

vaikai, kurie nėra Kroatijos piliečiai, tačiau atsidūrė Kroatijoje nelydimi pagal įstatymą atsakingo suaugusiojo;

užsieniečiai, turintys leidimą laikinai gyventi pagal abipusiškumo sąlygą arba užsieniečiai, turintys leidimą nuolat gyventi;

užsieniečiai, kuriems taikoma laikinoji apsauga;

neteisėtai gyvenantys užsieniečiai arba užsieniečiai, turintys trumpalaikį leidimą gyventi, – bylose dėl sprendimo dėl išsiuntimo iš šalies arba sprendimo dėl gražinimo priėmimo;

prieglobsčio prašytojai, prieglobstį gavę asmenys, užsieniečiai, kuriems taikoma papildoma apsauga, ir jų šeimos nariai, teisėtai gyvenantys Kroatijos Respublikoje, – bylose, kuriose teisinė pagalba neteikiama pagal konkretų įstatymą.

Paprastai, kad būtų suteikta antrinė teisinė pagalba, turi būti įvykdytos šios sąlygos dėl turto:

bendros pareiškėjo ir jo namų ūkio narių pajamos per mėnesį negali viršyti skaičiavimo bazės (3 326,00 HRK) vienam namų ūkio nariui ir

bendra pareiškėjui ir jo namų ūkio nariams priklausancio turto vertė negali viršyti sumos, kurią sudaro 60 skaičiavimo bazių (199 560,00 HRK).

Prašymas suteikti antrinę teisinę pagalbą patenkinamas prieš tai nevertinant pareiškėjo ekonominės padėties, jei pareiškėjas yra:

vaikas, įgyvendinantis savo teisę gauti išlaikymą;

nuo smurtinio nusikaltimo nukentėjęs asmuo byloje, kurioje jis siekia įgyvendinti teisę gauti nusikalstama veika padarytos žalos atlyginimą;

išlaikymo išmokų gavėjas pagal specialiuosius teisės aktus dėl socialinės apsaugos teisių arba

pragyvenimo išmokos gavėjas pagal įstatymą dėl Kroatijos nepriklausomybės karo veteranų ir jų šeimos narių teisių (kroat. *Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji*) ir įstatymą dėl karo ir pilietinio karo veteranų apsaugos (*Zakon o zaštitioatijos ti vojnih i civilnih invalida rata*).

Teisinė pagalba taip pat gali būti suteikta tarptautiniuose ginčiuose. Tarpvalstybinis ginčas – toks ginčas, kuriame teisinės pagalbos prašančios šalies nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje ES valstybėje narėje, negu ta, kurios teisme nagrinėjama byla arba kurioje turi būti vykdomas sprendimas.

Tarpvalstybinių ginčų atveju teisinė pagalba teikiama civilinėse ir komercinėse bylose, mediacijos procese, taip pat siekiant sudaryti susitarimus neteisimine tvarka, įvykdyti valstybinius dokumentus ir tokiose bylose teikti konsultacijas. Nuostatos dėl teisinės pagalbos tarpvalstybiniuose ginčiuose netaikomos mokesčių, muitų ir kitose administracinėse bylose.

Asmeniui, prašančiam teisinės pagalbos tarptautiniame ginče, ta pagalba bus suteikta, jei asmuo atitinka Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme nustatytas sąlygas. Išimtiniais atvejais teisinė pagalba gali būti suteikta pareiškėjui, kuris neatitinka Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme nustatytų teisinės pagalbos suteikimo sąlygų, jei asmuo įrodo, kad dėl pragyvenimo išlaidų jo nuolatinės ar įprastinės gyvenamosios vietos valstybėje narėje ir Kroatijos Respublikoje skirtumo jis negali sumokėti su procesu susijusių išlaidų.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Pirminė teisinė pagalba gali būti teikiama bet kuriuo teisiniu klausimu, jeigu:

pareiškėjas neturi pakankamai žinių ar gebėjimų, kad galėtų pats ginti savo teises;

pareiškėjas nėra gavęs teisinės pagalbos pagal specialiuosius teisės aktus;

pateiktas prašymas nėra aiškiai nepagrįstas ir

pareiškėjo materialinė padėtis yra tokia, kad sumokėjus už profesionalią teisinę pagalbą būtų sunku pragyventi jam pačiam ar kitiems jo namų ūkio nariams.

Antrinė teisinė pagalba, kurią teikia advokatai, gali būti suteikiama, o nuo bylinėjimosi išlaidų gali būti atleidžiama šiose bylose:

bylose dėl daiktinių teisių, išskyrus žemės registro bylas;

bylose dėl darbo santykių;

bylose dėl šeimos santykių, išskyrus bylas dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, jeigu sutuoktiniai neturi bendrų arba įvairių nepilnamečių vaikų arba pilnamečių vaikų, kurių atžvilgiu jie turi globos teises;

bylose dėl vykdymo ir reikalavimų užtikrinimo, susijusiose su priverstiniu išieškojimu pagal reikalavimus arba reikalavimų užtikrinimu, jeigu reikalavimai kyla iš proceso, kuriame pagal Nemokamos teisinės pagalbos įstatymo nuostatas gali būti skirta teisinė pagalba;

bylose, kai ginčai sprendžiami taikiai;

išimties tvarka – visose kitose administracinėse ir civilinėse bylose, kai toks poreikis kyla iš konkrečių pareiškėjų ir jų namų ūkio narių gyvenimo aplinkybių, vadovaujantis pagrindiniu Nemokamos teisinės pagalbos įstatymo tikslu.

Antrinė teisinė pagalba, kurią teikia advokatai, pirmiau nurodytose bylose gali būti suteikiama esant šioms sąlygoms:

procesas yra sudėtingas;

pareiškėjas nėra pajėgus pats sau atstovauti;

jei dėl pareiškėjo materialinės padėties sumokėjus už profesionalią teisinę pagalbą gali kilti pavojus pareiškėjo ir jo namų ūkio narių pragyvenimo šaltiniui, atsižvelgiant į Nemokamos teisinės pagalbos įstatymo 14 straipsnyje nustatytas konkrečias sąlygas;

bylinėjimasis nėra nepagrįstas;

per praėjusius šešis mėnesius nebuvo atmetas pareiškėjo prašymas dėl tyčia pateiktos netikslios informacijos ir

pareiškėjas nėra gavęs teisinės pagalbos pagal specialiuosius teisės aktus.

Nuo žyminio mokesčio gali būti atleidiama visuose teismo procesuose (civiliniame procese ir administraciniuose ginčiuose), jei dėl pareiškėjo materialinės padėties sumokėjus žyminį mokestį gali kilti pavojus pareiškėjo ir jo namų ūkio narių pragyvenimo šaltiniui, atsižvelgiant į Nemokamos teisinės pagalbos įstatymo 14 straipsnyje nustatytas specialias sąlygas. Priimant sprendimą ypač atsižvelgiama į žyminio mokesčio sumą byloje, kurioje prašoma atleisti nuo žyminio mokesčio.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Administracinė įstaiga sprendimą dėl prašymo suteikti antrinę teisinę pagalbą turi priimti per 15 dienų nuo jo pateikimo dienos. Jei pareiškėjas netenka teisės atlikti veiksmą, dėl kurio jis pateikė prašymą, nes pasibaigia terminas, administracinė įstaiga sprendimą dėl prašymo turi priimti per trumpesnį laikotarpį, kad pareiškėjas galėtų laiku atlikti veiksmą.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Pirminės teisinės pagalbos suteikimo procedūra pradama tiesiogiai kreipiantis į pirminės teisinės pagalbos teikėją (įgaliotą asociaciją, teisės kliniką ar administracinę įstaigą), o užpildyti konkrečios prašymo formos nebūtina.

Antrinės teisinės pagalbos suteikimo procedūra pradama pateikiant kompetentingai tarnybai nustatytos formos prašymą suteikti teisinę pagalbą. Teisinės pagalbos prašymo formą galima gauti tarnybose ir tarnybų bei Teisingumo ministerijos (kroat. *Ministarstvo pravosuđa i uprave*) interneto svetainėse.

Teisinės pagalbos prašymai tarptautiniuose ginčiuose ir prašymai dėl teisinės pagalbos prašymų tarptautiniuose ginčiuose perdavimo turi būti pateikiami naudojant formas, nustatytas 2004 m. lapkričio 9 d. Komisijos sprendime 2004/844/EB, nustatančiame teisinės pagalbos prašymo formą pagal Tarybos direktyvą 2003/8/EB, numatančią teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčiuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles, ir 2005 m. rugpjūčio 26 d. Komisijos sprendime 2005/630/EB, nustatančiame teisinės pagalbos prašymų perdavimo formą pagal Tarybos direktyvą 2003/8/EB, kurie paskelbti Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje.

Tarptautinio ginčo atveju pateikiamos formos ir visi pridedami dokumentai turi būti išversti į kroatų kalbą. Priešingu atveju prašymas bus atmetas.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Prašymą teikiant kompetentingai administracinei įstaigai prie jo reikia pridėti rašytinį pareiškėjo ir jo namų ūkio narių sutikimą leisti susipažinti su visais duomenimis apie bendras pajamas ir turtą, kuriame pareiškėjas patvirtina, kad pateikta informacija yra tiksli ir išsami.

Asmenys, nukentėję nuo šeiminio smurto, duoda tik savo sutikimą leisti susipažinti su visais duomenimis apie pajamas ir turtą. Sutikimo neduoda tie namų ūkio nariai, kurie byloje dalyvauja kaip atsakovai arba kurių interesai prieštarauja pareiškėjo interesams.

Prie teisinės pagalbos tarptautiniame ginče prašymo formos reikia pridėti reikšmingus dokumentus, kurių reikia sprendimui dėl prašymo priimti.

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Pirminės teisinės pagalbos suteikimo procedūra pradama tiesiogiai kreipiantis į pirminės teisinės pagalbos teikėją (įgaliotą asociaciją, teisės kliniką ar administracinę įstaigą), o užpildyti konkrečios prašymo formos nebūtina; antrinės teisinės pagalbos suteikimo procedūra pradama pateikiant prašymą kompetentingai administracinei įstaigai, kurios veiklos teritorijoje yra pareiškėjo nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta.

Pareiškėjas, kurio nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra Europos Sąjungos valstybėje narėje ir kuris nori gauti teisinę pagalbą Kroatijos Respublikos teismo nagrinėjamame tarptautiniame ginče, teisinės pagalbos prašymą turi pateikti Kroatijos Respublikos teisingumo ir viešojo administravimo ministerijai (priimančiai institucijai).

Pareiškėjas, kurio nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra Kroatijos Respublikoje ir kuris nori gauti teisinę pagalbą kitos Europos Sąjungos valstybės narės teismo nagrinėjamame tarptautiniame ginče, teisinės pagalbos prašymą turi pateikti savo nuolatinės ar įprastinės gyvenamosios vietos atsakingai tarnybai.

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Pareiškėjui, kuris atitinka teisės į teisinę pagalbą įgyvendinimo sąlygas, antrinė teisinė pagalba suteikiama priimant sprendimą dėl teisinės pagalbos suteikimo. Administracinė įstaiga sprendimą dėl prašymo turi priimti per 15 dienų nuo jo pateikimo dienos.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Sprendimas suteikti teisinę pagalbą suteikia teisę naudotis visų arba kai kurių formų antrine teisine pagalba tam tikros rūšies ir lygio procedūroje. Pirmiau nurodytame sprendime pateikiami teisinės pagalbos gavėjo asmens duomenys, trumpas teisinio klausimo, dėl kurio suteikta teisinė pagalba, aprašymas, nurodoma patvirtintos teisinės pagalbos forma ir apimtis, pateikiami advokato, kuris teiks teisinę pagalbą, duomenys ir kiti sprendimui reikšmingi duomenys. Kai pareiškėjas pateikia teisinės pagalbos prašymą prašydamas atleisti nuo žyminio mokesčio, pareiškime arba atlikdamas kitą veiksmą teismo procese jis turi teismą informuoti apie pateiktą prašymą atleisti nuo žyminio mokesčio ir ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo pareiškimo pateikimo dienos ar dienos, kurią pareiškėjas byloje atliko kitą veiksmą, pateikti teismui sprendimą, kuriuo pareiškėjas atleidžiamas nuo žyminio mokesčio mokėjimo.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Sprendime, kuriuo skiriama antrinė teisinė pagalba, taip pat nurodomas advokatas, kuris ją teiks. Teisinės pagalbos gavėjas sprendimą turi pateikti jame nurodytam advokatui. Išimtiniais atvejais, esant išankstiniam pagalbos gavėjo sutikimui, pridėtam prie teisinės pagalbos prašymo, tarnyba pagalbos gavėjui paskirs kitą advokatą.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Kaip nurodyta pirmiau, sprendimas suteikti teisinę pagalbą suteikia teisę naudotis visų arba kai kurių formų antrine teisine pagalba tam tikros rūšies ir lygio procedūroje. Pagal sprendimą suteikti teisinę pagalbą pagalbos gavėjas gali būti visiškai arba iš dalies atleistas nuo advokato mokesčio, bylinėjimosi išlaidų (atleidimas nuo liudytojų, vertėjų žodžiu, ekspertų, tyrimų ir teismo skelbimų išlaidų išankstinio mokėjimo) ir žyminio mokesčio.

Teikiama visiška teisinė pagalba, jei pareiškėjas gauna paramos išmoką pagal konkrečias taisykles dėl socialinės gerovės sistemoje suteikiamų teisių įgyvendinimo arba pragyvenimo išmoką pagal įstatymą dėl Kroatijos nepriklausomybės karo veteranų ir jų šeimos narių teisių bei įstatymą dėl karo ir

pilietinio karo veteranų apsaugos, arba jei bendros pareiškėjo ir jo namų ūkio narių pajamos vienam namų ūkio nariui neviršija 50 proc. skaičiavimo bazės sumos per mėnesį.

Jei bendros pareiškėjo ir jo namų ūkio narių pajamos padidėja ir viršija 50 proc. skaičiavimo bazės vienam namų ūkio nariui, teisinės pagalbos suma sumažinama taip, kad kiekvieną kartą pajamoms padidėjus 10 proc., teisinės pagalbos suma sumažinama 10 proc., tačiau teisinės pagalbos suma neturėtų būti mažesnė nei 50 proc. išlaidų, dėl kurių suteikta teisinė pagalba.

Jei teisinė pagalba buvo suteikta iš dalies, pareiškėjas Teisingumo ir viešojo administravimo ministerijai gali pateikti skundą dėl sprendimo dalies, kurioje atsisakoma suteikti teisinę pagalbą. Pateikus tokį skundą galimybė naudotis patvirtinta teisinės pagalbos suma neatidedama. Teisingumo ir viešojo administravimo ministerijos sprendimą, kuriuo skundas atmetamas, galima apskųsti pradedant administracinį procesą.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turi teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Kai teisinė pagalba suteikiama už mažesnę sumą, likusias išlaidas padengia teisinės pagalbos gavėjas. Bet kuriuo atveju, jei teisinės pagalbos gavėjas laimi bylą, teismas nusprendžia, kad kita šalis jam turėtų atlyginti su procesu susijusias išlaidas.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Teisinės pagalbos prašyme galima prašyti suteikti teisinę pagalbą abiejuose civilinio proceso etapuose. Siekiant pasirengti išimtinėms teisių gynimo priemonėms, reikia pateikti specialų prašymą, dėl to procesinio veiksmo priimama speciali nutartis.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Jei proceso metu teisinės pagalbos gavėjo ir jo namų ūkio narių finansinė padėtis pagerėja tiek, kad tokia pagerėjusi finansinė padėtis, jei ji būtų buvusi prašymo pateikimo metu, būtų turėjusi įtakos pareiškėjo teisei gauti teisinę pagalbą ir tos pagalbos apimčiai, kompetentinga administracinė įstaiga visiškai arba iš dalies atšaukia sprendimą dėl teisinės pagalbos. Teisinės pagalbos gavėjai apie bet kokį savo finansinės padėties pagerėjimą per aštuonias dienas nuo tada, kai apie jį sužinojo, turi informuoti administracinę įstaigą. Teisinės pagalbos gavėjas gali Teisingumo ir viešojo administravimo ministerijai pateikti skundą dėl sprendimo, kuriuo atšaukiamas sprendimas patenkinti teisinės pagalbos prašymą; tai galima padaryti per 15 dienų nuo sprendimo gavimo. Teisingumo ir viešojo administravimo ministerijos sprendimą galima apskųsti pradedant administracinį procesą.

16 Ar galiu apskųsti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Pareiškėjas arba teisinės pagalbos gavėjas gali pateikti skundą dėl administracinės įstaigos sprendimo atmesti teisinės pagalbos prašymą arba dėl sprendimo dalies, kurioje atsisakoma suteikti visišką teisinę pagalbą; tai galima padaryti per 15 dienų nuo sprendimo gavimo. Teisingumo ir viešojo administravimo ministerija per aštuonias dienas nuo galiojančio skundo gavimo turi dėl skundo priimti sprendimą. Teisingumo ir viešojo administravimo ministerijos sprendimą galima apskųsti pradedant administracinį procesą.

Papildoma informacija

 [Teisingumo ir viešojo administravimo ministerijos](#) interneto svetainė

Nemokamos teisinės pagalbos įstatymas (kroat. *Narodne novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys) Nr. 143/13 ir 98/19)

Civilinio proceso įstatymas (NN Nr. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 – konsoliduota redakcija, 25/13, 89/14, 70/19)

Paskutinis naujinimas: 23/05/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba () neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Teisinė pagalba - Italija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

(Teisės šaltiniai) – Taisyklės, kuriomis reglamentuojamos bylinėjimosi išlaidų kategorijos ir procedūros, įskaitant teisinę pagalbą, išsamiai išdėstytos 2002 m. gegužės 30 d. Prezidento dekretu Nr. 115 (Oficialusis leidinys Nr. 139/2002), pastarąjį kartą iš dalies pakeistame 2019 m. kovo 7 d. Įstatymu-dekretu Nr. 24 (2019 m. kovo 26 d. Oficialusis leidinys Nr. 72 dėl teisinės pagalbos išplėtimo siekiant taikyti ją ieškomiems asmenims, kuriems taikoma Europos arešto orderio vykdymo procedūra), kuriame pateikiama teksto dėl teismo išlaidų suvestinė redakcija (**74–145 straipsniai, visų pirma 74–89 straipsnių bendrosios nuostatos, specialiosios nuostatos dėl teisinės pagalbos civilinėse, administracinėse, audito ir mokesčių bylose. 119–145 straipsniai**).

1942 m. birželio 13 d. Įstatyme Nr. 794 (su pakeitimais) reglamentuojami advokatų honorarai civilinėse, komercinėse, administracinėse ir mokesčių bylose; užmokestis už individualias teises paslaugas mokamas pagal 1994 m. Ministro įsakymu Nr. 585 patvirtintą tarifą.

(**Bylinėjimosi išlaidos**) – Išlaidos plačiąja reikšme civilinėse ir komercinėse bylose apima ir proceso išlaidas, ir teisinio atstovavimo išlaidas.

Proceso išlaidas sudaro standartinis mokestis už bylos įtraukimą į bylą registrą ir kitos išlaidos, kurias gali tekti padengti (pavyzdžiui, ekspertų išvadų ir dokumentų kopijavimo).

2002 m. suvestinės redakcijos Įstatyme Nr. 115 nurodytas standartinis mokestis mokamas kiekvienoje instancijoje, įskaitant bankroto bylą ir ne ginčo teiseną, išskyrus konkrečius teisės aktuose numatytus atleidimo nuo mokesčio atvejus.

Mokesčio mokėti nereikalaujama bylose dėl asmens šeiminio ir civilinio statuso, kaip nurodyta Civilinio proceso kodekso IV knygoje (pavyzdžiui, bylose dėl separacijos (gyvenimo skyrium), dėl nepilnamečių išlaikymo, sutuoktinių turtinių santykių, pabėgėlio statuso pripažinimo), prevencinių procedūrų (pavyzdžiui, turto arešto siekiant užtikrinti reikalavimą dėl skolos), žemės registro procedūrų, procedūrų dėl turto perdavimo ir arešto turtui panaikinimo vykdymo, procedūrų dėl vaiko išlaikymo mokėjimų, visose su vaikais susijusiose bylose (pavyzdžiui, bylose dėl tėvų pareigų) ir taisyklių dėl kompetencijos ir jurisdikcijos.

Bet kokios išimties taikymo priežastis šalis privalo tinkamai nurodyti dokumento dėl bylos iškėlimo reikalavimuose.

Standartinio mokesčio nereikalaujama, jeigu pareiškiamas civilinis ieškinys dėl žalos atlyginimo baudžiamojoje byloje, jeigu prašoma tik nuteisti nusikaltusį asmenį; jeigu prašoma atlyginti žalą, net ir laikinai, patenkinus tokį prašymą mokestis turi būti sumokėtas. Mokesčio dydis skiriasi – atsižvelgiant į bylos pobūdį ir ieškinių vertę jis būna ne mažesnis nei **62 EUR ir ne didesnis nei 930 EUR**.

(**Mokėjimo prievolės**) – Kiekviena šalis privalo padengti savo užpildytų procesinių dokumentų, taip pat savo prašomų ieškiniui reikalingų dokumentų išlaidas, jeigu to reikalaujama įstatymu arba teisėjas prašo šalies tą padaryti (pavyzdžiui, padengti eksperto išvadų išlaidas). Jeigu šalis atitinka teisinės pagalbos gavimo sąlygas, jos išlaidas padengia valstybė.

Kalbant apie standartinį mokestį, jį turi sumokėti bylą iškėlusį arba pirminį apeliacinį skundą padavusį šalis, o jeigu tai yra vykdymo procesas, mokestį moka prašymą dėl perdavimo ar pardavimo pateikusi šalis.

Ieškinio vertė nurodoma dokumento dėl bylos iškėlimo reikalavimuose; jeigu šalis nori pataisyti ieškinį, pareikšti priešieškinį ar savarankiškai įstoti į bylą ir dėl to padidėja ieškinio vertė, ji turi sumokėti papildomą mokestį.

(Bylinėjimosi išlaidų priteisimo kriterijus) – Pagal Civilinio proceso kodekso 91 straipsnyje nustatytą bendrąjį principą teisėjas, priimdamas sprendimą byloje, įpareigoja bylą pralaimėjusią šalį padengti bylą laimėjusios šalies patirtas bylinėjimosi išlaidas.

Teisėjui suteikti diskreciniai įgaliojimai dėl bylinėjimosi išlaidų ir jis gali nurodyti padengti jas visas arba jų dalį, atsižvelgdamas į bendrą ginčo baigtį. Teisėjas turi atsižvelgti į tai, kiek visas reikalavimas yra pagrįstas. Priimtas sprendimas gali būti ginčijamas.

Bylą pralaimėjusi šalis privalo padengti bylą laimėjusios šalies advokato išlaidas, taip pat visas sumas, sumokėtas už teismo paskirtų ekspertų arba ekspertų-liudytojų paslaugas, kurių atlyginimą nustato teismas. Bylą pralaimėjusi šalis taip pat privalo padengti kitas išlaidas, susijusias su bylos nagrinėjimu, kurios sumokamos teismo tarnautojui kartu su pranešimo apie teismo sprendimą išlaidomis.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Italijos teisinėje sistemoje „teisinės pagalbos“ institutas, skirtas tam, kad nepakankamai išteklių turintiems piliečiams, taip pat Italijoje teisėtai gyvenantiems užsieniečiams, jeigu susiklosto situacija arba faktinė aplinkybė, dėl kurios iškeliamą byla, taip pat asmenims be pilietybės būtų paskirtas gynėjas, jeigu šių piliečių nurodyti motyvai nėra akivaizdžiai nepagrįsti (Prezidento dekreto Nr. 115/2002 119 straipsnis), reiškia, kad tokie asmenys neprivalo padengti tam tikrų išlaidų („*spese prenatala a debito*“ arba iš anksto apmokamos teismo išlaidos) ir valstybė apmoka kitas išlaidas.

Jeigu asmuo turi teisę gauti teisinę pagalbą, nuo vienu mokesčių atleidžiama, o kitus mokesčius padengia valstybė. Atleidžiama nuo standartinio mokėjimo, fiksuotų mokesčių už pranešimus gavus oficialų prašymą, tam tikrų mokesčių (registro mokesčių, hipotekos ir žemės registro mokesčių), taip pat kopijavimo mokesčių.

Valstybė apmoka:

advokato honorarą ir išlaidas;

teisėjų, pareigūnų ir teismo tarnautojų patirtas kelionės išlaidas, jeigu jiems reikia atlikti pareigas ne teisme;

liudytojų, teismo pareigūnų ir ekspertų-liudytojų patirtas kelionės išlaidas, taip pat jų išlaidas, patirtas vykdant pareigas;

teisinių pranešimų dėl teisėjo sprendimo paskelbimo išlaidas;

pranešimų gavus oficialų prašymą išlaidas;

vaiko priežiūros išmokas.

Valstybė turi teisę kompensuoti išlaidas, o jeigu ji nesugrąžina pinigų iš bylą pralaimėjusios šalies, toliau nurodytais atvejais ji gali reikalauti, kad jas grąžintų teisę gauti teisinę pagalbą turinti šalis:

jeigu gavėjas laimi bylą arba ginčas išsprendžiamas taikiai ir jis gauna bent šešis kartus bylinėjimosi išlaidas viršijančią sumą arba

jeigu ieškinys atsiimamas arba byla nutraukiama.

Specialiosiose nuostatose numatyta, kad išlaidų kompensavimas užtikrinamas, jeigu byla išbraukiama iš bylų registro arba nutraukiama todėl, kad šalys nesiėmė veiksmų arba neatitiko teisinių reikalavimų.

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Civilinėse bylose ir ne ginčo teisenoje (pavyzdžiui, dėl separacijos (gyvenimo skyrium), vaikų globos arba sprendimų dėl tėvų pareigų) nepakankamai išteklių turintys piliečiai turi teisę gauti teisinę pagalbą atsiliepimui į ieškinį pateikti, jeigu jų motyvai nėra akivaizdžiai nepagrįsti.

Asmenys be pilietybės ir teisėtai šalyje gyvenantys užsieniečiai vertinami taip pat kaip piliečiai, tačiau jie turi teisėtai gyventi Italijoje nuo tos dienos, kai susiklostė situacija ar faktinė aplinkybė, dėl kurios iškelta byla teisme. Ne pelno organizacijos arba asociacijos, kurios nedalyvauja vykdant komercinę veiklą, taip pat gali atitikti teisinės pagalbos gavimo sąlygas; taigi ją gali gauti ne tik ne pelno labdaros organizacijos arba švietimo paslaugas nepasiturintiems teikiančios ne pelno organizacijos, jau atitinkančios teisinės pagalbos reikalavimus pagal Įstatymą Nr. 217/90, bet ir vartotojų asociacijos ir naudotojai, įtraukti į Įstatymo Nr. 281/98 5 straipsnio sąrašą.

Pagal Prezidento dekreto Nr. 115/2002 76 straipsnį, kad ieškovas galėtų gauti teisinę pagalbą, jo metinės apmokestinamosios pajamos pagal naujausią mokesčių deklaraciją neturi viršyti 11 493,82 EUR (2018 m. sausio 16 d. Ministro dekretas, paskelbtas 2018 m. vasario 28 d. Oficialiajame leidinyje Nr. 49). Pajamų ribos kas dvejus metus koreguojamos Teisingumo ministerijos potvarkiu, pasikonsultavus su Ekonomikos ir finansų ministerija (Prezidento dekreto Nr. 115/2002 77 straipsnis), siekiant atsižvelgti į darbininkų ir tarnautojų šeimoms taikomo ISTAT per du praėjusius metus nustatyto vartotojų kainų indekso pokyčius.

Jeigu atitinkama šalis gyvena su sutuoktiniu, civiliniu partneriu ar kitais šeimos nariais, atsižvelgiama į visas tuo pačiu laikotarpiu kiekvieno šeimos nario, įskaitant ieškovą, uždirbtas pajamas.

Kalbant apie sugyventinius, kurių pajamos turėtų būti sudedamos su ieškovo pajamomis, baudžiamosiose bylose taikomos pajamų ribos padidinamos iki 1 032,91 EUR kiekvienam su ieškovu gyvenančiam šeimos nariui.

Reikėtų pažymėti, kad apskaičiuojant 76 straipsnyje nurodytą sumą turi būti įtraukta ieškovo gaunama santuokos nutraukimo išmoka, nebent tai yra vienkartinė išmoka.

Pajamos iš neteisėtos veiklos taip pat turi poveikį galimybei gauti teisinę pagalbą, patikslinant, kad pajamų patikra negali būti grindžiama automatinėmis procedūromis ir būtina patikrinti konkrečias individualaus atvejo aplinkybes, atmetant bet kokią galimybę dėl reikšmės suteikimo negalutiniam teismo sprendimui, jeigu dėl to pažeidžiama nekaltumo prezumpcija. Taigi atsisakymas skirti teisinę pagalbą remiantis negalutiniu teismo sprendimu, iš kurio galima spręsti apie pajamų iš neteisėtos veiklos buvimą, yra neteisėtas (2013 m. vasario 20 d. Kasacinio baudžiamųjų bylų teismo ketvirtosios kolegijos nuosprendis Nr. 18591).

Išimtis: atsižvelgiama vien į asmenines pajamas, jeigu byla susijusi su asmens teisėmis, arba byloje, kurioje ieškovo interesai pažeidžia kitų namų ūkio narių, su kuriais jis gyvena, interesus.

Teisės gauti teisinę pagalbą reikalavimai taikomi visais bylos etapais ir visose instancijose, tačiau civilinėse ir administracinėse bylose, priešingai nei baudžiamosiose bylose, jeigu šalis, kuriai suteikta teisinė pagalba, pralaimi bylą, ji negali naudotis teisine pagalba siekdama ginčyti teismo sprendimą, nes turi kreiptis dėl teisinės pagalbos iš naujo.

Be to, teisė gauti teisinę pagalbą civilinėje byloje nereiškia, kad valstybė yra atsakinga už bylą laimėjusios šalies išlaidas, kurios priteisiamos iš kliento, nes apmokamos tik šalies, kuriai suteikta teisinė pagalba, advokato patirtos išlaidos, kurias vietoj šios šalies įsipareigoja padengti valstybė, atsižvelgdama į nepastovią šios šalies finansinę padėtį ir į tai, kad jos reikalavimai nėra akivaizdžiai nepagrįsti (žr. 2012 m. Kasacinio civilinių bylų teismo sprendimą Nr. 10053).

Specifiniai atvejai

Nukrypstant nuo Prezidento dekreto Nr. 115/2002 76 straipsnio 1 dalyje nustatytų ribų, kai kuriais atvejais teisę gauti teisinę pagalbą gali turėti:

nukentėjusieji nuo nusikaltimų, nurodytų Baudžiamojo kodekso 572, 583-*bis*, 609-*bis*, 609*quater*, 609-*octies* ir 612-*bis* straipsniuose, o jeigu nusikaltimas padaromas prieš nepilnametį – nukentėjusieji nuo Baudžiamojo kodekso 600, 600-*bis*, 600-*ter*, 600*quinqies*, 601, 602, 609-*quinqies* ir 609-*undecies* straipsniuose nurodytų nusikaltimų, taip pat ir nukrypstant nuo įstatyme nustatytų pajamų ribų (76 straipsnio 4-*ter* dalis);

nelydimi nepilnamečiai užsieniečiai, dalyvaujantys teismo byloje, nesvarbu, koks yra jų statusas, turi teisę būti informuoti apie galimybę jiems skirti patarėją teisės klausimais, kuriuo jie pasitiki, taip pat ir per paskirtą globėją ar asmenį, įgyvendinantį tėvų pareigas pagal 1983 m. gegužės 4 d. Įstatymo Nr. 184 3 straipsnio 1 dalį (su pakeitimais), ir pagal taikytinus teisės aktus prašyti skirti teisinę pagalbą bet kuriuo bylos etapu ar bet kurioje instancijoje (76 straipsnio 4-*quater* dalis);

nepilnamečiai arba pilnamečiai vaikai, kurie savęs finansiškai neišlaiko ir prarado vieną iš tėvų dėl to, kad jį nužudė vieno iš tėvų sutuoktinis, neatsižvelgiant į tai, ar jie gyveno skyrium ar buvo nutraukę santuoką, arba vieno iš tėvų civilinis partneris, net jeigu civilinė partnerystė yra nutraukta, arba asmuo, turintis arba turėjęs glaudžius ir ilgalaikius santykius, apimančius kohabitaciją su vienu iš tėvų, gali turėti teisę į teisinę pagalbą, taip pat ir nukrypstant nuo teisės aktuose nustatytų pajamų ribų, kai ši teisė išimties tvarka suteikiama susijusioje baudžiamojoje byloje ir visose civilinėse bylose, išskeltose dėl nusikalstamos veikos, įskaitant vykdymo bylą (76 straipsnio 4-*quater* dalis);

nukentėjusieji nuo teroro aktų ar panašių aktų ir juos išgyvenusieji (Įstatymo Nr. 206/204 10 straipsnio 1 dalis).

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Kaip jau buvo nurodyta pirmiau, civilinėse bylose ir ne ginčo teisenoje (pavyzdžiui, dėl gyvenimo skyrium, vaikų globos arba priimant sprendimus dėl tėvų pareigų) nepakankamai išteklių turintys piliečiai turi teisę gauti teisinę pagalbą atsiliepimui į ieškinį pateikti, jeigu jų motyvai nėra akivaizdžiai nepagrįsti. Yra subjektyvios priežastys, dėl kurių pagalba gali būti nesuteikta:

ieškovas yra nuteistas įsiteisėjusiu teismo sprendimu dėl nusikalstamų veikų, susijusių su pajamų mokesčio slėpimu ir PVM vengimą reglamentuojančių taisyklių pažeidimu;

ieškovui padeda daugiau negu vienas advokatas, išskyrus advokatą, kuris paskirtas dalyvauti baudžiamojoje byloje per atstumą tais atvejais, kai taikomas Įstatymas Nr. 11/1998.

Vis dėlto kitais, pirmiau nenurodytais atvejais gali būti daroma prielaida, kad ieškovas turi pakankamai išteklių:

tais atvejais, kai perduodamos kitiems asmenims priklausančios gautinos sumos ir turto dalys (nebent perdavimas vykdomas siekiant sumokėti už anksčiau buvusias gautinas sumas ar turto dalis);

jeigu asmuo nuteistas įsiteisėjusiu teismo sprendimu už Baudžiamojo kodekso 416-*bis* straipsnyje ir 1973 m. sausio 23 d. Prezidento dekretu Nr. 43 (suvestinė redakcija) nurodytus nusikaltimus, apsiribojant 1990 m. spalio 9 d. Prezidento dekretu Nr. 309 straipsnyje ir 74 straipsnio 1 dalyje nurodytomis sunkinančiomis aplinkybėmis, taip pat už nusikaltimus, padarytus pasinaudojus minėtame 416-*bis* straipsnyje nurodytomis sąlygomis arba siekiant padėti vykdyti tame straipsnyje nurodytą susivienijimų veiklą, pajamos laikomos viršijančiomis nustatytas ribas. Vis dėlto leidžiama pateikti tai paneigiančius įrodymus (2010 m. Konstitucinio Teismo sprendimas Nr. 139).

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Neatidiliotinai atvejais nenumatyta taikyti jokių specialių procedūrų. Vis dėlto reikėtų pažymėti, kad pagal suvestinės redakcijos teksto 126 straipsnį advokatų taryba per 10 dienų nuo prašymo pateikimo arba gavimo, jeigu yra įvykdomi nustatyti reikalavimai, gali laikinai suteikti teisinę pagalbą iš anksto.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Civilinėse bylose teisinės pagalbos prašymai, parengti suvestinės redakcijos teksto 79 ir 122 straipsniuose nurodytais būdais ir tvarka, turėtų būti teikiami arba siunčiami registruotu laišku advokatų tarybai, ir tai gali padaryti tik pats ieškovas arba jo advokatas.

Neaišku, ar siunčiant registruotą laišką būtina reikalauti gavimo patvirtinimo, todėl tai netaikoma tinkamumo sąlyga, todėl ieškovas sprendžia savo nuožiūra. Prašymo formas galima gauti advokatų taryboje.

Teisinės pagalbos prašymai civilinėse bylose teikiami **advokatų tarybai**, kompetentingai:

vykdyti veiklą teismo, kuriame iškelta byla, vietoje;

vykdyti veiklą teismo, kompetentingo nagrinėti bylą iš esmės, vietoje, jeigu byla dar nagrinėjama;

vykdyti veiklą teismo, priėmusio ginčijamą sprendimą, vietoje (kai paduodamas apeliacinis skundas Kasaciniam Teismui, Valstybės Tarybai arba Audito Rūmams).

Prašymas, teikiamas pagal Prezidento dekretu Nr. 115/2002 78 straipsnį, yra nepriimtinas, jeigu nepasirašytas ieškovo. Parašo autentiškumą turi patvirtinti advokatas arba jis turi būti patvirtintas laikantis 2000 m. gruodžio 28 d. Prezidento dekretu Nr. 445 38 straipsnio 3 dalyje nustatytos tvarkos.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Ieškovo pasirašytas prašymas turi būti surašytas ant balto (neantspauduoto) lapo ir jame turi būti nurodyta (minėto Prezidento dekretu 79 straipsnis): teisinės pagalbos prašymas;

pareiškėjo asmens duomenys ir mokesčių mokėtojo kodas, taip pat jo namų ūkio nariai;

metai iki prašymo gautų pajamų deklaracija (laisva forma);

įsipareigojimas pranešti apie visus reikšmingus pajamų svyravimus, turinčius įtaką teisei gauti teisinę pagalbą;

ar byla jau nagrinėjama;

kito teismo posėdžio data;

kitos šalies duomenys ir gyvenamoji vieta;

faktinės ir teisinės aplinkybės, kuriomis remiantis turi būti vertinami pateikti reikalavimai;

įrodymai (dokumentai, kontaktiniai duomenys, liudytojų parodymai, ekspertų išvados ir kt., pridedant kopiją).

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Kaip nurodyta pirmiau, teisinės pagalbos prašymai civilinėse bylose turi būti teikiami **advokatų tarybai**, kompetentingai:

vykdyti veiklą teismo, kuriame nagrinėjama byla, vietoje;

vykdyti veiklą teismo, kompetentingo nagrinėti bylą iš esmės, vietoje, jeigu byla dar nagrinėjama;

vykdyti veiklą teismo, priėmusio ginčijamą sprendimą, vietoje (kai paduodamas apeliacinis skundas Kasaciniam Teismui, Valstybės Tarybai arba Audito Rūmams).

Baudžiamosiose bylose prašymai turi būti teikiami teismui, kuriame nagrinėjama byla, patikslinant, kad jeigu byla nagrinėjama Kasaciniame Teisme, jurisdikciją turi ginčijamą sprendimą priėmęs teisėjas (minėto Prezidento dekretu 93 ir 96 straipsniai).

Prašymai teikiami teismo, kuriame dirba posėdžiaujantis teisėjas, tarnautojui ir prašymą turi pateikti prašymo pateikėjas arba jo advokatas; prašymas taip pat gali būti siunčiamas teismo tarnautojui registruotu laišku.

Jeigu prašymo pateikėjas yra laikomas suimtas arba kalinamas, prašymus galima teikti penitencinės įstaigos vadovui arba kriminalinės policijos pareigūnui. Teikti prašymų per teismo posėdį nebeleidžiama.

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Prašymo pateikėjui ir teisėjui išsiunčiama dokumento, kuriuo advokatų taryba patenkina, atmeta prašymą arba pripažįsta jį nepriimtinu, kopija.

Po prašymo pateikimo advokatų taryba:

įvertina pateikto reikalavimo pagrindą ir ar yra įvykdytos tinkamumo gauti teisinę pagalbą sąlygos;

per 10 dienų **priima** vieną iš toliau nurodytų sprendimų:

patenkinti prašymą

pripažinti prašymą nepriimtinu

atmesti prašymą

siunčia sprendimo kopiją prašymo pateikėjui, kompetentingam teisėjui ir Pajamų agentūrai, kad ši patikrintų deklaruotas pajamas.

Jeigu advokatų taryba atmets prašymą arba pripažįsta jį nepriimtinu, jis gali būti paduotas bylą nagrinėjančiam teismui, kuris sprendžia, priimdamas nutartį.

Nustatytas terminas yra privalomas.

Patikrinęs duomenis, teisėjas priima motyvuotą nutartį, kurioje pripažįsta prašymą nepriimtinu, jį patenkina arba atmets.

Priėmus nutartį teismo tarnautojas praneša apie ją prašymo pateikėjui.

Vis dėlto baudžiamojoje byloje teisėjas privalo priimti nutartį per 10 dienų nuo prašymo pateikimo arba gavimo dienos.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

-

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Prašymo pateikėjai, kuriems skirta teisinė pagalba, gali pasirinkti advokatą iš teisinę pagalbą teikiančių advokatų sąrašų, kuriuos sudaro Apeliacinio teismo advokatų taryba, kurios veiklos teritorijoje yra teismas, kompetentingas priimti sprendimą dėl bylos esmės, arba teismas, kuriame yra iškelta byla.

Prašymo pateikėjai, kuriems skirta teisinė pagalba, taip pat gali paskirti ekspertą-liudytoją, jeigu tai leidžiama pagal teisės aktus.

Jeigu byla nagrinėjama Kasaciniame Teisme, advokatas pasirenkamas iš Apeliacinio teismo advokatų tarybų, kurių veiklos teritorijoje yra ginčijamą nutartį priėmęs teismas, sudarytų sąrašų.

Į teisinę pagalbą teikiančių advokatų sąrašus įtraukiami profesionalai, pateikę prašymą dėl jų įtraukimo į sąrašą ir turintys reikalingą kvalifikaciją atsiliepimui į ieškinį pateikti.

Advokatų taryba priima sprendimą įtraukti advokatus į sąrašą remdamasi jų gebėjimais, pastarųjų šešerių metų profesine patirtimi ir atsižvelgdama į tai, ar jiems nebuvo taikytos drausminės priemonės.

Advokatai gali būti bet kada išbraukti iš tokio sąrašo. Sąrašas atnaujinamas kasmet ir gali būti viešai skelbiamas visuose apylinkės teismuose.

Advokatai, atstovaujantys šaliai, kuriai skirta teisinė pagalba, privalo prašyti pranešti apie bylos nutraukimą, jeigu išbraukiami iš advokatų sąrašo dėl to, kad šalis nesiėmė veiksmų (pagal Civilinio proceso kodekso 309 straipsnį). Šio įpareigojimo neįvykdymas laikomas drausminiu nusižengimu.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Teisinės pagalbos gavėjai (minėto Prezidento dekreto 107 straipsnis) atleidžiami nuo pareigos padengti tam tikras išlaidas, o kai kurias išlaidas padengia valstybė, kaip nurodyta Prezidento dekreto Nr. 115/2002 131 straipsnyje. Teisinė pagalba apima visas teisės aktuose reikalaujamas teismo išlaidas, įskaitant eksperto-liudytojo paskyrimo liudyti ieškovo naudai išlaidas. Vis dėlto teikiant teisinę pagalbą nepadengiamos neteisminių konsultacijų išlaidos.

Ieškovo patirtas išlaidas advokatui teisėjas priteisia pasibaigus kiekvienam etapui ar instancijai ir bet kuriuo atveju kai paskyrimas baigiasi.

Taip pat padengiamos teisėjo padėjėjo ir bet kurio eksperto-liudytojo, kuris kviečiamas liudyti ieškovo naudai, išlaidos.

Gavėjas ir dalyvaujantios šalys, įskaitant prokurorą, informuojami ir gali ginčyti nurodymą sumokėti.

Ieškovo advokatas, teisėjo padėjėjas ir ekspertas-liudytojas, iškvieistas liudyti ieškovo naudai, negali prašyti ir gauti iš kliento kito užmokesčio ar kompensacijos nei ta, kuri nustatyta teisės aktuose. Bet koks priešingas susitarimas yra niekinis ir negalioja ir bet koks šio draudimo nepaisymas laikomas šiurkščiu drausminiu nusižengimu.

Jeigu baudžiamojoje byloje pareiškiamas civilinis ieškiny, bylinėjimosi išlaidos reglamentuojamos suvestinės redakcijos teksto 108 straipsnyje. Vis dėlto apskritai, jeigu gavėjas atitinka teisinės pagalbos gavimo reikalavimus, jam suteikiamos tos pačios teisės kaip ir tos, kurios numatytos pagal bendrąsias taisykles.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Teisinės pagalbos taisyklėse dalinė pagalba nenumatyta.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Galimybė gauti teisinę pagalbą numatyta visose instancijose ir visais bylos etapais, taip pat visose išvestinėse ar susijusiose procedūrose (pavyzdžiui, vykdymo procese).

Vis dėlto, jeigu šalis, kuriai suteikta teisinė pagalba, pralaimi bylą, ji negali naudotis šia pagalba ginčydama teismo sprendimą, išskyrus reikalavimus atlyginti žalą, susijusius su baudžiamąja byla.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Jeigu nagrinėjant bylą pasikeičia gavėjo pajamos ir tai turi poveikį jo tinkamumui gauti teisinę pagalbą, bylą nagrinėjantis teisėjas atšaukia pagalbą.

Bylą nagrinėjantis teisėjas taip pat gali bet kada atšaukti teisinę pagalbą, paaiškėjęs, kad tinkamumo gauti teisinę pagalbą kriterijai nėra įvykdyti arba dėl atitinkamos šalies nesąžiningo elgesio ar reakcijos arba didelio aplaidumo.

Teisinės pagalbos atšaukimas įsigalioja nuo tada, kai patikrinus nustatomas pajamų pasikeitimas, tačiau kitais atvejais toks sprendimas galioja atgaline data ir valstybės sumokėtas sumas būtina išieškoti.

Paaiškėjęs, kad buvo pateikta melaginga informacija, finansų tarnyba prašo atšaukti pagalbą ir perduoda įrodymus prokuratūrai, atsakingai už atitinkamos baudžiamosios bylos iškėlimą.

Patikros, ar vis dar tenkinami tinkamumo gauti pagalbą kriterijai, gali būti kartojamos nagrinėjant bylą, jeigu to prašo teisminės institucijos arba finansų tarnybų iniciatyva.

Jeigu yra pateikta melaginga informacija apie pajamas, už tai numatyta laisvės atėmimo baudmė nuo 1 iki 5 metų ir 309,87–1 549,37 EUR bauda. Bausmė arba bauda didinama, jeigu ieškovas, pateikęs melagingą informaciją, gavo arba toliau gauna teisinę pagalbą.

Priėmus nuosprendį pagalba susigrąžinama atgaline data, o valstybė susigrąžina sumokėtas sumas iš pažeidėjo (žr. minėto Prezidento dekreto 136 straipsnį).

16 Ar galiu apskusti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Jeigu kompetentinga advokatų taryba atmets teisinės pagalbos prašymą arba pripažįsta jį nepriimtinu, prašymo pateikėjas gali pateikti naują prašymą bylą nagrinėjančiam teisėjui, kuris sprendžia, priimdamas nutartį.

Vis dėlto Prezidento dekreto 99 straipsnyje nurodyta, kad baudžiamosiose bylose ieškovas arba jo advokatas per 20 dienų nuo pranešimo apie atmetą prašymą gali paduoti apeliacinį skundą teismo arba apeliacinio teismo, kurio teisėjas atmetė prašymą, pirmininkui.

Paskutinis naujinimas: 06/12/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriešima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (**lv**) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: **en**.

Teisinė pagalba - Latvija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Pagal Civilinio proceso įstatymą teismo proceso išlaidoms priskiriamos šios išlaidos:

I teismo išlaidos ir

II su procesu susijusios išlaidos.

Teismo išlaidos ir su procesu susijusios išlaidos nustatomos siekiant:

iš dalies kompensuoti valstybės patiriamas išlaidas teismų darbui finansuoti;

kompensuoti šalies, kurios naudai priimamas teismo sprendimas, išlaidas;

skatinti skolininkus savanoriškai vykdyti įsipareigojimus.

Informaciją apie tai, kur galima sumokėti teismo išlaidas, galima gauti kiekvieno teismo kanceliarijoje.

Papildomą reikalavimą dėl nutarties išlaidų klausimu procese gali pateikti asmuo, kurio atžvilgiu ta nutartis priimama.

TEISMO IŠLAIDOMS priskiriama:

valstybės mokestis (latv. *valsts nodeva*);

kanceliarijos mokestis (latv. *kancelejas nodeva*);

su bylos nagrinėjimu susijusios išlaidos.

Pagal Civilinio proceso įstatymo 34 straipsnį kiekvienam teisme pareiškiamam ieškiniui, tiek pradiniam, tiek priešieškiniui, tiek trečiojo asmens teikiamam pareiškimui jau nagrinėjamoje byloje, kuriuo pareiškiamas su ginčo dalyku susijęs nepriklausomas reikalavimas, pareiškimui pagal specialiąją bylos nagrinėjimo procedūrą ir kitiems šiame straipsnyje numatytiems pareiškimams taikomas konkrečiai nurodytas valstybės mokestis. Kai teikiami prašymai nutraukti santuoką, o pareiškėjas turi nepilnametį išlaikytinį, teisėjas pareiškėjo prašymu atideda valstybės mokesčio mokėjimą arba leidžia jį sumokėti dalimis.

Pagal Civilinio proceso įstatymo 38 straipsnį kanceliarijos mokestis mokamas:

už bylos dokumento patvirtintos kopijos išdavimą ir už pakartotinį teismo sprendimo ar nutarties išdavimą;

už pažymos išdavimą;

už rašytinio vykdomojo dokumento dublikato išdavimą;

už teismo nutarties įsigaliojimo patvirtinimą, kai nutartis turi būti teikiama užsienio valdžios institucijai;

už liudytojų šaukimą.

Pagal Civilinio proceso įstatymo 39 straipsnį su procesu susijusioms išlaidoms priskiriama:

liudytojams ir ekspertams mokėtinos sumos;

su liudytojų apklausomis ar apžiūromis vietoje susijusios išlaidos;

su kratomis pas atsakovą susijusios išlaidos;

su teismo sprendimo vykdymu susijusios išlaidos;

su teismo šaukimų ir kitų teismo dokumentų įteikimu, išdavimu ir vertimu susijusios išlaidos;

skelbimų laikraščiuose išlaidos;

su reikalavimo užtikrinimu susiję mokesčiai.

Atleidimas nuo teismo išlaidų:

įstatyme nurodyti asmenys, kuriems netaikoma pareiga sumokėti teismo išlaidas (Civilinio proceso įstatymo 43 straipsnio 1 dalis), įskaitant šalį, kuriai skiriama valstybės finansuojama teisinė pagalba.

Kitais atvejais bylos šalis, remdamasi savo finansine padėtimi ir pateikusi atitinkamus įrodymus, gali prašyti teismo visiškai arba iš dalies atleisti nuo teismo išlaidų mokėjimo.

Teismas arba teisėjas apsvarsto prašymą ir, atsižvelgdamas į asmens finansinę padėtį, visiškai arba iš dalies atleidžia nuo pareigos sumokėti teismo išlaidas į valstybės biudžetą.

Teismo išlaidų mokėjimas:

sąskaitas, skirtas valstybės mokesčiams, kanceliarijos mokesčiams ir bylos nagrinėjimo išlaidoms sumokėti, galima rasti portale, skiltyje „Valstybės mokesčiai ir teismo sąskaitos“ (latv. *Valsts nodevas un tiesu konti*).

Teismo išlaidų atlyginimas:

Šaliai, kurios naudai teismas priima sprendimą, iš priešingos šalies priteisiamos visos teismo išlaidos.

Jeigu ieškiny buvo patenkintas iš dalies, teismas nurodo atlyginti ieškoviui teismo išlaidų dalį, proporcingą patenkintai reikalavimų daliai, o atsakovui – teismo išlaidų dalį, proporcingą atmetų reikalavimų daliai.

Jeigu ieškovas atsiima ieškinį, jis turi atlyginti atsakovo patirtas teismo išlaidas. Tuo atveju atsakovas neprivalo atlyginti ieškovo sumokėtų teismo išlaidų.

Tačiau jeigu ieškovas atsiima reikalavimus, nes atsakovas tuos reikalavimus savanoriškai patenkino po to, kai jie buvo pateikti, teismas ieškovo prašymu nurodo atsakovui atlyginti ieškovo sumokėtas teismo išlaidas.

Jeigu ieškovas yra atleistas nuo teismo išlaidų mokėjimo, atsakovui nurodoma į valstybės biudžetą sumokėti ieškovo teismo išlaidų dalį, proporcingą patenkintai reikalavimų daliai.

Jeigu ieškiny atmetamas, paliekamas nenagrinėtas arba ieškovas jį atsiima, ieškoviui nurodoma į valstybės biudžetą sumokėti teismo išlaidas, kurios nebuvo sumokėtos iš anksto. Tačiau jeigu ieškovas toliau negina savo ieškinio, nes atsakovas jį savanoriškai patenkino po to, kai ieškiny buvo pareikštas, atsakovui nurodoma sumokėti teismo išlaidas į valstybės biudžetą.

Jeigu ieškiny buvo patenkintas iš dalies, bet atsakovas yra atleistas nuo teismo išlaidų mokėjimo, atmetai ieškinio daliai proporcingą teismo išlaidų dalį sumoka ieškovas, kuris nėra atleistas nuo teismo išlaidų mokėjimo.

Jeigu nuo teismo išlaidų mokėjimo atleistos abi šalys, išlaidas padengia valstybė.

Teismas arba teisėjas, atsižvelgdamas į asmens finansinę padėtį, gali atidėti teismo išlaidų mokėjimą arba leisti išlaidas sumokėti dalimis.

Valstybės mokesčio atlyginimas:

informācija apie valstības mokesčio atlyginimo pagrindus ir procedūrą pateikiama portale, skiltyje „Mokesčių atlyginimas“ (latv. *nodevu atmaksa*).

II SU PROCESU SUSIJUSIOS IŠLAIDOS:

advokato užmokestis;

su kelionėmis į teismo posėdžius susijusios išlaidos;

su įrodymų rinkimu susijusios išlaidos;

valstybės finansuojamos teisinės pagalbos išlaidos (taikoma procesui, pradėtam po 2016 m. kovo 1 d.);

išlaidos, skirtos vertėjo žodžiu teikiamai pagalbai teismo posėdyje.

Su procesu susijusių išlaidų atlyginimas:

atlyginamos teisės aktais nustatytos su procesu susijusių išlaidų sumos.

Atsakovui nurodoma sumokėti ieškovo patirtas su procesu susijusias išlaidas, jeigu ieškovo ieškinyje buvo patenkintas visiškai arba iš dalies, taip pat jeigu ieškovas atsiima reikalavimus, nes atsakovas juos savanoriškai patenkino po to, kai buvo pareikštas ieškinyje.

Jeigu ieškinyje atmetamas, teismas nurodo ieškovui atlyginti su procesu susijusias atsakovo išlaidas.

Jeigu valstybės finansuojamos teisinės pagalbos išlaidas privalanti sumokėti šalis yra atleista nuo teismo išlaidų mokėjimo, su valstybės finansuojamos teisinės pagalbos teikimu susijusias išlaidas padengia valstybė.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Valstybės finansuojama teisinė pagalba yra pagalba sprendžiant teisinį klausimą neteisminiu būdu arba teisme, kad įstatyme dėl valstybės finansuojamos teisinės pagalbos numatytais atvejais, jame numatytais priemonėmis ir jame numatytu mastu būtų apgintos pažeistos arba ginčijamos asmens teisės arba teisės aktais saugomi jo interesai.

Valstybės finansuojama teisinė pagalba apima teisinę konsultaciją, procesinių dokumentų rengimą ir atstovavimą teisme.

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Valstybės finansuojamą teisinę pagalbą gali gauti šie asmenys:

mažas pajamas gaunančio arba nepriteklių patiriančio asmens statusą turintis asmuo – atitinkamas pažymas išduoda vietos socialinės tarnybos;

asmuo, kuris netikėtai patenka į tokias aplinkybes ir atsiduria tokioje padėtyje, kad negali užtikrinti savo teisių apsaugos (gaivalinės nelaimės, *force majeure* arba kitos nuo asmens valios nepriklausančios aplinkybės) – toks asmuo turi pateikti atitinkamą informaciją ir įrodymus;

valstybės arba vietos valdžios institucijos visiškai išlaikomas asmuo – atitinkamą informaciją asmens arba Teisinės pagalbos administracijos prašymu turi pateikti valstybės arba vietos valdžios institucija.

Iš dalies valstybės finansuojama teisinė pagalba, kai asmuo sumoka dalį išlaidų, ir advokato pagalba konkrečių rūšių civilinėse bylose (bylose, kuriose siekiama pripažinti visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimą negaliojančiu, bylose dėl ginčų, kylančių iš sutarčių teisės, kai reikalavimo suma viršija 150 000 EUR, ir bylose, kuriose sprendžiami komercinių paslapčių apsaugos nuo neteisėto įgijimo, naudojimo ir atskleidimo klausimai) gali būti skiriama asmenims, atitinkantiems toliau nurodytus kriterijus:

jų pajamos neviršija Latvijos minimalios mėnesinės algos;

jie dėl savo finansinės padėties atitinka kriterijus teisei pagalbai gauti.

Informatoriai turi teisę gauti valstybės finansuojamą teisinę pagalbą neatsižvelgiant į jų finansinę padėtį.

Asmens, kuriam teisinės pagalbos reikia tarpvalstybiniam ginčui spręsti ir kurio įprastinė arba nuolatinė gyvenamoji vieta yra vienoje iš ES valstybių narių, finansinė padėtis ir pajamų lygis laikomi tinkamais, kad asmuo ginčui Latvijoje spręsti gautų teisinę pagalbą, jeigu teisinės pagalbos prašymo dieną jo vidutinės mėnesinės pajamos per paskutinius tris mėnesius nėra viršijusios 50 proc. Latvijos minimalios mėnesinės algos ir yra įvykdytos kitos taikytinos teisinės sąlygos.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Valstybės finansuojama teisinė pagalba skiriama pagrįstiems civiliniams ginčams ir civilinėms byloms teisme iki galutinio sprendimo įsigaliojimo spręsti, išskyrus, pvz.:

bylas, kuriose reikalavimas yra tiesiogiai susijęs su asmens komercine ar verslo veikla arba nepriklausoma profesine veikla;

bylas dėl muitų arba mokesčių klausimų;

bylas dėl reikalavimo, susijusio su garbės ir orumo įžeidimu;

bylas dėl neturtinės žalos atlyginimo, jeigu tai nėra bylos, kuriose teisinės pagalbos teikimas susijęs su reikalavimu atlyginti nusikalstama veika nukentėjusiajam padarytą neturtinę žalą;

ginčus, kurie sprendžiami arbitražo teisme arba naudojantis kitais alternatyviais ginčų sprendimo mechanizmais;

bylas dėl reikalavimo, susijusio su prabangos daiktais ar prabangos paslaugomis;

teisinės pagalbos išlaidas, kurios, palyginti su reikalavimo suma, yra nepagrįstai didelės.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Asmuo turi pateikti užpildytą teisinės pagalbos prašymą (prašymo formą) Teisinės pagalbos administracijai, pridėdamas prašyme nurodytą informaciją patvirtinančių dokumentų (dokumentų, kuriais įrodomas tinkamumas valstybės finansuojamai teisei pagalbai gauti, ir dokumentų, kuriuose aprašomas civilinio ginčo ir atitinkamos bylos pobūdis) kopijas. Dokumentai Teisinės pagalbos administracijai turi būti įteikiami asmeniškai, paštu arba e. paštu pasts@jpa.gov.lv, naudojantis elektroniniu parašu su laiko žyma.

Teisinės pagalbos administracija prašymą peržiūri ir sprendimą skirti teisinę pagalbą arba atmesti prašymą priima per 21 dieną nuo prašymo gavimo arba per 14 dienų nuo prašymo gavimo, jeigu byla susijusi su vaikų teisėmis.

Jeigu prašoma papildomos informacijos, sprendimo priėmimo terminas atidedamas, kol gaunama reikiama informacija arba pasibaigia jos pateikimo terminas. Priimdama sprendimą dėl teisinės pagalbos skyrimo, Teisinės pagalbos administracija paskiria teisinės pagalbos teikėją, sudariusį su Teisinės pagalbos administracija sutartį dėl teisinės pagalbos teikimo.

Sprendime dėl teisinės pagalbos teikimo nurodomas teisinės pagalbos teikėjas ir teisinės pagalbos teikimo vieta ir laikas.

Pareiškėjui apie sprendimą skirti teisinę pagalbą arba atmesti prašymą pranešama raštu, paštu arba elektroniniu pranešimu prašyme nurodytu adresu; pranešimą pareiškėjui Teisinės pagalbos administracijos biuras gali įteikti asmeniškai.

Teisinės pagalbos administracijos sprendimą galima apskųsti Teisingumo ministerijai, o Teisingumo ministerijos sprendimą galima apskųsti administraciniam teismui.

Bylose, kuriose valstybės finansuojama teisinė pagalba teikiama iš dalies (t. y. teikiama advokato pagalba konkrečių rūšių civilinėse bylose), Teisinės pagalbos administracija sprendimą priima per mėnesį nuo teisinės pagalbos prašymo gavimo dienos ir sprendime nurodo teisinės pagalbos teikimo sritį bei terminą, iki kurios turi būti atliktas mokėjimas už teisinę pagalbą. Gavus mokėjimą, per septynias dienas teisinės pagalbos teikėjui parengiamas teisinės pagalbos teikimo nurodymas. Jeigu mokėjimo už teisinės pagalbos teikimą negaunama, Teisinės pagalbos administracija priima sprendimą nutraukti teisinės pagalbos teikimą.

Jeigu asmeniui, kurio įprastinė arba nuolatinė gyvenamoji vieta yra ES valstybėje narėje, teisinės pagalbos reikia tarpvalstybiniam ginčui spręsti ir tarpvalstybinis ginčas sprendžiamas Latvijoje, Teisinės pagalbos administracija priima kitos ES valstybės narės kompetentingos institucijos arba asmens perduotą atitinkamą prašymą dėl tarpvalstybinio ginčo ir apsvarsto šį prašymą įstatyme dėl valstybės finansuojamos teisinės pagalbos nustatyta tvarka. Jeigu tarpvalstybinis ginčas sprendžiamas ne Latvijoje, asmuo, kurio įprastinė arba nuolatinė gyvenamoji vieta yra ES valstybėje narėje, pateikia atitinkamą prašymą Teisinės pagalbos administracijai (prašymo forma pateikta adresu https://e-justice.europa.eu/content_legal_aid_forms-157-lt.do). Tokiais atvejais Teisinės pagalbos administracija per septynias dienas nuo visų vertimų gavimo išsiunčia užpildytą teisinės pagalbos prašymo perdavimo formą ir atitinkamus dokumentus atitinkamos ES valstybės narės kompetentingai institucijai.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Valstybės finansuojamos teisinės pagalbos prašymo forma pateikiama:

Teisinės pagalbos administracijos interneto svetainėje, spustelėjus skiltį „[Paslaugos](#)“ (latv. *Pakalpojumi*);

Teisinės pagalbos administracijos biure (Pils laukums 4, Rīga);

Latvijos miestų ir savivaldybių, kuriuose asmuo yra deklaravęs savo gyvenamąją vietą arba kuriuose jis teisėtai gyvena, vietos valdžios institucijų biuruose.

Teisinės pagalbos kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje prašymo (tarpvalstybiniam ginčui spręsti) forma pateikiama Europos e. teisingumo portale, skiltyje „[Elektroninės formos](#)“.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Kartu su valstybės finansuojamos teisinės pagalbos prašymo forma turi būti pridedami šie dokumentai:

dokumento, įrodančio, kad asmuo yra tinkamas teisei pagalbai gauti, pvz., pažymos, iš kurios matyti, kad asmuo turi nepriteklių patiriančio arba mažas pajamas gaunančio asmens statusą, (arba kito dokumento, įrodančio, kad asmuo yra tinkamas valstybės finansuojamai teisei pagalbai gauti) kopija;

dokumentų, kuriuose aprašomas ginčo, bylos proceso ir kt. pobūdis, pvz., susitarimo, teismo šaukimo, šeimos bylų teismo sprendimo, kopijos.

Informacija apie valstybės finansuojamos teisinės pagalbos teikimo kitų kategorijų bylose sąlygas ir procedūras pateikiama adresu [https://jpa.gov.lv/](https://jpa.gov.lv) (Teisinės pagalbos administracijos interneto svetainė latvių kalba) arba <https://jpa.gov.lv/par-mums-eng> (Teisinės pagalbos administracijos interneto svetainė anglų kalba).

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Teisinės pagalbos administracijos adresas: Pils laukums 4, Rīga, LV-1050.

E. paštas pasts@jpa.gov.lv

Nemokamas informacijos telefonas: +371 80001801 (informacija apie Teisinės pagalbos administracijos teikiamas paslaugas ir formų pildymą).

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Teisę gauti valstybės finansuojamą teisinę pagalbą turi nepriteklių patiriančio arba mažas pajamas gaunančio asmens statusą turintys asmenys, valstybės ar vietos valdžios visiškai išlaikomi asmenys arba asmenys, kurie netikėtai pateko į tokias aplinkybes ir atsidūrė tokioje padėtyje, kad negali užtikrinti savo teisių apsaugos.

Valstybės finansuojama teisinė pagalba teikiama neteisminiu būdu ir teisme nagrinėjamos civilinėse bylose (įskaitant tarpvalstybinius ginčus), apeliaciniame procese administracinėse bylose, kuriose sprendžiama dėl prieglobsčio suteikimo, arba nagrinėjant apeliacinius skundus, kuriais apskundžiami sprendimai dėl ginčijamos išvežimo ar išvesdinimo priemonės arba sprendimai dėl ginčijamo priverstinio išsiuntimo.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Asmuo turi pateikti užpildytą teisinės pagalbos prašymą (prašymo formą) Teisinės pagalbos administracijai, pridėdamas prašyme nurodytą informaciją patvirtinančių dokumentų (dokumentų, kuriais įrodomas tinkamumas valstybės finansuojamai teisei pagalbai gauti, ir dokumentų, kuriuose aprašomas civilinio ginčo ir atitinkamos bylos pobūdis) kopijas. Dokumentai Teisinės pagalbos administracijai turi būti įteikiami asmeniškai, paštu arba e. paštu pasts@jpa.gov.lv, naudojantis elektroniniu parašu su laiko žyma.

Siekiant gauti valstybės finansuojamą teisinę pagalbą, Teisinės pagalbos administracijai turi būti pateikti šie dokumentai:

1) [užpildytas valstybės finansuojamos teisinės pagalbos prašymas](#) su dokumento, įrodančio tinkamumą teisei pagalbai gauti, pvz., pažymos, iš kurios matyti nepriteklių patiriančio arba mažas pajamas gaunančio asmens statusas, kopija;

2) dokumentų, kuriuose aprašomas ginčo, bylos proceso ir kt. pobūdis, kopijos.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Teisinės pagalbos administracija sudaro teisinės pagalbos teikimo susitarimus su teisinės pagalbos teikėjais. Priimdama sprendimą skirti teisinę pagalbą, Teisinės pagalbos administracija konkrečiai bylai priskiria teisinės pagalbos teikėją.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Asmuo turi pats padengti proceso išlaidas, nebent taikomos išimtytys.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Teisei pagalbai nepriklausančias išlaidas turi padengti pats asmuo.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Teisinės pagalbos administracija valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikia šiais atvejais:

1) Konstitucinio Teismo bylose teisinė pagalba teikiama asmeniui, dėl kurio konstitucinio skundo Konstitucinis Teismas priėmė nutartį nepradėti proceso remdamasis vien tuo, kad nėra teisiųjų pagrindų arba jie yra akivaizdžiai nepakankami pareiškimui pagrįsti;

2) civilinėse bylose (išskyrus atvejus, kai byla susijusi su muitų ar mokesčių klausimais, garbės ir orumo įžeidimu, byla yra tiesiogiai susijusi su asmens komercine ar verslo veikla arba nepriklausoma profesine veikla ir kt.);

3) administracinėse bylose:

apeliaciniame procese bylose, kuriose sprendžiama dėl prieglobsčio suteikimo;

nagrinėjant apeliacinius skundus, kuriais apskundžiami sprendimai dėl ginčijamos išvežimo ar išvesdinimo priemonės arba sprendimai dėl ginčijamo priverstinio išsiuntimo;

nagrinėjant apeliacinius skundus, kuriais apskundžiamas šeimos bylų teismo sprendimas dėl vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugos;

administracinėse bylose, kuriose teismas (teisėjas) priėmė nutartį skirti valstybės finansuojamą teisinę pagalbą atsižvelgdamas į bylos sudėtingumą ir fizinio asmens finansinę padėtį.

Dalinė valstybės finansuojama teisinė pagalba gali būti skiriama kaip advokato pagalba konkrečių rūšių civilinėse bylose:

bylose, kuriose siekiama pripažinti visuotinio kapitalo bendrovės akcininkų susirinkimo sprendimą negaliojančiu;

bylose dėl ginčų, kylančių iš sutarčių teisės, kai reikalavimo suma viršija 150 000 EUR;

bylose, kuriose sprendžiami komercinių paslapčių apsaugos nuo neteisėto įgijimo, naudojimo ir atskleidimo klausimai.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Jeigu asmeniui nereikia skirtos teisinės pagalbos, jis gali atsiimti teisinės pagalbos prašymą iki proceso pabaigos, apie tai pranešdamas Teisinės pagalbos administracijai.

16 Ar gali apskųsti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Teisinės pagalbos administracijos sprendimas skirti teisinę pagalbą arba jos neskirti gali būti ginčijamas ir skundžiamas [Administracinio proceso įstatyme](#) nustatyta tvarka.

Paskutinis naujinimas: 24/05/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismų tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Lietuva

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Antrinės teisinės pagalbos išlaidas sudaro išlaidos, nuo kurių mokėjimo pareiškėjas atleidžiamas, tai yra: bylinėjimosi išlaidos byloje, išnagrinėtose civilinio proceso tvarka, išlaidos išnagrinėtose konstitucinės justicijos byloje, su bylos nagrinėjimu administracinio proceso tvarka susijusios išlaidos, administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimo teisme išlaidos, su baudžiamojoje byloje pareiškto civilinio ieškinio nagrinėjimu susijusios išlaidos, išlaidos, susijusios su gynyba ir atstovavimu nagrinėjant bylas (įskaitant apeliacinę ir kasacinę tvarka nagrinėjamas bylas, nesvarbu, kas jas pradeda), taip pat vykdymo proceso išlaidos, nurodytos teisingumo ministro patvirtintoje Sprendimų vykdymo instrukcijoje, išlaidos, susijusios su procesinių dokumentų rengimu ir įrodymų rinkimu, vertimu, su atstovavimu išankstinio ginčų sprendimo ne teisme atveju, jeigu tokia tvarka nustatyta įstatymuose ar teismo sprendime. Taip pat apmokamos kelionės išlaidos, kai įstatymuose nustatyta arba teismas pripažįsta, kad pareiškėjo dalyvavimas būtinas.

Tarptautinio ginčo atveju, nagrinėjant civilines ir komercines bylas, į valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidas įeina:

- 1) vertimo žodžiu išlaidos;
- 2) teisinės pagalbos prašymo ir asmens teisę gauti teisinę pagalbą įrodančių dokumentų vertimo išlaidos;
- 3) teismo ar kompetentingos institucijos pareikalautų ir pareiškėjo pateikiamų būtinų procesinių dokumentų vertimo išlaidos;
- 4) kelionės išlaidos, kurias turi apmokėti pareiškėjas tais atvejais, kai su pareiškėjo byla susijusių asmenų dalyvavimas teismo posėdyje būtinas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus ar pagal teismo sprendimą ir teismas nutaria, kad šie asmenys negali būti apklausti jokia kitu teismui priimtinu būdu.

Tarptautinio ginčo atveju, kai pareiškėjas turi nuolatinę gyvenamąją vietą ar vietą, kurioje daugiausia gyvena, Lietuvos Respublikoje, į valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidas įeina išlaidos;

- 1) susidariusios dėl teisinės pagalbos, kuri buvo suteikta Lietuvos Respublikoje iki to laiko, kol teisinės pagalbos prašymas buvo gautas kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, kurioje sprendžiama byla arba turi būti vykdomas sprendimas;
- 2) susijusios su teisinės pagalbos prašymo ir asmens teisę gauti teisinę pagalbą įrodančių dokumentų vertimu.

Jeigu jūs turite teisę gauti 100 procentų valstybės finansuojamą antrinę teisinę pagalbą, jūs būtumėte atleistas nuo šių išlaidų mokėjimo. Jeigu jūs turite teisę tik į iš dalies apmokamą teisinę pagalbą, kitą dalį išlaidų turėtumėte padengti jūs.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo nustatyta tvarka teikiama *pirminė teisinė pagalba, antrinė teisinė pagalba ir valstybės užtikrinama neteisminė mediacija*.

Į pirminę teisinę pagalbą turėtumėte kreiptis, jeigu jums reikalinga teisinė informacija, teisinės konsultacijos, valstybės ar savivaldybių institucijoms skirtų dokumentų rengimas, pagalba kaip spręsti ginčus ne teismo tvarka ir taikos sutarties parengimas. Pirminę teisinę pagalbą teikiantys asmenys taip pat rengia prašymus dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, sutartis dėl santuokos nutraukimo teisinių pasekmių, pareiškimus dėl teismo įsakymo išdavimo, prieštaravimus dėl kreditoriaus pateikto pareiškimo, prašymus dėl teismo leidimo parduoti ar įkeisti nekilnojamąjį turtą išdavimo, prašymus dėl teismo leidimo priimti palikimą išdavimo ir prašymus dėl išankstinių teismo leidimų sudaryti sandorius, susijusius su neveiksnaus tam tikroje srityje ar botai veiksnus tam tikroje srityje asmens turtu.

Pirminę teisinę pagalbą galima gauti bet kurioje Lietuvos savivaldybėje.

Dėl antrinės teisinės pagalbos turėtumėte kreiptis, jeigu jums reikalingas procesinių dokumentų rengimas, advokato gynyba arba atstovavimas byloje, įskaitant vykdymo procesą, atstovavimas išankstinio ginčo sprendimo ne teisme atveju, jeigu tokia tvarka nustato įstatymai ar teismo sprendimas, atleidimas nuo advokato, proceso ir kitų bylinėjimosi išlaidų mokėjimo.

Dėl valstybės užtikrinamos neteisminės mediacijos turėtumėte kreiptis, jeigu siekiate civilinį ginčą išspręsti taikiai.

Sprendimus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo ar valstybės užtikrinamos neteisminės mediacijos vykdymo priima Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba.

Visą informaciją apie valstybės garantuojamą teisinę pagalbą galima rasti **Teisinės pagalbos paslaugų informacinės sistemos (TEISIS)** puslapyje: <https://teis.lt/external/home/main>.

3 Kokie yra teisinės pagalbos suteikimo reikalavimai?

Pirminė teisinė pagalba teikiama Lietuvos Respublikos piliečiams, Europos Sąjungos valstybės narės piliečiams, asmenims teisėtai gyvenantiems Lietuvos ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje, asmenims, turintiems teisę gauti pagalbą pagal Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis. Visi šie išvardinti asmenys gali pasinaudoti nemokama vienos valandos konsultacija, rūpimu klausimu, neatsižvelgiant į turtinę padėtį.

Pirminę teisinę pagalbą teikiantys specialistai patars, kaip išspręsti ginčą be teismo, informuos apie teisės sistemą, įstatymus ir kitus teisės aktus, padės parengti taikos sutartį, esant poreikiui, padės užpildyti prašymą dėl antrinės teisinės pagalbos ar parengs įstatyme numatytus procesinius dokumentus.

Pirminę teisinę pagalbą atsisakoma teikti, jeigu: besikreipiančiojo reikalavimai bus akivaizdžiai nepagrįsti; tuo pačiu klausimu jau buvo suteikta išsami konsultacija; akivaizdu, kad advokato konsultaciją asmuo gali gauti nesinaudodamas valstybės garantuojama teisine pagalba; kreipiamasi ne dėl savo teisių ir teisėtų interesų, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus; piktnaudžiaujama valstybės garantuojama teisine pagalba, materialiosiomis ar procesinėmis teisėmis.

Antrinė teisinė pagalba teikiama tam pačiam subjektų ratui, tačiau vertinamas asmens (šeimos) turtas ir asmens pajamos.

Antrinę teisinę pagalbą gauti gali asmenys, kurių asmens (šeimos) turtas ir asmens metinės pajamos už paskutinius 12 mėnesių neviršija Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto normatyvo. Lygių teisei pagalbai gauti. Pažymėtina, kad asmenys, siekiantys gauti antrinę teisinę pagalbą privalo pateikti duomenis apie savo ir savo sutuoktinio turimą nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turtą.

Neatsižvelgiant į asmens (šeimos) turtą ar asmens metines pajamas, nemokamai antrinę teisinę pagalbą gali gauti, pavyzdžiui, nukentėjusieji nuo nusikalstamų veikų; socialinės pašalpos gavėjai; asmenys, kuriems nustatytas sunkus neįgalumas arba kurie yra pripažinti nedarbingais, arba sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis; ir kiti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 12 str. nurodyti asmenys..

Antrinę teisinę pagalbą atsisakoma teikti, jeigu: pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti; atstovavimas byloje yra neperspektyvus; pareiškėjas kreipiasi dėl neturtinės žalos, susijusios su garbės ir orumo gynimu, tačiau jis nepatyrė turčinės žalos; prašymas yra susijęs su reikalavimu, tiesiogiai

atsirandančiu dėl pareiškėjo ūkinės komercinės veiklos ar dėl jo savarankiškos profesinės veiklos; pareiškėjas gali gauti reikiamas teisinės paslaugas nesinaudodamas valstybės garantuojama teisine pagalba; pareiškėjas kreipiasi ne dėl savo teisių pažeidimo, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus; reikalavimas, dėl kurio kreipiamasi antrinės teisinės pagalbos, buvo perleistas pareiškėjui siekiant gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą; pareiškėjas piktnaudžiauja valstybės garantuojama teisine pagalba, savo materialiosiomis ar procesinėmis teisėmis; pareiškėjas nesutinka apmokėti nustatytos antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalies; iš esmės išnagrinėjus reikalavimą, nustatoma, kad antrinės teisinės pagalbos galimos išlaidos viršytų pareiškėjo turitinių reikalavimų (turitinių interesų) dydį; pareiškėjui buvo suteikta antrinė teisinė pagalba kitoje byloje, tačiau jis iki nurodyto termino neapmokėjo nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų arba jų dalies.

Valstybės užtikrinama neteisminė mediacija gali būti vykdoma, kai bent viena iš ginčo šalių turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą.

Tarptautinių ginčų atveju, jeigu kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenančių fizinių asmenų (šeimos) turtas ir asmens pajamos viršija Vyriausybės nustatytą normatyvą, tačiau jie nurodo, kad neturi galimybės atlyginti bylinėjimosi išlaidų, Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba privalo nustatyti, ar asmuo, atsižvelgiant į jo nuolatinės gyvenamosios vietos ar vietos, kurioje pareiškėjas daugiausia gyvena, kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje pragyvenimo išlaidas, gali sumokėti bylinėjimosi išlaidas, ir turi teisę priimti sprendimą suteikti antrinę teisinę pagalbą. Šiuo atveju įvertinama, ar pareiškėjas, atsižvelgiant į jo (šeimos) turta ir jo pajamas, turi teisę gauti teisinę pagalbą pagal jo nuolatinės gyvenamosios vietos ar vietos, kurioje jis daugiausia gyvena, teisės aktus.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Taip, išskyrus tarptautinių ginčų atvejus. Valstybės garantuojama teisinė pagalba tarptautiniuose ginčiuose teikiama civilinėse ir komercinėse bylose.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Taip. Kai gynėjo ar įgaliotojo atstovo dalyvavimas yra būtinas baudžiamojoje byloje, antrinę teisinę pagalbą teikiančią advokatą paskiria ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas, kurių žinioje yra baudžiamoji byla.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Antrinės teisinės pagalbos prašymo forma ir papildomi dokumentai bei valstybės užtikrinamos neteisminės mediacijos prašymo forma ir papildomi dokumentai nurodyti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos puslapyje: <https://vgtpt.lrv.lt/en/links/requests>

Tarptautinių ginčų atveju teiktino prašymo forma nurodyta E-Teisingumo portale (https://e-justice.europa.eu/157/LT/legal_aid_forms?clang=lt)

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Dokumentai, kuriuos reikia pateikti, nurodyti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos puslapyje: <https://vgtpt.lrv.lt/en/links/requests>

Tarptautinių ginčų atveju:

Teisinės pagalbos prašymo formą (prašymas privalo būti pasirašyta asmens, kuris prašo teisinės pagalbos, arba jo įgalioto atstovo, pateikiant įgaliojimą patvirtinantį dokumentą).

Asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą: pasą, asmens tapatybės kortelę, leidimą nuolat ar laikinai gyventi Lietuvoje /Europos Sąjungos valstybėje; Reikalavimą pagrindžiančius dokumentus (pavyzdžiui, jūsų byloje jau priimtus teismų sprendimus; sutartį, jeigu jūsų reikalavimai susiję su sutarties vykdymu ir pan.).

Savo gyvenamosios vietos valstybės kompetentingos institucijos išduotą pažymą (patvirtinimą), kad jūs turite teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą savo valstybėje, pagal jūsų gyvenamosios vietos valstybės įstatymus

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybai

Odminių g. 3, 01122 Vilnius

Tel. Nr. 8 700 00 211

Faks. Nr. 8 700 35 004

El. p. teisinepagalba@vgtpt.lt

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Kreiptis į Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybą.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Pateikti prašymą su privalomais dokumentais Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybai.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Jeigu jums būtų suteikta teisinė pagalba valstybei finansuojant 100 procentų teisinės pagalbos išlaidų, jūs būtumėte atleistas nuo advokato ir bylinėjimosi išlaidų mokėjimo. Jeigu jums būtų suteikta teisinė pagalba valstybei finansuojant išlaidų, likusią dalį išlaidų už advokato paslaugas bei bylinėjimosi išlaidas turėtumėte apmokėti jūs. Pažymėtina, kad asmuo nėra atleidžiamas nuo kitos ginčo pusės patirtų bylinėjimosi išlaidų, todėl jeigu asmuo inicijuoja bylą teisme ir jo reikalavimas teismo yra atmetamas, teismas asmenį gali įpareigoti padengti kitos ginčo šalies patirtas bylinėjimosi išlaidas. Tokiu atveju, valstybė neatleidžia nuo kitos ginčo pusės patirtų bylinėjimosi išlaidų apmokėjimo.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Padengia pats asmuo, kuriam teikiama tik iš dalies finansuojama teisinė pagalba.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Taip, antrinė teisinė pagalba teikiama ir apeliacinių skundų parengimui bei atstovavimui apeliacinės instancijos teisme. Pažymėtina, kad, jeigu antrinė teisinė pagalba buvo teikiama pirmosios instancijos teisme, siekiant gauti ją apeliaciniam procesui turi būti pateikimas naujas prašymas su visais privalomais dokumentais teisei pagalbai gauti ir Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba įvertins ar turite teisę gauti teisinę pagalbą apeliaciniame procese.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Taip, jeigu paaiškėja, kad asmuo kuriam buvo suteikta teisinė pagalba, nusiėpė informaciją ar pateikė klaidingus duomenis, kad jam būtų suteikta valstybės apmokama teisinė pagalba. Taip pat, teisinė pagalba gali būti nutraukiama paties asmens prašymu, arba jeigu paaiškėja, kad asmuo piktnaudžiauja jam suteikta teisine pagalba, nebendradarbiauja su advokatu ir pan.

16 Ar galiu apskųsti atsakymą suteikti teisinę pagalbą?

Taip. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos priimtas sprendimas gali būti skundžiamas per vieną mėnesį nuo sprendimo gavimo dienos Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, Vilnius) arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, Vilnius).

17 Ar teisinės pagalbos prašymas sustabdo senaties terminą?

Ne.

Paskutinis naujinimas: 12/07/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Liuksemburgas

1 Kokioms išlaidoms yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Iš teisinės pagalbos gali būti sumokamos šios teismo bylos nagrinėjimo išlaidos:

žyminis ir registracijos mokesčiai;
teismo kanceliarijos mokesčiai;
antstolių užmokestis ir išlaidos;
ekspertų išlaidos ir užmokestis;
vertėjų raštu ir žodžiu užmokestis;
notarų išlaidos ir užmokestis;
išmokos liudytojams;
atvykimo išlaidos;
skelbimo išlaidos;
advokatų užmokestis ir atlygis;
su registracija, hipoteka ir įkeitimu susijusios rinkliavos ir mokesčiai;
mokesčiai už pažymą apie užsienio teisės normas (pranc. *certificats de coutume*).

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Gaudamas teisinę pagalbą, nepakankamai lėšų turintis fizinis asmuo gali gauti paramą teisinėms išlaidoms arba teisinę konsultaciją iš advokato konkrečiai bylai.

3 Kokie yra teisinės pagalbos suteikimo reikalavimai?

Nepakankamai lėšų turintis asmenys atitinka reikalavimus jų interesams apginti skirtai teisei pagalbai gauti, jeigu jie yra:

Liuksemburgo piliečiai arba
užsienio piliečiai, turintys leidimą apsigyventi Liuksemburge, arba
Europos Sąjungos valstybės narės piliečiai, arba
užsienio piliečiai, teisinės pagalbos gavimo tikslais pagal tarptautinę sutartį prilyginami Liuksemburgo piliečiams, arba
neteisėtai šalyje esantys trečiųjų šalių piliečiai, kai siekiama, kad būtų kompensuotas darbo užmokestis, mokėtinas pagal Darbo kodekso (pranc. *Code du Travail*) 572-7 straipsnį.

Teisinė pagalba taip pat gali būti skiriama bet kuriam kitam nepakankamai lėšų turinčiam užsienio piliečiui byloje dėl teisės į prieglobstį, teisės atvykti, teisės gyventi šalyje, teisės apsigyventi ar išsiuntimo.

Lėšų nepakankamumas tikrinamas pagal pareiškėjo ir visų kitų namų ūkio narių bendras ikimokesčines pajamas ir kapitalą.

Teisinę pagalbą atsisakoma skirti asmenims, teikiančioms ieškinį, kuris *a priori* pasirodo nepagrįstas, kuris, tikėtina, nebus patenkintas arba kurio tikslas atrodo neproporcingas, palyginti su galimomis išlaidomis.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Teisinė pagalba gali būti skiriama tiek ieškovui, tiek ginčo, tiek ne ginčo tvarka nagrinėjamosiose bylose, nesvarbu, ar jos nagrinėjamos teisme, ar neteismine tvarka. Teisinės pagalbos galima prašyti dėl bet kurio ieškinių, pareiškiamo bendrosios kompetencijos teismuose arba administraciniuose teismuose.

Teisinė pagalba taip pat gali būti skiriama, kai taikomos apsaugos priemonės, teismo sprendimų vykdymo procedūros ar bet kuris kitas vykdytinas dokumentas.

Tačiau teisinė pagalba negali būti skiriama motorinių transporto priemonių savininkams ginčiuose, kylančiuose dėl tokių transporto priemonių naudojimo. Panašiai ji negali būti skiriama parduotuvių valdytojams, pramonininkams, amatininkams ar specialistams ginčiuose dėl jų verslo ar profesinės veiklos, išskyrus išimtinės ir deramai pagrįstas aplinkybes; apskritai teisinė pagalba taip pat negali būti skiriama ginčiuose dėl teisinės pagalbos prašančio asmens spekuliacinės veiklos.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Neatidėliotinais atvejais laikiną teisinę pagalbą be papildomų formalumų paveda teikti Advokatūros pirmininkas (pranc. k. *Bâtonnier de l'Ordre des Avocats*), jis nustato ir procesinius veiksmus, dėl kurių pagalba skiriama.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Nacionalinę teisinės pagalbos prašymo formą Liuksemburge galima gauti iš Centrinės socialinės paramos tarnybos (pranc. *Service Central d'Assistance Sociale*, tel. 00 352 475821-1).

Ją taip pat galima atsisiųsti iš Liuksemburgo advokatūros (www.barreau.lu) arba Dykircho advokatūros (<https://avocats-diekirch.lu/fr/accueil>) svetainės.

7 Kokiems dokumentams reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Teikdami prašymą skirti teisinę pagalbą, turite pridėti:

asmens dokumento kopiją;
savo ir namų ūkiui priklausančių asmenų registracijos [Bendrajame socialinės apsaugos centre](#) (pranc. *Centre Commun de la Sécurité Sociale, CCSS*) pažymėjimą;
dėl pareiškėjo ir kiekvieno jo namų ūkio nario: darbo užmokesčio kvitus (arba CCSS pažymą dėl pajamų), socialinės įtraukties pajamų sumokėjimo įrodymus (*revenu d'inclusion sociale, REVIS*), bedarbio išmokos, pensijos arba kito mokėjimo per paskutinius 3 mėnesius įrodymus, kuriuose matomos grynosios sumos (bankų pažymų nepakanka);
kiekvieno namų ūkio nario nulinio balanso pažymą iš Nacionalinio solidarumo fondo (pranc. *Fonds national de solidarité*), jeigu namų ūkis iš minėto fondo nieko negauna;
jeigu namų ūkis gauna arba moka išlaikymo išmoką – dokumentą, kuriame nurodoma sumokėta arba gauta suma (pavyzdžiui, paskutinių trijų mėnesių banko išrašus);
Liuksemburgo mokesčių administratoriaus (pranc. *Administration des contributions directes*) išduotą kiekvieno namų ūkio nario pažymą apie nekilnojamojo turto nuosavybę arba nekilnojamojo turto neturėjimą;
kai taikytina, užsienyje esančio nekilnojamojo turto nuosavybės patvirtinamuosius dokumentus;
dokumentinius kilnojamojo turto (grynųjų pinigų, santaupų, akcijų, obligacijų ir kt.) įrodymus;
jeigu namų ūkis būstą nuomojasi – nuomos sutarties kopiją ir paskutinių trijų mėnesių nuomos kvitus;

jeigu namų ūkis gražina paskolą – mėnesinės sumos sumokėjimo įrodymus;
dokumentinius nekilnojamojo turto ir kilnojamojo turto duodamų pajamų įrodymus;
su atitinkama byla susijusius dokumentus.

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Ar skirti teisinę pagalbą, nusprendžia pareiškėjo gyvenamosios vietos Advokatūros pirmininkas arba jo deleguotas asmuo. Nerezidentų atžvilgiu sprendimą priima Liuksemburgo advokatūros pirmininkas arba jo deleguotas asmuo.

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Pirmininko sprendimas jums bus siunčiamas paštu.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Savo sprendime pirmininkas nurodys advokatą, kuris jums teiks teisinę pagalbą, ir paragins jus su tuo advokatu susisiekti.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Pirmininkas skiria advokatą, kurį pareiškėjas laisvai pasirinko, o jeigu pareiškėjas advokato nepasirinko arba pirmininkas mano, kad jo pasirinkimas yra netinkamas, skiriamas pirmininko parinktas advokatas. Jeigu nėra kliūčių arba interesų konflikto, advokatai privalo priimti jiems tokiu būdu duodamus nurodymus.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Paprastai teisinė pagalba apima visas išlaidas, susijusias su procesu, procedūromis arba priemonėmis, dėl kurių ji buvo skirta (žr. 1 punktą).

Tačiau teisinė pagalba neapima bylą laimėjusiai šaliai priteistos fiksuotosios teisinių išlaidų sumos (pranc. *indemnités de procédure*) arba kompensacijos už piktnaudžiavimą procesu ir nepagrįstą bylinėjimąsi.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Liuksemburge iš dalies teikiamos teisinės pagalbos nėra.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Ne, tuo tikslu turėsite pateikti atskirą prašymą skirti teisinę pagalbą.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Advokatūros pirmininkas gali panaikinti pareiškėjo teisę gauti teisinę pagalbą, net ir pasibaigus procesui arba priemonėms, dėl kurių ji buvo skirta, jeigu nustatoma, kad ši teisė buvo grindžiama klaidingais pareiškimais arba neteisingais dokumentais. Be to, teisė gauti teisinę pagalbą gali būti panaikinta, jeigu pagalbos gavėjas proceso laikotarpiu arba priemonių taikymo laikotarpiu įgyja lėšų arba jų įgyja dėl tokio proceso ar priemonių, kuriais būtų buvęs užkirstas kelias tokią teisę įgyvendinti, jeigu procesas būtų vykęs arba priemonės būtų galiojusios tą dieną, kai teisinės pagalbos buvo prašoma. Teisinės pagalbos gavėjai arba paskirtas advokatas privalo pranešti pirmininkui apie visus savo padėties pasikeitimus.

Apie pirmininko sprendimą panaikinti teisę gauti teisinę pagalbą nedelsiant pranešama Teisingumo ministerijai (pranc. *Ministère de la Justice*). Už sumų, jau sumokėtų kaip teisinė pagalba, susigrąžinimą atsakingas Žemės registracijos ir nekilnojamojo turto departamentas (pranc. *Administration de l'Enregistrement et des Domaines*).

16 Ar galiu apskųsti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Pirmininko sprendimą atmesti prašymą skirti teisinę pagalbą arba sprendimą atšaukti teisinę pagalbą pareiškėjai gali apskųsti Drausminei ir administracinei tarybai (pranc. *le Conseil disciplinaire et administratif*), kurios sprendimas yra galutinis. Per dešimt dienų nuo pranešimo apie Advokatūros pirmininko sprendimą gavimo skundai registruotu laišku turi būti siunčiami Drausminės ir administracinės tarybos pirmininkui. Pareiškėjas apklausiamas dalyvaujant tarybai arba vienam iš jos deleguotų narių.

17 Ar teisinės pagalbos prašymas sustabdo senaties terminą?

Teisinės pagalbos prašymas nesustabdo senaties termino.

Naudingos nuorodos

 [Liuksemburgo advokatūra](#)

 [Guichet.lu](#)

Paskutinis naujinimas: 05/03/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismų tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Malta

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Mokesčiai už teismo procesą yra nustatyti teisės aktais. Kai kurie mokėjimai turi būti atlikti teismo proceso pradžioje, kiti – teismo procesui pasibaigus.

Apskritai tai yra fiksuoto dydžio mokesčiai, į kuriuos įskaičiuojami mokesčiai už teismo paslaugas. Teismo paslaugų mokesčiai apima registracijos mokesčius, liudytojų šaukimo į apklausas išlaidas, kitas su bylos nagrinėjimu susijusias išlaidas ir teismo sprendimų kopijų darymo išlaidas. Su keliomis išimtimis, advokatams mokėtini mokesčiai civiliniame procese yra nustatyti teisės aktais. Tačiau šalis gali raštu susitarti kitaip.

Minėti mokesčiai neapima papildomų teismo mokesčių, kuriuos teismas gali nustatyti, jeigu sprendimas apskundžiamas.

Kai priimamas teismo sprendimas, teismas nustato, kuri šalis turi sumokėti išlaidas. Paprastai sumokėti išlaidas nurodoma bylą pralaimėjusiai šaliai, tačiau, priklausomai nuo bylos, teismas gali nuspręsti kitaip.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Teisinė pagalba yra tam tikros formos pagalba, valstybės lėšomis teikiama asmeniui, kurio prašymu – po to, kai Teisinės pagalbos agentūros pareigūnai įvertina finansinę padėtį, o Teisinės pagalbos advokatas, priklausomai nuo bylos rūšies, įvertina asmens prašymo esmę – padaromas pareiškimas, ar asmuo turi pagrindą pareikšti ieškinį arba atsiliėpimą į ieškinį, arba toliau būti šalimi byloje, kad galėtų įgyvendinti savo teisę kreiptis į teismą.

Taigi, teisinė pagalba yra parama teisinėms išlaidoms sumokėti, skirta mažas pajamas gaunantiems žmonėms, kurie neišgali sumokėti už savo atstovavimą ir už galimybę naudotis teismų sistema. Teisinė pagalba svarbi siekiant suteikti galimybę įgyvendinti teisę kreiptis į teismą ir taip nepakankamai lėšų turintiems žmonėms užtikrinti lygybę prieš įstatymą, teisę turėti advokatą ir teisę į teisingą bylos nagrinėjimą. Demokratinėje visuomenėje lygybė turi esminę reikšmę.

Teisinė pagalba skiriama visose baudžiamosiose bylose ir beveik visose civilinėse bylose. Civilinėse bylose asmuo turi atitikti lėšų kriterijų ir bylos esmės kriterijų.

3 Kokie yra teisinės pagalbos suteikimo reikalavimai?

Civilinėse bylose: Teisinė pagalba asmenims skiriama tik tuo atveju, jeigu įvykdomas ir lėšų kriterijus, ir bylos esmės kriterijus.

Lėšų kriterijus: kad pareiškėjas atitiktų reikalavimus pagal lėšų kriterijų, atitinkamas asmuo neturi turėti jokio turto, įskaitant pinigų, kurio grynoji vertė per pastaruosius dvylika mėnesių viršytų 13 000 EUR (arba kaip nustatyta teisės aktuose). Be to, pareiškėjo pajamos per pastaruosius dvylika mėnesių iki teisinės pagalbos prašymo pateikimo neturi viršyti vyresnių kaip 18 metų asmenų nacionalinio minimaliojo darbo užmokesčio.

Pagal lėšų kriterijų neatsižvelgiama į namų apyvokos daiktus, kurie yra reikalingi pareiškėjui ir jo šeimos nariams, ar į pareiškėjo pagrindinį būstą arba turtą (kilnojamąjį ir nekilnojamąjį), jeigu tai yra teismo proceso dalykas.

Bylos esmės kriterijus: kad pareiškėjas atitiktų bylos esmės kriterijų, Teisinės pagalbos advokatas, patikrinęs bylos pobūdį, turi padaryti išvadą, ar pareiškėjas turi galiojančią teisę pareikšti ieškinį arba atsiliepimą į ieškinį, arba toliau būti teisme nagrinėjamos bylos šalimi, t. y. ar pareiškėjas turi *probabilis causa litigandi*. Patikrinama kiekvienos bylos esmė. Esmės įvertinimą atlieka Teisinės pagalbos advokatas. Vertinant bylos esmę, išnagrinėjama byla, proceso baigties galimybė ir perspektyva laimėti bylą.

Reikalavimus atitinkantis asmuo, kuriam teismas skyrė advokatą ir teismo proceso įgaliotinį teisei pagalbai civilinėse bylose, ir toliau gaus teisinę pagalbą, kol procesas bus visiškai baigtas.

Baudžiamosiose bylose: Teisei pagalbai gauti lėšų kriterijus netikrinamas. Magistratų teisme, veikiančiame kaip baudžiamųjų bylų teismas (malt. *Qorti tal-Maġistrati b'ħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali*), pagreitinoto proceso tvarka nagrinėjamos bylose teismas advokatą skiria pagal dienos darbo grafiką. Kitose baudžiamosiose bylose kaltinamasis turi informuoti teismą, jog jis pageidauja, kad jam būtų skirta teisinė pagalba, ir šis prašymas turi būti užregistruotas bylos dokumentuose. Teismas prašymą kartu su kaltinamojo duomenimis perduoda Teisinės pagalbos agentūrai, o ši turi pateikti atsakymą, ar prašymas priimtas, ir nurodyti advokato vardą ir pavardę.

Apeliaciniai skundai baudžiamosiose bylose: Jeigu asmuo pageidauja, padedant teisinę pagalbą teikiančiam advokatai, pateikti apeliacinį skundą dėl Magistratų teisme priimto nuosprendžio, nuosprendžio priėmimo dieną arba kitą dieną po nuosprendžio priėmimo asmuo turi nedelsdamas informuoti Teisinės pagalbos agentūrą, kad būtų galima deramai pasirengti. Turėtų būti pateikiami duomenys apie nuosprendį, kad paskirtas teisinės pagalbos advokatas galėtų nustatyti, ar yra pakankamai motyvų apeliaciniam skundui teikti.

Apklausiami ir (arba) sulaikyti asmenys: Jeigu policija iškvietė asmenį į apklausą arba asmuo buvo sulaikytas, jis turi teisę pasikalbėti su dienos sąraše esančiu teisinę pagalbą teikiančiu advokatu.

Procedūra

Civiliniame procese, siekdamas, kad jį priimtų teisinės pagalbos advokatas rezidentas, asmuo pirmiausia turi pateikti toliau nurodytus dokumentus (arba konkrečiu atveju asmeniui taikytinus dokumentus), kad būtų patikrintas lėšų kriterijus ir būtų nustatyta, ar asmuo atitinka reikalavimus teisei pagalbai gauti:

Socialinės apsaugos departamento dokumentą, kuriame būtų nurodyta per pastaruosius dvylika mėnesių asmens gauta pinigų suma;

pastarųjų dvylikos mėnesių darbo užmokesčio pažymą FS3 ir (arba) darbo užmokesčio kvitus;

kiekvienos banko sąskaitos, kurią asmuo turi savo vardu, pastarųjų dvylikos mėnesių *išrašą*;

Įdarbinimo agentūros dokumentą, kuriame matyti asmens *darbo istorija*;

tapatybės kortelę arba pasą;

asmens iš teismo gautus dokumentus, jeigu jis pageidauja, kad jam būtų skirta teisinė pagalba;

kitus atitinkamus dokumentus, pavyzdžiui:

dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo: santuokos liudijimą ir vaikų gimimo liudijimus;

dėl santuokos pripažinimo negaliojančia ar santuokos nutraukimo: sutarties dėl gyvenimo skyrium kopiją;

dėl Viešojo registro liudijimų duomenų pakeitimo: asmens gimimo, mirties arba santuokos liudijimą;

dėl paveldėjimo klausimų: testamentą kopiją ir kt.

Susitikime su agentūros pareigūnu bus nustatyta, ar pagal lėšų kriterijų asmuo atitinka reikalavimus teisei pagalbai gauti. Jeigu asmuo atitinka reikalavimus, jam skiriamas susitikimas su teisinės pagalbos advokatu rezidentu, kad būtų aptarta asmens problema ir (arba) atitinkama byla. Pagal patikrintą bylos esmės kriterijų teisinės pagalbos advokatas rezidentas atitinkamą asmenį informuoja, ar jo priežastis pradėti procesą arba atitinkamam atveju pateikti atsiliepimą į ieškinį yra pateisinama.

Laikoma, kad asmuo atitinka reikalavimus teisei pagalbai gauti, jeigu ir lėšų kriterijaus, ir bylos esmės kriterijaus įvertinimo rezultatai yra palankūs. Jeigu asmuo atitinka reikalavimus, jam bus padedama užpildyti teisės aktais reikalaujamą teisinės pagalbos prašymo formą ir duoti priesaiką dėl savo lėšų ir bylos esmės.

Jeigu asmuo pagal vieną ar abu kriterijus reikalavimų neatitinka, jam bus nusiųstas laiškas, kuriuo jis bus informuojamas apie prašymo atmetimą ir bus nurodytos to atmetimo priežastys.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Teisinė pagalba fiziniams asmenims skiriama visose baudžiamosiose bylose ir beveik visose civilinėse bylose. Civilinėse bylose asmuo turi atitikti reikalavimus ir pagal lėšų kriterijų, ir pagal bylos esmės kriterijų.

Tačiau bylose dėl registracijos ištaisymo ar panaikinimo arba bylose dėl gimimo, santuokos ar mirties liudijimo registracijos lėšų vertinimo kriterijus netaikomas.

Remiantis Maltos įstatymų rinkinio 12 skyriaus 926 straipsniu, pagal įmonių įstatymą įregistruotos įmonės teisės gauti teisinę pagalbą neturi.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Skubiais atvejais (pvz., orderio išdavimo atveju) Teisinės pagalbos advokatai teisės aktais leidžiama gauti laikiną kompetentingo teismo leidimą teisinės pagalbos prašančio asmens vardu atlikti tam tikrus teisminius veiksmus, o po to turi būti tikrinamas lėšų kriterijus ir bylos esmės kriterijus.

Jeigu kompetentingas teismas teisę gauti teisinę pagalbą vėliau panaikina, Teisinės pagalbos advokato atlikti teisminiai veiksmai netampa niekiniais, tačiau būsima jų nauda panaikinama ir teismas gali nurodyti, kad pareiškėjas sumokėtų laikino leidimo galiojimo laikotarpiu atsiradusias išlaidas.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Prašymo formą galima užpildyti Maltos Teisinės pagalbos tarnyboje, padedant Teisinės pagalbos agentūros pareigūnui. Prašymo turinį pareiškėjas turi patvirtinti priesaika. Teisinės pagalbos prašymas taip pat gali būti teikiamas pareiškimu Civilinių bylų teismui.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Prie prašymo pradėti teisinės pagalbos procesą pridedami dokumentai, nurodyti skirsnyje „Procedūra“, atsakyme į 3 klausimą.

Prie prašymo pridedamuose dokumentuose nurodomas dalykas, dėl kurio asmuo prašo pradėti procesą. Pavyzdžiui, jeigu prašoma pripažinti santuoką negaliojančia, turėtų būti pridedama santuokos liudijimo kopija. Dokumentai, reikalingi Teisinės pagalbos advokatai, kad jis galėtų nustatyti teisinės pagalbos prašymo patenkinimo arba atmetimo priežastis, turi būti pateikiami Teisinės pagalbos advokatai, jo pareikalavimu.

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Jį turėtumėte perduoti Maltos Teisinės pagalbos tarnybai: <https://legallaidmalta.gov.mt/en/>

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Apie tai, ar pareiškėjo teisinės pagalbos prašymas buvo patvirtintas, pagal kiekvieno pareiškėjo poreikius pareiškėjas bus oficialiai informuojamas SMS pranešimu, telefonu, laišku arba e. paštu. Pareiškėjui bus nurodyti advokato ir teismo proceso įgaliotinio vardai ir pavardės ir jų mobilaus telefono numeriai.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Jeigu pareiškėjas atitinka reikalavimus teisei pagalbai gauti, jam bus nurodyti advokato ir teismo proceso įgaliotinio, paskirtų jam padėti byloje, vardai ir pavardės. Pareiškėjui tenka pareiga susisiekti su jam paskirtu advokatu ir susitarti dėl susitikimo, kad būtų galima aptarti bylą ir sekti pradėtą procesą.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Kai prašymas patvirtinamas, pareiškėjui skiriamas advokatas ir teismo proceso įgaliotinis, kurių vardai ir pavardės yra nurodyti tolesniu numeriu teismo turimame sąrašė. Jeigu pareiškėjas dėl bet kurios pagrįstos priežasties pageidauja pakeisti advokatą tolesniu numeriu sąrašė nurodytu kitu advokatu, reikės pateikti prašymą teismui. Teisinę pagalbą teikiantį advokatą galima pakeisti tik teismo nurodymu.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Pareiškėjui skirta teisinė pagalba apima teismo išlaidas. Atitinkamai pareiškėjas atleidžiamas nuo mokesčių mokėjimo arba išlaidų apmokėjimo garantijos pateikimo.

Jeigu pareiškėjas laimi civilinę bylą, jis turi sumokėti advokato, teismo proceso įgaliotinio, kuratorių, arbitrų ir ekspertų (jeigu jų yra) išlaidas iš savo gautos sumos arba iš pajamų, gautų aukcione pardavus nekilnojamąjį ar kilnojamąjį turtą, dėl kurio teismas priėmė sprendimą, tačiau tai nedaro poveikio jo teisei gauti kompensaciją iš trečiosios šalies, kuriai gali būti nurodyta sumokėti šias išlaidas.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Maltoje dalinės teisinės pagalbos koncepcija netaikoma. Tai reiškia, kad pareiškėjui arba suteikiama visa teisinė pagalba, arba teisinės pagalbos prašymas atmetamas. Jeigu teisinę pagalbą gaunantį šaliai nurodoma sumokėti proceso išlaidas, Civilinių teismų ir tribunolų kanceliarija iš bylą laimėjusios šalies negalės pareikalauti kanceliarijos mokesčių kompensavimo.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Jeigu pareiškėjas atitinka reikalavimus teisei pagalbai gauti, jis turės teisę gauti teisinę pagalbą visais lygmenimis, įskaitant teisinę pagalbą apeliaciniuose teismuose.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Jeigu teismui įrodoma, kad per tą laiką, kol pareiškėjas naudojo teisine pagalba, jis žinojo, kad jis turi daugiau kapitalo ar pajamų, negu teisės aktais nustatytas lygis, nuo kurio galima gauti teisinę pagalbą, arba kad bylos nagrinėjimo laikotarpiu pareiškėjas žinojo, kad jo pajamos padidėjo daugiau negu iki teisės aktais nustatyto lygio, ir apie tai nepranešė, teismas gali konstatuoti, kad pareiškėjas parodė nepagarbą teismui. Pareiškėjui taip pat gali būti iškelta byla dėl priesaikos pažeidimo.

Abiem atvejais pareiškėjas turės padengti visas bylos išlaidas, tarsi teisinę pagalbą jam nebūtų buvusi suteikta.

16 Ar galiu apskusti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Sprendimo, kuriuo atmetamas teisinės pagalbos prašymas, apskusti negalima. Tačiau, jeigu Teisinės pagalbos advokato ataskaita nėra palanki pareiškėjui, civilinių bylų teismas ataskaitą patikrina, suteikdamas šalims galimybę pateikti pareiškimus, o tada nusprendžia, ar priimti neigiamą ataskaitą, ar atmesti ataskaitą ir leisti šaliai pateikti reikalavimą.

17 Ar teisinės pagalbos prašymas sustabdo senaties terminą?

Teisinės pagalbos prašymas senaties termino nesustabdo.

Paskutinis naujinimas: 07/03/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([nl](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Teisinė pagalba - Nyderlandai

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Pateikdamas bylą teismui, ieškovas turi sumokėti teismo mokesčius ir bet kokią atlyginimą už advokato pagalbą (bylose dėl sumų, viršijančių 25 000 EUR, atsakovas taip pat moka teismo mokesčius). Jeigu teismas priima ieškovo palankų sprendimą, jis paprastai įsako bylą pralaimėjusiai šaliai apmokėti ieškovo teises išlaidas. Šiuo atveju bylą pralaimėjusi šalis padengia ieškovo išlaidas, patirtas dėl jo bylos nagrinėjimo teisme.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Teisinė pagalba (subsidijuojama) yra teisinė pagalba, teikiama bylos šaliai dėl jai asmeniškai svarbaus teisėto intereso, jei tokią teisinę pagalbą leidžia teikti įstatymai arba susijusios nuostatos.

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Tai priklauso nuo jūsų pajamų ir nuo ginamų interesų pobūdžio. Daugiau informacijos galite rasti [Teisinės pagalbos valdybos \(Raad voor Rechtsbijstand\)](#) svetainėje.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Taip. Nyderlanduose teisinė pagalba (subsidijuojama) yra teikiama konsultavimo etape ir per visų rūšių procesus. Tačiau taip pat žr. atsakymą į pirmesnę klausimą. Nyderlanduose galima naudotis ir subsidijuojamu tarpininkavimu.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Civilinėje teisėje yra galimybė pradėti laikino pobūdžio bylas. Administracinėje teisėje įmanoma prašyti taikyti laikinąją priemonę bet kuriame proceso etape – tiek teikiant pradinį skundą, tiek teikiant apeliacinį skundą pirmąją arba antrąją instanciją.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Nyderlanduose prašymą teikti subsidijuojamą teisinę pagalbą iš esmės teikia advokatas. Toks advokatas turi būti įregistruotas Teisinės pagalbos valdybos. Jeigu esate kilęs iš kitos ES valstybės narės, galite pateikti prašymą per savo valstybės narės persiunčiančiąją instituciją (paprastai Teisingumo ministerija, teismas ar kita specialiai paskirta organizacija). Toks prašymas bus perduotas Nyderlandų gaunančiajai institucijai – Teisinės pagalbos valdybai.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Taikomi finansiniai kriterijai ir interesų kriterijai. Taikant finansinius kriterijus, Teisinės pagalbos valdybai turi būti pateikta informacija apie jūsų metines pajamas per dvejus praėjusius metus. Jei galite įrodyti, kad atitinkate subsidijuojamos teisinės pagalbos gavimo savo valstybėje narėje kriterijus, Teisinės pagalbos valdybai to pakanka.

Taikant interesų kriterijus, turite pateikti patvirtinamuosius dokumentus dėl savo interesų toje byloje: t. y. susijusi pinigų suma, ar ta byla siejasi su jūsų įmonės interesais arba kokių veiksmų ėmėtės siekdami išspręsti ginčą.

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Raad voor Rechtsbijstand
Postbus 70503
5201 CD Den Bosch
Nyderlandai

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Jūs (arba, jei tinka, jūsų advokatas) gausite raštišką sprendimą dėl savo prašymo. Iš jo sužinosite, ar jūsų prašymas patenkintas. Jei sprendimas jums nepalankus, galite pateikti apeliacinį skundą.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Dalį advokato atlyginimo turite sumokėti savomis lėšomis; šią sumą nustato Teisinės pagalbos valdyba.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Nyderlanduose galite pasirinkti savo advokatą, tačiau advokatas turi būti įregistruotas Teisinės pagalbos valdybos. Daugiau informacijos: „Susiraskite advokatą“ (*Zoek een advocaat*) – [Nyderlandų advokatūra](#) (*Nederlandse Orde van Advocaten*).

Jei negalite pasirinkti advokato, Teisinės pagalbos valdyba, kaip gaunančioji institucija, gali prašyti Nyderlandų advokatūros vietos skyriaus pirmininko paskirti advokatą.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Ne. Sumokėsite dalį savo advokato atlyginimo. Be to, jei kreipsitės į teismą, turėsite sumokėti teismo mokesčius. Taip pat gali reikėti sumokėti už išorės ekspertizės ar antstolio paslaugas, jeigu jomis naudositės. Galiausiai, jeigu teismas priims jums nepalankų sprendimą, jums gali būti įsakyta apmokėti proceso išlaidas (įskaitant kitos šalies išlaidas).

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Turite tokią galimybę. Gali būti, kad galite prašyti išmokos savo valstybėje narėje.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Taip.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Jeigu byloje jums priteisiama suma, didesnė nei pusė tuo metu taikomo neapmokestinamosios kapitalo dalies dydžio (arba teisė gauti tokią sumą), Teisinės pagalbos valdyba gali nuspręsti panaikinti jūsų teisę į subsidijuojamą teisinę pagalbą. Šiuo atveju bus laikoma, kad gebate savarankiškai sumokėti už teisinę pagalbą.

16 Ar galiu apskųsti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Teisinės pagalbos valdybos sprendimą, priimtą dėl jūsų teisės gauti teisinę pagalbą, galite apskųsti Teisinės pagalbos valdyboje. Dėl šio apeliacinio skundo priimtą sprendimą galite užginčyti apygardos teisme (*rechtbank*), o apeliacinį skundą antrąja instancija galite pateikti Valstybės Tarybos (*Raad van State*) Administracinės teisės padaliniiui (*Afdeling bestuursrechtspraak*).

Paskutinis naujinimas: 21/06/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Austrija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Civiliniame procese susidaro teismo išlaidų ir šalis taip pat gali patirti išlaidų dėl užmokesčio ekspertams, vertėjams žodžiu ir liudytojams, šalių ir teismo skirtų įgaliotinių (vok. *Kuratoren*, jie skiriami šalims, kurios nedalyvauja procese arba kurioms reikia įgaliotinio) atvykimo išlaidų ir išlaidų, susijusių su viešais skelbimais ir advokato atstovavimu. Kiekviena šalis savo išlaidas iš pradžių sumoka pati; tačiau civilinę bylą pralaimėjusi šalis privalo atlyginti bylą laimėjusios šalies išlaidas.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Nepakankamai lėšų turinti šalis pradėdama civilinį procesą arba bet kuriuo proceso etapu gali prašyti teisinės pagalbos (Austrijos civiliniame procese teisinė pagalba vadinama *Verfahrenshilfe*). Priklausomai nuo prašymo, teisinė pagalba gali būti skiriama visiškai arba iš dalies atleidžiant nuo teismo mokesčių ir kitų 1 punkte nurodytų mokesčių bei išlaidų, taip pat nemokamai skiriant advokatą.

Jeigu skiriamas advokatas, teisinė pagalba taip pat apima advokato konsultacijas iki proceso.

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Teisinė pagalba skiriama tik tuo atveju, jeigu atitinkama šalis, atsižvelgiant į jos pajamas, turtą ir išlaikymo prievoles, neišgali sumokėti 1 punkte išvardytų išlaidų (arba jų dalies), nemažindama išteklių, reikalingų kukliam pragyvenimo lygiui išlaikyti.

Teisinė pagalba neskiriama, jeigu atrodo, kad planuojamas ieškinyš arba atsiliepimas į jį yra akivaizdžiai nerimti arba neturima jokių perspektyvų laimėti.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Teisinė pagalba skiriama visuose civiliniuose ir komerciniuose bylų teismo procesuose, pilietybės ar gyvenamosios vietos reikalavimai pareiškėjui netaikomi.

Kai teisinė pagalba skiriama pradiniame procese (vok. *Titelverfahren*), ji teikiama ir vykdymo proceso (*Vollstreckungsverfahren*) metu. Šalis, kuriai dėl konkretaus ginčo buvo skirta teisinė pagalba kitoje ES valstybėje narėje, taip pat turi teisę Austrijoje gauti teisinę pagalbą procese, susijusiame su toje byloje priimto teismo sprendimo pripažinimu ir vykdymu.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Ne, tačiau jeigu skubiu atveju (pvz., dėl teisinio atstovavimo, kai skiriamos laikinosios apsaugos priemonės) pateikiamas teisinės pagalbos prašymas, teismas privalo nuspręsti itin greitai. Jeigu bylą nagrinėjantis teismas kaip teisinę pagalbą skiria advokatą, kompetentinga advokatūra advokatą pareiškėjo atstovu paskiria per keletą dienų.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Austrijoje atitinkamą formą (vok. *ZPForm 1*) galima asmeniškai pasiimti bet kuriame pirmosios instancijos teisme (apylinkės teisme (vok. *Bezirksgericht*), federalinės žemės teisme (*Landesgericht*)) arba jos raštu paprašyti iš atitinkamo teismo. Tačiau ši forma taip pat prieinama internetu <https://portal.justiz.gv.at/at.gv.justiz.formulare/Justiz/Verfahrenshilfe.aspx> ir tam tikruose Austrijos konsulatuose. Formą naudoti privaloma.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Turi būti tiksliai užpildyta teisinės pagalbos prašyme (*ZPForm 1*) išdėstyta turto deklaracija, apimanti turto (pajamų ir turto, pvz., nekilnojamojo turto, banko sąskaitų balanso, draudimo liudijimų ir kt.) ir įsipareigojimų (išlaikymo prievolių ir kt.) sąrašą ir informaciją apie asmenį ir jo gyvenamąją aplinką. Jei įmanoma, turėtų būti pridedami atitinkami dokumentai. Už neteisingos ar neišsamios informacijos pateikimą turto deklaracijoje skiriama bauda, gali kilti civilinė atsakomybė už padarytą žalą ir gali būti pradedamas baudžiamasis persekiojimas už sukčiavimą.

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Teisinės pagalbos prašymas (*ZPForm 1*) turi būti pateikiamas raštu arba žodžiu bylą nagrinėjančiam pirmosios instancijos teismui, kuris nuspręs, ar teisinė pagalba bus skiriama, ar prašymas bus atmetamas. Tačiau šalis savo teisinės pagalbos prašymą taip pat gali pateikti žodžiu savo gyvenamosios vietos Austrijoje apylinkės teismui, net jeigu tas apylinkės teismas nėra kompetentingas priimti sprendimo dėl ginčo, jeigu bylą nagrinėjančio teismo buveinė nepriklauso teisminei apylinkei, kurioje gyvena šalis. Tuo atveju prašymas bus perduotas kompetentingam teismui.

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Dėl teisinės pagalbos prašymo nuspręs teismas. Nutartis bus nusiųsta pareiškėjui.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Jeigu teismas nusprendė, kad, kaip teisinė pagalba, be kita ko, bus skiriamas advokatas, ir jau nustatyta advokato tapatybė (žr. atsakymą į 11 klausimą), tiksliausia su tuo asmeniu susisiekti.

Apskritai leidimą atstovauti turinčio teisės specialisto (advokato arba notaro) teisinę konsultaciją gauti rekomenduojama iki teismo proceso pradžios.

Vis dėlto, jeigu šaliai neatstovauja advokatas (o pagal įstatymą nereikalaujama, kad asmeniui atstovautų advokatas), šalis taip pat gali pareikšti ieškinį ir pateikti visus kitus ne teismo posėdyje reikalaujamus prašymus, pareiškimus ir pranešimus žodžiu apylinkės teismui, kuris yra kompetentingas nagrinėti atitinkamą bylą, arba savo gyvenamosios vietos apylinkės teismui.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Jeigu teismas nusprendė, kad, kaip teisinė pagalba, be kita ko, bus skiriamas advokatas, vietinė advokatūra parinks advokatą abėcėlės tvarka iš savo narių. Tačiau pareiškėjas gali pasiūlyti konkretų advokatą. Nors šis pasiūlymas vietinei advokatūrai nėra privalomas, pagrįstas pasiūlymas paprastai priimamas (jeigu, pavyzdžiui, advokatas sutinka ir yra jau susipažinęs su byla).

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Savo nuožiūra teismas gali skirti visapusišką teisinę pagalbą arba, priklausomai nuo pareiškėjo finansinės padėties ir atsižvelgiant į tikėtinas išlaidas, gali atleisti jį tik nuo tam tikrų mokesčių. Teisinė pagalba gali apimti:

laikiną atleidimą nuo teismo mokesčių, užmokesčio liudytojams ir ekspertams, būtinųjų viešų skelbimų išlaidų, įgaliotinio išlaidų ir įgaliotinio ar advokato piniginių išlaidų mokėjimo; atleidimą nuo priešingos šalies išlaidoms padengti skirto užstato įmokėjimo;

teismo darbuotojo arba, prireikus, advokato atstovavimą;

būtinųjų atvykimo išlaidų, kurias šalis patiria, kad būtų išklaudyta ar paaiškintų faktines aplinkybes bylą nagrinėjančiame teisme, kompensavimą.

Tačiau jeigu teismas priima jums nepalankų sprendimą, turėsite kompensuoti bylą laimėjusios šalies patirtas proceso išlaidas.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Jeigu patiriate kitų būtinųjų išlaidų, kurių pagal teismo nutartį paskirta teisinė pagalba neapima, jas turėsite padengti pats, bent jau laikinai. Vis dėlto civilinę bylą pralaimėjusi šalis galiausiai turi kompensuoti priešingos šalies išlaidas proporcingai atmetai ieškinio daliai (jeigu, pavyzdžiui, patenkinama du trečdaliai ieškovo ieškinio, o vienas trečdalis ieškinio atmetama, atsakovas paprastai padengia savo paties išlaidas ir kompensuoja vieną trečdalį būtinųjų ieškovo išlaidų).

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Teisinė pagalba apima visus proceso etapus iki ginčo užbaigimo (ir visą vykdymo procesą, kuris vėliau gali būti pradėtas). Todėl teisinė pagalba apima ir galimus apeliacinius skundus (ar apeliacinį procesą).

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Teismas turi paskelbti, jog teisinė pagalba nebeteikiama, jeigu paaiškėja, kad sąlygos, kuriomis teisinė pagalba iš pradžių buvo skirta, nebevykdomos (jeigu pasikeičia šalies finansinės aplinkybės arba bet kuris vėlesnis ieškinys arba atsiliepimas į ieškinį atrodo akivaizdžiai nerimtas arba neturintis perspektyvų laimėti), arba teismas turi atšaukti teisinę pagalbą, jeigu gali būti įrodyta, kad teisinės pagalbos skyrimo reikalavimai nebuvo įvykdyti tuo metu, kai ji buvo skirta. Pastaruoju atveju šalis turi grąžinti gautas sumas ir sumokėti jai skirtam advokatui pagal jo tarifą.

Šalis, kuri per trejus metus nuo proceso pabaigos įgyja pakankamai finansinių išteklių, privalo teisinę pagalbą grąžinti, jeigu ji tai gali padaryti nemažindama išteklių, būtinų kukliam pragyvenimo lygiui išlaikyti. Siekdamas įvertinti šalies finansinę padėtį, teismas pareikalauja, kad ji pateiktų naujausią turto deklaraciją (paprastai *ZPForm 1* formos dokumentą praėjus tam tikram laikui nuo proceso pabaigos). Jeigu teismui laiku nepateikiama turto deklaracija su reikiama dokumentais, teisinė pagalba gali būti atšaukta ir atitinkamas sumas teks grąžinti.

16 Ar galiu apskųsti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Apeliacinį skundą, kuriuo apskundžiama nutartis atsisakyti skirti teisinę pagalbą, galima pateikti antrosios instancijos teismui, kuris turi priimti galutinę nutartį. Tolesnio kasacinio skundo Aukščiausiam Teisingumo Teismui (vok. *Oberster Gerichtshof*) pateikti negalima.

Paskutinis naujinimas: 05/06/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Lenkija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Teismo proceso išlaidos – tai išlaidos, būtinos, kad asmuo galėtų ginti savo teises teisme. Tai yra teismo išlaidos ir, jeigu šalis byloje dalyvauja asmeniškai arba per gynėją, kuris nėra advokatas (*adwokat*), advokato padėjėjas (*radca prawny*) arba patentinis patikėtinis (*rzecznik patentowy*), šalies arba šalies gynėjo atvykimo į teismą išlaidos ir suma, lygi dėl dalyvavimo teismo posėdyje prarastoms šalies pajamoms, bet ne didesnė už vieno profesionalaus gynėjo atlygį, o kai šaliai padeda gynėjas, kuris yra advokatas, advokato padėjėjas arba patentinis patikėtinis, – to gynėjo atlygis.

Teismo išlaidas sudaro mokesčiai ir išlaidos.

Už kiekvieną pateiktą dokumentą imamas mokestis, jeigu toks mokestis už atitinkamą dokumentą yra nustatytas. Dokumentai, už kuriuos imamas mokestis, ir tarifai nustatyti 2005 m. liepos 28 d. Įstatyme dėl teismo išlaidų civilinėse bylose (*Ustawa z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*). Įstatyme taip pat nustatytos išlaidų sumos apskaičiavimo taisyklės.

Visų pirma mokestis imamas už šiuos dokumentus:

ieškinio / priešieškinio pareiškimą;

pareiškimą dėl ieškinio papildymo ar pakeitimo, dėl kurio padidėja ginčo objekto vertė;

apeliacinį skundą (*apelacja* ir *zażalenie*);

kasacinį skundą aukščiausiai instancijai (*skarga kasacyjna*) ir apeliacinį skundą, kuriame prašoma galutinį teismo sprendimą pripažinti neteisėtu;

prašymą panaikinti teismo sprendimą už akių;

skundą dėl mokėjimo nurodymo;

pirminį įstojimą į bylą (*interwencja główna*) ir antrinį įstojimą į bylą (*interwencja uboczna*);

prašymą pradėti procesą ne ginčo tvarka;

prašymą paskelbti bankrotą;
prašymą įrašyti į žemės registrą ir (arba) iš jo išbraukti;
prašymą įrašyti į Nacionalinį teismų registrą (*Krajowy Rejestr Sądowy*, KRS) ir įkeitimo registrą ir iš dalies pakeisti arba išbraukti tokius įrašus;
prašymą peržiūrėti teismo sprendimą;
ieškinį dėl arbitražo sprendimo panaikinimo;
skundą dėl teismo tarnautojo sprendimo;
skundą dėl teismo antstolio veiksmų;
prašymą pagal bylos medžiagą išduoti šiuos dokumentus: publikatą, išrašą, sertifikatą, išrašą, kitą dokumentą ar kopiją ir prašymą pateikti žemės registro kopiją (už kurį imamas registro mokestis).

Išlaidos, be kita ko, apima:

nuo teismo išlaidų sumokėjimo atleistos šalies kelionės išlaidas, susijusias su šalies dalyvavimu teismo posėdyje, jeigu dalyvauti teismo posėdyje nurodė teismas;

liudytojų kelionės ir apgyvendinimo išlaidų, taip pat dėl dalyvavimo teismo posėdyje prarasto uždarbio ar pajamų kompensacijas;

liudytojų ekspertų, vertėjų ir globėjų, byloje paskirtų šaliai, atlygį ir išlaidų kompensacijas;

fiksuoto dydžio išlaidas, susijusias su įrodymų rinkimu remiantis teismo ekspertų kolegijos nuomone;

kitiems asmenims ar institucijoms mokėtiną atlygį ir jų išlaidų kompensacijas;

kitų įrodymų rinkimo išlaidas;

gyvūnų ir daiktų vežimo ir saugojimo išlaidas;

sulaikymo išlaidas;

fiksuotas sumas, mokėtinas teismo paskirtiems globėjams atlikus pamatinį tyrimą dėl santuokos pripažinimo negaliojančia, santuokos nutraukimo ir

gyvenimo skyrium, taip pat už teismo nustatyto tėvų bendravimo su vaiku priežiūrą;

teismo gydytojo pažymėjimo išlaidas;

tarpininkavimo po teismo kreipimosi išlaidas;

skelbimų išlaidas.

Jeigu įstatyme nenustatyta kitaip, teismo išlaidas sumoka šalis, kuri pateikia teismui dokumentą, už kurį imamas mokestis arba dėl kurio patiriama išlaidų.

Kai kurie subjektai **pagal įstatymą atleidžiami nuo teismo išlaidų sumokėjimo** (prašymo pateikti nereikia, pavyzdžiui:

šalis, kuri prašo nustatyti tėvystę arba motinystę ir pareiškia susijusius reikalavimus (tačiau jei paaiškėja, kad ieškinys dėl tėvystės nustatymo yra akivaizdžiai nepagrįstas, savo sprendime, kuriuo užbaigiamas procesas, teismas, atsižvelgęs į visas bylos aplinkybes, gali ieškovui nurodyti sumokėti nesumokėtas teismo išlaidas);

šalis, kuri reikalauja išlaikymo ir atsakovas byloje dėl išlaikymo sumažinimo;

šalis, kuri prašo, kad sutarties sąlygos būtų pripažintos nesąžiningomis;

darbuotojas, kuris pareiškia ieškinį arba prašo pradėti procesą ne ginčo tvarka, išskyrus atvejus, kai ieškinio suma viršija 50 000 PLN, arba asmuo, kuris pateikia apeliacinį skundą socialinės apsaugos byloje;

su psichikos sveikata susijusios bylos šalis;

neveiksnius asmuo procese dėl jo nedarbingumo statuso panaikinimo arba pakeitimo.

Jeigu išlaidos susijusios su veiksmu, kurį teismas atliko savo iniciatyva (pvz., kai jis pripažįsta įrodymus, kurių šalis neprašo), jos laikinai sumokamos iš valstybės išdo. Kitas išlaidas laikinai sumoka šalis, paprašiusi imtis veiksmų, dėl kurių buvo patirtos tos išlaidos. Teismas gali reikalauti, kad šalis sumokėtų avansą išlaidoms padengti, ir nesiimti prašomų veiksmų, jeigu avansas nebus sumokėtas. Permokėtų avanso sumų grąžinimo ir patirtų išlaidų atlyginimo klausimą teismas išsprendžia galutiniam sprendime.

Galutiniam sprendime teismas taip pat nusprendžia, kas galiausiai sumokės teismo proceso išlaidas ir kokią dalį jų sumokės. Ginčo teisenos byloje taikoma taisyklė, kad visas išlaidas (t. y. sumokėtas tos šalies ir kitos šalies) sumoka pralaimėjusi šalis. Jeigu ieškinys patenkinamas iš dalies, teismas gali nurodyti šalims sumokėti savo išlaidas (nuspręsti, kad nė viena šalis neprivalo atlyginti kitos šalies išlaidų) arba išlaidas padalyti proporcingai (iš labiau pralaimėjusios šalies priteisiama kitai šaliai atlyginti dalį jos išlaidų, kurias nustatė teismas). Ne ginčo tvarka nagrinėjamos byloje (daugeliu atvejų sprendžiant, pvz., su vaikais susijusius svarbius klausimus, palikimo priėmimą arba bendros nuosavybės nutraukimą) taikoma taisyklė, kad išlaidas sumoka abi šalys. Tačiau atsižvelgdamas į situaciją, be kita ko, į šalių elgesį proceso metu, teismas gali savo nuožiūra nuspręsti kitaip, pvz., nurodyti vienai šaliai sumokėti visas išlaidas, įskaitant tas, kurias patyrė kitos šalys.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Teisinė pagalba teikiama siekiant sudaryti palankesnes sąlygas kreiptis į teismą asmenims, gyvenantiems nepalankiomis sąlygomis arba turintiems finansinių sunkumų.

Teisinė pagalba reglamentuojama šiais teisės aktais:

a) vidaus byloje – pagal Civilinio proceso kodeksą ir Įstatymą dėl teismo išlaidų civilinėse byloje;

b) tarpvalstybinėse byloje – ne tik pagal a) punkte nurodytus įstatymus, bet ir pagal Įstatymą dėl teisės į teisinę pagalbą Europos Sąjungos valstybėse narėse vykdomuose civiliniuose procesuose ir teisės į teisinę pagalbą siekiant taikiai išspręsti ginčą prieš pradėdant teismo procesą (*Ustawa o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania*).

Tarpvalstybinės bylos – tai bylos, kuriose pareiškėjas, kurio nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje (išskyrus Daniją), prašo teisinės pagalbos Lenkijos Respublikoje vykstančiuose arba ketinamuose pradėti teismo procesuose arba siekiant taikiai išspręsti ginčą civilinėje byloje, kuri priklauso Lenkijos teismų jurisdikcijai. Tai taip pat apima bylas, kai pareiškėjas, kurio nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra Lenkijos Respublikoje, prašo teisinės pagalbos kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje (išskyrus Daniją) vykdomoje ar ketinamoje iškelti byloje arba siekdamas taikiai išspręsti ginčą civilinėje byloje, kurioje jurisdikciją turi tos valstybės teismai.

Teisinę pagalbą sudaro:

atleidimas nuo teismo išlaidų, kad šaliai nereikėtų iš anksto mokėti mokesčių ir išlaidų pradėjus procesą ir jam vykstant, įskaitant kelionės į teismą išlaidas, jeigu teismas nurodo šaliai dalyvauti teismo posėdyje asmeniškai;

teismo gynėjo skyrimas teismo procese, įskaitant bylai iškelti reikalingo dokumento parengimą (tarptautinėse byloje, taip pat siekiant teikti teises konsultacijas ir taikiai išspręsti ginčą neteismine tvarka), kad šaliai nemokamai atstovautų profesionalus advokatas;

be to, tarpvalstybiniais atvejais, kai pareiškėjas pateikė teisinės pagalbos prašymą kitoje valstybėje narėje vykstančiuose arba ketinamuose pradėti teismo procesuose:

a) atleidimas nuo išlaidų, kuriomis padengiamos teisinės pagalbos prašymo vertimo kitoje valstybėje narėje ir būtinų prašymą pagrindžiančių dokumentų vertimo išlaidos;

b) advokato ar advokato padėjėjo paskyrimas siekiant teikti teisinę pagalbą pareiškėjui kitoje valstybėje narėje vykstančiuose arba ketinamuose pradėti procesuose Lenkijos Respublikoje, iki tos dienos, kai tos valstybės narės kompetentinga institucija gauna nemokamos teisinės pagalbos prašymą. Teisinė pagalba gali būti teikiama visa apimtimi arba iš dalies. Pastaruoju atveju gali būti, kad teismas tik paskiria gynėją, bet šalis neatleidžiama nuo teismo išlaidų sumokėjimo arba teismas paskiria gynėją ir šalis iš dalies atleidžiama nuo išlaidų sumokėjimo (pvz., turi sumokėti tam tikrą išlaidų dalį arba konkrečias išlaidas).

Lenkijoje taip pat teikiama ad hoc teisinė pagalba pagal vadinamosios nemokamos teisinės pagalbos (nieodpłatna pomoc prawna) sistemą. Nemokama teisinė pagalba reglamentuojama 2015 m. rugpjūčio 5 d. Įstatymu dėl nemokamos teisinės pagalbos, nemokamo konsultavimo civilinėse bylose ir teisinio švietimo (Ustawa z 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej). Nemokama teisinė pagalba apima:

advokato arba advokato padėjėjo teikiamas nemokamas teisinės konsultacijas, be kita ko, dėl vykstančio teismo proceso; nemokamą dokumento projekto parengimą, išskyrus vykstančio teismo proceso procesinius dokumentus; nemokamą prašymo atleisti nuo teismo išlaidų sumokėjimo ir (arba) teismui paskirti gynėją vykstančiame teismo procese parengimą; nemokamą tarpininkavimą.

3 Kokie yra teisinės pagalbos suteikimo reikalavimai?

Teisinė pagalba teismo procese teikiama ir fiziniams, ir juridiniams asmenims, taip pat organizacijoms, kurios pagal įstatymą turi procesinį veiksnumą. Fizinis asmuo gali būti atleistas nuo teismo išlaidų sumokėjimo, jeigu negali sumokėti tokių išlaidų nepatirdamas sunkumų pats ar nesukeldamas sunkumų šeimai arba jam kiltų grėsmė patirti tokių sunkumų.

Juridinis asmuo arba organizacija (išskyrus juridinį asmenį), pagal įstatymą turinti teisę būti teismo proceso šalimi, gali būti atleisti nuo išlaidų sumokėjimo, jeigu jiems nepakanka lėšų išlaidoms sumokėti. Komerčinės bendrovės (išskyrus atvejus, kai vienintelis partneris ar akcininkas yra valstybės išdas) taip pat turėtų įrodyti, kad jų partneriai ar akcininkai neturi pakankamai lėšų bendrovės turtui padidinti arba bendrovei skirtai paskolai suteikti.

Verslo veiklos nevykdančios socialinės organizacijos taip pat gali prašyti atleisti nuo teismo išlaidų sumokėjimo savo pačių bylose, susijusiose su socialine, moksline, švietimo, kultūros, sporto, labdaros ar pagalbos sau veikla vartotojų apsaugos, aplinkos apsaugos ir socialinės gerovės srityse.

Teisinei pagalbai gauti konkreti pajamų riba nenustatyta. Šiuo atžvilgiu teismas veikia savo nuožiūra, atsižvelgdamas į šalies pajamų, turto ir išlaidų santykį, taip pat išlaikomų asmenų skaičių. Teismas taip pat gali padaryti išvadą, kad šaliai nepakanka lėšų sumokėti atlygį gynėjui, bet ji turi pakankamai lėšų kai kurioms ar net visoms teismo išlaidoms sumokėti.

Be to, nacionaliniuose teismo procesuose teismas gali atsisakyti paskirti gynėją, net jei šalis neišgali sumokėti, jeigu mano, kad gynėjui dalyvauti nebūtina. Praktiškai taip vyksta, kai byla nesudėtinga, ypač jei bylos šalis teismo procese iki tol įrodė, kad yra susipažinusi su teise ir procesu.

Tarpvalstybinėse bylose teismas gali atsisakyti suteikti teisinę pagalbą kitoje ES valstybėje narėje, išskyrus Daniją, gyvenantiems arba esantiems asmenims, jeigu pagalbos prašoma arba teisės ginamos aiškiai nepagrįstai. Suteikti teisinę pagalbą gali būti atsisakyta ir dėl priežasčių, susijusių su bylos esme, jeigu prašymą pateikusiam asmeniui anksčiau toje byloje buvo suteikta teisinė pagalba siekiant taikiai išspręsti ginčą prieš pradėdant civilinį procesą, tačiau susitarimas nebuvo pasiektas.

Formali teisinės pagalbos gavimo sąlyga yra ta, kad prašymą teismui būtina pateikti taip, kaip nurodyta 6–8 punktuose.

Nepaisant to, kas išdėstyta pirmiau, lenkų kalbos nemokančiam asmeniui, pateikus prašymą bylą nagrinėjančiam teismui (arba teismui, kuris turėtų nagrinėti bylą, jeigu prašymas pateikiamas prieš pradėdant procesą), gali būti **nemokamai suteikta vertėjo žodžiu pagalba teismo posėdyje**. Prašymui netaikomi tokie formalūs reikalavimai, kokie taikomi teisinės pagalbos prašymams. Tai nustatyta 2001 m. liepos 27 d. Įstatymu dėl bendrosios kompetencijos teismų veiklos organizavimo (Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych) 5 straipsnyje. Kita vertus, šalis, prašanti nemokamos pagalbos verčiant pareiškimus ir dokumentus, kuriuos reikia pateikti teismui, turi būti pateikusi paprastą teisinės pagalbos prašymą.

Tik fiziniai asmenys, įskaitant kitų asmenų nesamdančius individualius verslininkus (savarankiškai dirbančius asmenis), turi teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą, jeigu negali sumokėti mokamos teisinės pagalbos išlaidų.

Advokatas arba advokato padėjėjas gali atsisakyti suteikti nemokamą teisinę pagalbą dėl svarbių priežasčių; tokiu atveju jis informuoja reikalavimus atitinkantį asmenį apie kitus centrus, apylinkėje (powiat) teikiančius nemokamą teisinę pagalbą.

Nustatęs, kad reikalavimus atitinkančio asmens nurodytos problemos negalima visiškai ar iš dalies išspręsti teikiant nemokamą teisinę pagalbą, visų pirma dėl to, kad problema yra ne vien teisinio pobūdžio, advokatas ar advokato padėjėjas privalo informuoti asmenį apie kitas galimybes gauti tinkamą pagalbą, teikiamą nemokamų konsultavimo paslaugų teikėjų. Pavyzdžiui, jis gali informuoti apie nemokamai konsultuojančio subjekto paslaugas pateikdamas konsultacijų informacinį lapą (karta informacyjna poradnictwa).

Be to, jeigu nemokamos teisinės pagalbos siekiama nemokamo tarpininkavimo išlaidoms sumokėti, tokia pagalba nebus teikiama, jeigu bylą tarpininkavimo tikslais perdavė teismas ar kita institucija ir jeigu kyla pagrįstų įtarimų dėl smurto šalių santykiuose.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Taip. Teisinė pagalba teikiama visose civilinėse bylose, įskaitant šeimos, komercines, darbo ir socialinės apsaugos bylas (pvz., dėl senatvės pensijų ir anuitetų).

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Ypatingais atvejais taikomų specialių procedūrų nėra.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Nacionaliniuose teismo procesuose oficialios teisinės pagalbos prašymo formos nėra. Prašymas tiesiog pateikiamas raštu arba oficialiai žodžiu.

Tarpvalstybinėse bylose galima naudoti 2004 m. lapkričio 9 d. Komisijos sprendimo Nr. 2004/844/EB, nustatančio teisinės pagalbos prašymo formą pagal Tarybos direktyvą 2003/8/EB, numatančią teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčiuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles, priede pateiktą oficialią formą. Formas galima gauti teismų, kuriuose vyksta teismo procesas arba turi būti iškelta byla, raštinėse. Jas taip pat galima parsisiųsti iš Teisingumo ministerijos interneto svetainės. Tačiau naudoti formą neprivaloma. Prašyme reikėtų pateikti informacijos apie prašymą teikiančio asmens šeiminių padėčių, turta, pajamas ir pragyvenimo šaltinius. Teisinės pagalbos prašyme siekiant taikiai išspręsti ginčą prieš pradėdant civilinį procesą taip pat turi būti išsamiai aprašytos bylos faktinės aplinkybės.

Formą privaloma naudoti tik tarpvalstybinėse bylose, kurių procesas vyksta kitoje valstybėje narėje ir kuriose dalyvaujantis asmuo yra Lenkijos pilietis arba turi teisę nuolat gyventi Lenkijoje.

Tarpvalstybinėse bylose prašymas gali būti teikiamas ne tik lenkų, bet ir anglų kalba.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Prašyme atleisti nuo teismo išlaidų sumokėjimo arba teismui paskirti gynėją nacionaliniame teismo procese būtina pateikti pareiškimą dėl šeiminių padėties, turto, pajamų ir pragyvenimo šaltinių laikantis 2016 m. spalio 3 d. Teisingumo ministro potvarkyje dėl teismo paskirto advokato teikiamos nemokamos

teisinės pagalbos sumokėjimo iš valstybės išdo (*Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu*) pateikto prašymo šablono. Elektroninio formato šablonai lenkų kalba pateikiami teismų interneto svetainėse ir Teisingumo ministerijos interneto svetainėje, o popieriniai – teismų raštinėse. Tai yra oficialus reikalavimas ir, **per vieną savaitę nuo teismo prašymo nepašalinus atitinkamų trūkumų, prašymas atmetamas**. Jeigu dėl prašyme nurodytų aplinkybių kyla abejonių, teismas gali nurodyti ištirti prašymą pateikusių asmens faktines aplinkybes, visų pirma paprašyti jo pateikti papildomų paaiškinimų ar dokumentų.

Tarpvalstybiniame procese asmuo, kurio gyvenamoji vieta arba nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje ES valstybėje narėje, išskyrus Daniją, prie prašymo turi pridėti šiuos dokumentus:

dokumentus, kuriais patvirtinama prašyme pateikta informacija;

patvirtinamuosius dokumentus dėl prašymą teikiančio asmens pilietybės, gyvenamosios vietos arba įprastinės gyvenamosios vietos, ir, jeigu prašymą teikiantis asmuo nėra valstybės narės pilietis, papildomą dokumentą, kuriuo patvirtinama, kad prašymą teikiantis asmuo gyvena valstybės narės teritorijoje pagal tos valstybės teisę;

pareiškėjo pareiškimą dėl to, ar jam jau buvo suteikta teisinė pagalba siekiant taikiai išspręsti atitinkamą ginčą, ir, jei tokia pagalba buvo suteikta, bet susitarimo nepasiekta, priežasčių paaiškinimą.

Pirmiau nurodytus dokumentus į lenkų arba anglų kalbą turėtų išversti valstybėje narėje, kurioje pateiktas prašymas, teisę versti oficialius dokumentus turintis asmuo.

Jeigu tarpvalstybiniame teismo procese pateiktame prašyme trūksta kurios nors reikalaujamos informacijos arba kyla abejonių dėl jos tikslumo, teismas paprašo prašymą pateikusių asmens per nustatytą ne ilgesnį kaip vieno mėnesio terminą pateikti papildomų paaiškinimų ar dokumentų. Visų pirma prašymą teikiantis asmuo gali pateikti mokesčių deklaracijų kopijas, banko sąskaitų ataskaitas ir išrašus, banko indėlių ar vertybinių popierių dokumentus arba pažymą, kuriose nurodoma darbo užmokesčio, honoraro ir kito gauto atlygio ar išmokų, pensijų, anuitetų ir alimentų suma. **Jeigu termino nesilaikoma, teismas prašymą nagrinėja remdamasis pateikta informacija.**

Praktiškai, norint, kad prašymas nacionaliniame arba tarpvalstybiniame teismo procese būtų išnagrinėtas sparčiau, prie prašymo iš pat pradžių reikėtų pridėti visus dokumentus, kurie prašymą teikiančiam asmeniui atrodo reikalingi jo finansinei padėčiai įrodyti, visų pirma pirmiau nurodytus dokumentus.

Prašant nemokamos teisinės pagalbos, prašyme turi būti prašymą teikiančio asmens pareiškimas, kad jam nepakanka lėšų mokamos teisinės pagalbos išlaidoms sumokėti. Asmuo, prašantis nemokamos teisinės pagalbos, susijusios su jo verslo veikla, taip pat privalo pateikti pareiškimą, kad praėjusiais metais nebuvo įdarbinęs kitų asmenų. Šie pareiškimai turi būti parengti pagal iš anksto nustatytus šablonus, pateikiamus nemokamos teisinės pagalbos centruose. Pareiškimai turi būti pateikti nemokamą teisinę pagalbą teikiančiam asmeniui.

Kadangi nemokama teisinė pagalba paprastai teikiama iš karto centre pateiktus prašymą, prašymą teikiantis asmuo taip pat turėtų turėti asmens tapatybės dokumentą ir visus dokumentus, būtinus teisiniam klausimui užduoti, kad pagalba būtų teikiama veiksmingai.

8 Kam turi pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Prašymą atleisti nuo teismo išlaidų sumokėjimo arba teismui paskirti gynėją būtina pateikti teismui, kuriame turi būti pradėtas arba jau vyksta procesas nacionaliniame ginče.

Fizinis asmuo, kurio gyvenamoji vieta arba nuolatinė gyvenamoji vieta yra ES valstybėje narėje (išskyrus Daniją) ir kuris prašo teisinės pagalbos tarpvalstybiniame teismo procese, kuris vyksta arba turi būti pradėtas Lenkijos teisme, gali prašyti teisinės pagalbos teisme, kuriame vyksta arba turi būti pradėtas procesas dėl pripažinimo. Jeigu prašymas susijęs su teisine pagalba vykdymo arba vykdymo užtikrinimo procese, jis turi būti pateiktas apylinkės teismui, kurio jurisdikcijai priklauso sprendimo vykdymo arba vykdymo užtikrinimo teritorija. Teisinės pagalbos prašymai taip pat gali būti teikiami per Lenkijos teisingumo ministeriją arba valstybės narės, kurioje yra prašymą teikiančio asmens gyvenamoji vieta arba įprastinė gyvenamoji vieta, paskirtą kompetentingą instituciją. Teisingumo ministerija tokius prašymus nedelsdama perduoda kompetentingam teismui.

Fizinis asmuo, kurio gyvenamoji vieta arba įprastinė gyvenamoji vieta yra Lenkijoje ir kuris prašo teisinės pagalbos teismo procese, kuris vyksta arba turi būti pradėtas kitoje valstybėje narėje (išskyrus Daniją), gali pateikti prašymą kompetentingam tos kitos valstybės narės teismui. Prašymas taip pat gali būti pateiktas per apygardos teismą, kurio jurisdikcijai priklauso gyvenamoji vieta arba įprastinė gyvenamoji vieta Lenkijoje.

Teisinės pagalbos prašymas pagal nemokamos teisinės pagalbos sistemą gali būti pateiktas vienam iš Lenkijos nemokamos teisinės pagalbos centrų, kurie yra įsteigti apylinkėse ir apylinkių statusą turinčiuose miestuose. Centrų žemėlapis ir kontaktiniai duomenys pateikiami šiuo adresu <https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/mapa-punktow/>

<https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/mapa-punktow/>

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Lenkijos teismas savo sprendimą dėl prašymo atleisti nuo teismo išlaidų sumokėjimo arba teismui paskirti gynėją įteikia prašymą pateikusiam asmeniui.

Informaciją apie prašymo nagrinėjimo būklę ir apie tai, ar jis buvo patenkintas, telefonu arba e. paštu taip pat teikia teismo raštinė.

Apie tai, ar atitinka reikalavimus, nemokamos teisinės pagalbos prašantys asmenys tiesiogiai informuojami centre, kuriame teikiama nemokama teisinė pagalba.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Jeigu atleidžiama nuo teismo išlaidų sumokėjimo, tolesnių veiksmų imtis nereikia. Tačiau jeigu nuo išlaidų sumokėjimo atleista šalis patiria būtinų išlaidų, kad būtų apsaugotos jos teisės (pvz., vertimo išlaidų arba atvykimo į teismą išlaidų, jeigu šalis gavo šaukimą dalyvauti teismo posėdyje asmeniškai), ta šalis turės kreiptis į teismą dėl avanso tokioms išlaidoms sumokėti. Antraip teismas gali tikėtis, kad nuo teismo išlaidų sumokėjimo atleista šalis laikinai sumokės tas išlaidas, o vėliau jos jai bus atlygintos. Jeigu skiriamas avansas, jis turi būti išmokėtas remiantis sąskaitomis faktūromis per vieną mėnesį nuo avanso gavimo ir bet kuriuo atveju prieš priimančią sprendimą dėl galutinio teismo proceso išlaidų sumokėjimo.

Jeigu paskiriamas advokatas arba advokato padėjėjas, su jais reikėtų susisiekti. Teismas prašymą pateikusiam asmeniui gali įteikti sprendimo, kuriuo paskiriamas advokatas arba advokato padėjėjas, kopiją, tačiau paskirto advokato arba advokato padėjėjo vardas bei pavardė ir darbo adresas jame nenurodomi. Teismas šiuos duomenis pateikia paskesniame rašte, kai jam apie tai praneša kompetentinga regiono advokatų taryba arba regiono advokatų padėjėjų rūmai.

Asmuo, teismo atleistas nuo visų arba dalies teismo išlaidų sumokėjimo prieš prasidedant teismo procesui, privalo prie prašymo arba kito dokumento, kuriuo pradedamas procesas, pridėti sprendimo atleisti nuo išlaidų sumokėjimo kopiją.

Pagal nemokamos teisinės pagalbos sistemą asmuo, turintis teisę gauti teisinę pagalbą, numatomos formos pagalbą gauna tiesiogiai nemokamos teisinės pagalbos centre.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Advokatą arba advokato padėjėją, priklausomai nuo atvejo, skiria kompetentinga regiono advokatų taryba arba regiono advokatų padėjėjų rūmai, tačiau jeigu prašyme nurodytas konkretus gynėjas, jis ir bus paskirtas prašymą pateikusių asmens gynėju, jei tai įmanoma ir jam pačiam sutikus. Advokatas arba advokato padėjėjas gali atsisakyti imtis bylos dėl svarbių priežasčių; tokiu atveju savireguliuojamo institucija paskiria kitą gynėją. Proceso metu taip pat dėl svarbių priežasčių gali būti prašoma pakeisti jau paskirtą gynėją.

Prašyme galima nurodyti pageidavimą, kad gynėjas gerai mokėtų tam tikrą užsienio kalbą ir veiktų konkrečioje teisininkų profesijos šakoje, visų pirma, kad tai būtų advokatas arba advokato padėjėjas. Praktiškai teismas tokį prašymą patenkina.

Nemokamos teisinės pagalbos sistemoje pasirinkti advokato ar advokato padėjėjo negalima. Tokią teisinę pagalbą teiks prašymą pateikusio asmens pasirinktame teisinės pagalbos centre budintis advokatas ar advokato padėjėjas arba tokio advokato ar advokato padėjėjo įgaliotas teisininkas stažuotojas.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Nuo visų teismo išlaidų sumokėjimo atleista šalis nemoka jokių teismo mokesčių ir nepatiria jokių išlaidų. Jeigu nuo teismo išlaidų sumokėjimo atleidžiama iš dalies, šalis privalo sumokėti teismo mokesčius ir išlaidas, nuo kurių nebuvo atleista. Jeigu ta šalis laimi bylą, sprendime, kuriuo užbaigiamas procesas, teismas pralaimėjusiai šaliai nurodo atlyginti tas išlaidas laimėjusiai šaliai.

Jeigu nuo teismo išlaidų sumokėjimo atleista šalis visiškai arba iš dalies pralaimi bylą, savo galutiniame sprendime teismas nurodo tai šaliai atlyginti kitos šalies patirtas teismo proceso išlaidas (bet ne valstybės išdo išlaidas).

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Kitas teismo išlaidas turi sumokėti iš dalies nuo teismo išlaidų sumokėjimo atleistas asmuo.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Pirmosios instancijos teismo teikiama teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius ir vykdymo procesus. Šalis, kuriai pirmojoje instancijoje neatstovauja gynėjas (pvz., advokatas), gali tokios pagalbos prašyti antrosios instancijos teisme. Jeigu būtina pateikti apeliacinį skundą išimtinė tvarka, šalis privalo pateikti specialų prašymą, o jį pateikus bus priimtas konkretus sprendimas tik dėl to teisinio veiksmo.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Teismas gali atšaukti teisinę pagalbą – tiek atleidimą nuo teismo išlaidų sumokėjimo, tiek teismo paskirtą gynėją, jeigu nustato, kad priežasčių, dėl kurių tokia pagalba buvo suteikta, nebuvo arba jos išnyko. Bet kuriuo atveju ta šalis turės sumokėti visus taikomus mokesčius ir atlyginti išlaidas, tačiau pastaruoju atveju teismas taip pat gali nurodyti šaliai išlaidas atlyginti tik iš dalies, atsižvelgdamas į pasikeitusią šalies padėtį.

Atšaukdamas atleidimą nuo išlaidų sumokėjimo, teismas gali šaliai, kuri buvo atleista nuo teismo išlaidų sumokėjimo remiantis tyčia klaidingai nurodytomis aplinkybėmis, skirti baudą iki 1 000 PLN, o šaliai, kuriai dėl tokių aplinkybių buvo suteikta teismo paskirto gynėjo pagalba, skirti baudą iki 3 000 PLN.

Nepriklausomai nuo prievolės sumokėti baudą, ta šalis privalo sumokėti visus taikomus mokesčius ir padengti išlaidas, už kurias yra atsakinga, arba sumokėti atlygį teismo paskirtam gynėjui.

Asmens, tyčia klaidingai nurodžiusio su savo šeiminiu statusu, turtu, pajamomis ir pragyvenimo šaltiniais susijusias aplinkybes, pakartotinį prašymą atleisti nuo teismo išlaidų sumokėjimo teismas atmes ir skirs iki 2 000 PLN baudą.

Sprendimas šaliai skirti baudą gali būti apskųstas, kaip nurodyta 16 punkte.

16 Ar galiu apskųsti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Taip. Sprendimą, kuriuo atsisakoma atleisti nuo išlaidų sumokėjimo arba teismui paskirti gynėją, galima apskųsti apeliacine tvarka arba, jeigu tokį sprendimą priėmė teismo tarnautojas, galima pateikti skundą dėl tokio tarnautojo sprendimo. **Prieš ginčijant sprendimą, per vieną savaitę nuo sprendimo įteikimo dienos būtina pateikti prašymą raštu pareikšti motyvus. Gavus sprendimą su rašytiniu motyvų pareiškimu, per vieną savaitę sprendimą priėmusiam teismui būtina pateikti apeliacinį skundą** Už prašymą pateikti rašytinį motyvų pareiškimą arba apeliacinį skundą ar skundą dėl teismo pareigūno sprendimo mokesčiai neimami. Panaši procedūra taikoma atšaukus anksčiau suteiktą atleidimą nuo teismo išlaidų sumokėjimo arba teismo paskirtą gynėją.

Vis dėlto asmuo, kuriam atsisakyta suteikti nemokamą teisinę pagalbą, tokio atsisakymo ginčyti negali.

Daugiau informacijos

2005 m. liepos 28 d. Įstatymas dėl teismo išlaidų civilinėse bylose;

1964 m. lapkričio 17 d. Civilinio proceso kodeksas;

2004 m. gruodžio 17 d. Įstatymas dėl teisės į teisinę pagalbą Europos Sąjungos valstybėse narėse vykdomuose civiliniuose procesuose ir teisės į teisinę pagalbą siekiant taikiai išspręsti ginčą prieš pradėdant teismo procesą;

2004 m. lapkričio 9 d. Komisijos sprendimas 2004/844/EB, nustatantis teisinės pagalbos prašymo formą pagal Tarybos direktyvą 2003/8/EB, numatančią teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčiuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles;

2015 m. rugpjūčio 5 d. Įstatymas dėl nemokamos teisinės pagalbos, nemokamo konsultavimo civilinėse bylose ir teisinio švietimo;

<http://www.darmowapomocprawna.ms.gov.pl/>;

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze>

atskirų apylinkių ir apygardos teismų interneto svetainės.

17 Ar teisinės pagalbos prašymas sustabdo senaties terminą?

Tais atvejais, kai prašoma atleisti nuo teismo išlaidų, atitinkamo prašymo arba apeliacinio skundo dėl sprendimo, kuriuo atsisakoma taikyti išimtį, pateikimas iš esmės nesustabdo vykstančio proceso, išskyrus atvejus, kai pareiškėjas buvo atleistas nuo teismo išlaidų dėl ieškinyje pateikto prašymo arba prieš pareiškiant ieškinį. Galutinai atmetus prašymą, pateiktą iki procesinio mokesčio sumokėjimo termino pabaigos, mokėjimo terminas vėl pradėdamas skaičiuoti nuo prašymo atlikti mokėjimą įteikimo dienos arba tam tikrais atvejais, kai šaliai atstovauja advokatas ar advokato padėjėjas, nuo sprendimo, kuriuo atmetamas prašymas atleisti nuo bylinėjimosi išlaidų, įteikimo dienos. Tačiau bet koks naujas tomis pačiomis aplinkybėmis grindžiamas prašymas atleisti nuo bylinėjimosi išlaidų nebeturi įtakos mokesčio mokėjimo terminui.

Be to, tais atvejais, kai teismas pateikia prašymą paskirti advokatą, atitinkamo prašymo arba apeliacinio skundo dėl sprendimo, kuriuo atsisakoma atlikti tokį paskyrimą, pateikimas iš esmės nesustabdo vykstančio proceso, išskyrus atvejus, kai prašymas buvo pateiktas ieškinyje arba prieš pareiškiant ieškinį. Tačiau teismas gali sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol dėl prašymo bus priimtas galutinis sprendimas. Todėl jis negali priimti sprendimo dėl posėdžio, bet gali atšaukti arba atidėti numatytą teismo posėdį.

Tais atvejais, kai konkrečiam procesiniam veiksmui atlikti būtinas teisinis atstovavimas (apeliacinio skundo padavimas aukščiausiai instancijai (*skarga kasacyjna*), prašymas peržiūrėti teismo sprendimą, tam tikri apeliaciniai skundai dėl teismo sprendimų), prašymo skirti advokatą ar advokato padėjėją pateikimas iki tokio veiksmo atlikimo termino pabaigos sustabdo termino skaičiavimą. Neatsižvelgiant į tai, ar prašymas bus patenkintas, ar atmetas, terminas bus pradėtas skaičiuoti iš naujo. Tačiau bet koks naujas tomis pačiomis aplinkybėmis grindžiamas prašymas nebeturi įtakos termino skaičiavimui.

Daugiau informacijos

2005 m. liepos 28 d. Įstatymas dėl teismo išlaidų civilinėse bylose;

1964 m. lapkričio 17 d. Civilinio proceso kodeksas;

2004 m. gruodžio 17 d. Įstatymas dėl teisės į teisinę pagalbą Europos Sąjungos valstybėse narėse vykdomuose civiliniuose procesuose ir teisės į teisinę pagalbą siekiant taikiai išspręsti ginčą prieš pradėdant teismo procesą;

2004 m. lapkričio 9 d. Komisijos sprendimas 2004/844/EB, nustatantis teisinės pagalbos prašymo formą pagal Tarybos direktyvą 2003/8/EB, numatančią teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčiuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles;

2015 m. rugpjūčio 5 d. Įstatymas dėl nemokamos teisinės pagalbos, nemokamo konsultavimo civilinėse bylose ir teisinio švietimo;

<http://www.darmowapomocprawna.ms.gov.pl/>;

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze>

atskirų apylinkių ir apygardos teismų interneto svetainės.

Paskutinis naujinimas: 11/03/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Portugalija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

[Portugalijos Civilinio proceso kodekso \(portug. *Código de Processo Civil*\)](#) 529 straipsnio nustatytais sąlygomis teismo proceso išlaidas sudaro:

- i) teismo mokesčiai (portug. *taxa de justiça*);
- ii) su byla susijusios išlaidos (*encargos*);
- iii) šalių išlaidos (*custas de parte*).

Atitinkamai:

- i) teismo mokesčius turi sumokėti kiekviena atitinkamame teismo procese, kurį planuojama pradėti, dalyvaujanti šalis. Teismo išlaidos apskaičiuojamos remiantis ieškinių verte ar sudėtingumu, pagal [Teismo išlaidų reglamente \(portug. *Regulamento das Custas Processuais*\)](#) ir prie to reglamento pridėtose lentelėse nurodytas sąlygas. Teismo išlaidos išreiškiamos „apskaitos vienetais“ (portug. *unidades de conta - UC*), kaip nustatyta Teismo išlaidų reglamento 5 straipsnyje. 2023 m. vieno apskaitos vieneto vertė liks nepakitusi – 102,00 EUR. Bėgant laikui ši suma gali keistis;
- ii) su byla susijusios išlaidos yra išlaidos, patiriamos dėl teismo proceso (pvz., mokėjimai ekspertams, vertimo žodžiu paslaugos ir kt.), kai minėtų veiksmų prašo šalys arba juos skiria teisėjas – žr. Teismo išlaidų reglamento 16 straipsnį;
- iii) šalių išlaidos yra sumos, kurias kiekviena šalis išleidžia bylai tvarkyti; šios sumos joms gražinamos, jeigu priešinga šalis pralaimi bylą, kaip numatyta Teismo išlaidų reglamento 26 straipsnyje nurodytose sąlygose (pvz., išlaidos dėl advokatai sumokėto užmokesčio; išlaidos teismo paskirtiems antstoliams ir kt.).

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Teisė siekti teisingumo ir kreiptis į teismą numatyta [2004 m. liepos 29 d. Įstatyme Nr. 34/2004](#).

Kaip numatyta Įstatymo Nr. 34/2004 6 straipsnyje, teisinė apsauga prieinama dviem formomis:

- i) kaip teisinė konsultacija;
- ii) kaip teisinė pagalba.

Atitinkamai:

- i) Įstatymo Nr. 34/2004 14 ir 15 straipsniuose nustatytais sąlygomis teisinę konsultaciją sudaro techninis konkretiems klausimams ar byloms taikytinos teisės paaiškinimas ir jį gali suteikti advokatai;
- ii) pagal Įstatymo Nr. 34/2004 16 straipsnį teisinė pagalba teikiama šiomis formomis:
  - atleidžiama nuo teismo mokesčių ir kitų su byla susijusių išlaidų;
  - skiriami teisininkai (pvz., advokatai ir solisitoriai) ir sumokamas jų užmokestis bei kitos išlaidos (pvz., atvykimo išlaidos);
  - sumokamas teismo paskirto teisininko (pvz., advokato baudžiamajame procese) užmokestis;
  - dalimis sumokami teismo mokesčiai ir kitos su byla susijusios išlaidos;
  - skiriamas teisininkas ir dalimis sumokamas atitinkamas užmokestis ir išlaidos;
  - dalimis sumokamas teismo paskirto teisininko užmokestis ir išlaidos;
  - priskiriamas teismo paskirtas antstolis ir sumokami atitinkami mokesčiai (pvz., už šaukimo įteikimą, už priemones, reikalingas turto areštui atlikti, ir už kitas vykdymo procedūras).

3 Kokie yra teisinės pagalbos suteikimo reikalavimai?

Pagal Įstatymo Nr. 34/2004 7 straipsnį toliau nurodytų kategorijų asmenys turi teisę į teisinę apsaugą, jeigu jie gali įrodyti finansinį nepriteklių:

Portugalijos piliečiai;

Europos Sąjungos piliečiai;

užsieniečiai ir asmenys be pilietybės, kurie turi galiojantį leidimą gyventi Europos Sąjungos valstybėje narėje;

užsieniečiai, neturintys galiojančio leidimo gyventi Europos Sąjungos valstybėje narėje, kai pagal tų valstybių narių įstatymus toje pačioje padėtyje esantiems Portugalijos piliečiams būtų suteiktas leidimas gyventi šalyje;

ne pelno organizacijos teisę į teisinę apsaugą turi tik teisinės pagalbos forma.

NB. Pelno siekiantys subjektai ir individualios ribotos atsakomybės įmonės teisės į teisinę apsaugą neturi.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Pagal Įstatymo Nr. 34/2004 17 straipsnį ir [Ministro įgyvendinimo įsakymo Nr. 46/2015 \(portug. *Portaria n.º 46/2015*\)](#) 7 straipsnį teisinės pagalbos sistema taikoma:

visiems teismams, neatsižvelgiant į bylos rūšį;

taikos teismams;

alternatyvaus ginčų sprendimo sistemoms, pvz., valstybiniam tarpininkavimui (portug. *mediação pública*), pvz., šeimos ar darbo ginčiuose;

registro tarnybų administruojamoms byloms;

notarų biuruose tvarkomiems turto aprašams;

administracinių nusižengimų bylose.

Naudingos nuorodos:

[Valstybinė sutuoktinių taikinimo sistema \(portugalų kalba\)](#)

[Valstybinė darbo ginčų tarpininkavimo sistema \(portugalų kalba\)](#)

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Skubiais atvejais, kai suėjus teismo mokesčių ir kitų su teismo byla susijusių išlaidų mokėjimo terminui nėra priimtas galutinis sprendimas dėl prašomos teisinės pagalbos, pareiškėjas privalo pateikti dokumentą, kuriuo įrodoma, kad jis pateikė teisinės pagalbos prašymą, ir tada atlikti nurodytus veiksmus (žr. Įstatymo Nr. 34/2004 29 straipsnio 5 dalį).

Kai kompetentingo socialinės apsaugos departamento sprendimas dar nėra žinomas, atitinkamo mokėjimo terminas sustabdomas, kol apie sprendimą bus pranešta pareiškėjui.

Kai socialinės apsaugos departamentas jau yra priėmęs sprendimą skirti teisinę pagalbą sumokant ją dalimis, pirmoji dalis turi būti sumokama per dešimt dienų nuo pranešimo apie sprendimą pareiškėjui dienos, nedarant poveikio vėlesniam sumokėtų pinigų grąžinimui tais atvejais, kai sprendimas atšaukiamas. Kai socialinės apsaugos departamentas jau yra priėmęs neigiamą sprendimą, pagalba turi būti sumokama per dešimt dienų nuo pranešimo apie sprendimą pareiškėjui dienos, nedarant poveikio vėlesniam sumokėtų pinigų grąžinimui tais atvejais, kai sprendimas atšaukiamas.

Jeigu sprendimas dėl teisinės apsaugos (teisinės konsultacijos arba teisinės pagalbos) prašymo nepriimamas per trisdešimt dienų, laikoma, kad prašymas buvo patenkintas, ir suinteresuotoji šalis gali šiuo netiesioginiu sutikimu remtis Portugalijos advokatūroje, priklausomai nuo prašomos teisinės apsaugos – žr. Įstatymo Nr. 34/2004 25 straipsnį.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Formas, reikalingas norint pateikti teisinės apsaugos – teisinės konsultacijos arba kitokios teisinės pagalbos – prašymą, įskaitant teisinės pagalbos kitoje valstybėje narėje prašymo formą, galima atsisiųsti iš Portugalijos socialinės apsaugos interneto svetainės [čia \(portugalų kalba\)](#).

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Dokumentų, kuriuos reikia pridėti prie prašymo, sąrašą galima rasti leidinyje „Teisinė apsauga. Praktinis vadovas“ (portug. *Guia Prático Protecção Jurídica*), kurį išleido Portugalijos socialinės apsaugos institutas (*Instituto da Segurança Social, I.P.*) ir kuris yra paskelbtas instituto interneto svetainės, prieinamos per vieną iš toliau pateiktų nuorodų, tinklalapyje „Praktiniai vadovai“ (*Guias Práticos*):

[Portugalijos socialinės apsaugos interneto svetainė](#)

[Teisinė apsauga. Praktinis vadovas \(portugalų kalba\)](#)

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Prašymas ir prie jo pridėti dokumentai gali būti pateikiami asmeniškai arba siunčiami paštu, faksu arba e. paštu bet kuriam Socialinės apsaugos instituto departamentui, tiesiogiai bendraujančiam su visuomene.

Kiekvienos apylinkės centrinių socialinės apsaugos tarnybų ir atitinkamų jų adresų, fakso numerių ir e. pašto adresų sąrašą galima rasti [čia \(portugalų kalba\)](#).

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Sprendime skirti teisinę pagalbą turi būti nurodyta, kurios teisinės pagalbos formos yra patvirtintos, už šį sprendimą yra atsakingas pareiškėjo gyvenamosios vietos arba buveinės teritorijos socialinės apsaugos departamento vyriausiasis vadovas. Kai pareiškėjas Portugalijoje negyvena, šį sprendimą priima socialinės apsaugos departamento, kuriam buvo pateiktas prašymas, vyriausiasis vadovas – žr. Įstatymo Nr. 34/2004 20 ir 29 straipsnius.

Pagal Įstatymo Nr. 34/2004 26 straipsnį pareiškėjams turi būti pranešama apie sprendimus, kuriais patvirtinamas teisinės pagalbos prašymas. Paprastai toks pranešimas siunčiamas adresu, kurį pareiškėjas nurodė formoje kaip savo adresą korespondencijai.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Kai pareiškėjo naudai skiriamas teisininkas, pareiškėjui nurodomas atitinkamo teisininko kontoros adresas ir pareiškėjas informuojamas, kad jis privalo su šiuo teisininku visapusiškai bendradarbiauti, o jeigu bus nebendradarbiaujama, teisinė pagalba gali būti panaikinta.

Kad įsigaliotų teisinė pagalba, teikiama visiškai arba iš dalies atleidžiant nuo teismo mokesčių ir su byla susijusių išlaidų, kurias patiria teismas, pareiškėjas turi pateikti dokumentą, kuriuo įrodoma, kad tokia pagalba buvo skirta laikotarpiui, per kurį reikia sumokėti teismo mokesčius.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Teisininką skiria Portugalijos advokatūra, ji apie tai praneša pareiškėjui, kaip nurodyta Įstatymo Nr. 34/2004 30 ir 31 straipsniuose.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Teisinė pagalba apima Įstatymo Nr. 34/2004 16 straipsnyje nurodytas išlaidas, t. y.:

teismo mokesčius ir kitas su byla susijusias išlaidas;

teisininko užmokestį;

teismo paskirto teisininko užmokestį;

dalimis mokamus teismo mokesčius ir kitas su byla susijusias išlaidas;

dalimis mokamą teisininko užmokestį;

dalimis mokamą teismo paskirto teisininko užmokestį;

teismo paskirto antstolio išlaidas;

išlaidas, susijusias su tarpvalstybinio bylos pobūdžiu, tais atvejais, kai pareiškėjas gyvena kitoje valstybėje narėje.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Pagal Įstatymo Nr. 34/2004 29 straipsnio 4 ir 5 dalis visas likusias išlaidas sumoka pareiškėjas. Tai neturi poveikio pareiškėjo galimybei gauti šalių išlaidų kompensaciją, kaip numatyta Teismo išlaidų reglamento 26 straipsnyje, jeigu pareiškėjas laimi bylą.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Taip, teisinė pagalba ir toliau galioja teikiant apeliacinius skundus ir apima visą vėlesnį procesą, susijusį su byla, dėl kurios teisinė pagalba buvo skirta. Kai teisinė pagalba skiriama bet kuriame susijusiame procese, ji teikiama ir pagrindinėje byloje. Teisinė pagalba taip pat lieka galioti bet kurioms vykdymo procedūroms, atliekamoms pagal teismo sprendimus, priimtus byloje, kurioje buvo skirta teisinė pagalba – žr. Įstatymo Nr. 34/2004 18 straipsnį.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Taip, Įstatymo Nr. 34/2004 10 straipsnyje numatytais atvejais teisinė pagalba gali būti visiškai arba iš dalies atšaukiama iki proceso pabaigos. Tai galioja tais atvejais, kai pareiškėjas arba jo šeimos nariai vėliau įgyja pakankamai lėšų. Šiuo atveju pareiškėjas privalo pareikšti, kad jis gali visiškai arba iš dalies apsieiti be teisinės apsaugos, priešingu atveju gali būti taikomos atitinkamos nuobaudos.

16 Ar galiu apskųsti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Jeigu socialinės apsaugos departamentas nusprendžia prašymą visiškai arba iš dalies atmesti, jis turi raštu pranešti pareiškėjui apie savo ketinimą, suteikdamas pareiškėjui dešimt dienų atsakyti. Pareiškėjas gali kartu su atsakymu pateikti trūkstantus dokumentus arba dokumentus, kuriais patvirtinami jo argumentai. Jeigu pareiškėjas per dešimties darbo dienų laikotarpį neatsako, sprendimas tampa galutinis ir pareiškėjui daugiau laiškų nebesiunčiama – žr. Įstatymo Nr. 34/2004 37 straipsnį, kuriame remiamasi Portugalijos Administracinio proceso kodeksu (portug. *Código do Procedimento Administrativo*). Pareiškėjas socialinės apsaugos departamento sprendimą gali užginčyti teisme. Šiuo atveju pareiškėjas tą sprendimą priėmusiam socialinės apsaugos departamentui per penkiolika dienų turi pateikti rašytinį prašymą, kuriuo ginčijamas sprendimas. Socialinės apsaugos departamentas gali sprendimą atšaukti. Jeigu sprendimas neatšaukiamas, socialinės apsaugos departamentas privalo perduoti bylą teismui – žr. Įstatymo Nr. 34/2004 26–28 straipsnius.

17 Ar teisinės pagalbos prašymas sustabdo senaties terminą?

Taip, pateikus teisinės pagalbos prašymą senaties termino skaičiavimas gali būti sustabdytas.

Kai teisinės pagalbos prašymas pateikiamas paskyrus advokatą ir šį prašymą patvirtinantis dokumentas prijungiamas prie bylos, senaties terminas nustojamas skaičiuoti praėjus penkioms dienoms nuo teisinės pagalbos prašymo pateikimo dienos (2004 m. liepos 29 d. Įstatymo Nr. 23/2004 33 straipsnio 4 dalis ir Civilinio kodekso 323 straipsnio 1 ir 2 dalys).

Susipažinkite teismų praktikos šiuo klausimu pavyzdžiais:

– Lisabonos apeliacinis teismas (*Tribunal da Relação de Lisboa*)

📄 Processo 439/11.5TTLR.S.L1-4

📄 Processo 7637/17.7T8LSB.L1-2

– Aukščiausiasis Teisingumo Teismas (*Supremo Tribunal de Justiça*)

📄 Processo 31/14.3TTCBR.C3.S1

Pastaba.

Europos teismo tinklo civilinėse ir komercinėse bylose kontaktinis asmuo, teismai ir kitos įstaigos bei institucijos šioje informacijos suvestinėje pateikta informacija vadovautis neprivalo. Taip pat vis tiek reikia susipažinti su galiojančiais teisės aktais. Šie teisės aktai reguliariai atnaujinami ir tikslinamas jų aiškinimas atsižvelgiant į teismų praktiką.

Paskutinis naujinimas: 13/03/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismo tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Rumunija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Valstybinė teisinė pagalba gali būti teikiama šiomis formomis:

- sumokant užmokestį už paskirto ar pasirinkto advokato teikiamą atstovavimą, teisinę pagalbą ir, kai taikytina, gynybą, kad būtų užtikrinta galimybė naudotis teise ar įgyvendinti teisėtą interesą teisme arba šią teisę ar interesą apginti, arba užkirsti kelią ginčui, toliau – advokato pagalba;
- sumokant ekspertui, vertėjui raštu arba žodžiu, kurių paslaugomis naudojama teismo procese, kai gaunamas teismo arba teismo institucijos patvirtinimas, jeigu tokį mokėjimą privalo atlikti asmuo, prašantis valstybinės teisinės pagalbos;
- sumokant mokesčių antstoliui;
- atleidžiant nuo teisinių išlaidų, įskaitant mokėtinas vykdymo užtikrinimo etapu, jas sumažinant, pakeičiant jų mokėjimo grafiką arba atidedant jų mokėjimą, kaip numatyta įstatyme.

Kai valstybinė teisinė pagalba teikiama ES valstybių narių piliečiams arba kitiems asmenims, kurių nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra valstybės narės teritorijoje, patvirtinta valstybinė teisinė pagalba taip pat gali apimti:

- gavėjo pateiktų dokumentų, kurių teismas arba teismo institucija pareikalavo bylai išspręsti, vertimo raštu išlaidas, o atitinkami pateikti arba gauti prašymai ir dokumentai neprivalo būti legalizuojami ir neprivalo būti atliekamas joks kitas lygiavertis formalumas;
- vertėjo žodžiu paslaugas teisme arba teismo institucijoje vykstančiame procese;
- išlaidas, patirtas dėl pagalbos gavėjo arba kito asmens privalomo atvykimo į Rumuniją teismo arba teismo institucijos prašymu arba tais atvejais, kai teisės aktuose reikalaujama privalomo bet kurio iš šių asmenų dalyvavimo.

Teisę gauti teisinę pagalbą turintis asmuo, atitinkantis atsakyme į klausimą Nr. 3 išdėstytus reikalavimus, taip pat turi teisę, kad jam būtų kompensuotas mediatoriui sumokėtas mokestis, jeigu jis įrodo, kad iki teismo proceso pradžios jis praėjo atitinkamo ginčo mediacijos procesą, arba jeigu jis prašo mediacijos jau prasidėjus procesui, tačiau iki pirmo posėdžio dienos.

Valstybinė teisinė pagalba atskirai arba bendrai gali būti teikiama bet kuria iš minėtųjų formų. Atskirai arba bendrai bet kuria – advokato, eksperto, vertėjo raštu, vertėjo žodžiu arba antstolio pagalbos – forma suteiktos valstybinės teisinės pagalbos vertė vienu metų laikotarpiu negali viršyti maksimalaus 12 nacionalinių bendrųjų minimaliųjų darbo užmokesčių ekvivalento tais metais, kai buvo pateiktas pagalbos prašymas.

(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 6, 7, 20 ir 44 straipsniai)

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Valstybinė teisinė pagalba yra valstybės skirta tam tikros formos pagalba, kuria siekiama užtikrinti teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir vienodas galimybes pasiekti teisingumą, kad teismo priemonėmis būtų užtikrinta galimybė naudotis tam tikromis teisėmis ar įgyvendinti teisėtus interesus, įskaitant galimybę užtikrinti teismo sprendimų ar kitų vykdomųjų dokumentų vykdymą.

(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 1 straipsnis)

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Bet kuris fizinis asmuo gali prašyti valstybinės teisinės pagalbos, jeigu jis, nekeldamas pavojaus savo šeimos išlaikymui, neišgali padengti tam tikro proceso teisinių išlaidų arba teisinės konsultacijos gavimo išlaidų, kad teisme būtų apginta teisė arba teisėtas interesas.

Šeima – tai sutuoktiniai, vaikai ar kiti jaunesni nei 18 metų palikuoniai, kurie finansiškai priklauso nuo pareiškėjo, ir vyresni nei 18 metų, tačiau jaunesni nei 26 metų kiti palikuoniai, jeigu jie tęsia studijas ir finansiškai priklauso nuo pareiškėjo. Šeimos nariu taip pat laikomas asmuo, gyvenantis toje pačioje nuolatinėje ar kitoje gyvenamojoje vietoje arba namų ūkyje kartu su pareiškėju, vaikais ar kitais jaunesniais nei 18 metų palikuoniais, kurie finansiškai priklauso nuo pareiškėjo, ir vyresniais nei 18 metų, tačiau jaunesniais nei 26 metų kitais palikuoniais, jeigu jie tęsia studijas ir finansiškai priklauso nuo pareiškėjo.

Teisę gauti valstybinę teisinę pagalbą turi asmenys, kurių vidutinės mėnesinės grynosios pajamos vienam šeimos nariui yra mažesnės negu 500 RON per paskutinius du mėnesius iki prašymo pateikimo. Šiuo atveju sumas, laikytinas valstybine teisine pagalba, visiškai sumoka valstybė. Jeigu vidutinės grynosios pajamos vienam šeimos nariui per paskutinius du mėnesius iki prašymo pateikimo yra mažesnės negu 800 RON, valstybė sumoka 50 proc. valstybine teisine pagalba laikytinų sumų. Ribinės pajamų sumos ir didžiausia suma, kuri gali būti skirta kaip teisinė pagalba, gali būti persvarstomos Vyriausybės nutarimu.

Valstybinė teisinė pagalba taip pat gali būti skiriama kitais atvejais, proporcingai pareiškėjo poreikiams, kai dėl faktinių ar numatytų teisinių išlaidų, įskaitant pragyvenimo išlaidų skirtumą tarp pareiškėjo nuolatinės arba įprastinės gyvenamosios vietos valstybės narės ir Rumunijos, tikėtina, bus sunku veiksmingai įgyvendinti pareiškėjo teisę kreiptis į teismą.

Nustatant pajamas atsižvelgiama į bet kurias reguliarias pajamas, pvz., darbo užmokestį, išmokas, mokesčius, nuomos mokesčių, pelną iš profesijos ar savarankiško darbo ir kitas panašias pajamas, taip pat reguliariai mokėtinas sumas, pvz., nuomos mokesčių ir išlaikymo prievolės.

Valstybinė teisinė pagalba skiriama nepriklausomai nuo pareiškėjo finansinės padėties, jeigu specialiajame įstatyme numatyta teisė į teisinę pagalbą arba į nemokamą teisinę pagalbą kaip apsaugos priemonę atsižvelgiant į ypatingas aplinkybes, pvz., į tai, kad asmuo priklauso mažumai, yra neįgalus, turi tam tikrą statusą ar pan. Šiuo atveju valstybinė teisinė pagalba skiriama ir tada, kai asmuo neatitinka pajamų kriterijų, tačiau ji skiriama tik tam, kad būtų apsaugotos ar pripažintos tam tikros teisės ar teisėti interesai, kylantys iš ypatingos aplinkybės, dėl kurios pagal įstatymą pripažįstama teisė į teisinę pagalbą arba į nemokamą teisinę pagalbą, arba su ja susiję.

Teisė į valstybinę teisinę pagalbą išnyksta mirus šaliai arba taip pagerėjus tos šalies finansinei padėčiai, kad ji išgali sumokėti teises išlaidas.

(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 4, 5, 8, 81, 9, 10, 101, 2, 21 ir 50 straipsniai)

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Šiuo Skubos tvarka priimtu Vyriausybės nutarimu numatyta valstybinė teisinė pagalba skiriama civilinėse, komercinėse, administracinėse, darbo ir socialinės apsaugos bylose, taip pat kitose bylose, išskyrus baudžiamąsias bylas.

(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 3 straipsnis)

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Teisinės pagalbos bylose pagreitintas procesas nereglamentuojamas.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Valstybinės teisinės pagalbos prašymai, pateikiami pagal šį skyrių, parengiami pagal prašymo formą, išdėstyta priede, kuris yra Skubos tvarka priimto nutarimo sudedamoji dalis (Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 49 straipsnis).

FORMA

Teisinės pagalbos kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje prašymas

Nurodymai:

1. Prieš pildydami prašymo formą, atidžiai perskaitykite šiuos nurodymus.
2. Prašymą užpildantis asmuo turi pateikti visą šioje formoje prašomą informaciją.
3. Dėl netikslios, netinkamos arba neišsamios informacijos jūsų prašymas gali būti nagrinėjamas ilgiau.
4. Į prašymą įtraukus klaidingą arba neišsamią informaciją gali kilti teisiniai padariniai ir teisinės pagalbos prašymas gali būti atmestas; jums taip pat gali būti pateikti kaltinimai baudžiamąja tvarka.
5. Pridėkite visus patvirtinamuosius dokumentus.
6. Atkreipkite dėmesį, kad šis prašymas neturi poveikio teismo procesui pradėti skirtam terminui, kurio reikia laikytis.
7. Prašyme nurodykite datą ir jį pasirašykite.

A1. Pareiškėjo asmens duomenys

Pavardė ir vardas .....

Gimimo data ir vieta .....

Asmens kodas .....

(Nuolatinės ar kitos gyvenamosios vietos) adresas .....

.....

Tel. / Faksas / El. paštas .....

A2. Teisinio atstovo (vieno iš tėvų, globėjo, rūpintojo ir kt.) duomenys, kai taikytina (pildoma, jeigu pareiškėjas turi teisinį atstovą)

Pavardė ir vardas .....

Gimimo data ir vieta .....

Asmens kodas .....

Adresas .....

Tel. / Faksas / El. paštas .....

A3. Pareiškėjo advokato asmens duomenys, kai taikytina (pildoma, jeigu pareiškėjas jau turi advokatą)

Pavardė ir vardas .....

Adresas .....

Tel. / Faksas / El. paštas .....

B. Informacija apie ginčą, dėl kurio prašoma teisinės pagalbos

Pridėkite visų patvirtinamųjų dokumentų kopijas.

B1. Ginčo pobūdis (santuokos nutraukimas, darbo ginčas ar kt.)

B2. Ginčo vertė, jeigu ją galima išreikšti pinigais, ir valiuta, kuria išreiškiama ginčo vertė

B3. Padėties, kuriai išspręsti prašoma valstybinės teisinės pagalbos, aprašymas (įskaitant kompetentingą teismą, posėdžio datą, įrodymus ir kt.)

C. Bylos duomenys

Pridėkite visų patvirtinamųjų dokumentų kopijas.

C1. Dabartinis arba būsimas jūsų statusas byloje (ieškovas ar atsakovas)

Aprašykite nagrinėti pateikto reikalavimo dalyką .....

.....

Oponento vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys .....

.....

C2. Kai taikytina – ypatingos priežastys, dėl kurių šis prašymas turėtų būti išnagrinėtas skubiai

C3. Išvardykite išlaidas, kurios turėtų būti sumokamos pagal šį prašymą (pažymėkite)

- a) advokato pagalba;
–
 b) eksperto užmokestis;
–
 c) užmokestis vertėjui raštu arba vertėjui žodžiu, kurių paslaugomis naudojamosi teismo procese;
–
 d) antstolio mokesčio sumokėjimas;

–
 e) atleidimas nuo teisinių išlaidų ir (arba) užstatų, įskaitant išlaidas ir užstatus, mokėtinus vykdymo užtikrinimo etapu, jų sumažinimas, jų mokėjimo grafiko pakeitimas arba jų mokėjimo atidėjimas, kaip numatyta įstatyme.

C4. Nurodykite, ar valstybinės teisinės pagalbos prašoma siekiant gauti:

advokato pagalbą atliekant neteismines procedūras;

advokato pagalbą iki teismo proceso pradžios;

advokato pagalbą (konsultaciją ir (arba) atstovavimą) vykstančiame teismo procese. Šiuo atveju nurodykite:
– registracijos numerį;
– posėdžių datas;
– teismo pavadinimą;
– teismo adresą;

advokato pagalbą naudojantis teismo sprendimo teisminės peržiūros procedūromis. Šiuo atveju nurodykite:
– teismo pavadinimą;
– teismo sprendimo datą;
– priežastį, kodėl prašoma pagalbos;
– apeliacinį skundą, kuriuo apskundžiamas teismo sprendimas;

advokato pagalbą vykdymo užtikrinimo procese. Šiuo atveju nurodykite:
– teismo pavadinimą;
– teismo sprendimo datą arba kito vykdomojo dokumento išdavimo datą.

C6. Nurodykite, ar turite kokį nors draudimą ar kitų teisių ir priemonių, kuriomis būtų galima visiškai ar iš dalies padengti teises išlaidas.

Jeigu taip, nurodykite išsamiai: .....

.....

D. Šeimos padėtis

Kiek žmonių gyvena jūsų namų ūkyje?

Nurodykite jų ryšį su jumis

Pavardė ir vardas	Ryšys su pareiškėju	Gimimo data	Ar šis/ Ar ši
	(nepilnamečiams) asmuo pareiškėjas yra		
	yra finansiškai priklausomas finansiškai priklausomas		
	nuo pareiškėjo? nuo šio asmens?		

Ar esama asmens, kuris yra finansiškai priklausomas nuo jūsų, tačiau su jumis negyvena?

Vardas ir pavardė	Ryšys su pareiškėju	Gimimo data
	(nepilnamečiams)	

Ar esate finansiškai priklausomas nuo asmens, kuris su jumis negyvena?

Pavardė ir vardas	Ryšys su pareiškėju

E. Finansinė informacija

Pateikite visą informaciją apie save, savo sugyventinį arba sutuoktinį, apie bet kurį asmenį, kuris yra finansiškai priklausomas nuo jūsų, arba, kai taikytina, apie bet kurį asmenį, nuo kurio jūs esate finansiškai priklausomas.

Jeigu iš asmens, nuo kurio jūs esate finansiškai priklausomas, jūs gaunate kitų finansinių įnašų negu išlaikymas, tačiau šis asmuo su jumis negyvena, nurodykite tai skiltyje E.1 „Kitos pajamos“.

Jeigu teikiate finansinę paramą nuo jūsų finansiškai nepriklausomam asmeniui, kuris su jumis negyvena, nurodykite tai skiltyje E.3 „Kitos išlaidos“.

Pridėkite visus pirmiau aprašytų atvejų patvirtinamuosius dokumentus.

Lentelėje nurodykite valiutą, kuria išreiškiate pinigines vertes, jeigu jos išreiškiamos kita valiuta negu RON.

E.1. Duomenys apie I. Pareiškėjas II. Sutuoktinis arba III. Išlaikytiniai IV. Asmenys				
Mėnesines pajamas		sugyventinis	remiantys	
			pareiškėją	
Darbo užmokestis,				
kompensacijos:				
Pelnas iš verslo:				
Pensijos:				
Pajamos:				
Išmokos iš				
valstybės:				
1. Pašalpos:				
2. Bedarbio pašalpa				
ir socialinis				
draudimas:				
Pajamos iš				
teisų				
į tam tikrą				
kilnojamąjį ar nekilnojamąjį turtą:				
Kitos pajamos:				
IŠ VISO:				

E.2. Turto I. Pareiškėjas II. Sutuoktinis arba III. Išlaikytiniai IV. Asmenys				
suma		sugyventinis	remiantys	
			pareiškėją	
Pastatas, kuriame				
gyvenate jūs:				
Kitas pastatas:				
Žemė:				
Santautos:				
Akcijos:				
Motorinės transporto priemonės:				
Kitas turtas:				
IŠ VISO:				

E.3. Mėnesinės I. Pareiškėjas II. Sutuoktinis arba III. Išlaikytiniai IV. Asmenys				
išlaidos		sugyventinis	remiantys	
			pareiškėją	
Mokesčiai:				
Socialinio				
draudimo įmokos:				

Vietos mokesčiai:					
Hipotekos išlaidos:					
Nuomos ir būsto išlaidos:					
Švietimo išlaidos:					
Švietimas					
Vaikų priežiūros išlaidos:					
Mokėjimai dalimis:					
Paskolų grąžinimas:					
Kitiems asmenims mokamas išlaikymas pagal teisinę prievolę:					
Kitos išlaidos:					
IŠ VISO:					

Garbingai pareiškiu, kad pateikta informacija yra teisinga bei išsami ir įsipareigoju prašymą nagrinėjančiai institucijai nedelsdamas deklaruoti bet kokius savo finansinės padėties pasikeitimus.

Parengta (vieta) .....

Data .....

Parašas .....

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Valstybinės teisinės pagalbos prašymas išdėstomas raštu, jame nurodomas proceso, dėl kurio prašoma valstybinės teisinės pagalbos, dalykas ir pobūdis, pareiškėjo ir jo šeimos narių tapatybė, asmens kodas, nuolatinė gyvenamoji vieta ir finansinė padėtis, pridedami jo ir jo šeimos narių pajamų patvirtinamieji dokumentai ir išlaikymo ar mokėjimo prievolių įrodymai. Prie prašymo taip pat pridedama pareiškėjo priesaikos deklaracija, kurioje nurodoma, ar per pastaruosius 12 mėn. jis gavo kokią nors valstybinę teisinę pagalbą, kokia forma, dėl kokie dalyko ir kokia tos pagalbos suma.

Teismas gali pareikalauti, kad šalys pateiktų paaiškinimus ir įrodymus arba kad kompetentingos institucijos pateiktų rašytinę informaciją.

Neteisminę pagalbą skiria kiekvienoje advokatūroje įsteigta Teisinės pagalbos tarnyba, remdamasi prašymu, kurio pavyzdį yra patvirtinęs Teisinės pagalbos koordinavimo departamentas, prašyme nurodomas pagalbos prašymo dalykas ir pobūdis, pareiškėjo ir jo šeimos narių tapatybė, asmens kodas, nuolatinė gyvenamoji vieta ir finansinė padėtis, prie prašymo pridedami pareiškėjo ir jo šeimos narių pajamų patvirtinamieji dokumentai ir išlaikymo arba mokėjimo prievolių įrodymai.

Prie prašymo taip pat pridedama pareiškėjo priesaikos deklaracija, kurioje nurodoma, ar per pastaruosius 12 mėn. jis gavo kokią nors valstybinę teisinę pagalbą, kokia forma, dėl kokie dalyko ir kokia tos pagalbos suma.

Pareiškėjas savo finansinei padėčiai įrodyti iš esmės pateikia šiuos dokumentus:

pareiškėjo ir kitų jo šeimos narių pajamų patvirtinimą;

šeimos registro įrašą ir, kai taikytina, vaikų gimimo liudijimus;

kai taikytina – pareiškėjo arba vaiko negalios pažymėjimą;

priesaikos deklaraciją, kurioje nurodoma, kad pareiškėjas ir jo šeimos nariai negauna papildomų pajamų;

priesaikos deklaraciją dėl pareiškėjo ir jo šeimos narių turto;

priesaikos deklaraciją, kurioje nurodoma, jog pareiškėjas ir (arba) kitas iš tėvų pareiškia, kad vaikas nėra patikėtas ar priskirtas kito įgalioto privataus organo ar valstybinės tarnybos, arba kito juridinio asmens globai;

kompetentingų institucijų pateiktus įrodymus dėl pareiškėjo vardu arba, kai taikytina, kitų jo šeimos narių vardu turimo apmokestinamo turto deklaracijos;

kitus dokumentus, reikalingus siekiant įrodyti teisę pagal teisės aktus gauti teisinę pagalbą.

(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 14 straipsnis ir Įstatymo Nr. 51/1995 dėl advokato profesijos organizavimo ir vertimosi ja, su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 73 straipsnis.)

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Valstybinės teisinės pagalbos prašymas adresuojamas kompetentingam teismui, nagrinėjančiam bylą, dėl kurios prašoma pagalbos; kai valstybinės teisinės pagalbos prašoma teismo sprendimo vykdymui užtikrinti, prašymas priklauso už sprendimo vykdymo užtikrinimą atsakingo teismo kompetencijai. Kai kompetentingo teismo nustatyti negalima, dėl prašymo sprendžia apylinkės teismas, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso pareiškėjo nuolatinė ar kita gyvenamoji vieta.

Jeigu valstybinės teisinės pagalbos prašoma vykstančiame teismo procese, dėl valstybinės teisinės pagalbos prašymo, kai taikytina, sprendžia kolegija, kuriai pavesta nagrinėti pagrindinį pareiškimą.

Valstybinė teisinė pagalba skiriama bet kuriuo proceso momentu nuo tos dienos, kai suinteresuotoji šalis pateikė prašymą, ir teikiama visu procesiniu etapu, kuriuo jos buvo paprašyta. Už valstybinės teisinės pagalbos prašymą žyminis mokestis netaikomas.

Valstybinė teisinė pagalba, reikalinga siekiant pasinaudoti teisminės peržiūros procedūromis, gali būti skirta pagal naują prašymą. Valstybinės teisinės pagalbos, skirtos naudotis teisminės peržiūros procedūromis, prašymas adresuojamas teismui, kurio sprendimas turi būti apskundžiamas per apeliacinio skundo pateikimo terminą, ir dėl jo skubos tvarka nusprendžia kita kolegija, negu ta, kuri nagrinėjo bylą iš esmės.

Pateikus valstybinės teisinės pagalbos prašymą, apeliacinio skundo pateikimo terminas nutraukiamas tik vieną kartą, jeigu pareiškėjas per dešimt dienų pateikia patvirtinamuosius dokumentus. Naujas apeliacinio skundo pateikimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kurią pranešama apie išvadą dėl valstybinės teisinės pagalbos prašymo arba, kai taikytina, peržiūros prašymo priėmimo arba atmetimo.

Jeigu valstybinės teisinės pagalbos prašymas priimamas, teismas apie išvadą nedelsdamas praneša pareiškėjui ir advokatūrai. Advokatūra per 48 valandas turi paskirti advokatą, kuris turi teisę atitinkamu atveju vesti bylą bet kuriame apeliaciniame teisme. Advokato skyrimo data ir advokato duomenys per 48 valandas perduodami teismui ir pareiškėjui. Naujas apeliacinio skundo pateikimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo advokato skyrimo dienos.

Neteisminę pagalbą skiria kiekvienoje advokatūroje įsteigta Teisinės pagalbos tarnyba, remdamasi prašymu, kurio pavyzdį yra patvirtinęs Teisinės pagalbos koordinavimo departamentas, prašyme nurodomas pagalbos prašymo dalykas ir pobūdis, pareiškėjo ir jo šeimos narių tapatybė, asmens kodas, nuolatinė gyvenamoji vieta ir finansinė padėtis, prie prašymo pridedami pareiškėjo ir jo šeimos narių pajamų patvirtinamieji dokumentai ir išlaikymo arba mokėjimo prievolių įrodymai.

Prie prašymo taip pat pridedama pareiškėjo priesaikos deklaracija, kurioje nurodoma, ar per pastaruosius 12 mėn. jis gavo kokią nors valstybinę teisinę pagalbą, kokia forma, dėl kokio dalyko ir kokia tos pagalbos suma.

Neteisminės pagalbos prašymas teikiamas Teisinės pagalbos tarnybai ir išnagrinėjamas per 15 darbo dienų nuo registracijos dienos, priimant, atitinkamais atvejais, sprendimą patenkinti prašymą arba jį atmesti. Sprendimas per penkias darbo dienas nuo jo išdavimo dienos įteikiamas pareiškėjui. Sprendimą, kuriuo neteisminės pagalbos prašymas atmetamas, per penkias dienas nuo pranešimo apie jį galima užginčyti advokatūros taryboje. Prieštaravimus sprendimui dėl atmetimo per pirmąją advokatūros tarybos posėdį skubos tvarka nagrinėja advokatūros taryba.

(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 11, 12 ir 13 straipsniai ir Įstatymo Nr. 51/1995 dėl advokato profesijos organizavimo ir vertimosi ja, su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 73 straipsnis.)

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Teismas nutartį dėl valstybinės teisinės pagalbos prašymo priima nešaukdamas šalių, paskelbdamas uždaramame posėdyje priimtą motyvuotą išvadą.

Suinteresuotoji šalis per penkias dienas nuo išvados įteikimo gali pateikti išvados, kuria atmetamas valstybinės teisinės pagalbos prašymas, peržiūros prašymą. Peržiūros prašymą uždaramame posėdyje išnagrinėja kita kolegija ir teismas priima neatšaukiamą išvadą.

Jeigu valstybinės teisinės pagalbos prašymas buvo patenkintas ir buvo suteikta pagalba skiriant advokatą, tas prašymas ir išvada dėl jo patenkinimo nedelsiant siunčiami to teismo jurisdikcijai priklausančios advokatūros pirmininkui. Advokatūros pirmininkas arba advokatas, kuriam pirmininkas pavedė šią užduotį, per tris dienas paskiria Teisinės pagalbos registro sąraše esantį advokatą ir jam nusiunčia išvadą kartu su pranešimu apie skyrimą. Be to, advokatūros pirmininkas valstybinės teisinės pagalbos gavėjui turi pranešti paskirto advokato vardą ir pavardę. Valstybinės teisinės pagalbos gavėjas gali pats paprašyti skirti tam tikrą advokatą, jeigu pagal teisės aktus šis advokatas duoda sutikimą.

Neteisminės pagalbos prašymas teikiamas kiekvienos advokatūros Teisinės pagalbos tarnybai ir išnagrinėjamas per 15 darbo dienų nuo registracijos dienos, priimant, atitinkamais atvejais, sprendimą patenkinti prašymą arba jį atmesti. Sprendimas per penkias darbo dienas nuo jo išdavimo dienos įteikiamas pareiškėjui. Pagal sprendimą skirti neteisminę pagalbą kompetentingos advokatūros pirmininkas paskiria advokatą iš advokatūros Teisinės pagalbos registro. Jeigu įmanoma, advokatūros pirmininkas gali pritarti, kad neteisminę pagalbą teiktų asmens, kuriam skirta teisinė pagalba, pasirinktas advokatas.

(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 15 straipsnis ir Įstatymo Nr. 51/1995 dėl advokato profesijos organizavimo ir vertimosi ja, su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 73 straipsnis.)

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Valstybinė teisinė pagalba, kaip advokato pagalba, skiriama pagal Įstatymo Nr. 51/1995 dėl advokato profesijos organizavimo ir vertimosi ja, naują redakciją su vėlesniais pakeitimais ir papildymais – šiame įstatyme reglamentuojama teisinė pagalba arba nemokama teisinė pagalba.

Jeigu valstybinės teisinės pagalbos prašymas buvo patenkintas ir buvo suteikta pagalba skiriant advokatą, tas prašymas ir išvada dėl jo patenkinimo nedelsiant siunčiami to teismo jurisdikcijai priklausančios advokatūros pirmininkui. Advokatūros pirmininkas arba advokatas, kuriam pirmininkas pavedė šią užduotį, per tris dienas paskiria Teisinės pagalbos registro sąraše esantį advokatą ir jam nusiunčia išvadą kartu su pranešimu apie skyrimą. Be to, advokatūros pirmininkas valstybinės teisinės pagalbos gavėjui turi pranešti paskirto advokato vardą ir pavardę. Valstybinės teisinės pagalbos gavėjas gali pats paprašyti skirti tam tikrą advokatą, jeigu pagal teisės aktus šis advokatas duoda sutikimą.

Advokato pagalba taip pat gali būti neteisminė, ją sudaro konsultacijos, prašymų, peticijų ar pranešimų teikimas ir kitų teisinių veiksmų inicijavimas, atstovavimas klientams valdžios institucijose, išskyrus teismines institucijas ar teisminius įgaliojimus turinčias institucijas, siekiant užtikrinti tam tikrų teisių ar teisėtų interesų įgyvendinimą. Teikiant neteisminę pagalbą, pareiškėjui turi būti suteikiama aiški ir prieinama galiojančiose teisės nuostatose nurodyta informacija dėl kompetentingų institucijų ir, jeigu įmanoma, informacija apie teisės aktuose numatytus pareiškėjo nurodytos teisės ar intereso pripažinimo, suteikimo arba įgyvendinimo reikalavimus, terminus ir procedūras. Neteisminė pagalba skiriama pagal Įstatymo Nr. 51/1995 naują redakciją su vėlesniais pakeitimais ir papildymais.

Neteisminės pagalbos prašymas teikiamas kiekvienos advokatūros Teisinės pagalbos tarnybai ir išnagrinėjamas per 15 darbo dienų nuo registracijos dienos, priimant, atitinkamais atvejais, sprendimą patenkinti prašymą arba jį atmesti. Sprendimas per penkias darbo dienas nuo jo išdavimo dienos įteikiamas pareiškėjui. Sprendimą, kuriuo neteisminės pagalbos prašymas atmetamas, per penkias dienas nuo pranešimo apie jį galima užginčyti advokatūros taryboje. Prieštaravimus sprendimui dėl atmetimo per pirmąją advokatūros tarybos posėdį skubos tvarka nagrinėja advokatūros taryba.

Pagal sprendimą skirti neteisminę pagalbą kompetentingos advokatūros pirmininkas paskiria advokatą iš advokatūros Teisinės pagalbos registro. Jeigu įmanoma, advokatūros pirmininkas gali pritarti, kad neteisminę pagalbą teiktų asmens, kuriam skirta teisinė pagalba, pasirinktas advokatas.

Kai valstybinės teisinės pagalbos prašymas patenkinamas sumokant eksperto, vertėjo raštu arba vertėjo žodžiu užmokestį, išvadoje, kuria skiriama pagalba, taip pat nustatomas negalutinis jiems mokėtinas užmokestis. Po to, kai suteikiama paslauga, už kurią buvo sumokėtas negalutinis užmokestis, teismas nustato galutinį užmokestį.

Kai valstybinės teisinės pagalbos prašymas patenkinamas sumokant antstolio mokesťį, išvadoje, kuria skiriama pagalba, taip pat nustatomas negalutinis antstolio mokesťis, priklausantis nuo bylos sudėtingumo tą dieną. Prašymas ir išvada dėl prašymo patenkinimo kuo greičiau siunčiami to teismo jurisdikcijai priklausantiems teritoriniams antstolių rūmams. Teritorinių antstolių rūmų taryba per tris dienas turi skirti antstolį, kuriam ji nusiunčia atitinkamą išvadą kartu su pranešimu apie skyrimą. Be to, pirmininkas valstybinės teisinės pagalbos gavėjui turi pranešti paskirto antstolio vardą ir pavardę. Valstybinės teisinės pagalbos gavėjas gali pats paprašyti skirti konkretų teritorinę kompetenciją turintį antstolį.

Po to, kai antstolis atlieka teisės aktuose ir jam taikytinose administracinėse nuostatose numatytas savo pareigas, teismas, laikydamasis teisės aktuose nustatytų mokesčių ribų, antstolio prašymu nustato galutinį mokesťį, priklausantį nuo bylos sudėtingumo ir atlikto darbo apimtys.

Kai patenkinamas prašymas, pagal kurį suteikiamos galimybės sumokėti teisinės išlaidas, išvadoje nustatomas, kai taikytina, atleidimas nuo mokėjimo, mokėjimo sumažinimas, mokėjimo terminai ir mokėjimo dalimis vertė. Kai mokėtinos teisinės išlaidos dvigubai viršija pareiškėjo šeimos mėnesines grynąsias pajamas už mėnesį, buvusį iki valstybinės teisinės pagalbos prašymo pateikimo, mokėjimas išskirstomas taip, kad mokėtina mėnesinė dalis neviršytų pusės šeimai tenkančių grynujų pajamų, nebent teismas mano, jog būtina skirti kitokios, palankesnės formos pagalbą. Teisinių išlaidų mokėjimas gali būti išskirstomas į ne daugiau kaip 48 mėnesines dalis.

(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 23, 24, 25, 32, 33, 34 ir 35 straipsniai ir Įstatymo Nr. 51/1995 dėl advokato profesijos organizavimo ir vertimosi ja, su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 71 ir 73 straipsniai.)

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Valstybinė teisinė pagalba, kaip advokato pagalba, skiriama pagal Įstatymo Nr. 51/1995 dėl advokato profesijos organizavimo ir vertimosi ja, naują redakciją su vėlesniais pakeitimais ir papildymais – šiame įstatyme reglamentuojama teisinė pagalba arba nemokama teisinė pagalba.

Jeigu valstybinės teisinės pagalbos prašymas buvo patenkinamas ir buvo suteikta pagalba skiriant advokatą, tas prašymas ir išvada dėl jo patenkinimo nedelsiant siunčiami to teismo jurisdikcijai priklausančios advokatūros pirmininkui. Advokatūros pirmininkas arba advokatas, kuriam pirmininkas pavedė šią užduotį, per tris dienas paskiria Teisinės pagalbos registro sąrašė esantį advokatą ir jam nusiunčia išvadą kartu su pranešimu apie skyrimą. Be to, advokatūros pirmininkas valstybinės teisinės pagalbos gavėjui turi pranešti paskirto advokato vardą ir pavardę. Valstybinės teisinės pagalbos gavėjas gali pats paprašyti skirti tam tikrą advokatą, jeigu pagal teisės aktus šis advokatas duoda sutikimą.

Neteisminės pagalbos atveju pagal sprendimą skirti neteisminę pagalbą kompetentingos advokatūros pirmininkas paskiria advokatą iš advokatūros Teisinės pagalbos registro. Jeigu įmanoma, advokatūros pirmininkas gali pritariti, kad neteisminę pagalbą teiktų asmens, kuriam skirta teisinė pagalba, pasirinktas advokatas.

(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 23 ir 35 straipsniai ir Įstatymo Nr. 51/1995 dėl advokato profesijos organizavimo ir vertimosi ja, su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 71 ir 73 straipsniai.)

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Valstybinė teisinė pagalba gali būti teikiama šiomis formomis:

- sumokant užmokesį už paskirto ar pasirinkto advokato teikiamą atstovavimą, teisinę pagalbą ir, kai taikytina, gynybą, kad būtų užtikrinta galimybė naudotis teise ar įgyvendinti teisėtą interesą teisme arba šią teisę ar interesą apginti, arba užkirsti kelią ginčui, toliau – advokato pagalba;
- sumokant ekspertui, vertėjui raštu arba žodžiu, kurių paslaugomis naudojama teismo procese, kai gaunamas teismo arba teisminės institucijos patvirtinimas, jeigu tokį mokėjimą privalo atlikti asmuo, prašantis valstybinės teisinės pagalbos;
- sumokant mokesį antstoliui;
- atleidžiant nuo teisinių išlaidų, įskaitant mokėtinas vykdymo užtikrinimo etapu, jas sumažinant, pakeičiant jų mokėjimo grafiką arba atidedant jų mokėjimą, kaip numatyta įstatyme.

Kai valstybinė teisinė pagalba teikiama ES valstybių narių piliečiams arba kitiems asmenims, kurių nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra valstybės narės teritorijoje, patvirtinta valstybinė teisinė pagalba taip pat gali apimti:

- gavėjo pateiktų dokumentų, kurių teismas arba teisminė institucija pareikalavo bylai išspręsti, vertimo raštu išlaidas, o pagal šį skyrių pateikti arba gauti atitinkami prašymai ir dokumentai neprivalo būti legalizuojami ir neprivalo būti atliekamas joks kitas lygiavertis formalumas;
- vertėjo žodžiu paslaugas teisme arba teisminėje institucijoje vykstančiame procese;
- išlaidas, patirtas dėl pagalbos gavėjo arba kito asmens privalomo atvykimo į Rumuniją teismo arba teisminės institucijos prašymu arba tais atvejais, kai teisės aktuose reikalaujama privalomo bet kurio iš šių asmenų dalyvavimo.

Valstybinė teisinė pagalba atskirai arba bendrai gali būti teikiama bet kuria iš minėtųjų formų. Atskirai arba bendrai bet kuria – advokato, eksperto, vertėjo raštu, vertėjo žodžiu arba antstolio pagalba – forma suteiktos valstybinės teisinės pagalbos vertė vienų metų laikotarpiu negali viršyti maksimalaus 12 nacionalinių bendrųjų minimaliųjų darbo užmokesčių ekvivalento taisy metais, kai buvo pateiktas pagalbos prašymas.

(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 6, 7 ir 44 straipsniai.)

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Išlaidas, nuo kurių šalis buvo atleista arba kurios jai buvo sumažintos skyrus valstybinę teisinę pagalbą, privalo sumokėti kita šalis, jeigu ji pralaimi bylą. Bylą pralaimėjusi šalis privalo sumokėti šias sumas valstybei.

Jeigu bylą pralaimi valstybinę teisinę pagalbą gavusi šalis, ji privalo padengti valstybės patirtas proceso išlaidas. Tačiau teismas, išspręsdamas bylą, gali nuspręsti įpareigoti valstybinę teisinę pagalbą gavusią šalį visiškai arba iš dalies atlyginti valstybės patirtas išlaidas, jeigu šalis bylą pralaimėjo dėl savo nerūpestingo elgesio proceso metu arba jeigu teismo sprendimu buvo nustatytas piktnaudžiavimas teise.

(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 18 ir 19 straipsniai.)

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Jeigu byloje, dėl kurios buvo skirta teisinė pagalba, priimtas teismo sprendimas skundžiamas apeliacine tvarka, ankstesniu procesiniu etapu kaip advokato pagalba skirta valstybinė teisinė pagalba teisėtai pratęsiama ir apima apeliacinio skundo pareiškimo ir motyvų parengimą, taip pat naudojimąsi apeliaciniu procesu ir jo vykdymą.

Apie priimtą sprendimą, kurį galima apskųsti apeliacine tvarka, nedelsiant pranešama advokatūrai ir pateikiama išvada skirti valstybinę teisinę pagalbą kopija, kad advokatūra šią informaciją patikrintų ir patvirtintų, arba, kai taikytina, kad būtų galima skirti advokatą, turintį teisę vesti bylą apeliaciniame teisme. Advokatas turi teisę į atskirą užmokesį už apeliacinį procesą, šį užmokesį pagal teisės aktus nustato apeliacinis teismas.

Jeigu šalis ankstesniu procesiniu apeliacinio proceso etapu valstybinės teisinės pagalbos negavo, jos prašoma teikiant naują prašymą.

Naujas apeliacinio skundo pateikimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo advokato skyrimo ar patvirtinimo dienos. Advokato skyrimo data ir advokato duomenys per 48 valandas perduodami teismui ir pareiškėjui.

Apeliacinis teismas patikrina, ar vis dar vykdomi valstybinės teisinės pagalbos skyrimo reikalavimai. Jeigu teismas nustato, kad reikalavimai nebevykdomi, jis, priimdamas išvadą, nusprendžia nutraukti teisinę pagalbą ir įpareigoti šalį visiškai arba iš dalies grąžinti valstybės patirtas išlaidas advokato užmokesčiui.

(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 13.1 straipsnis.)

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Teisė į valstybinę teisinę pagalbą išnyksta mirus šaliai arba taip pagerėjus tos šalies finansinei padėčiai, kad ji išgali sumokėti teisinės išlaidas.

Priėmus valstybinės teisinės pagalbos prašymą, pareiškėjas informuojamas, kad, jeigu jis pralaimės bylą, jam teks padengti kitos šalies teisinės išlaidas ir jam gali tekti grąžinti kaip valstybinę teisinę pagalbą gautas sumas, jeigu suinteresuotoji šalis kreipsis į valstybinę teisinę pagalbą skyrusį teismą ir pateiks asmens, kurio prašymas buvo patenkintas, tikrosios padėties įrodymus; atliekant naujus tyrimus, valstybinės teisinės pagalbos teikimas nestabdomas. Jeigu teismas nustato, kad valstybinės teisinės pagalbos prašymas buvo pateiktas nesąžiningai, nuslepiant tiesą, jis paskelbia išvadą, kuria valstybinę teisinę pagalbą nepagrįstai gavęs asmuo įpareigojamas kaip kompensaciją grąžinti sumas, nuo kurių jis buvo atleistas, ir sumokėti baudą, iki penkių kartų didesnę už sumą, nuo kurios jis nepagrįstai buvo atleistas. Išvadą galima apskųsti tik pateikiant prašymą dėl peržiūros – numatyta galimybė motyvuotai paprašyti peržiūros arba priimti sprendimą sumažinti kompensaciją arba baudą. Prašymas pateikiamas per penkias dienas nuo pranešimo apie išvadą dienos, jį nagrinėja ir neatšaukiamą išvadą priima kita kolegija.

Kai pagal galutinį neatšaukiamą teismo sprendimą valstybinės teisinės pagalbos gavėjas įgyja turto arba reikalavimų, kurių vertė arba suma dešimt kartų viršija suteiktos valstybinės pagalbos vertę, jis privalo grąžinti valstybinę pagalbą. Grąžinimo procedūra nustatyta Skubos tvarka priimto nutarimo III skyriuje. *(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 10, 14, 17 straipsniai ir 50 straipsnio 2 dalis.)*

16 Ar galiu apskųsti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Teismas nutartį dėl valstybinės teisinės pagalbos prašymo priima nešaukdamas šalių, paskelbdamas uždaramame posėdyje priimtą motyvuotą išvadą.

Suinteresuotoji šalis per penkias dienas nuo išvados įteikimo gali pateikti išvados, kuria atmetamas valstybinės teisinės pagalbos prašymas, peržiūros prašymą. Peržiūros prašymą uždaramame posėdyje išnagrinėja kita kolegija ir teismas priima neatšaukiamą išvadą.

Valstybinę teisinę pagalbą gali būti atsisakyta skirti, kai jos prašoma piktnaudžiaujant teise, kai numatytos jos išlaidos yra neproporcingos bylos dalyko vertei ir kai jos prašoma ne siekiant apginti teisėtą interesą arba jos prašoma dėl ieškinio, prieštaraujancio viešajai arba konstitucinei tvarkai.

Jeigu ieškiny, kuriam išnagrinėti prašoma valstybinės teisinės pagalbos, priklauso ieškinių, kuriems galima taikyti mediaciją arba kitas alternatyvaus ginčų sprendimo procedūras, kategorijai, tikėtina, jog valstybinės teisinės pagalbos prašymas bus atmetas, jeigu pateikiama įrodymų, kad valstybinės teisinės pagalbos prašantis asmuo, prieš pradėdamas teismo procesą, atsisakė atlikti tokią procedūrą.

Prašymas skirti valstybinę teisinę pagalbą gali būti atmetas, jeigu pareiškėjas reikalauja žalos savo įvaizdžiui, garbei ar reputacijai atlyginimo, nes jis nepatyrė materialinės žalos, ir kai prašymas teikiamas dėl pareiškėjo verslo arba savarankiško darbo.

Kai valstybinę teisinę pagalbą skiriama ES valstybių narių piliečiams arba kitiems asmenims, kurių nuolatinė ar įprastinė gyvenamoji vieta yra valstybės narės teritorijoje, Rumunijos centrinė institucija gali atsisakyti perduoti teisinės pagalbos prašymą kitai valstybei narėi, jeigu toks prašymas yra akivaizdžiai nepagrįstas arba viršija Tarybos direktyvos 2002/8/EB taikymo sritį. Jeigu prašomos valstybės narės kompetentinga institucija teisinės pagalbos prašymą atmeta, Rumunijos centrinė institucija pareikalauja, kad pareiškėjas atlygintų vertimo išlaidas.

(Skubos tvarka priimto nutarimo Nr. 51/2008 dėl valstybinės teisinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto Įstatymu Nr. 193/2008 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, 15, 16, 45 ir 46 straipsniai.)

Papildoma informacija

Naudingos nuorodos:

 [Nacionalinė Rumunijos advokatūrų sąjunga](#) (Uniunea Națională a Barourilor din România)

Paskutinis naujinimas: 22/05/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Slovakija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Proceso išlaidos visų pirma yra šalių ir jų atstovų išlaidos, įskaitant teismo mokesčius, prarastos šalių ir jų atstovų pajamos, įrodymų rinkimo išlaidos, notaro išlaidos ir mokesčiai už teismo įgaliotinio veiksmus, testamentą vykdytojo išlaidos paveldėjimo procese, užmokestis už vertimą žodžiu ir atstovavimą, kai atstovauja advokatas.

Proceso šalys sumoka savo asmeniškai patirtas ir savo atstovų patirtas proceso išlaidas. Bendras išlaidas šalys sumoka proporcingai savo dalyvavimui byloje ir procese.

Kai atstovauti šalims skiriamas advokatas, advokato išlaidas ir užmokestį už atstovavimą padengia valstybė.

Paveldėjimo procese notaro mokesčius ir išlaidas sumoka įpėdinis, jeigu paveldimas turtas nėra nemokaus skolininko turtas. Jeigu yra keli įpėdiniai, jie sumoka šias išlaidas proporcingai jiems tenkančios palikimo dalies grynajai vertei. Kitais atvejais šias išlaidas padengia valstybė.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Sąvoka „teisinė pagalba“ apibrėžta Įstatyme Nr. 327/2005 dėl teisinės pagalbos teikimo materialiai skurstantiems asmenims, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas Nr. 586/2003 dėl teisininko profesijos, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas Nr. 455/1991 dėl verslo veiklos (toliau – Verslo įstatymas) su pakeitimais, padarytais Įstatymu Nr. 8/2005 (toliau – Teisinės pagalbos įstatymas). Teisinės pagalbos įstatymo 4 straipsnio a punkte nurodyta: „*Teisinė pagalba – tai teisinių paslaugų teikimas pagal šį įstatymą tam teise turintiems asmenims, kad jie galėtų pasinaudoti savo teisėmis, t. y., visų pirma, teisinės konsultacijos, pagalba atliekant neteismines procedūras, be kita ko, pagalba sprendžiant ginčus tarpininkavimo būdu, pareiškimų teismams rengimas, atstovavimas teismo procese ir su tuo susijusių veiksmų atlikimas, taip pat visišką ar dalinį su tuo susijusių išlaidų padengimas*“.

Daugiau informacijos žr. [Teisinės pagalbos centro](#) interneto svetainėje, informacija pateikiama ir [anglų kalba](#).

3 Kokie yra teisinės pagalbos suteikimo reikalavimai?

Teisinės pagalbos centras taip pat teikia preliminarines konsultacijas.

Bet kuris fizinis asmuo gali gauti preliminarą konsultaciją. Per preliminarą konsultaciją:

paiškinamos sąlygos, kurioms esant teikiama teisinė pagalba;

suteikiama paprasta teisinė konsultacija;

pabrėžiama terminio praleidimo konkrečiu atveju rizika;

padedama užpildyti teisinės pagalbos prašymą.

Preliminari konsultacija teikiama tik dėl vienos bylos, tik vieną kartą ir ne ilgiau kaip valandą. Teisinės pagalbos įstatyme nustatytas 4,50 EUR mokeskis už vieną preliminarą konsultaciją.

Teisinės pagalbos įstatyme nustatytomis sąlygomis šalies vidaus ginčų atveju teisinė pagalba gali būti skiriama bet kuriam fiziniam asmeniui, o tarpvalstybinių ginčų atveju ji gali būti skiriama tik tiems fiziniams asmenims, kurių nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra valstybėje narėje (tai apima visas Europos Sąjungos valstybes nares, išskyrus Daniją).

„Reikalavimus atitinkantys asmenys“ – fiziniai asmenys, kuriems teisinė pagalba skiriama galutiniu Teisinės pagalbos centro sprendimu, įrodžius, kad jie atitinka Teisinės pagalbos įstatymo 6 straipsnyje nustatytas sąlygas.

„Reikalavimus atitinkantys užsieniečiai“ – fiziniai asmenys, kurie atitinka Teisinės pagalbos įstatyme nustatytas teisinės pagalbos gavimo tarpvalstybiniame ginče sąlygas ir kuriems ši teisė suteikta galutiniu Teisinės pagalbos centro sprendimu.

„Reikalavimus atitinkantys šalies gyventojai“ – fiziniai asmenys, nuolat arba laikinai gyvenantys Slovakijos Respublikoje ir prašantys teisinės pagalbos kitoje valstybėje narėje, kurioje kompetentingas teismas nagrinėja tarpvalstybinį ginčą.

Fiziniai asmenys turi teisę gauti teisinę pagalbą, jeigu jie vienu metu atitinka toliau nurodytas tris sąlygas (Šias sąlygas turi atitikti fiziniai asmenys sprendžiant ginčą šalies viduje; asmeninio nemokumo byloms šios nuostatos netaikomos.):

a) fizinis asmuo patiria materialinį nepriteklį, t. y. jis gauna išmoką materialiniams poreikiams tenkinti ir susijusias lengvatas, fizinio asmens pajamos neviršija pragyvenimo minimumo, padauginto iš 1,4 (arba neviršija pragyvenimo minimumo, padauginto iš 1,6, jei teisinė pagalba teikiama su pareiškėjo įmoka įstatymo nustatytais sąlygomis), ir jis negali iš savo turto sumokėti už teisinių paslaugų teikimą (dokumentai pajamų lygiui įrodyti negali būti išduoti anksčiau nei prieš tris mėnesius);

b) ginčas nėra akivaizdžiai nepagrįstas;

c) ginčo vertė viršija atitinkamais teisės aktais nustatytą minimalųjį darbo užmokestį (tai netaikoma ginčams, kurių vertės negalima nustatyti, pavyzdžiui, kai sprendžiama dėl tėvų teisių ir pareigų nepilnamečiams).

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Pagal Teisinės pagalbos įstatymą teisinė pagalba gali būti skiriama civilinės teisės, darbo teisės ir šeimos teisės bylose, skolos nurašymo procese pagal specialiuosius teisės aktus, administracinio teismo procese ir, tokiais atvejais, taip pat Slovakijos Respublikos Konstituciniame Teisme (toliau – šalies vidaus ginčai).

Tarpvalstybiniuose ginčiuose teisinė pagalba pagal Teisinės pagalbos įstatymą gali būti skiriama civilinės teisės, šeimos teisės, komercinės teisės ir prieglobsčio bylose, administracinio išsiuntimo procese, su trečiosios šalies piliečio sulaikymu susijusiame procese, su pareiškėjo sulaikymu susijusiame procese, su prieglobsčio suteikimu susijusiame procese ir, tokiais atvejais, taip pat administracinio teismo procese ir Slovakijos Respublikos Konstitucinio Teismo procese, taip pat asmenims, kurių atžvilgiu pagal darbo teisę priimto akto galiojimas yra sustabdytas pagal specialiuosius teisės aktus procese, susijusiame su prašymo skirti neatidėliotiną priemonę pateikimu.

Baudžiamosios bylos Teisinės pagalbos centro veiklos sričiai nepriklauso.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Taip, kai pareiškėjai rizikuoja praleisti terminą, jie tuo pačiu metu, kai teikia prašymą, gali kreiptis į Teisinės pagalbos centrą laikinosios teisinės pagalbos; jie turi įrodyti konkretaus termino praleidimo riziką. Teisinės pagalbos centras, prieš priimdamas sprendimą dėl teisės gauti teisinę pagalbą suteikimo, nepagrįstai nedelsdamas priima sprendimą dėl laikinosios teisinės pagalbos skyrimo.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Prašymų formos pateikiamos [Teisinės pagalbos centro interneto svetainėje](#) ir bet kuriame Teisinės pagalbos centro biure.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Šiais dokumentais turi būti pagrindžiama prašymo formoje išdėstyta informacija ir įrodomas pareiškėjo materialinis nepriteklus (dokumentai, kuriais įrodomas materialinis nepriteklus, negali būti išduoti anksčiau nei prieš tris mėnesius).

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Teisinės pagalbos centre, esančiame arčiausiai pareiškėjo nuolatinės, laikinosios ar įprastinės gyvenamosios vietos. Daugiau informacijos žr. [Teisinės pagalbos centro interneto svetainėje](#).

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Ar skirti teisinę pagalbą, Teisinės pagalbos centras nusprendžia per trisdešimt dienų nuo prašymo gavimo (tarpvalstybinių prašymų atvejais – per šešiasdešimt dienų); sprendimas siunčiamas registruotu laišku ir įteikiamas adresatui asmeniškai arba siunčiamas elektroniniu būdu su patvirtintu elektroniniu parašu į pareiškėjo aktyvintą elektroninio pašto dėžutę.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Gavę Teisinės pagalbos centro kvietimą, pareiškėjai per tris mėnesius nuo galutinio sprendimo skirti teisinę pagalbą priėmimo turi tiesiogiai su centru arba paskirtu advokatu sudaryti teisinės pagalbos sutartį ir suteikti centrui arba paskirtam advokatui įgaliojimą atlikti su teisinės pagalbos skyrimu susijusius veiksmus.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Sprendimu, kuriuo suteikiama teisė gauti teisinę pagalbą, Teisinės pagalbos centras skiria advokatą, teisinį centro patarėją, kuris atstovautų reikalavimus atitinkančiam asmeniui teisme arba per tarpininkavimo procedūrą, kai tai reikalinga jo interesams apginti.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Teisinės pagalbos centras savo sprendimu arba suteikia teisę gauti visapusišką teisinę pagalbą, teisinę pagalbą su 20 proc. pareiškėjo įnašu teisinėms išlaidoms padengti, arba atsisako ją suteikti.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Netaikytina.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Taip, teisinė pagalba taip pat skiriama paprastajam ir specialiajam apeliaciniam procesui bei vykdymo procesui.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Taip, teisinė pagalba gali būti atšaukta iki galutinio proceso užbaigimo. Aplinkybės, kuriomis teisinė pagalba gali būti atšaukta, reglamentuojamos Teisinės pagalbos įstatymo 14 straipsniu.

Teisinės pagalbos centras gali nuspręsti atšaukti teisinę pagalbą šiomis aplinkybėmis:

jeigu reikalavimus atitinkantis asmuo reikiamai nebendradarbiauja su centru arba paskirtu advokatu;

jeigu teisinės pagalbos teikimo laikotarpiu pasikeičia reikalavimus atitinkančio asmens pajamos bei finansinė padėtis ir jis nebeatitinka 6 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytos sąlygos, kad išlaikytų teisę į teisinę pagalbą;

jeigu reikalavimus atitinkantis asmuo per tris mėnesius nuo galutinio sprendimo, kuriuo skiriama teisinė pagalba, priėmimo nesudaro sutarties su paskirtu advokatu arba centrui ar paskirtam advokatui nesuteikia įgaliojimų;

jeigu paaiškėja, kad pareiškėjui teisė į teisinę pagalbą buvo suteikta remiantis melaginga arba neišsamia informacija;

jeigu reikalavimus atitinkantis asmuo neįvykdo 13 straipsnio 3 dalyje nurodyto prašymo (t. y. centro prašymo per aštuonias dienas pateikti įrodymus, kad reikalavimus teisei pagalbai gauti atitinkantis asmuo vis dar juos atitinka).

16 Ar galiu apskusti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Jeigu procedūra buvo nutraukta pagal Administracinio proceso kodeksą (pavyzdžiui, dėl reikiamų dokumentų nepateikimo), per 15 dienų nuo sprendimo gavimo galima pateikti apeliacinį skundą administraciniame procese.

Jeigu procedūra nebuvo patvirtinta arba, tiksliau, teisinės pagalbos prašymas nebuvo patenkintas pagal Įstatymą Nr. 327/2005 su pakeitimais (pavyzdžiui, dėl to, kad ginčas yra akivaizdžiai nepagrįstas arba pareiškėjas neatitinka pajamų kriterijaus), per 15 dienų nuo sprendimo gavimo galima pateikti skundą administraciniame teisme kaip civilinį ieškinį administracinėje byloje.

Sprendime, kuriuo atsisakoma skirti teisinę pagalbą, turi būti nurodyta specialiuosiuose teisės aktuose (t. y. Administracinio proceso įstatyme Nr. 71/1967 (Administracinio proceso kodekse) su pakeitimais) išdėstyta informacija ir pareiškėjui turi būti nurodyta, kad, pasikeitus jo pajamoms arba finansinei padėčiai, jis gali dar kartą teikti prašymą dėl tos pačios bylos, tačiau tik nuo sprendimo paskelbimo praėjus šešiesiems mėnesiams.

17 Ar teisinės pagalbos prašymas sustabdo senaties terminą?

Apskritai pateikus teisinės pagalbos prašymą senaties termino skaičiavimas nesustabdomas. Vienintelė išimtis yra ieškinio pareiškimo administraciniame teisme terminas. Jeigu prieš pareikšdamas ieškinį pareiškėjas prašo Teisinės pagalbos centro skirti advokatą pagal specialius teisės aktus, ieškinio pareiškimo administraciniame teisme terminas sustabdomas nuo tokio prašymo pateikimo dienos iki tol, kol priimamas galutinis sprendimas dėl prašymo. Jeigu yra pavojus, kad termino nebus laikomasi, ir kai prašymas akivaizdžiai nebuvo pateiktas laiku (paskutinę termino dieną), Teisinės pagalbos centras gali nuspręsti, kad teisė į teisinę pagalbą dėl konkretaus procesinio veiksmo (pvz., ieškinio pareiškimo, dalyvavimo teismo posėdyje ir kt.) turėtų būti laikinai suteikta dar neįvertinus teisinės pagalbos prašymo; tai galėtų būti daroma net kelis kartus dėl įvairių procesinių veiksmų, jeigu įmanoma tiksliai nustatyti procedūras ir teises, kurioms gali būti taikomas senaties terminas, ir su sąlyga, kad kartu su prašymu pateikti arba jame nurodyti dokumentai ir įrodymai leidžia atlikti atitinkamą procesinį veiksmą.

Pagal įstatymą Centras taip pat gali *ex post* padengti bylos išlaidas skirdamas specialiuose teisės aktuose nustatytą sumą, jeigu įvertinus teisės į teisinę pagalbą sąlygas paaiškėja, kad pareiškėjas šių sąlygų neatitinka.

Paskutinis naujinimas: 21/03/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Suomija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Teismo proceso išlaidos skiriasi atsižvelgiant į bylos pobūdį ir apimtį. Teisinės išlaidos apima, pavyzdžiui, užmokestį už teisininko pagalbą ir jo išlaidas, kompensacijos liudytojams išlaidas, vertimo žodžiu ir raštu išlaidas, institucijų renkamus administravimo mokesčius ir mokesčius už dokumentus, taip pat valstybei mokėtinus vykdymo mokesčius. Užmokestis už teisininko pagalbą sudaro didžiąją dalį teismo proceso išlaidų. Paprastai kiekviena šalis savo teisinės išlaidas padengia pati. Tačiau teismas gali nurodyti pralaimėjusiai šaliai sumokėti priešingos šalies patirtas išlaidas.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Teisinė pagalba valstybės lėšomis skiriama asmenims, kuriems reikia eksperto pagalbos teismo byloje, tačiau dėl savo finansinės padėties jie neišgali padengti proceso išlaidų. Teisinė pagalba apima teisinę konsultaciją, reikiamas priemones ir atstovavimą teismuose ir kitose valdžios institucijose, taip pat atleidimą nuo proceso išlaidų. Lėšų kriterijaus tikrinti nereikalaujama, kai pareiškėjui telefonu arba kitomis elektroninėmis ryšių priemonėmis suteikiama nedidelė teisinė konsultacija.

3 Kokie yra teisinės pagalbos suteikimo reikalavimai?

Teisinė pagalba skiriama Suomijos jurisdikcijai priklausančiose bylose asmenims, gyvenantiems kurioje nors iš Suomijos savivaldybių, ir asmenims, kurių nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje Europos Sąjungos (ES) arba Europos ekonominės erdvės (EEE) valstybėje narėje. Be to, teisinė pagalba skiriama, jeigu byla turi būti nagrinėjama Suomijos teisme arba yra ypatingų priežasčių teisei pagalbai skirti. Užsienyje nagrinėjamos bylose teisinė pagalba apima bendrųjų teisinių konsultacijų teikimą.

Teisinė pagalba neskiriama įmonei arba korporacijai. Teisinė pagalba skiriama verslininkui neteisminėje verslo byloje tik tais atvejais, jeigu tam yra ypatingų priežasčių.

Teisinė pagalba skiriama pateikus prašymą, nemokamai arba už mažesnę sumą, remiantis pareiškėjo finansine padėtimi. Pareiškėjo finansinė padėtis įvertinama pagal jam per mėnesį prieinamas lėšas (turimas lėšas) ir jo turtą. Paprastai turimos lėšos apskaičiuojamos remiantis pareiškėjo ir jo sutuoktinio arba sugyventinio mėnesinėmis pajamomis, būtinosiomis išlaidomis ir išlaikymo prievolėmis. Teisinė pagalba skiriama asmenims, kurių turimos lėšos ir turtas neviršija vyriausybės nutarimu nustatytos sumos. Vyriausybės nutarimu įtvirtintos papildomos nuostatos, kuriomis reglamentuojamos pajamos ir išlaidos, į kurias reikia atsižvelgti, išlaikymo prievolės poveikis turimų lėšų apskaičiavimui, turto sumetimai ir kriterijai, pagal kuriuos nustatoma teisinės pagalbos gavėjo franšizė.

Teisinė pagalba neskiriama, jeigu pareiškėjas turi teisinių išlaidų draudimą, kuris yra taikomas atitinkamai bylai. Tačiau teisme nagrinėjamoje byloje teismas gali skirti tokią teisinę pagalbą, kad būtų padengtos proceso išlaidos, viršijančios draudimo liudijime nurodytą maksimalią draudimo apsaugą. Kai pagal savo finansinę padėtį pareiškėjas turi teisę gauti teisinę pagalbą nemokamai, teisinė pagalba taip pat gali būti skiriama draudimo liudijime nurodytai draudimo franšizei padengti.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Teisinė pagalba skiriama teisme nagrinėjamos bylose ir neteisminėse bylose.

Teisinė pagalba neskiriama, jeigu:

byla pareiškėjui yra nedidelės reikšmės;

teisinė pagalba būtų akivaizdžiai betikslė, palyginti su nauda pareiškėjui;

bylinėjimasis būtų piktnaudžiavimas procesu; arba

byla grindžiama perleista teise ir yra priežasčių manyti, kad perleidimo tikslas buvo gauti teisinę pagalbą.

Paprastai teisinė pagalba neapima atstovavimo:

prašymu grindžiamoje byloje, kurią nagrinėja bendrosios kompetencijos teismas;

paprastoje baudžiamojoje byloje;

byloje dėl mokesčių ar valstybinės rinkliavos; arba

byloje, kai teisė prašyti ištaisyti sprendimą arba teisė pateikti apeliacinį skundą grindžiama naryste savivaldybėje ar kitame viešame organe.

Net ir tada, prireikus, valstybinis teisininkas gali suteikti teisinę konsultaciją ir parengti reikiamus dokumentus.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Teisinės pagalbos prašantis asmuo turi informuoti Teisinės pagalbos tarnybą (suom. *oikeusaputoimisto*), jei šios pagalbos reikia skubiai.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Teisinės pagalbos prašymo formą galima gauti adresu <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/lomakkeet.html>.

Teisinės pagalbos prašymo formą taip pat galima gauti iš Teisinės pagalbos tarnybos. Tarnybos skyrių kontaktinė informacija pateikta adresu <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>.

Be to, teisinės pagalbos prašymą galima pateikti naudojantis elektronine paslauga adresu

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

7 Kokių dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Teisinės pagalbos prašyme pareiškėjas turi pateikti informaciją apie savo finansinę padėtį ir bylą, dėl kurios prašoma teisinės pagalbos, taip pat apie teisinių išlaidų draudimą (žr. atsakymą į 6 klausimą dėl teisinės pagalbos prašymo formų). Teisinės pagalbos tarnybos prašymu pareiškėjas taip pat privalo pateikti savo pajamų ir išlaidų, turto ir įsipareigojimų deklaraciją. Nepaisant nuostatų dėl konfidencialumo, Teisinės pagalbos tarnyba turi teisę gauti bet kurią informaciją, reikalingą nustatyti, ar pareiškėjas, remiantis jo finansine padėtimi, turi teisę gauti teisinę pagalbą, taip pat informaciją, ar pareiškėjas turi atitinkamai bylai taikytiną teisinių išlaidų draudimą.

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Teisinės pagalbos prašymą pateikti galima bet kuriame Teisinės pagalbos tarnybos skyriuje. Tarnybos skyrių kontaktinė informacija pateikta adresu <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>.

Be to, teisinės pagalbos prašymą galima pateikti naudojantis elektronine paslauga adresu

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Dėl teisinės pagalbos skyrimo sprendžia Teisinės pagalbos tarnyba. Sprendimas siunčiamas pareiškėjo nurodytu kontaktiniu adresu.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Siekdamas įrodyti savo teisę gauti teisinę pagalbą, pareiškėjas arba jo atstovas turėtų kreiptis į Teisinės pagalbos tarnybą.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Teisinę pagalbą teikia valstybiniai teisininkai. Tačiau teisei konsultacijai teisme nagrinėjamosiose bylose suteikti taip pat gali būti skiriamas privatus teisininkas, kuris sutiko atlikti šią užduotį. Privačiu teisininku gali būti skiriamas tik advokatas arba licencijuotas teisininkas. Tais atvejais, kai teisinės pagalbos gavėjas pasiūlė kvalifikuotą asmenį būti jo teisininku, turi būti skiriamas tas asmuo, nebent dėl konkrečių priežasčių būtina skirti kitą asmenį. Atlikdamas savo užduotį, teisininkas privalo laikytis advokatui taikomo tinkamo elgesio.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Teisinė pagalba apima visus teisininko mokesčius ar rinkliavas arba jų dalį, atsižvelgiant į gavėjo turimas lėšas ir santaupas. Kaip teisininko paslaugas teikiama teisinė pagalba apima ne daugiau kaip 80 valandų, išskyrus atvejus, kai teismas dėl konkrečių priežasčių nusprendžia teisinę pagalbą pratęsti. Ne teisme vykdomo teisinio proceso atveju 80 valandų riba yra absoliuti. Teisinė pagalba taip pat apima vertimo žodžiu ir raštu mokesčius bei išlaidas, mokesčius už parodymų davimą teisme ir būtinų įrodymų, pvz., medicininių įrodymų, pateikimo išlaidas.

Jeigu pareiškėjas turi teisinių išlaidų draudimą ir jam suteikiama teisinė pagalba yra nemokama, valstybė gali sumokėti teisinių išlaidų draudimo franšizę. Dėl tam tikrų priežasčių gali būti sumokėtos ir išlaidos, viršijančios viršutinę draudimo ribą. Mokėtina suma nurodoma nutartyje dėl teisinės pagalbos.

Iš teismo ir kitų institucijų teisinės pagalbos gavėjas nemokamai gauna bylos nagrinėjimui reikalingus dokumentus, oficialių, įteikiamų ir kt. dokumentų kopijas, pranešimus oficialiajame leidinyje ir pranešimus apie vykdymo užtikrinimo bandymus.

Jei pareiškėjas turi teisę į nemokamą teisinę pagalbą remiantis turimomis lėšomis ir laikoma, kad jam teisininko paslaugų nereikia, pareiškėjas gali būti atleistas nuo pirmiau nurodytų mokesčių.

Jei teisinės pagalbos gavėjas pralaimi bylą, valstybė kitos šalies išlaidų neapmoka.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Teisinės pagalbos gavėjui taikoma teismo proceso išlaidų franšizė nustatoma remiantis jo finansine padėtimi. Jeigu teisinę pagalbą skiria valstybinis teisininkas, teisinės pagalbos gavėjas franšizę turi sumokėti Teisinės pagalbos tarnybai. Jeigu teisinę pagalbą skiria privatus teisininkas, teisinės pagalbos gavėjas franšizę turi sumokėti atitinkamam teisininkui.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Taip. Teisinė pagalba apima visas būtinas pareiškėjo teisinės išlaidas pagal poreikius byloje. Teisinės pagalbos gavėjui taikoma teismo proceso išlaidų franšizė nustatoma remiantis jo finansine padėtimi.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Jeigu nustatoma, kad teisei pagalbai skirti būtinos sąlygos nebuvo įvykdytos arba aplinkybės pasikeitė arba išnyko, Teisinės pagalbos tarnyba arba teismas gali iš dalies pakeisti sprendimą dėl teisinės pagalbos arba nuspręsti, kad teisinės pagalbos teikimas turi būti nutraukiamas. Kai iš dalies pakeičiama teisinės pagalbos gavėjo franšizė, priimamas sprendimas, ar pakeitimas bus taikomas atgaline data. Kai nusprendžiama nutraukti teisinės pagalbos teikimą, priimamas sprendimas, ar gavėjas privalo kompensuoti valstybei už gautą teisinę pagalbą, ir nustatoma kompensacijos suma.

16 Ar galiu apskusti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Jeigu teisinė pagalba pagal prašymą neskiriama, pareiškėjas gali teisinės pagalbos klausimą iškelti teisme, kad jis priimtų sprendimą. Prie Teisinės pagalbos tarnybos sprendimo pridėdami nurodymai, kaip Teisinės pagalbos tarnybos sprendimą perduoti teismui persvarstyti (perdavimas). Persvarstymas atliekamas raštu ir perduodamas sprendimą priėmusiai Teisinės pagalbos tarnybai. Savo sprendimą Teisinės pagalbos tarnyba gali pakeisti ir pati. Jeigu Teisinės pagalbos tarnyba mano, kad pakeitimas nereikalingas, ji perduoda prašymą dėl sprendimo peržiūrėti teismui. Teismas gali persvarstyti Teisinės pagalbos tarnybos sprendimą ir pareiškėjo nenaudai.

17 Ar teisinės pagalbos prašymas sustabdo senaties terminą?

Teisinės pagalbos prašymu prašoma teisinės pagalbos konkrečiu klausimu. Teisinės pagalbos prašymu nėra iškeliama byla teisme ir nėra nukeliamas senaties terminas.

Papildoma informacija

Baudžiamajame procese, ikiteisminio tyrimo ir teismo nagrinėjimo etapais teismas įtariamajam gali skirti valstybinį gynėją, o nukentėjusiajam – teisininką bei padėjėją. Gynėju arba nukentėjusiojo teisininku gali būti skiriamas tik valstybinis teisininkas, advokatas arba – dėl ypatingos priežasties – licencijuotas teisininkas. Padėjėjas turi turėti tinkamą kvalifikaciją savo užduočiai atlikti. Jeigu teismas nustato, kad įtariamasis yra kaltas dėl nusikalstamos veikos, dėl kurios ikiteisminio tyrimo ir teismo nagrinėjimo etapais jam buvo skirtas gynėjas, padarymo, jis įpareigojamas valstybei atlyginti valstybės lėšomis sumokėtas kompensuotas sumas. Jeigu įtariamasis atitinka būtinas finansines teisinės pagalbos skyrimo sąlygas, atlyginamų išlaidų suma negali viršyti sumos, gautos kaip teisinė pagalba.

Daugiau informacijos apie teisinę pagalbą pateikta adresu <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index.html>.

Paskutinis naujinimas: 25/03/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Švedija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Švedijoje pats teismo procesas yra nemokamas, imamas tik pareiškimo mokesčiai, kuris šiuo metu yra 2 800 SEK (apie 265 EUR). Kai ginčo dalyko vertė neviršija 24 150 SEK (2 270 EUR), pareiškimo mokesčiai yra 900 SEK (85 EUR).

Jeigu jums skiriama teisinė pagalba, pareiškimo mokesčių sumoka valstybė.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Ginčų atveju (civilinėse bylose) teikiama tokia teisinė pagalba:

konsultacijos;

teisinė pagalba.

Abiejų rūšių pagalba reglamentuojama [Teisinės pagalbos įstatyme \(1996:1619\)](#) (šved. *rättshjälpslagen*).

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Konsultacijos

Kiekvienas asmuo – fiziniai asmenys, asociacijos, verslo subjektai – gali gauti konsultaciją bet kuriuo teisiniu klausimu.

Konsultaciją gali suteikti advokatų kontoros advokatas arba advokato padėjėjas. Konsultacijos trukmė gali būti iki dviejų valandų, ji gali būti skaidoma į kelis posėdžius. Už konsultaciją imamas mokesčiai. Šiuo metu mokesčiai yra 1 802,50 SEK (maždaug 170 EUR) už valandą. Mokesčiai gali būti sumažintas perpus, jeigu konsultaciją gaunanti šalis turi nepakankamai lėšų. Konsultuojami vaikai paprastai neprivalo mokėti jokio mokesčio. Jeigu mokesčiai sumažinamas, konsultaciją suteikęs advokatas arba advokato padėjėjas likusią sumą išsireikalauja iš valstybės.

Teisinė pagalba

Teisinė pagalba teikiama tik fiziniams asmenims, todėl verslo subjektai, asociacijos ir kt. šios rūšies pagalbos gauti negali. Tam tikromis aplinkybėmis teisę gauti teisinę pagalbą gali turėti ir palikėjo turto administratorius. Teisinės pagalbos atžvilgiu visų ES valstybių narių piliečiai turi tokį patį statusą kaip ir Švedijos piliečiai.

Teisinė pagalba gali būti skiriama dėl daugumos teisinių klausimų (žr. atsakymą į 4 klausimą).

Kad teisinė pagalba būtų skirta, turi būti įvykdytos tam tikros sąlygos.

Jūs turite būti gavęs bent valandos trukmės konsultaciją.

Jūsų pajamos turi neviršyti finansinės ribos, kuri šiuo metu yra 260 000 SEK (apie 24 500 EUR). Apskaičiuojant pajamas, atsižvelgiama į visas pareiškėjo finansines aplinkybes.

Pavyzdžiui, atsižvelgiama į vaikų išlaikymo išlaidas, turą ir skolas.

Jums turi būti reikalinga teisinė pagalba bei konsultacija ir šio tikslo neturi būti įmanoma pasiekti jokia kitu būdu.

Atsižvelgiant į atitinkamos bylos pobūdį ir reikšmę, ginčo dalyko vertę ir kitas aplinkybes, valstybės įnašas į išlaidų apmokėjimą turi būti laikomas pagrįstu.

Jeigu jūs turite arba privalėję turėti teisinės apsaugos draudimo liudijimą, jis turi būti naudojamas pirmiausia.

Žr. skaitmeninį vadovą adresu: <https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/behavior-du-rattshjalp/har-du-ratt-till-rattshjalp/>.

Taip pat yra vadovas, padėsiantis jums išsiaiškinti, ar pagal savo lėšas turite teisę į teisinę pagalbą. Žr.: <https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/behavior-du-rattshjalp/rakna-ut-ditt-ekonomiska-underlag/>.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Konsultacijos

Kaip paminėta atsakyme į 3 klausimą, konsultacijos gali būti teikiamos visais teisiniais klausimais.

Pavyzdžiui, informacija ir konsultacija gali būti teikiama dėl:

teisės normų, susijusių su santuoka ir kitų rūšių bendro gyvenimo faktiniais santykiais;

teisės normų, susijusių su santuokos nutraukimu;

išlaikymo įmokų;

testamentų ir testamentinių išskirtinių;

pirkimų ir sutarčių.

Teisinė pagalba

Kaip paminėta atsakyme į 3 klausimą, teisinė pagalba gali būti skiriama dėl daugumos teisinių klausimų, tačiau yra išimčių. Pavyzdžiui, teisinė pagalba negali būti skiriama dėl klausimų, dėl kurių gali prireikti valstybinio gynėjo ar valstybinio konsultanto paslaugų. Jeigu nukentėjote nuo nusikaltimo, tam tikrais atvejais gali būti paskirtas nukentėjusiojo konsultantas (šved. *målsägandebitråde*) (žr. [Įstatymą 1988:609 dėl nukentėjusiojo konsultantų](#)). Šis konsultantas nukentėjusiajam skiriamas nemokamai. Jo pareiga yra, be kita ko, padėti jums pareikšti civilinį ieškinį dėl nusikaltimo, pvz., ieškinį dėl žalos atlyginimo. Jeigu jums paskirtas nukentėjusiojo konsultantas, jums negali būti skiriama dar ir teisinė pagalba.

Kai kuriais atvejais teisinė pagalba gali būti skirta tik esant ypatingoms priežastims. Pavyzdžiai – klausimai, kurie turi būti išspręsti užsienyje, arba bylos, kuriose ieškinio vertė akivaizdžiai neviršija 24 150 SEK (maždaug 2 270 EUR).

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Tais atvejais, kai teisinės pagalbos prašymą būtina išnagrinėti nedelsiant, specialių procedūrų nėra. Kita vertus, remiantis bendraisiais procesinės teisės principais, byla turi būti išnagrinėta arba procesas turi būti vykdomas kuo greičiau.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Švedijos Nacionalinė teismų administracija (šved. *Domstolsverket*) parengė paprastą [prašymo formą](#) su nurodymais, kaip ją užpildyti. Formą galima gauti iš Teisinės pagalbos institucijos (*Rättshjälpsmyndigheten*) ir teismų.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Kaip paminėta atsakyme į 6 klausimą, Nacionalinė teismų administracija, be kita ko, pateikia paprastą [prašymo formą](#), kurioje taip pat išdėstyti nurodymai, kaip ją užpildyti. Daugiau informacijos galima gauti susisiekus su [Nacionaline teismų administracija](#).

Be kitų dalykų, teisinės pagalbos prašyme turi būti pateikiama informacija apie teisinį klausimą, su kuriuo prašymas yra susijęs, informacija, ar atitinkamą klausimą gali tekti spręsti užsienyje, ar šiuo klausimu buvo suteikta konsultacija, ar turite, o gal anksčiau dėl atitinkamo klausimo turėjote teisinės apsaugos draudimo liudijimą, taip pat informacija apie jūsų finansines ir kitas aplinkybes.

Jokių kitų dokumentų pridėti nereikia. Tačiau gali būti tikslinga pridėti kitus turimus dokumentus pateiktai informacijai pagrįsti.

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Teisinės pagalbos prašymas turi būti siunčiamas teismui arba valdžios institucijai, kompetentingai įvertinti jūsų teisinės pagalbos prašymą.

Jeigu su civilinės teisės klausimu susijusi byla nagrinėjama arba procesas vykdomas teisme, teisinės pagalbos prašymą turi įvertinti teismas. Priešingu atveju, ar skirti teisinę pagalbą, sprendžia [Teisinės pagalbos institucija](#).

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Teisinės pagalbos institucija arba teismas, vertinantys jūsų teisinės pagalbos prašymą, jums raštu praneš apie savo priimtą sprendimą.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Jeigu jums bus skirta teisinė pagalba, tuo pačiu metu bus paskirtas ir teisinės pagalbos konsultantas. Todėl papildomos informacijos reikėtų kreiptis į jį.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Teisinės pagalbos konsultantu gali būti skiriamas advokatas, advokato padėjėjas ar bet kuris kitas tinkamas asmuo. Tais atvejais, kai jūs pats pasiūlėte tinkamą asmenį, jis turi būti skiriamas, jeigu tai gerokai nepažeidžia išlaidų arba jeigu nėra kitų ypatingų priežasčių jo neskirti.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Kai skiriama teisinė pagalba, valstybė padengia šias išlaidas:

atlygį už teisinės pagalbos konsultanto ne ilgesnį kaip 100 valandų darbą, nebent teismas nustatė kitaip;

pagrįstas išlaidas dėl parodymų davimo bendrosios kompetencijos teisme arba Švedijos Darbo ginčų teisme (šved. *Arbetsdomstolen*);

pagrįstai patirtas tyrimo išlaidas jūsų teisėms apginti, daugiausia iki 10 000 SEK (apie 942 EUR);

mediacijos išlaidas pagal [Švedijos Teismo proceso kodekso](#) (šved. *rättegångsbalken*) 42 skyriaus 17 skirsnį;

prašymo ir paslaugos mokesčius, taip pat vykdymo išlaidas.

Kita vertus, jūs turėsite padengti bet kurias išlaidas, kurių neapima teisinė pagalba. Vis dėlto, jeigu bylą laimėsite, bus įmanoma susigrąžinti šias išlaidas iš kitos šalies.

Jeigu jums skiriama teisinė pagalba, prie išlaidų jūs turite prisidėti sumokėdamas teisinės pagalbos mokesťį. Šis mokesťį sudaro tam tikra jūsų teisinės pagalbos konsultanto išlaidų procentinė dalis. Mokesčio sistema yra šešių lygmenų, priklausomai nuo jūsų pajamų; šie lygmenys išreiškiami pastoviais pajamų intervalais Švedijos kronomis (SEK). Esant įvairiems pajamų intervalams, minėta procentinė dalis sudaro nuo 2 proc. iki 40 proc. Pajamų intervalas, į kurį jūs patenkatė, ir atitinkamai procentinė dalis, kurią turite sumokėti, nustatomi pagal jūsų turimas lėšas. Jie apskaičiuojami pagal jūsų metines pajamas, jūsų išlaikytinius ir jūsų finansinį turta. Didėjant išlaidoms, teisinės pagalbos mokesťį savo teisinės pagalbos konsultantui turite mokėti nuolat.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Jeigu jums skiriama teisinė pagalba, tai reiškia, kad jums tampa prieinama visa nauda, kurią gali suteikti Švedijos teisinės pagalbos sistema (žr. atsakymą į 12 klausimą). Atitinkamai negalima gauti teisinės pagalbos tik dėl konkrečios dalies.

Kita vertus, neįskaitant teisinės pagalbos sistemos, taip pat galima gauti finansinę pagalbą tam tikroms su teismo procesu susijusioms išlaidoms, t. y., vykimu į teismą išlaidoms ir liudytojo, pašaukto atvykti į teismą, išlaidoms padengti. Jeigu esate bylos arba proceso šalis ir jus pašaukė atvykti į teismo posėdį, jūs galite pareikalauti iš valstybės sumokėti jūsų **atvykimo ir pragyvenimo išlaidas**, jeigu tai laikoma tinkama (žr. [Teismo proceso kodekso](#) 11 skyriaus 6 skirsnį). Jeigu, atsižvelgiant į jūsų finansines aplinkybes, laikoma, kad tai yra tinkama, valstybė taip pat gali sumokėti **kompensaciją liudytojui**, skirtą padengti būtinąsias atvykimo, pragyvenimo ir prarasto laiko išlaidas (žr. [Teismo proceso kodekso](#) 36 skyriaus 24 skirsnį). Atvykimo į teismą ir pragyvenimo išlaidų kompensacija neteikiama juridiniams asmenims.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Taip, bet kompensacija už teisinės pagalbos konsultantą apima daugiausia 100 valandų. Jeigu 100 valandų išnaudojamos per pirmosios instancijos procesą, aukštesnės instancijos proceso išlaidos padengiamos nebus.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Suprantama, kad teisinė pagalba turi būti baigiama teikti, kai atitinkamas teisinis klausimas laikomas išspręstu. Paprastai teisinė pagalba taip pat turi būti baigiama teikti, kai jūsų teisinės pagalbos konsultantas atlieka 100 valandų vertės darbą. Vis dėlto teismas gali nuspręsti, kad teisinę pagalbą galima teikti toliau.

Kai kuriais atvejais teisinė pagalba turi būti nutraukiama dar anksčiau. Tai daroma, kai, pavyzdžiui, jūs nesumokate teisinės pagalbos mokesčio arba pateikiate neteisingą informaciją, o teisinė pagalba nebūtų buvusi skirta, jeigu būtų buvusi pateikta teisinga informacija. Dar vienas pavyzdys, kada teisinė pagalba turi būti nutraukiama ankstyvu etapu – jeigu jūsų teisinės pagalbos konsultantas yra atlikęs 100 valandų vertės darbą, o teismas nėra priėmęs sprendimo, kad teisinė pagalba turėtų būti teikiama toliau.

16 Ar galiu apskųsti atsakymą suteikti teisinę pagalbą?

Taip. Jūs turite teisę apskųsti sprendimą neskirti teisinės pagalbos. Jeigu atitinkamą nutartį priėmė teismas, ji turėtų būti skundžiama taip, kaip ir visos kitos nutartys. Kai teismas jums apie nutartį praneša raštu, jis taip pat pateikia informaciją, kaip tą nutartį apskųsti. O jeigu sprendimą priima Teisinės pagalbos institucija, jis turėtų būti skundžiamas [Teisinės pagalbos tarybai](#) (šved. *Rättshjälpsnämnden*).

Papildoma informacija

Norėdami gauti daugiau informacijos apie Švedijos teisinės pagalbos sistemą ir užsisakyti prašymo formas, kreipkitės į Nacionalinę teismų administraciją šiuo adresu:

National Courts Administration

SE-551 81 JÖNKÖPING, Sweden

<https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/>

Tel.: +46 36 15 53 00

Paskutinis naujinimas: 16/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Anglija ir Velsas

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Išlaidos priklauso nuo tikslaus bylos pobūdžio. Advokatai patiria išlaidas remdamiesi konkrečiu savo klientų įgaliojimu; išlaidos gali apimti pačių advokatų mokesčius ir sumas, skirtas žyminiams mokesčiams, ekspertizėms ir kt. panašioms išlaidoms apmokėti. Jeigu klientas laimi bylą, jam gali pavykti susigrąžinti kai kurias arba visas šias išlaidas iš bylą pralaimėjusios šalies, tačiau jeigu jis bylą pralaimi arba bylą pralaimėjusi šalis negali sumokėti, galiausiai advokato išlaidas turi padengti pats klientas. Bylos nagrinėjimo pabaigoje teismas, atsižvelgdamas į visas bylos aplinkybes, nusprendžia, kas turėtų apmokėti išlaidas. Nors apskritai bylą pralaimėjusiai šaliai nurodoma sumokėti bylą laimėjusios šalies išlaidas, galioja daug šio principo išimčių.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Civilinėse bylose teikiama įvairių lygmenų pagalba:

teisinė pagalba, apimanti pradinę konsultaciją ir pagalbą sprendžiant bet kurią teisinę problemą;

pagalba teisme, apimanti pagalbą teismo procese, kai visapusiškas atstovavimas yra neprivalomas; sutuoktinių taikinimas, kai nepriklausomas, profesinę kvalifikaciją turintis tarpininkas padeda jums pasiekti susitarimą tokiais klausimais: vaikams taikoma tvarka tėvams pradėjus gyventi skyrium (kartais vadinama globos teisėmis, vaiko gyvenamąja vieta arba teise bendrauti su vaiku); vaiko išlaikymo išmokos; finansai (pavyzdžiui, kaip susitarti dėl būsto, santaupų, pensijų, skolų); taip pat atstovavimas teisme arba tribunole.

Teisinis atstovavimas apima teisinį atstovavimą proceso šaliai arba asmeniui, ketinančiam pradėti procesą. Tai yra lygmuo, kuriuo labiausiai tikėtina, kad bus sprendžiamos skubios šeimos bylos ir kitos bylos, kurios gali būti finansuojamos viešosiomis lėšomis. Ši pagalba teikiama dviem formomis: pagalba atliekant tyrimą ir visapusiškas atstovavimas.

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Teisinės pagalbos agentūros finansavimą gali gauti tik asmenys, turintys teisinę problemą, patenkančią į teisinės pagalbos teikimo sritį. Pilietybė ar gyvenamoji vieta netikrinama.

Be to, būtina, kad pareiškėjai:

turėtų mažas pajamas, gautų tam tikras išmokas ir turėtų mažai santaupų arba turto (toliau – lėšų kriterijus) ir įrodytų, kad bylos aplinkybėmis yra pagrįsta jiems skirti teisinę pagalbą (bylos esmės kriterijus).

Lėšų kriterijus

Nagrinėdama tinkamumą gauti teisinę pagalbą, Teisinės pagalbos agentūra apsvarsto asmens finansines aplinkybes. Siekiant gauti tiek teisinę pagalbą, tiek teisinį atstovavimą, taikant lėšų kriterijų vertinamos bendrosios mėnesinės asmens pajamos, mėnesinės disponuojamos pajamos ir disponuojamas kapitalas. Jeigu asmuo gauna tam tikras su pajamomis susietas socialinio draudimo išmokas, vadinamąsias susietąsias išmokas, jis automatiškai atitiks pajamų kriterijų, tačiau kapitalas vis tiek turės būti vertinamas.

Susietosios išmokos – tai, be kita ko:

parama pajamoms (IS)

pajamomis grindžiama darbo ieškančio asmens pašalpa (JSA)

universalus kreditas (UC)

pensijų kredito garantijos kredito elementas (GC)

su pajamomis susieta įsidarbinimo ir paramos išmoka (ESA).

Jeigu asmuo gauna finansinę paramą iš Nacionalinės prieglobsčio paramos tarnybos (NASS) pagal 1999 m. Imigracijos ir prieglobsčio įstatymo 4 arba 95 straipsnį, jis kontroliuojamos darbo jėgos imigracijos ir prieglobsčio klausimais ir skundų aukštesniojo lygmens tribunolams atvejais laikomas atitinkančiu ir pajamų ir kapitalo kriterijus.

Pajamų kriterijus netaikomas tam tikrų rūšių bylose, įskaitant:

apeliacinius skundus psichikos sveikatos tribunolui;

vaikų globos klausimus;

tarpautinio vaikų grobimo bylas.

Bylos esmės kriterijus

Teisinės pagalbos prašymai taip pat vertinami pagal bylos esmės kriterijų, t. y. ar bylos aplinkybėmis pagrįsta asmeniui skirti teisinę pagalbą.

Teisinės pagalbos socialinės tarnybos (DLAC) direktorius apsvarsto tokius dalykus:

ar tikėtina bylos baigtis yra proporcinga bylos iškėlimo išlaidoms;

ar byla susijusi su platesniu viešuoju interesu;

ar privačiai mokantis kuklių galimybių klientas būtų pasirengęs išleisti savo pinigus bylai iškelti ir

ar asmens teisės būtų pažeistos, jeigu jam nebūtų suteikta teisinė pagalba.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Teisės sritys, kuriose gali būti skirta teisinė pagalba, išdėstytos 2012 m. Teisinės pagalbos, nuosprendžių skelbimo ir bausmių skyrimo nusikaltėliams įstatymo 1 sąrašo 1 dalyje.

Tai yra:

viešoji šeimos teisė, susijusi su vaikų apsauga;

privatinė teisė, kai esama smurto namuose arba smurto prieš vaikus įrodymų, vaikų grobimo bylos, priverstinės santuokos apsaugos bylos ir bylos, kurių šalis yra vaikas;

skolos, kai kyla pavojus asmens būstui. Tai apima teisės naudotis būstu atėmimą, nurodymus parduoti būstą ir savanorišką bankrotą, kai į asmens turtą įtraukiamas jo būstas;

būstas, kai kyla pavojus asmens būstui arba asmuo yra benamis. Tai apima būsto perėmimą, asmens iškeldinimą, nuomojamo būsto blogą būklę, kai bloga pastato būklė kelia didelį pavojų sveikatai arba saugai, taip pat pagalbą benamiams ir asocialaus elgesio bylas;

priežiūra namuose;

ieškiniai prieš valdžios institucijas;

psichikos sveikata ir veiksnumas;

teisminė peržiūra;

specialūs švietimo poreikiai;

prieglobsčio prašymai ir apeliaciniai skundai;

imigrantų sulaikymas;

diskriminacija;

gydytojų aplaidumas, kai vaikas patiria neurologinį sužalojimą ir todėl įgyja sunkią negalią nėštumo, gimdymo arba pogimdyminių laikotarpiu;

imigracija, kai esama smurto namuose problemų, vyksta procesas Specialiojoje imigracijos skundų komisijoje arba sprendžiamas prekybos žmonėmis,

vergijos, tarnystės ar priverčiamojo darbo sukeltos problemos;

socialinės išmokos, tačiau tik dėl apeliacinių skundų teisės klausimais aukštesniojo lygmens tribunolui, Apeliaciniam teismui arba Aukščiausiajam Teismui.

Kitose srityse teisinė pagalba gali būti teikiama, jeigu įvykdomas „išimtinio atvejo finansavimo“ kriterijus, kaip išdėstyta 2012 m. Teisinės pagalbos, nuosprendžių skelbimo ir bausmių skyrimo nusikaltėliams įstatymo 10 straipsnyje.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Neatidėliotina pagalba teikiama dėl skubaus atstovavimo teisme, pavyzdžiui, siekiant apsaugoti asmenis ir (arba) jų vaikus nuo smurto šeimoje.

Privatinės šeimos teisės bylose, apimančiose smurtą šeimoje, jums dažniausiai teks pateikti įrodymus, jog buvo kilusi rizika, kad buvęs partneris jums arba jūsų vaikams padarys žalos.

Įrodymų galite prašyti iš:

teismų;

policijos;

tarpinstitucinės rizikos vertinimo konferencijos (MARAC);

socialinių tarnybų;

sveikatos specialisto, pavyzdžiui, gydytojo, slaugytojo, akušerio, psichologo ar slaugytojo su papildoma medicinos kvalifikacija;

prieglaudos vadovo;

paramos smurto namuose aukoms tarnybos;

banko, pavyzdžiui, dėl kredito kortelių ataskaitų, paskolų dokumentų ir išrašų;

darbdavio, švietimo arba mokymo paslaugų teikėjo;

jūsų gautų išmokų teikėjo.

Teisės konsultantai, turintys teisinės pagalbos teikimo sutartį, gali kreiptis dėl skubaus teisinio atstovavimo skubiems teisiniams veiksams atlikti. Dėl teisinės pagalbos einamiesiems darbams atlikti vis tiek reikia kreiptis įprastu būdu.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Visi teisės konsultantai, tiek turintys teisinės pagalbos teikimo sutartį, tiek jos neturintys, privalo pranešti klientams apie galimybę gauti teisinę pagalbą ir turi suteikti jiems galimybę kreiptis į teisinės pagalbos paslaugų teikėją.

Teisinės pagalbos civilinės teisės srityje paslaugas gali teikti Civilinės teisės konsultacijų telefonu tarnyba, advokatai (solisitoriai ir baristeriai) arba ne pelno organizacijos, turinčios sutartį su Teisinės pagalbos agentūra atitinkamoje teisės srityje. Teisinės pagalbos konsultantus galima rasti atliekant paiešką interneto svetainėje *Find a Solicitor - The Law Society*.

Klientus taip pat galima nukreipti į Civilinės teisės konsultacijų telefonu tarnybą, kad būtų preliminariai nustatyta teisės sritis ir finansinis tinkamumas.

7 Kokių dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Turėsite pateikti toliau nurodytą savo paties ir savo partnerio (jeigu taikytina) informaciją apie:

išmokas, įskaitant išmokų gavimo išrašus;

pajamas, santaupas ir išlaidas, įskaitant atlyginimo lapelius ir banko išrašus;

nacionalinio draudimo numerius.

Jums taip pat reikės įrodymų, susijusių su jūsų byla, kopijų, pvz.:

teismo dokumentų;

santuokos ir gimimo liudijimų (šeimos bylose);

atitinkamų laiškų.

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Pareiškimus asmens vardu pateikia advokatai (solisitoriai), turintys teisinės pagalbos sutartį su Teisinės pagalbos agentūra. Kaip rasti advokatą, žr. pirmiau pateiktą informaciją.

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Jūsų advokatas jus informuos, ar jūsų teisinės pagalbos prašymas priimtas ir ar jums reikia sumokėti įnašą.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Jūsų advokatas jums patars.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Taip (žr. pirmiau pateiktą informaciją), tačiau turite pasirinkti advokatą, turintį sutartį su Teisinės pagalbos agentūra.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Jeigu finansavimas skiriamas, jis padengs visas jūsų advokato išlaidas, įskaitant teismo mokesčius, tačiau jūsų gali būti prašoma sumokėti fiksuoto dydžio mėnesinį įnašą, priklausomai nuo jūsų finansinės padėties.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Žr. pirmiau išdėstytą informaciją.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Jeigu pralaimite į teisinės pagalbos teikimo sritį patenkančią bylą, kuri nebuvo finansuojama Teisinės pagalbos agentūros lėšomis, vis tiek galite prašyti finansavimo dėl apeliacinio skundo aukštesnės instancijos teismui. Jūs turėsite atitikti lėšų ir bylos esmės kriterijus.

Jeigu bylą finansavo Teisinės pagalbos agentūra, galite kreiptis, kad būtų atlikta pataisa jūsų finansavimo pažymėjime ir jis būtų taikomas apeliaciniam skundui. Šiuo etapu Teisinės pagalbos agentūra užtikrins, kad jūsų byla vis tiek atitiktų lėšų ir bylos esmės kriterijus.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Jeigu teisinio atstovavimo finansavimo laikotarpiu jūsų pajamos ir (arba) kapitalas padidėja, jūs apie tai turite nedelsdamas pranešti Teisinės pagalbos agentūrai ir jūsų lėšos gali būti vertinamos iš naujo. Jeigu jūsų pajamos sumažėja, galite prašyti iš naujo įvertinti jūsų finansinę padėtį ir jūsų įnašas gali būti sumažinamas. Jeigu įgyjate lėšų, pavyzdžiui, paveldite pinigų, parduodate būstą arba laimite loterijoje, kol jūsų bylą finansuoja Teisinės pagalbos agentūra, jūsų gali būti prašoma iš šių lėšų sumokėti tam tikrą savo teisinės pagalbos išlaidų dalį arba jas visas.

Jeigu jums skiriamas finansavimas, jis gali būti skiriamas tik tam tikram darbui, pvz., advokato nuomonei apie jūsų bylą gauti, be to, gali būti nurodyta didžiausia skiriama suma. Jeigu jums reikia išplėsti finansuojamo darbo apimtį arba sumokėti didžiausias galimas išlaidas už darbą, kurį jūsų advokatas gali atlikti, turėsite kreiptis per advokatą.

Teisinės pagalbos agentūra gali nutraukti finansavimą, jeigu laikoma, kad jums nebepagrįsta jį gauti, pavyzdžiui, jeigu atsisakote pagrįsto susitarimo pasiūlymo arba jeigu tampa aišku, kad turite mažesnes perspektyvas laimėti bylą negu buvo tikimasi. Taip siekiama užtikrinti, kad viešosios lėšos nebūtų iššvaistomos tokiu atveju, kai privačiai mokantis klientas veikiausiai atsisakytų imtis tolesnių veiksmų. Jeigu Teisinės pagalbos agentūra svarsto galimybę nutraukti jūsų finansavimą, ji pirmiausia suteiks jums galimybę įrodyti, kodėl ji šio finansavimo neturėtų nutraukti, o jeigu ji vis tiek nuspręs nutraukti finansavimą, jūs turėsite teisę pateikti skundą nepriklausomam teisininkų komitetui. Jeigu finansavimas nutraukiamas, jo lėšomis bus padengiamos jūsų advokatų jau patirtos išlaidos.

Įstatyminis mokesčių

Jeigu dėl bylos baigties jūsų finansinė padėtis pagerėja, jūsų taip pat gali būti paprašyta grąžinti tam tikrą išlaidų dalį arba jas visas. Bylos pabaigoje Teisinės pagalbos agentūra privalo susigrąžinti kuo daugiau išlaidų. Ji pirmiausia atsižvelgs į visus jūsų sumokėtus įnašus ir į visas iš jūsų priešininko susigrąžintas

išlaidas. Po to ji susigrąžins likusį trūkumą iš turto ar lėšų, išieškotų ar areštuotų proceso laikotarpiu. Tokiu būdu nesumokėtas išlaidas turėtų gražinti ir privačiai mokantis klientas, todėl sąžininga, kad finansuojamas klientas, jeigu išgali, turėtų pasielgti taip pat. Tačiau jeigu atitinkamas turtas yra jūsų būstas (arba pinigai, atidėti būstui pirkti), tada mokėjimą galite atidėti, kol būstą parduosite, jeigu sutinkate per laikotarpį iki būsto pardavimo mokėti palūkanas.

16 Ar galiu apskųsti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Teisinės pagalbos sutartį turintis advokatas ar konsultantas gali atsisakyti jums atstovauti. Jo sutartyje nustatytos aplinkybės, kuriomis jis gali atsisakyti atstovauti, pvz., kyla interesų konfliktas arba advokatas ar konsultantas neturi teisės atstovauti. Advokatas ar konsultantas turėtų jums nurodyti, kodėl nesiima bylos, tačiau šio sprendimo apskųsti negalima.

Jeigu jūsų prašymą atsisakoma priimti dėl bylos esmės, Teisinės pagalbos agentūra jums praneš apie savo sprendimą ir pateiks paaiškinimą. Šį sprendimą galėsite apskųsti per 14 dienų. Skundas pirmiausia bus peržiūrimas agentūros viduje. Jeigu, apsvarsčiusi skundą, Teisinės pagalbos agentūra nuspręs, kad teisinės pagalbos skyrimo kriterijai yra įvykdyti, ir panaikins sprendimą, prašymas ar pataisa bus priimtas(-a) ir bus išduotas teisinės pagalbos pažymėjimas arba pataisytas pažymėjimas.

Jeigu Teisinės pagalbos agentūra nuspręs, kad teisinės pagalbos skyrimo kriterijai nėra įvykdyti, ir sprendimą paliks galioti, jūs ir jūsų advokatas busite informuoti apie tai, kodėl taip buvo nuspręsta ir ar turite teisę teikti papildomą skundą Nepriklausomam finansavimo arbitrai.

Jeigu skundas bus perduotas Nepriklausomam finansavimo arbitrai, jis priims sprendimą arba rekomendaciją, remdamasis skundui pagrįsti pateikta informacija ir galiojančiomis teisinės pagalbos reglamentavimo nuostatomis. Prireikus Nepriklausomas finansavimo arbitras gali su jumis susisiekti.

Papildoma informacija

Daugiau informacijos apie teisinę pagalbą pateikta adresu [Gov.uk](https://www.gov.uk).

Paskutinis naujinimas: 12/07/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisinė pagalba - Škotija

1 Kokios išlaidos yra susijusios su teismo procesu ir kas paprastai turi jas padengti?

Išlaidos priklauso nuo bylos pobūdžio. Išlaidos gali apimti advokato, atstovaujančio teisinę pagalbą gaunančiam asmeniui (advokato padedamam asmeniui), mokesčius kartu su tokiomis išlaidomis kaip žyminiai mokesčiai ir išlaidos ekspertizėms.

Bylos pabaigoje teismas nusprendžia, kuri šalis turėtų sumokėti išlaidas. Apskritai bylą laimėjęs šalis nurodoma sumokėti bylą pralaimėjusios šalies išlaidas, tačiau galioja daug šio principo išimčių. Jeigu advokato padedamas asmuo pralaimi bylą arba jeigu kitai šaliai nurodoma sumokėti išlaidas, tačiau ji to nepadaro, advokato padedamas asmuo privalo sumokėti savo paties išlaidas.

2 Kas konkrečiai yra teisinė pagalba?

Viešosiomis lėšomis finansuojama teisine pagalba (teisine pagalba) žmonėms sudaromos sąlygos įgyvendinti arba apginti savo teises arba sumokėti už gynybą, kai kitaip jie neišgalėtų to padaryti. Teisinę pagalbą Škotijoje administruoja Škotijos teisinės pagalbos taryba – Škotijos vyriausybės finansuojama nedepartamentinė viešojo sektoriaus institucija.

Teikiama trijų rūšių teisinė pagalba.

Konsultacijos ir pagalba civilinės teisės srityje: žodinės arba rašytinės konsultacijos Škotijos teisės taikymo konkrečiomis aplinkybėmis klausimais, kilusiais konsultacijos prašančiam asmeniui. Šias konsultacijas ir pagalbą teikia advokatas ir, atitinkamais atvejais, teisės konsultantas.

Konsultacijos atstovavimo būdu: tam tikros kategorijos konsultacijos ir pagalba, kai sudaromos sąlygos, kad civiliniame procese specialiai nurodytuose Škotijos teismuose ir tribunoluose asmeniui atstovautų advokatas arba, atitinkamais atvejais, teisės konsultantas.

Teisinė pagalba civilinėse bylose: atskira sistema, pagal kurią sudaromos sąlygos, kad civiliniame procese kituose specialiai nurodytuose Škotijos teismuose ir tribunoluose asmeniui atstovautų advokatas arba, atitinkamais atvejais, teisės konsultantas.

3 Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Teisinės pagalbos civilinėse bylose gavėjų tinkamumo kriterijai yra nuoseklūs ir skaidrūs, o prašymai vertinami pagal įstatyme nustatytus kriterijus. Pirmieji du kriterijai taikomi teisiniam prašymo turiniui. Turi būti įrodyta, kad byla, dėl kurios prašoma teisinės pagalbos, turi teisinį pagrindą (vadinamą pakankamu pagrindu) ir kad pagrįsta naudoti viešąsias lėšas bylai paremti. Pagal trečiąjį kriterijų vertinama pareiškėjo finansinė padėtis.

Konsultacijas ir pagalbą gali suteikti advokatas, jeigu jis yra įsitikinęs, kad pareiškėjas yra finansiškai tinkamas, o dalykas, dėl kurio jis prašo konsultacijos, yra reglamentuojamas Škotijos teiseje. Advokatas konsultacijas ir pagalbą gali teikti iki tam tikro išlaidų lygio. Bet kokį darbą, kuriuo bus viršytas pradinis išlaidų lygis, turi iš anksto patvirtinti Škotijos teisinės pagalbos taryba, ji turi patvirtinti ir bet kokį atstovavimo darbą.

Kreipiantis teisinės pagalbos pagal 1986 m. Teisinės pagalbos (Škotija) įstatymą, nėra reikalavimo būti Škotijos gyventoju. Konsultacijos ir pagalba teikiama Škotijos teisės (įskaitant Škotijoje taikomą Jungtinės Karalystės teisę) klausimais. Teisinė pagalba teikiama Škotijos teismuose vykdomiems procesams.

4 Ar teisinė pagalba teikiama visų rūšių bylose?

Žr. pirmiau pateiktą 2 klausimą.

Konsultacijos ir pagalba civilinės teisės srityje teikiamos su Škotijos teisės taikymu susijusiais klausimais.

Konsultacijos atstovavimo būdu teikiamos civiliniame procese, vykstančiame tam tikruose teisės aktais nurodytuose teismuose. Šie teismai, be kita ko, yra imigracijos skundų tribunolai ir darbo santykių tribunolai.

Konsultacijos atstovavimo būdu teikiamos civiliniame procese, vykstančiame tam tikruose teisės aktais nurodytuose teismuose. Šie teismai – tai, be kita ko, šerifo teismas ir sesijos teismas, t. y. pagrindiniai Škotijos teismai, nagrinėjantys civilines bylas. Teisinė pagalba taip pat teikiama tam tikruose tribunoluose, pvz., Socialinės apsaugos komisijose ir Darbo skundų tribunoluose.

Teisinė pagalba civilinėse bylose negali būti skiriama procese, visiškai arba iš dalies susijusiame su garbės ir orumo įžeidimu; pareiškimais dėl supaprastinto santuokos nutraukimo sesijos teisme arba šerifo teisme; skolininko prašymais skirti privalomą jo turto administravimą. Teisinė pagalba negali būti skiriama bylose, kurias nagrinėja ieškinių dėl nedidelių sumų teismas (t. y., jeigu ieškinio vertė yra mažesnė negu 3 000 GBP, nebent ieškiny susijęs su kūno sužalojimu).

Tačiau advokatas gali šiomis temomis jus pakonsultuoti pagal konsultacijų ir pagalbos liniją.

5 Ar yra specialių procedūrų, taikomų ypatingais atvejais?

Advokatas bylose ypatingos skubos tvarka gali imtis tam tikrų veiksmų, kad apsaugotų pareiškėjo padėtį, kol Škotijos teisinės pagalbos taryba nuspręs dėl teisinės pagalbos prašymo civilinėje byloje.

6 Kur galiu gauti teisinės pagalbos prašymo formą?

Škotijos teisinės pagalbos taryba priima tik tuos prašymus, kuriuos pareiškėjo vardu pateikia advokatas.

7 Kokius dokumentus reikia pateikti kartu su teisinės pagalbos prašymo forma?

Advokatas jus pakonsultuos dėl dokumentų, reikalingų jūsų finansiniam tinkamumui ir jūsų bylos perspektyvumui įvertinti.

8 Kam turiu pateikti teisinės pagalbos prašymą?

Škotijos teisinės pagalbos taryba priima tik tuos prašymus, kuriuos pareiškėjo vardu pateikia advokatas, o ne patys pareiškėjai.

Jeigu negalite rasti advokato, kuris jums atstovautų, Škotijos teisininkų asociacijos [internetinio svetainėje](#) pateikta advokatų paieška. Tai yra galimybė atlikti advokato, užregistruoto teisei pagalbai teikti, paiešką. Taip pat galite skambinti Teisininkų asociacijai telefonu 0131 226 7411.

9 Kaip sužinoti, ar turiu teisę į teisinę pagalbą?

Advokatas jus informuos, ar jūs atitinkate sąlygas teisinės pagalbos lėšomis finansuojamoms konsultacijoms ir pagalbai gauti.

Teisinės pagalbos prašymą advokatas pateiks jūsų vardu, o Škotijos teisinės pagalbos taryba jums abiem išsiųs raštus, kai jūsų teisinės pagalbos civilinėje byloje prašymas bus įvertintas. Škotijos teisinės pagalbos taryba savo interneto svetainėje taip pat pateikia tam tikrus [tinkamumo vertinimo rodiklius](#), kad jūs įgytumėte supratimą apie tai, kokią pagalbą galite turėti teisę gauti.

10 Ką turėčiau daryti, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Advokatas jums patars, kokios veiksmų sekos laikytis.

11 Kas parinks man advokatą, jei turiu teisę į teisinę pagalbą?

Prieš kreipdamiesi konsultacijų ir pagalbos arba teisinės pagalbos, turėsite pasikonsultuoti su advokatu.

Jeigu negalite rasti advokato, kuris jums atstovautų, Škotijos teisininkų asociacijos [internetinio svetainėje](#) pateikta advokatų paieška. Tai yra galimybė atlikti advokato, užregistruoto teisei pagalbai teikti, paiešką. Taip pat galite skambinti Teisininkų asociacijai telefonu 0131 226 7411.

Kaip alternatyvą [Škotijos teisinės pagalbos taryba](#) teikia informaciją apie artimiausius advokatus, teikiančius teisinės pagalbos lėšomis finansuojamą pagalbą, arba apie kitus tarybos finansuojamus konsultantus. Civilinių bylų atveju paiešką galima atlikti pagal bylos rūšį. Nors kontora yra užregistruota teisei pagalbai teikti, ji neprivalo teikti paslaugų jokiai klientui ir neprivalo imtis teisinės pagalbos lėšomis finansuojamos bylos.

12 Ar teikiant teisinę pagalbą padengiamos visos teismo proceso išlaidos?

Žr. pirmiau pateiktą 1 klausimą.

Teisinė pagalba apima tik jūsų advokato išlaidas ir kitas su jūsų byla susijusias išlaidas, pvz., žyminius mokesčius ir išlaidas ekspertizėms. Teisinė pagalba neapima kitos šalies išlaidų.

Jeigu jūs atitinkate sąlygas teisei pagalbai gauti, iš jūsų gali būti pareikalauta sumokėti įnašą bylos išlaidoms padengti. Mokėtino įnašo dydis nustatomas pagal jūsų finansinę padėtį.

13 Kas padengia kitas išlaidas, jei turiu teisę gauti tik ribotą teisinę pagalbą?

Jeigu jūs turite teisę gauti dalinę teisinę pagalbą, likusias bylos išlaidas jums teks sumokėti pačiam. Jeigu turite sumokėti įnašą, suma priklausys nuo jūsų disponuojamų pajamų, santaupų ir turto. Škotijos teisinės pagalbos taryba pajamas vertina nuo prašymo pateikimo dienos, o kapitalą (santaupas ir jūsų nuosavybės teise turimus vertingus daiktus) – visą laikotarpį iki bylos pabaigos.

14 Ar teisinė pagalba taip pat apima apeliacinius skundus?

Pagal pradinę teisinės pagalbos pažymėjimą nebus padengtos apeliacinio skundo, kuriuo apskundžiamas teismo sprendimas, išlaidos. Reikia pateikti naują teisinės pagalbos prašymą, o Škotijos teisinės pagalbos taryba turi įsitikinti, kad apeliacinio skundo atžvilgiu yra įvykdyti įstatyme nustatyti kriterijai.

15 Ar teisinė pagalba gali būti nutraukta nesibaigus teismo procesui (arba net atšaukta po teismo proceso)?

Škotijos teisinės pagalbos taryba gali sustabdyti (ir kartais sustabdo) teisinės pagalbos teikimą dėl įvairių priežasčių, pvz., kai advokatas neatsako į prašymą pateikti papildomos informacijos. Laikydamosi teisės aktuose nustatytų tinkamumo kriterijų, Škotijos teisinės pagalbos taryba privalo atsižvelgti į tolesnį asmens finansinės padėties vertinimą ir apsvarstyti, ar tebėra pagrįsta skirti teisinę pagalbą. Vienas iš pagrįstumo kriterijaus aspektų – tikimasi, kad teisinę pagalbą gaunantis asmuo vykdys teismo nutartį.

Teisinės pagalbos teikimas taip pat gali būti nutrauktas, jeigu advokato padedamas asmuo pateikė klaidingą informaciją arba neatskleidė svarbios informacijos – tokiomis aplinkybėmis Škotijos teisinės pagalbos taryba taip pat gali siekti susigrąžinti sumokėtas lėšas.

16 Ar galiu apskųsti atsisakymą suteikti teisinę pagalbą?

Jeigu asmeniui atsisakoma skirti teisinę pagalbą, Škotijos teisinės pagalbos taryba pateikia atsisakymo priežastis. Asmuo gali prašyti peržiūrėti bylą, ypač jeigu pasikeitė aplinkybės. Konkrečių bylų su Škotijos teisinės pagalbos taryba galima aptarti e. paštu (general@slab.org.uk) arba telefonu. Komutatorius (0131 226 7061) veikia pirmadieniais–penktadieniais, 08.30–17.00 val.

Paskutinis naujinimas: 15/07/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.